Valgamaa aastaraamat

Valgamaa
aastaraamat
2007

Valga 2008

Valga Maavalitsus
Kesk 12, 68203 Valga
Telefon 766 6111, faks 766 6157
e-post info@valgamv.ee
Internetist www.valgamaa.ee
www.valgamv.ee

Koostanud Valga Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond.

Kasutatud on peamiselt Valga Maavalitsuse andmeid.
Kui on kasutatud teisi allikaid, siis on tabelitele lisatud vastav viide.

Täname kõiki, kes osutasid abi selle raamatu ilmumisel!

Valga Maavalitsus 2008
Kujundus AS Litero
Trükk AS Võru Täht, 400 eks, 150 lk
Käesoleva väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
Väliskaane kujunduses on kasutatud fotokonkursi «Valgamaa – Eesti lõunavärav» võistlustöid ja Lõuna-Eesti brändi stiilielemente.

Hea lugeja,

Hoiad käes järjekordset Valgamaa aastaraamatut, mis teeb kokkuvõtte olulisemast Valgamaa kohta 2007. aastal. Selle raamatu ilmumine on olnud pikaajaline traditsioon, mis on saanud teoks tänu paljude maakonna asutuste kaasabile. Tänan kõiki, kes aastaraamatu kokkupanemisel nõu ja jõuga abiks olid!

2007. aasta üheks märkimisväärseks sündmuseks Valgamaa ja ka kogu Eesti jaoks oli ühinemine Schengeni viisaruumiga detsembris 2007. a. Valgamaalastele on vaba piiriületus nii majanduslikult kui ka emotsionaalselt tähtis. Piiri kadumine kahe riigi vahel ei lahenda küll kõiki piiriülese koostöö probleeme, ent annab edasiseks arenguks väga head eeldused.

Hea meel on selle üle, et sportimine on meie maakonnas jätkuvalt hinnatud. Valmis sai Tehvandi K90 suusahüppemäekompleks, lasketiir, samuti renoveeriti staadioniala, millega on loodud võimalused rahvusvahelisteks võistlusteks kahevõistluses ja suusahüpetes. Lisaks tahaksin nimetada kümnendat tervisespordi olümpiaadi Otepääl, kus osales ligi 3000 võistlejat 30 riigist. See kõik aitab kindlustada meie kohta maailmakaardil.

2007. a viidi Valgamaal läbi ettevõtlusuuring.* Muu hulgas uuriti ettevõtjate rahulolu Valgamaa ettevõtluskeskkonnaga ja tulevikuplaane. Uuringust tuli välja, et 63% küsitletutest on Valgamaa ettevõtluskeskkonnaga rahul ning 70% on huvitatud maakonna arengus kaasarääkimisest. See näitab, et ettevõtjatel on huvi Valgamaal oma äritegevust arendada ja sellega kaasa aidata maakonna edasisele arengule. Samas tuli uuringus välja kolm suurt probleemi – esiteks see, et 38% ettevõtjaid hindab viiepalli skaalas kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavust hindega kaks või madalamalt, teiseks, et 80% Valgamaa ettevõtjatest toodavad peamiselt siseturule ja kolmandaks täheldasime ettevõtluses madalat innovatsiooniteadlikkust.

Arvestades 2006. aastal läbiviidud valgamaalaste rahulolu-uuringu tulemust, kus pooled valgamaalased on mures töövõimaluste pärast maakonnas ja jätkuvalt on Valgamaal üks Eesti madalamaid tööhõivemäärasid (54,6%), valitseb Valgamaa tööturul mõnevõrra vastuoluline seis – ühelt poolt pole töökohti, kuid teisalt napib ettevõtjatel töökäsi, tööturule on tekkinud lõhe. Ettevõtluse konkurentsivõime ja inimeste oskuste arendamise kaudu on meie järgnevate aastate väljakutse luua Valgamaale rohkem ja paremaid töökohti, misläbi tõuseks siinne üldine elujärg. Arvestades et Euroopa Liit on Lissaboni strateegias seadnud sihi saavutada 70% tööhõivemäär aastaks 2010, näen Valgamaal suurt potentsiaali, sest hetkel on meil hõivamata u 2400 inimest. Ettevõtjad, mõelge sellele!

Aitäh Sulle, et tunned huvi Valgamaa vastu! Loodetavasti leiad siit palju vajalikku. Sinu arvamused ja ettepanekud on alati oodatud. Head lugemist.

Kalev Härk

Maavanema ülesannetes

*Ettevõtlusuuringu lühiülevaatega saab tutvuda Valgamaa aastaraamatus 2007, täisversioon internetis www.valgamaa.ee

Sisukord

1. Eessõna **3**
2. 100 aastat tagasi **7**
3. Valik 2007. aasta tähtsamatest sündmustest **9**

4. Juhtimine ja regionaalhaldus **13**
4.1 Valga maakond 13
Kaart 1 Asend 13
Kaart 2 Haldusjaotus 13
4.1.1 Üldist 13
4.1.2 Maakonna kujunemine 13
4.1.3 Lipp ja vapp 15
4.1.4 Kaugused linnulennult 15
4.1.5 Haldusjaotus 16
4.1.6 Rahvastik 17
Rahvastikusündmused 18
Abielud, abielulahutused ja nime muutmised 19
4.2 Riiklikud institutsioonid 19
4.2.1 Valga Maavalitsus 19
Maavalitsuste ühise tegevuse koordineerimine 20
Valga maakonna arengunõukogu 20
Valgamaa Vapimärgi ja Teenetemärgi saajad 21
Euroinfopunkt 22
Regionaalarengu programmid 22
Valga Maavalitsuse välissuhted 25
4.2.2 Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus 26
4.2.3 Muinsuskaitseameti Lõuna-Eesti järelevalveosakond 26
4.2.4 Tööinspektsiooni Valgamaa Inspektsioon 28
4.2.5 Tarbijakaitseameti Valgamaa talitus 29
4.2.6 Kagu Piirivalvepiirkond 29
4.2.7 Kaitseliidu Valgamaa Malev 30
4.2.8 Päästeameti Lõuna-Eesti Päästekeskuse Valgamaa Päästeosakond 30
4.2.9 Lõuna Politseiprefektuuri Valga politseijaoskond 33
4.2.10 Lõuna Ringkonnaprokuratuuri III osakonna Valga prokurörid 35
4.2.11 Tartu Maakohtu Valga kohtumaja 35
4.2.12 Tartu Maakohtu kriminaalhooldusosakonna Valga talitus 36
4.2.13 Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse Võru büroo Valga osakond 36
4.2.14 Kodakondsus- ja Migratsiooniameti Lõuna Regionaalosakonna Valga Büroo 37
4.2.15 Rahvusarhiivi Valga Maa-arhiiv 37
4.3 Kohalikud omavalitsused 38
4.3.1 Kohalike omavalitsuste eelarve 38
4.3.2 Valgamaa Omavalitsuste Liit 42
4.3.3 Helme vald 45
4.3.4 Hummuli vald 47
4.3.5 Karula vald 48
4.3.6 Otepää vald 49
4.3.7 Palupera vald 51
4.3.8 Puka vald 52

4.3.9 Põdrala vald 54
4.3.10 Sangaste vald 55
4.3.11 Taheva vald 57
4.3.12 Tõlliste vald 58
4.3.13 Tõrva linn 60
4.3.14 Valga linn 62
4.3.15 Õru vald 64

5. Looduskeskkond ja keskkonnakaitse 66
5.1 Valgamaa looduse üldiseloomustus 66
5.2 2007. aasta meteoroloogiline ülevaade 66
5.3 Maavarad 68
Ehitusliiv ja ehituskruus 68
Turvas 68
5.4 Vesi 68
5.5 Metsandus 69
5.6 Jahindus 71
5.7 Kalandus 72
5.8 Jäätmed 72
5.9 Välisõhk 72
5.10 Looduskaitsealad 73
Riikliku Looduskaitsekeskuse Põlva-Valga-Võru regioon 73
5.11 Keskkonnateadlikkus ja -koolitus 75
5.12 Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus Valgamaa esindus 76
5.13 Sihtasutus Valga Piirkonna Keskkonnakeskus 77
5.14 Keskkonnainspektsiooni Võrumaa osakonna Valga büroo 77
5.15 Valga Maaparandusbüroo 78

6. Haridus ja noorsootöö 79
6.1 Koolivõrk ja õpilased 79
6.1.1 Õpilased ja koolide lõpetamine 80
6.1.2 Õpetajad 83
Valgamaa Aasta Õpetaja 85
6.2 Koolieelsed lasteasutused 85
6.3 Valgamaa Kutseõppekeskus 87
6.4 Noorsootöö 88
6.4.1 Noorteühendused ja -organisatsioonid Valgamaal 89
6.4.2 Huvialakoolid 91
6.4.3 Huvikeskused, stuudiod, avatud noortekeskused 91
6.5 Erinoorsootöö 94
6.5.1 Alaealiste komisjonide tegevus 94
6.5.2 Nõustamiskomisjoni tegevus 95

7. Majandus ja tehniline infrastruktuur 96
7.1 Tööhõive, sissetulek ja tarbimine 96
7.1.1 Tööturuameti Valgamaa osakond 96
7.1.2 Sissetulek ja tarbimine 98
7.2 Pangandus 99
7.2.1 AS SEB Eesti Ühispank Valgamaa kontorid 99
7.2.2 AS Hansapank Valgamaa kontorid 100

7.3 Maa- ja omandireform 101
7.4 Ettevõtlus 102
7.4.1 Valgamaa ettevõtlusuuring 104
7.4.2 Ettevõtluse tugisüsteemid maakonnas – SA Valgamaa Arenguagentuur 104
7.4.3 Turism 105
Turismiinfo ja -teenused 105
Turismiturundus 108
Turismiprojektid ja -koostöö 108
7.5 Energeetika 108
7.5.1 Katlamajad 109
Katlakütused 111
Soojusenergia tootmine 112
7.5.2 Elekter 113
Alternatiivenergia tootmine 114
7.6 Riiklikud investeeringud 114
7.7 Planeeringud 114
7.8 Heakord 115
7.9 Transport ja kommunikatsioonid 117
7.9.1 Teed 117
7.9.2 Transport 119
7.9.3 Perioodika 121
7.9.4 Televisioon ja ringhääling 121
7.9.5 Telefoniside 122
7.9.6 Avatud internetipunktid 122
7.9.7 Traadita interneti (WiFi) alad 123
7.9.8 AS Eesti Post Lõuna regioon 125
7.10 Põllumajandus 126
7.10.1 Põhinäitajad 126
7.10.2 Valgamaa Põllumeeste Liit 127
7.10.3 Taimetoodangu Inspektsiooni Valga büroo 129
7.10.4 Valgamaa Veterinaarkeskus 130

8. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid 132
8.1 Sotsiaalkindlustus ja hoolekanne 132
8.2 Tervishoid 135
8.3 Terviseedendus 138
8.3.1 Eesti Punase Risti Valgamaa Selts 141

9. Kultuur 142
9.1 Raamatukogud 142
9.2 Muuseumid 142
9.3 Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp 144
9.4 Sihtasutus Valgamaa Fond 144
9.5 Sport 144
9.5.1 Valga maakonnas edukamateks valitud sportlased 144
9.5.2 Eesti meistrivõistluste medalivõitjad 147
9.5.3 Ehitatud/renoveeritud spordiobjektid 150

2. 100 aastat tagasi

... Maailmas

17. jaanuaril saadeti Venemaal 70 madrust, keda sõjakohus Kroonlinna laevastiku madruste mässust osavõtmise pärast karistuse pataljoni mõistis, Kroonlinnast üle Peterburgi Orjoli, oma sihtkohta.

Venemaal tapab näljahäda mitu miljonit inimest.

Jasnaja Poljanast tulevad teated, et muidu tervisega hädas olnud krahv Leo Tolstoi on kosunud.

Tänu Peterburis ilmunud eestikeelsele ajalehele Kiir on huvilistel võimalus teada saada sealsete eestlaste vilkast seltsielust. Nii kirjutab leht, et Peterburis Narva värava taga Uschakovi majas toimuvad nii meeste- kui naisterahvastele üleüldise hariduse õhtukursused.

St.Peterburi Eesti Kooli Selts korraldab 20. jaanuaril Nemetti teatri ruumides piduõhtu. Kavas kontsert segakoori, lauljate ja pillimängijate etteastetega. Järgneb näitemäng «Vargad» ja pidu lõpeb tantsuga.

Nii kontsert kui tants on eraldi piletiga. Jõukamad võivad kontserdi vaatamiseks ka loožipileti osta.

St.Peterburi Eesti Käsitööliste Selts korraldab üleüldise hariduse kursuse, kus saab õppida vene, saksa ja prantsuse keelt, rehkendust ja joonistust.

USA-s Massachusettsis anti juba 1782. a välja pühapäeva seadus, mille järel muusika ja igasugune lõbu pühapäeval keelatud on.

Nendest seadustest tõusevad lõpmata protsessid: võõrastemajade, trahterite, teatrite ja teiste niisuguste asutuste omanikud on nende läbi väga kitsendatud. Nüüd tekkib nende seaduste vastu liikumine ja Massachusettsi valitsuse poolt on komisjon ametisse seatud, kes neid seadusi ajakohaselt peab läbi katsuma.

Ajaleht Kiir 21.01.1907. a kirjutab:

«Suur eestlaste reisiseltskond «Estonia» asundusesse Wiskonsinis, Põhja-Ameerikas!

1. märtsil väljamaa kalendri ja 16. veebruaril Venemaa kalendri järele läheb Helsingist teele suur eestlaste reisiseltskond ümberasujaid. Kohale loodetakse jõuda kevadtööde alguseks. Kes soovib kaasa tulla, andku aegsasti teada. Helsingi ja Tallinna vahelise laeva sõidu talvise katki olemise pärast peavad reisijad Peterburi kaudu Helsingi sõitma. Reis ühes meresõidu aegse ülespidamisega New Yorki või Baltimoresse maksab iga täiskasvanud inimese pealt 80.-rbl., lastele vastavalt vanusele odavam.»

16. novembril võetakse Oklahoma 46. osariigina USA koosseisu.

USA-s Chicago firma Hurley Machine Co. laseb müüki esimese elektrilise pesumasina.

Indias sureb 1,3 miljonit inimest muhkkatku.

Suurbritannias valitakse 1. novembril kohalikel valimistel esimesed naislinnanõunikud. Samas asutab Robert Baden-Powell skautide ühingu.

Kunstnik Pablo Picassol valmib kuulus maal «Avignoni neiud» ja Henri Matisse`il «Sinine akt».

Serbias, Belgradis toimus kuninga palees plahvatus. Ühelt poolt kõneldakse, et see olnud pomm, teiselt poolt – kuninga riidessepanemise ruumidest leitud põrgumasin, mis varase plahvatuse läbi küll kahju sünnitas, aga ei muud midagi. Palee pandi peale plahvatust politsei poolt kinni, politsei direktor kutsuti kuninga juurde ja ette võeti vali uurimine.

... Eestis

22. märtsil kinnitati Eesti Naisterahva Seltsi põhikiri.

26. aprillil asutati Tartus esimene Eesti üliõpilaskorporatsioon «Fraternitas Estica».

6. augustil toimus Eesti Kirjanduse Seltsi asutamiskoosolek. Esimeheks valiti V. Reiman.

27. augustil asutas E. Lender Tallinnas tütarlaste eragümnaasiumi.

Septembris seisab Tallinnas kohtu eest 30 revolutsioonitegelast, kellest 12 mõistetakse sunnitööle.

Algab suurte poliitiliste kohtuprotsesside rida, mis kestab 1908. a kevadeni.

Ainuüksi Eestimaa kubermangus on 1907. a üle 3000 ja 1908. a ligi 8000 poliitvangi. Sõjaringkonnakohtud mõistavad mässamise eest Eestis surma ligi 200 inimest, sadu mõistetakse sunnitööle, vangi ja asumisele.

... Valgas

Valmis tulevase tütarlaste gümnaasiumi hoone Pihkva tänaval.

5. aprillil avati Pihkva tn ääres turg.

Karskusseltsi juures avati Valga Lugemise Ringkond.

Veoriistade tehases Vladimiri tn (praegu Kuperjanovi tn) hakati valmistama vankreid, regesid ja saane.

5. novembril avatakse Valga reaalkool.

Vastastikune Kredit-Ühisus Valgas, Moskva uul. 28 reklaamib ajalehes Sõna oma teenuseid: Hoiusummade eest maksetakse nii ühisuse liikmetele kui ka võõrastele

1.) kui ühe aasta pääle hoiule antakse, 5%;

2.) kui ½ aasta pääle hoiule antakse, 4 ½ %;

3.) jooksval arvel (protsentid iga päeva eest) 4%,

Suuremate summade eest pikema aja pääle 5% iseäralisel kokkuleppel.

Ühisus toimetab kõiki panga äriajamisi nagu: rahasaadetusi teistesse linnadesse, kus ühisusel ärisõbrad ja agendid on, võlgade sissenõudmist, väärpaberite ostmist ja müümist. Äriajamise tunnid iga päev kell 10-2."

E. Schmidti õllevabrik Valgas soovitab oma rikkalikust ladust vabrikus täidetud ja hästi laagris hoitud õllesid: Silvester-Bräu, Pilsener-õlut ja Laager-õlut.

Selles samas ajalehes Sõna reklaamitakse ka ehtsat Ottomani Türgi tubakut nimega Kir-Basma, mille maitse olevat väga õrn, lõhn loomulik ja meeldiv. Tema sees ei ole kopsudele väga kahjulikku tubakasegu Schvara ja sellepärast ei ajavat ka reklaamitav tubak köhima ning hoidvat suitsetajate tervist.

Väljaõppinud ämmaemand, 8 aastase praktikaga, võtab abitarvitajaid igal ajal vastu ja on valmis maale sõitma. Aleksandri uul.nr.8, Z.Seeberg.

Koolilapsi võetakse korterisse ja kosti pääle, raha ehk moona eest. Väikeses Sepa uul.nr.2, Kirpite puumajas, vastu linnaõpetajat, teise korra pääl. Proua Taurin.

1907. a. jõuludest kuni aasta lõpuni näitab elektri teater Goumont Pariisist Valga rahvale «Säde» seltsi tsirkuse hoones enneolematut, kunsti kõige uuemat toodet – elavaid päevapilte.

Näha saab Ariad operitest ja operettedest, solo laule, koupleesid, duettisid ja mustlaste laulukoori. Näidatakse terve ilma rahvaste elu- olu ja kombeid, lisaks veel ajaloolisi, dramatilisi ja algupäraseid päevapiltisid Parisi, Londoni, Berlini ja Rooma kuulsamatest äridest.

Tsirkuse hoone on selleks puhuks parandatud ja saab köetud. Elektri valgustus.

Enne jõulu pühasid tuli ühele linnaelanikule teisest linnast sugulane külasse. Peremees tappis sel päeval sea ja riputas ta õhtuks kuuri alla. Samal õhtul tahtis sugulane tagasi koju sõita. Küll palunud peremees tal hommikuni oodata aga see ei aidanud. Öösel tuli seesama külaline tagasi- siga varastama. Ta tõmbas rippuva sea alla ja pani aia peale, et sealt on hea siga selga võtta. Korraga libises siga teisele poole aeda ja tõmbas köiega vargal kõri kinni nii, et varas enam hingata ei saanud. Hommikul leiti siga teisel pool aeda ja mees teisel pool, mõlemad surnud. Surnukeha viidi politsei peale läbivaatamisele, siga soolati nõusse.

Koostas Esta Mets

Valga Muuseum

Ajalehest võetud kuulutuste kirjapilt muutmata.

3. Valik 2007. aasta tähtsamatest sündmustest

Jaanuar

03.01.	Vabadussõjas võidelnute mälestamine Valga linnas
06.-07.01.	Valgamaa Õpilasomavalitsuste talvelaager Helme Sanatoorses Internaatkoolis
09.01.	Rahvusvaheline seminar piiriülesest tervishoiust Läti Valkas, mille käigus allkirjastati projekti «Valga-Valka: 1 linn 2 riiki» raames valminud lõppdokument «Valga-Valka ühise tervishoiuregiooni arenguvõimalused»
10.01.	Maakonna rahva- ja kultuurimaja töötajate teabepäev Taagepera külas
10.01.	TV 10 olümpiastarti võistlused Valga Spordihallis
13.01.	XII Paul Kerese mälestusturniir kiirmales Valga Spordihallis
14.01.	Valga maakonna ja Valka rajooni maletajate matškohtumine 10 laual Valka malemajas
25.-27.01.	Ylistaro valla esinduse külastus Valgamaale.
27.01.	Valgamaa noortebändide sõpruskontsert Otepää Kultuurikeskuses
27.01.	MK etapp murdmaasuusatamises Otepääl
28.01.	Paju lahingu aastapäevale pühendatud 14. rahvajooks
30.01.	Valgamaa 2006. spordiaasta lõpetamine Eesti Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi aastapreemiate ning Valgamaa Kultuuripärl 2006 preemia üleandmine
31.01.	Paju lahingu 88. aastapäevale pühendatud mälestustseremoonia Paju monumendi juures
31.01.	Poola suursaadik Eestis Tomasz Chlon Valgamaal

Veebruar

01.02.	Konverents «Juhtimismõtlejad Sinu kodus» Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
01.02.	Põhjamaade Ministrite Nõukogu (PMN) ja Valga Maavalitsuse vahelise lepingu allkirjastamine ja PMN infopäev Valga Maavalitsuses
02.02.	Koolitants 2007 Valgamaa voor Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
07.02.	Valga maakonna 6.-7. klasside poiste võistkondade korvpalli meistrivõistlused ja NIKE CUP maakondlik voor Valga Spordihallis
08.-09.02.	Haridus- ja Teadusministeeriumi delegatsioon Valgamaal
09.02.	Ülevabariigiline TORE konverents Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
09.-11.02.	XII rahvusvaheline laste ja noorte klaveriansamblite festival Valga Muusikakoolis
10.2	Eesti Väikelinnade Talimängud Tõrvas
15.-16.02.	Valga maakonna koolinoorte meistrivõistlused korvpallis Puka Keskkoolis
18.02.	37. Tartu Suusamaraton
22.02.	Eesti Vabariigi 89. aastapäevale pühendatud pidulik kontsert-aktus Tõrva Gümnaasiumi aulas
25.02.	Valgamaa Poistelaulu konkurss 2007 Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
27.02.	Spordimälumängu Bumerang maakondlik voor koolide võistkondadele Puka Keskkoolis

Märts

01.03.	Valgamaa koolinoorte meistrivõistlused murdmaasuusatamises Kääriku Suusastaadionil
05.-10.03.	Staraja Russa rajooni ja Jämtlandi lääni esindajad ESISRANO projekti raames Valgamaal
07.03.	Valga linna ja Valka linna lahtised auhinnavõistlused sisekergejõustikus Valga Spordihallis
08.03.	Maakoolide rahvatantsurühmade tantsupäev «Sihva Sabak» Pühajärve Põhikoolis
09.03.	Valga-Valka ühine Euroopa Parlamendi noortefoorum Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
14.03.	Maakondlik interaktiivne emakeelepäeva viktoriin Valgamaa veebis
15.03.	Valgamaa Kutseõppekeskuse teabepäev Valga Spordihallis
22.03.	Valgamaa Arenguagentuuri, Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu kolmepoolse koostöölepingu allkirjastamine
27.03.	Briti-Eesti-Läti turismikonverents «Piire ületav turism» Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
29.03.	Kooliteater 2007 Valgamaa voor Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
30.03.	Valgamaa abiturientide ball Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses

Aprill

03.04. Valgamaa koolinoorte individuaalvõistkondlikud meistrivõistlused laskmises Valga Gümnaasiumis
03.04. Näituse Meie Põhjala avamine Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
03.04. Juhan Liivi etlusvõistluse Valgamaa voor Sangaste Seltsimajas
11.04. Raadio 4 vastutav toimetaja Olga Šubin andis Taheva lastekodule üle Raadio 4 heategevusprogrammi Jõulurõõm abil kogutud raha
11.04. Tantsu- ja talendifestivali PlayBackFest 2007 Valgamaa voor Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
12.04. Interreg IIIB projekti VHB-Zone rahvusvaheline seminar Otepääl
13.04. Valga maakonna ja Valka rajooni poiste korvpallivõistkondade kohtumine Valkas
15.04. Laste ja noorte solistide maakondlik lauluvõistlus «Valgamaa laululaps 2007» Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
16.-22.04. Südamenädal Valgamaal
24.04. Ülevabariigiline rahvakultuurialane ümarlaud Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
25.04. Läti Vabariigi Cesise haridusspetsialistid ringreisil Valgamaal

Mai

02.05. Maakonna IT-õhtu Nakatu turismitalus
04.05. Üleriigilised käsitööpäevad Otepääl
05.05. Tõrva kandlepäev ja Erni Kasesalu nimeline kanneldajate võistumängimine Tõrva Gümnaasiumis
11.05. Arengustrateegia «Valgamaa 2013» kinnitamine Sangaste Seltsimajas
11.05. Rahvusvaheline laste ja noorte lilleseade konkurss «KASSIKÄPP» Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
11.-12.05. Maakondlik õpilastööde näitus «Õuepuu» Valga Gümnaasiumis
15.05. Jalgratturite võistlus «Vigurivänt 2007» finaal Valga liikluslinnakus
19.05. Pühajärve Põhikooli 150. aastapäev
22.-23.05. Valgamaa koolinoorte meistrivõistlused kergejõustikus Valga Keskstaadionil
26.05. Valgamaa tantsupidu Valga Keskstaadionil
29.05. Kriisireguleerimisalane staabiõppus «Mühisev mets 2007» Valga Maavalitsuses
29.05. Valgamaa noorte huvitegevusalane konverents Valga Gümnaasiumis

Juuni

01.06. Maavalitsuste XXXI suvemängud Puka staadionil, mille korraldajaks oli Valga Maavalitsus
03.-07.06. Ukraina Šatski rajooni delegatsiooni visiit Valgamaale
04.06. Eesti lipu päevale pühendatud ajalookonverents Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
04.06. Eesti lipu päeva tähistamine Otepääl
04.06. Maakonna aineolümpiaadide võitjate ja neid juhendanud aineõpetajate tunnustamine Valgas
06.06. Siseminister Jüri Pihl töövisiidil Valgamaal
07.-10.06. Valga-Valka linnapäevad
08.06. Maakonna laulupidu Valga Spordihalli ees
10.06. Lõuna-Eesti memme-taadi suvepidu Taagepera lossi õuel
12.-13.06. Valgamaa meistrivõistlused kergejõustikus ja Valgamaa Suvemängude kergejõustiku võistlused
15.06. Maakonna parimate abiturientide vastuvõtt Valga Maavalitsuses
19.-22.06. Ungari Somogy maakonna delegatsiooni töövisiit Valgamaale
19.06. Rahvastikuminister Urve Palo töövisiit Valgamaale
21.06. Kodukaunistamiskonkurssidel osalejate ja võitjate tunnustamine Tõrva Kirik-Kammersaalis
23.06. Võidupüha tähistamine Valgamaal
25.06.-01.07. Valgamaa kollektiivid Tallinnas X Noorte Laulu- ja Tantsupeol

Juuli

06.-08.07. XII Maaspordimängude võistlused Valga linna spordibaasides
06.07. Liikumisharrastuse ja tervisespordi edendamise ühiste kavatsuste koostöölepingu allakirjutamine Valgas Pedeli jõe ääres
10.07. Tõrva hooldusravihaigla pidulik avamine
12.-15.07 Ülemaailmne tervisespordiolümpiaad Otepääl
25.-26.07. Läti Vabariigi Cesise Rajooni sotsiaaltöötajate õppekülaskäik Valga hoolekandeasutustesse

August

04.08. V Noorte rahvamuusikafestival «Karupoja Trall» Otepää Kultuurikeskuses
13.-18.08. Rahvusvaheline puuskulptuuride sümpoosion «PUU 2007» Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse esisel platsil
20.08. Valgamaa kooride päev Sangaste kirikus
29.08. Hariduskonverents «Eestikeelne keskharidus maal – juured ja tulevik» Otepää Gümnaasiumis

September

03.-09.09. Tänapäevase Valga maakonna 87. asutamistähtpäeva puhul Valga Maavalitsuse akendel Valga Muuseumi fotonäitus Valgamaa kodukaunistamiskonkursist läbi aegade
03.-08.09. Otepääl XII IBU suvebiatloni maailmameistrivõistlused
04.-06.09. Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskuse töötajad ning maakondade rahvakultuurispetsialistid Valgamaal
05.09. Regionaalminister Vallo Reimaa töövisiit Valgamaale
06.09. Tänapäevase Valga maakonna asutamistähtpäeva puhul avatud uste päev Valga Maavalitsuses
07.09. Valgas ja Valkas rahvusvaheline ümarlaud BSR Interreg IIIB projekti Baltic Tangenti teemadel
07.09. 10. Valga-Valka Rahvajooks ja kepikõnd Valgas
24.-28.09. Pihkva oblasti omavalitsustöötajate delegatsioon Valgamaal
27.09. Valgamaa laulupeo, tantsupeo ja X Noortepeo kollektiivijuhtide tunnustamine Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
28.09. Lõuna-Eesti Hooldekeskuse kolmanda elukorpuse avamine Hellenurmes
29.09. Ülemaailmse südamepäeva raames «Linna matk» Valgas

Oktoober

01.10. Haridus- ja teadusministri Tõnis Lukase töövisiit Valgamaale
01.10. Valgamaa Aasta õpetajate ja noorte kooli tulnud spetsialistide vastuvõtt Valga Maavalitsuses
03.10. Eesti Piirivalve 85., isamaalise kasvatuse püsiekspositsiooni «Lõuna-Eesti Ühistöö» 7. ja Valga maakonna 87. aastapäevale pühendatud ajalookonverents Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
03.10. Otepää Gümnaasiumi 100. aastapäeva pidulik tähistamine
03.-04.10. President Toomas Hendrik Ilvese visiit Valgamaale
07.10. Valga maakonna meistrivõistlused suundorienteerumises tavarajal, Taheva vallas Oorel
09.10. Eesti Koolispordi Liidu meistrivõistlused jalgpallis 6.–9. klasside poistele Valgas
09.10. Ajakirjanike päev Valgamaal
12.-19.10. X täiskasvanud õppija nädal «Õpime mõnuga!» Valgamaal
14.10. Liikumissarja «Valgamaa sügismatkad» raames Tõrva sügismatk
15.-19.10. Internetiviktoriini «Tunne Euroopa Liitu!» Valgamaa kodulehel www.valgamaa.ee
15.10. Täiskasvanud õppija nädala Valgamaa avaüritus Pühajärve Põhikoolis
20.10. Liikumissarja «Valgamaa sügismatkad» raames Lüllemäe matk
21.10. Liikumissarja «Valgamaa sügismatkad» raames Pikasilla matk
28.10. Liikumissarja «Valgamaa sügismatkad» raames Järvesilma matk
30.10. Üle-eestiline maaraamatukoguhoidjate päev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
31.10. Maakonna rahva- ja kultuurimajade töötajate nõupäev Tõrva kultuurimajas

November

01.11. Euroopa Liidu struktuuritoetuste infopäev Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
07.11. Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse hoone 40. aastapäeva tähistamine ja Valga 17. kunstikuu avamine
10.11. VIII Alfred Neulandi mälestusvõistlused tõstmises Valga Põhikoolis
11.11. Liikumissarja «Valgamaa sügismatkad» raames Sangaste valla sügismatk
12.11. Maakonna IT-õhtu Greete Motellis
17.11. Valga maakonna 2007. a meistrivõistlused maanteejooksus
18.11. Liikumissarja «Valgamaa sügismatkad» raames Tõlliste valla sügismatk
21.11. Staabiõppus «Suurõnnetus raudteel 2007» Valga Maavalitsuses
23.11. Kaitseliidu Valgamaa Maleva 89. aastapäeva tähistamine Tõrvas
25.11. Liikumissarja Valgamaa Sügismatkad raames Ala matk
26.11. Valgamaa koolide vaheline interaktiivne kodanikupäeva viktoriin Valgamaa kodulehel www.valgamaa.ee
28.11. Eesti Vabariik 90. avaüritus Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
29.11. Maakondlik Koidulauliku luulekonkurss Otepää Kultuurikeskuses
30.11. Põhjamaade päev Valga Gümnaasiumis

Detsember

01.12. Tsirguliina Keskkooli 95. aastapäeva pidustused
02.12. Liikumissarja «Valgamaa sügismatkad» raames Valga linna matk
05.12. Valgamaa koolinoorte laskevõistlus «Laps ja relv» Valga Gümnaasiumis
10.12. Lõuna-Eesti turismifoorum Otepää Golfi Klubihoones
17.12. Fotokonkursi «Valgamaa – Eesti lõunavärav» võitjate autasustamine Valga Maavalitsuses
18.12. Valgamaa ettevõtlusuuringu 2007 ning trükise «Raamatupidamise aastaaruannete töötlusi, Valga maakond 2005» esitlus Valga Maavalitsuses
20.12. Valgamaa viie- ja enamalapseliste perede jõulupidu Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses
21.12. Schengeni viisaruumiga ühinemisele pühendatud üritused Valga linnas, millest võtsid osa ka Eesti Vabariigi president Toomas Hendrik Ilves ja Läti Vabariigi president Valdis Zatlers
21.12. Valgamaa 2007. spordiaasta pidulik lõpetamine ning edukate sportlaste, treenerite ja aktivistide autasustamine Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses

4. Juhtimine ja regionaalhaldus

4.1 Valga maakond

Kaart 1 Asend

Kaart 2 Haldusjaotus

4.1.1 Üldist

Valga maakond asub Eesti lõunaosas.

Maakonna pindala on 2046,49 km², ulatus põhjast lõunasse 65 ja idast läände 59 kilomeetrit.

Maakond kuulub majandusgeograafilise ja regionaalpoliitilise liigestuse järgi koos Põlva ja Võru maakonnaga Kagu-Eesti piirkonda, lisaks Viljandi, Tartu ning ka Jõgeva maakonnaga aga Lõuna-Eesti regiooni, mida seovad tihedad ajaloolised sidemed ja maastikuline kuulumine Kõrg-Eestisse.

Valgamaad läbivad olulised rahvusvahelised liiklusteed lõunasse ja itta.

Maakonna keskusest, Valga linnast, on kaugus Tallinnasse 245, Tartusse 89, Viljandisse 82, Võrru 77, Põlvasse 86, Pärnusse 144, Narva 268 ning Riiga 168 ja Pihkvasse 142 kilomeetrit.

Maakond omab piiri lõunas ja edelas Läti Vabariigiga (102,4 km), idas Võru, põhja-kirdesuunas Põlva ja Tartu ning loodes Viljandi maakonnaga.

4.1.2 Maakonna kujunemine

Muinasajal kuulus Valgamaa läänepoolne osa Sakala, idaosa Ugandi maakonda.

3. juulil 1783. a andis keisrinna Katariina II välja uue halduskorralduse Balti provintsidele, millega moodustati Riia ja Võnnu maakonna kirdeosadest toonane Valga maakond (ehk Valga kreis). Katariina II käskkiri kindralkuberner Browne´ile asehaldamiskorra sisseseadmiseks Liivimaal.

Käskkiri Riia kubermangu asutamise kohta 3. VII 1783

Käsime kõigearmulikumalt Meie Kindralil, Riia ja Tallinna kindralkuberneril krahv Browne´il viia ellu käesoleval aastal Meie korraldused kubermangude valitsemise kohta, välja antud novembrikuu 7. päeval 1775. aastal, Riia kubermangus, koostades selle asehaldurkonna 9-sast ringkonnast ehk maakonnast, ja nimelt: Riia, Võnnu, Valga, Volmari, Pärnu, Viljandi, Tartu, ühest kindralkuberneri äranägemise järgi määratavast ja Saaremaast. Selle kubermangu täpsete piiride määramise jätame meie mainitud kindralkuberneri kokku leppida naaberkubermangude valitsejatega, millest, samuti kui iga maakonna hingede arvust tal tuleb teatada meie senatile.

Seega asehalduskorraga eraldati Liivimaal Riia maakonnast Volmari, Võnnust Valga, Pärnust Viljandi ja Tartu maakonnast lõunaosa, mis sai 1784 Võru maakonnaks *(lk 66, Eesti ajalugu IV, peatoimetaja Sulev Vahtre, Tartu 2008)*

Suures osas tänapäeva Läti alale moodustatud Valga maakond koosnes 11 kihelkonnast:

Luke, Härgmäe, Volfahrth, Trikata, Smiltene, Palzmar, Tirsa, Oppekaln, Schwaneburg e Gulbene, Marienburg, Adsel e Koivalinn e Gauijena. Maakonna 11 kihelkonnast 9 asusid Lätimaal ja vaid 2 – Luke ja Härgmäe ulatusid ka Eesti alale. 19. sajandi II poolel kuulus Valgamaa Liivimaa kubermangu koosseisu.

Valga ja suurem osa Eesti-poolsest ümbruskonnast vabastati punavägedest Vabadussõja käigus Eesti vägede poolt 1. veebruariks 1919. 12. veebruaril andis Eesti Vabariigi valitsus välja määruse Valga maakonna moodustamise kohta.

Lõuna väerinde rekvisitsioonikomisjonile, mille asukoht ja laod paiknesid Valgas, allutati sõjaväe parema varustamise eesmärgil peale Valga maakonna Eesti-osa veel ka järgmised vallad: Viljandi maakonnast Hummuli, Helme, Patküla, Koorküla, Taagepera, Leebiku, Jõgeveste; Tartu maakonnast Sangaste, Tõlliste, Keeni, Laatre; Võru maakonnast Kaagjärve, Karula, Laanemetsa, Taheva, Saru, Mõniste. Sõjaolukord, kus rinne vajas operatiivset varustamist toiduainete ja küüdihobustega, nõudis aga Valga kui tähtsa keskuse eraldamist eemalasuvatest maakondadest. Tekkis vajadus luua Valka iseseisev administratiivne keskus maakonnavalitsuse näol, kes võtaks lõuna väerinde rekvisitsioonikomisjonilt üle varustus- ja toitluslaod ning asjaajamise. 19. aprillil 1919 seati ametisse Valga maakonnavalitsuse esimees, endine Maapäeva liige Jaan Kurvits. 27. mail sai ta ettekirjutuse koostada 3 päeva jooksul maakonnavalitsus 4 osakonnaga: administratiiv-, toitlustus-, põllumajandus- ja haridusosakond. Eesti Vabariigi valitsus oli huvitatud iseseisva maakonna olemasolust lõunapiiril ja Valga linna arenemisest ning andis seetõttu 6. septembril 1920. a välja ajutise valitsemiskorra, mille kohaselt asutati Valga linnast ja selle ümbruskonnast iseseisev Valga maakond. Territoriaalselt moodustus see põhiliselt Tartu, Viljandi ja Võrumaale kuulunud Helme, Hargla, Karula ja Sangaste kihelkonnast. Valga linn jagati Eesti ja Läti vahel pooleks. 11. veebruaril 1921. a kinnitati maakonna piirid, mille kohaselt kuulusid Valga maakonna koosseisu:

Võru maakonnast Kaagjärve, Karula, Laanemetsa, Taheva vald;

Tartu maakonnast Laatre, Keeni, Kuigatsi, Sangaste, Tõlliste vald;

Viljandi maakonnast Helme, Hummuli, Jõgeveste, Koorküla, Leebiku, Lõve, Taagepera vald.

Lisaks loeti Valga maakonda kuuluvaks juba olemasolevad Valga maakonna vallad: Omuli, Paju (18. oktoobril 1920 Valga ja Paju vald liideti Paju vallaks), Sooru ja Valga linn.

Hiljem toimusid haldusterritoriaalsed muutused alljärgnevalt:

1921. a eraldati Patküla vallast Holdre vald ja Tõrva alev;

1922. a Paju valla koosseisus olev Puraküla liideti Valga linnaga;

1924. a liideti Paju vald Sooru vallaga;

2. juulil 1926 sai Tõrva linnaks.

1920ndate aastate teisest poolest kuni 1939. a haldusreformini oli Valga maakonnal 19 valda: Helme, Holdre, Hummuli, Jõgeveste, Kaagjärve, Karula, Keeni, Koorküla, Kuigatsi, Laanemetsa, Laatre, Leebiku, Lõve, Paju, Patküla, Sangaste, Taagepera, Taheva, Tõlliste.

1939. a valdade reformi käigus ühendati paljud väikesed vallad elujõulisematega. Valdade arv Valga maakonnas vähenes 19-lt 10-le: Helme, Hummuli, Kaagjärve, Karula, Kuigatsi, Põdrala, Sangaste, Taheva, Tõlliste, Vaoküla. Taoline valdade arv ja piirid püsisid 26. septembrini 1950, mil toonase ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega likvideeriti ajalooliselt väljakujunenud administratiiv-territoriaalne jaotus. Eestis moodustati senise 13 maakonna ja 233 valla asemele 39 maarajooni, mis jagunesid 636 külanõukoguks. Praegune Valga maakonna territoorium jagunes kolmeks rajooniks:

Valga rajoon: Valga linn ja Kaagjärve, Paju, Iigaste, Karula, Lüllemäe, Kuigatsi, Priipalu, Puka, Keeni, Tagula, Hargla, Koikküla, Laatre, Tõlliste, Restu külanõukogud (v.a Restu I ja Restu II, mis kuulusid Antsla rajooni);

Tõrva rajoon: Tõrva linn ja Helme, Jõgeveste, Koorküla, Leebiku, Riidaja, Holdre, Taagepera, Unametsa, Vooru, Pikri, Hummuli, Puide, Aruküla, Kärstna külanõukogud;

Otepää rajoon: Otepää linn ja Krüüdneri, Vana-Prangli, Otepää, Päidla, Vidrike, Voki, Kaagvere, Kooraste, Pikajärve, Valgjärve külanõukogud.

3. mail 1952 moodustati ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega Eesti NSV koosseisus Tallinna, Tartu ja Pärnu oblast. Tartu oblasti koosseisu arvati Tartu linn, Antsla, Valga, Vastseliina, Võru, Jõgeva, Kallaste, Mustvee, Otepää, Põlva, Põltsamaa, Räpina, Tartu ja Elva rajoonid.

25. aprillil 1953 oblastid likvideeriti. 24. jaanuaril 1959 likvideeriti muude väikeste rajoonide seas ka Valgamaad puudutavad Antsla, Otepää ja Tõrva rajoonid. Valga rajooniga liideti Tõrva linn ning Haabsaare, Helme, Koorküla, Mõniste, Riidaja ja Taagepera külanõukogud.

Elva rajooniga liideti Otepää linn ning Otepää ja Pühajärve külanõukogud. 1961. a likvideeriti Haabsaare, Karula, Koorküla külanõukogud, Mõniste läks Võru rajooni koosseisu.

21. detsembril 1962 arvati Valga rajooni koosseisu endisest Elva rajoonist Otepää linn ning Aakre, Otepää ja Palupera (v.a Tamme sovhoosi maakasutus) külanõukogud. 1963. a saadi rajoonile lisa Põlva rajoonist, 1966. a Valtina ümbrus Võru rajoonist. Valga rajooni piirid kujunesid lõplikult välja 1966. a.

25. veebruari 1977. a ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse kohaselt koosnes Valga rajoon 3 linna- ja 11 külanõukogust 154 külaga.

1. jaanuaril 2008 on Valgamaal 2 linnavalitsust: Valga ja Tõrva, ning 11 vallavalitsust: Helme, Hummuli, Karula, Otepää, Palupera, Puka, Põdrala, Sangaste, Taheva, Tõlliste, Õru hõlmates kokku 7 alevikku ja 150 küla.

4.1.3 Lipp ja vapp

Pärast riigivapi kinnitamist 1925. aastal tõstatus ka maakondade vappide loomise küsimus. 17. detsembril 1925 moodustati vastav komisjon.

17. juunil 1926 kiideti komisjoni poolt heaks esialgsed variandid, mis olid välja töötatud ajaloolase Paul Johanseni poolt. Valgamaa vapi kavandil oli kilbi ülemine pool hõbedane ja alumine must ning sellel punane-kuldne-sinine vikerkaar sümboliseerimaks kahte rahvast ühendavat silda.

Valga Maavolikogu polnud aga kavandiga rahul ning pärast mitmete uute kavandite läbivaatamist 1931. aasta märtsis maavolikogu kinnitas kohaliku inseneri Saare vapikavandi. Vapi kilp koosnes neljast väljast: ülemisel paremal valgel väljal oli kuldne "V" täht ja vasakul sinisel neli kuldtähte sümboliseerimaks nelja maakonda, millistest Valgamaa moodustati. Alumisel parempoolsel sinisel väljal oli heinakuhi ja vasakul valgel Vabadusristi kujutis. Vappi ümbritses tammeokstest pärg ja ülal asetsesid ristatud mõõgad. 15. septembril 1931 kinnitas vapi lõpliku kuju (Siseministeeriumi nõudmisel kõrvaldati Vabadusrist) maavolikogu ja 4. märtsil 1932 ilmus see Riigi Teatajas.

1934. aastal vaatas Riigi Kunsttööstuskoolis moodustatud toimkond läbi kõikide linnade ja maakondade vapid. Tehti ettepanek vapid ühtlustada, jättes ära neid ümbritsevad kaunistused.

1936. aastal töötas kunstnik G. Reindorff välja maakondade uued vapikavandid, mis olid tunduvalt lihtsustatud. Riigivanema otsusega 5. märtsist 1936 kinnitati uued maakondade vapid ja lipud, millede kirjeldused Valgamaa osas on alljärgnevad:

- Valga maakonna vapi väli on lõigatud diagonaalselt kaheks väljaks. Ülemisel sinisel väljal on neli viieharulist hõbedast tähte, sümboliseerides maakondade arvu, millest Valgamaa moodustati. Alumine hõbedane väli on vaba.

- Valga maakonna lipp koosneb kahest võrdse laiusega horisontaalsest värvilaiust: ülemine laid on valge, alumine roheline. Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 7 : 11, lipu normaalsuurus on 1050 x 1650 millimeetrit. Lipu valge laiu keskosas asetseb maakondliku eritunnusena maakonna vapp.

4.1.4 Kaugused linnulennult

Tabel 4-1 Maakonnakeskused

Linn	Kaugus (km)	Asimuut (°)
Haapsalu	196	313
Jõgeva	109	11
Jõhvi	194	24
Kuressaare	217	286
Kärdla	236	306
Paide	127	347
Põlva	68	62
Pärnu	113	308
Rakvere	177	6
Rapla	154	332
Tallinn	199	338
Tartu	82	33
Viljandi	70	338
Võru	58	82

Tabel 4-2 Väljapoole Eestit

Linn	Kaugus (km)	Asimuut (°)
Petseri	94	87
Pihkva	136	88
Riia	150	233
Helsingi	270	347
Novgorod	340	90
Vilnius	350	188
Peterburi	350	44
Stockholm	500	294
Varssavi	690	209
Moskva	730	102
Kopenhaagen	850	259
Oslo	910	291
Berliin	1000	239
Brüssel	1570	249
London	1810	258
Pariis	1850	247
Washington	7140	302

4.1.5 Haldusjaotus

Maakonnas on kaks linna- ja 11 vallavalitsust. Linnu on kolm (neist Otepää on vallasisene linn), maa-asulaid kokku 157, neist seitse alevikku ja 150 küla. Regionaalministri 18. juuli määrusega nr 5 määrati Palupera valla Makita küla lahkmejooned ja seega on Palupera vallas võrreldes 2006. aastaga, üks küla rohkem. 1977. aastal Lutike külaga liidetud Makita taastati ajaloolistes piirides ja ajaloolise nimega.

Valga maakonna keskus on Valga linn.

Tabel 4-3 Kohalike omavalitsusüksuste rahvaarv, asustusüksuste arv, pindala ja asustustihedus 1. jaanuari seisuga

Omavalitsusüksus	Alevikke 1.01. 2008	Külasid 1.01.2008	Elanikke 1.01.2007	Elanikke 1.012008	Pindala km²	Asustustihedus in/km² 1.01.2008
Helme vald	1	14	2345	2 317	312,73	7,41
Hummuli vald	1	8	1009	993	162,70	6,10
Karula vald	-	14	1092	1077	229,92	4,68
Otepää vald	-	21	4227	4201	217,36	19,33
Palupera vald	-	14	1185	1163	123,48	9,42
Puka vald	1	18	1855	1820	202,41	8,99
Põdrala vald	-	14	937	921	128,70	7,16
Sangaste vald	1	13	1467	1451	144,73	10,03
Taheva vald	-	13	903	894	204,71	4,37
Tõlliste vald	2	13	1868	1850	193,78	9,55
Tõrva linn	-	-	3199	3139	4,80	653,96
Valga linn	-	-	14 372	14 234	16,54	860,58
Õru vald	1	8	548	519	104,63	4,96
Kokku	7	150	35 007	34 579	2046,49	16,90

Märkus: Rahvaarv Rahvastikuregistri andmetel

4.1.6 Rahvastik

Joonis 4-4 Rahvaarvu dünaamika 1. jaanuari seisuga

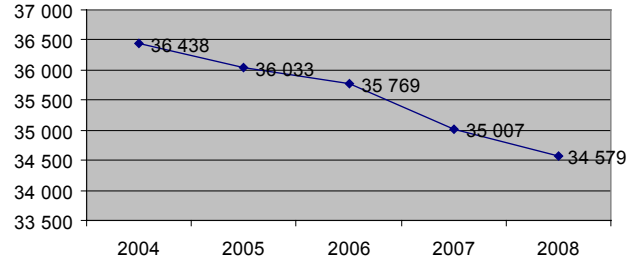

Allikas: Rahvastikuregister

Märkus: 2006. aasta IV kvartalis viidi Rahvastikuregistrist üle Rahvastikuregistri arhiivi 185 isiku andmed, kellel oli samaaegselt registreeritud elukoht ka Soome Vabariigi Rahvastikuregistris

Joonis 4-5 Rahvastiku jaotus elukoha järgi 1. jaanuari seisuga

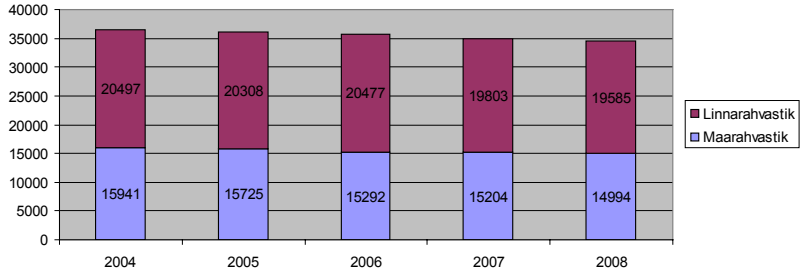

Allikas: Rahvastikuregister

Joonis 4-6 Rahvastiku jaotus soo järgi 1. jaanuari seisuga

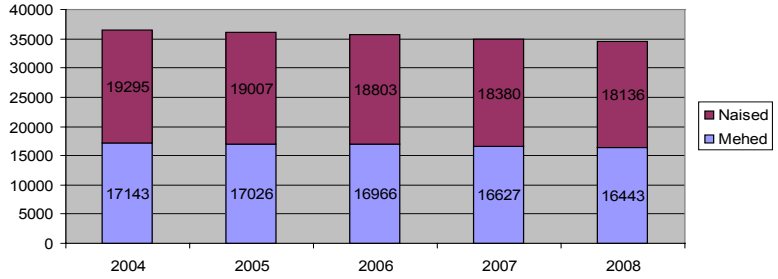

Allikas: Rahvastikuregister

Joonis 4-7 Rahvastiku jaotus vanuse järgi 1. jaanuari seisuga

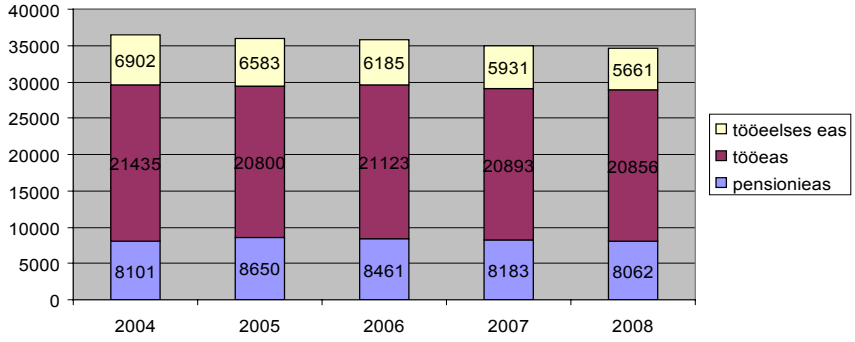

Allikas: Rahvastikuregister

Tabel 4-8 Rahvastikuregistris registreeritud Valgamaa elanike liikumine 14. jaanuari 2007 ja 14. jaanuari 2008 seisuga

	Saabus 2006. aastal	Lahkus 2006. aastal	Saabus 2007. aastal	Lahkus 2007. aastal
Harjumaa	92	204	93	211
Hiiumaa	1	2	1	7
Ida-Virumaa	17	14	5	7
Jõgevamaa	9	23	21	13
Järvamaa	17	6	15	18
Läänemaa	3	9	4	24
Lääne- Virumaa	5	16	3	11
Põlvamaa	24	16	21	14
Pärnumaa	26	58	20	47
Raplamaa	4	8	5	16
Saaremaa	6	2	3	2
Tartumaa	164	190	119	232
Valgamaa	1819	1819	1312	1312
Viljandimaa	27	29	28	28
Võrumaa	34	51	41	33
Aadressita	52	17	75	5
Välisriik	73	50	98	83
KOKKU	2373	2514	1864	2063

Allikas: Rahvastikuregister

Rahvastikusündmused

Valga Maavalitsuses ja kohalikes omavalitsustes registreeriti 2007. aastal **285** lapse sünd, nendest **155** olid tüdrukud ja **130** poisid. Möödunud 2006. aastal registreeriti 333 sündi.

Ema esimese lapsena sündis 115 last, teise lapsena 93, kolmandana 45, neljandana 15, viiendana 7, kuuendana 6, seitsmendana 2, üheksandana 1 ja kaheteistkümnenda lapsena 1. 111 vastsündinu vanemad olid seaduslikus abielus, 134 lapse isast põlvnemine tuvastati, üksikemasid oli 40. Mõlemad vanemad olid Eesti kodanikud 205-l lapsel, üks vanematest oli Eesti kodanik 64-l lapsel.

Populaarsemad poiste nimed olid **Marten** ja **Martin**, tüdrukutel **Sandra** ja **Laura**.

2007. aastal koostati maakonnas 502 surmaakti, suri 262 naist ja 240 meest.

Kõige rohkem, 185-l inimesel, oli surma põhjuseks südame isheemiatõbi, 75-l korral oli surma põhjuseks vähk, 39-l korral ajuinfarkt, 33-l korral kõrgvererõhutõbi, 25-l korral vanadus.

Õnnetusjuhtumeid oli 16, esines 14 mürgistust alkoholiga, 3 enesetappu ja 1 rünne.

Joonis 4-9 Sünnid ja surmad 1998–2007

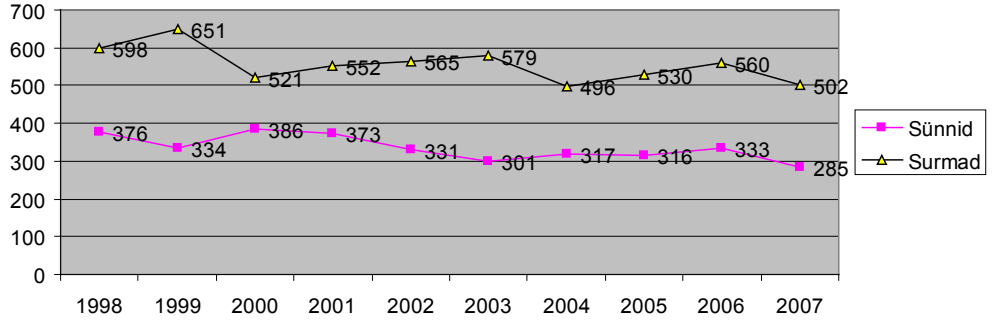

Allikas: Rahvastikuregister

Abielud, abielulahutused ja nime muutmised

Registreeriti 118 abielu. 118 abielust 109 sõlmiti maavalitsuses ja 9 abielu vastava õiguse saanud vaimuliku poolt. Esimesse abiellu astusid 83 naist ja 81 meest. Mõlemad abiellujad olid Eesti kodanikud 72-l juhul.

Kõige noorem pruut oli 15aastane, kõige vanem 65aastane. Kõige noorem peigmees oli 19aastane ja kõige vanem 64aastane. Kõige enam noormehi abiellus vanuses 25 ja kõige enam naisi vanuses 27.

2007. aastal registreeriti 51 abielulahutust. Kõige enam, 11 abielu lahutati, mis olid kestnud 6–10 aastat, 9 abielu oli kestnud 11–15 ja 16–20 aastat, 7 abielu 3–5 aastat, 4 abielu 1–2 aastat ja 2 abielu alla aasta.

10-le isikule anti regionaalministri käskkirjaga uus nimi, neist 8-le uus perekonnanimi ja 2-le eesnimi.

Joonis 4-10 Abielud, abielulahutused ja nime muutmised 1998–2007

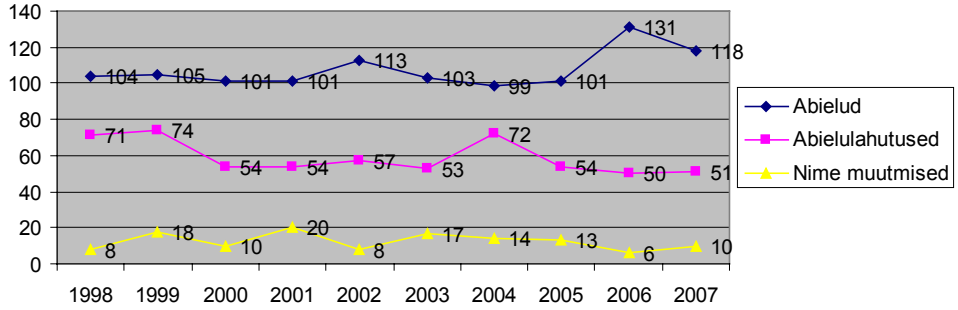

Allikas: Rahvastikuregister

4.2 Riiklikud institutsioonid

4.2.1 Valga Maavalitsus

Aadress Kesk 12, 68203 Valga

Telefon 766 6112, faks 766 6157, e-post info@valgamv.ee

Veeb www.valgamv.ee

Maavanem Georg Trašanov, alates 3.11.2007 maavanema ülesannetes Kalev Härk (regionaalministri käskkiri 1.11.2007 nr 39p)

Koosseis ja struktuur

Joonis 4-11 Valga Maavalitsuse struktuur

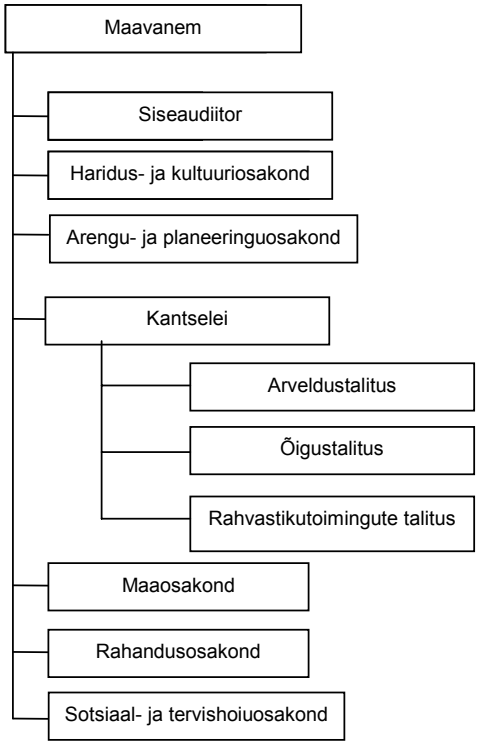

Tabel 4-12 Valga Maavalitsuse ametnike jaotus soo ja vanuse järgi seisuga 31.12.2007

	21-30	31-40	41-50	51-60	61-65	Üle 65	Ametnikke
Kõrgemad ametnikud							
Mehed	-	1	1	2	-	1	5
Naised	-	3	1	3	-	-	7
KOKKU	-	4	2	5	-	1	12
Vanemametnikud							
Mehed	1	-	2	2	-	-	5
Naised	4	7	6	10		1	28
KOKKU	5	7	8	12	-	1	33
Kõik ametnikud							
Mehed	1	1	3	4	-	1	10
Naised	4	10	7	13	-	1	35
KOKKU	5	11	10	17	-	2	45
Abiteenistujad							
Mehed	-	-	1	-	-	-	1
Naised	-	-	-	-	2	1	3
KOKKU	-	-	1	-	2	1	4

Maavalitsuste ühise tegevuse koordineerimine

2007. aasta I kvartalis koordineeris maavalitsuste ühist tegevust Valga Maavalitsus. Koordineerija koondab kõikide maavalitsuste seisukohti ja teeb nende põhjal ettepanekuid teistele valitsusasutustele. Koordinaatoriks oleku ajal viidi Valgamaal läbi mitmeid eri valdkondade spetsialistide nõupidamisi. Nii viibisid 24.-25.01. Valgamaal Siseministeeriumi ja maakondade planeeringute spetsialistid, 26.01. maavanemad, 14.–15.02. Siseministeeriumi ja maakondade arengujuhid, 20.-21.02. maavalitsuste sotsiaal- ja tervishoiuosakondade juhatajad ning rahandusosakondade juhatajad, 21.02. maavalitsuste haridus- ja kultuuriosakondade spetsialistid, 07.03. maavalitsuste IT juhid, 07.–08.03. maavalitsuste maaosakondade spetsialistid, 26.–27.03. maakondade perekonnaseisutöötajad ning Siseministeeriumi vastava ala töötajad. Maasekretäride nõupidmine toimus 11.–12.04.

29.–30.03. peeti Valgamaal maavanemate nõupidamine, mille käigus andis maavanem Georg Trašanov maavalitsuste koordineerimise üle Saare maavalitsusele. Traditsiooniline koordineerija rolli üleandmine toimus Otepää sepa Mart Salumaa juures. Koordineerija rolli üleandmine toimub ketilüli lisamisega maavalitsuste ühisesse ketiahelasse. Iga maavalitsus, kelle koordineerijaks olemise aeg saab läbi, lisab ketiahelasse oma lüli. Georg Trašanov andis pärast ketilüli kinnitamist keti üle Saare maavanemale Toomas Kasemaale.

Valga maakonna arengunõukogu

Valga maakonna arengunõukogu on Valga Maavalitsuse juures asuv nõuandev ja maakonna arenguküsimusi koordineeriv kogu. Nõukogu koosneb maavalitsuse, kohalike omavalitsuste ja teiste asutuste, ettevõtete ning organisatsioonide esindajatest.

Arengunõukogu poolt on moodustatud seitse töökomisjoni, mille tööd koordineerib juhtrühm. Juhtrühma kuuluvad arengunõukogu esimees ja aseesimees, töökomisjonide esimehed ning ettevõtjate ja kodanikeühenduste esindajad.

Arengunõukogu juhtrühma ja töökomisjonide tegevus oli 2007. aastal suunatud arengustrateegia "Valgamaa 2010+" läbivaatamisele ja täiendamisele ning tegevuskava koostamisele. Arengustrateegia avalik aruelu toimus 15.04.2007—06.05.2007. Arengustrateegia „Valgamaa 2013" kinnitati arengunõukogu poolt 11.05.2007 Sangaste Seltsimajas. Arengustrateegia tegevuskava aastateks 2007—2010 sisaldab ühtekokku 64 arendus- ja investeeringuprojekti kogumahuga 920 miljonit krooni.

Valgamaa Vapimärgi ja Teenetemärgi saajad

Valga Maavalitsus ja Valgamaa Omavalitsuste Liit asutasid 2007. aastal kaks uut teenetemärki Valgamaale osutatud teenete äramärkimiseks.

Seoses uue autasustamissüsteemi loomisega loobus sihtasutus Valgamaa Fond oma seniste elutöö- ja aastapreemiate väljaandmisest. Valgamaa Vapimärk ja Valgamaa Teenetemärk on kaks täiesti uut tunnustamise vormi. Maakonna kõrgeim autasu on Valgamaa Vapimärk – hõbedast kaheksaharuline stiliseeritud rukkilill, mille peal on hõbedast rukkipeadest pärg. Pärja keskel on Valgamaa vapp. Seda autasu antakse elutöö eest ja neile, kes oma töö ja tegevusega on kaasa aidanud Valgamaa arengule. Sellega koos kaasneb rahaline preemia, mille suuruse otsustab vastav nõukogu. Valgamaa Vapimärki antakse välja kord aastas.

Teine autasu – Valgamaa Teenetemärk – on samuti hõbedast, see kujutab endast rukkipeadest pärga, mis ümbritseb Valgamaa Vappi. See autasu antakse neile, kes on silma paistnud märkimisväärse, maakonna jaoks olulise saavutusega. Teenetemärki võib korraga välja anda mitmele isikule ning siin on silmas peetud nn aasta tegu. Teenetemärgiga kaasneb samuti rahaline preemia, mille suuruse otsustab vastav nõukogu.

Vapi- ja Teenetemärgi Nõukogu on moodustatud Valga maavanema korraldusega. Nõukogu on seitsmeliikmeline ja sinna kuuluvad: Valga maavanem, Valgamaa Omavalitsuste Liidu esimees, üks Valgamaa ettevõtjate esindaja, üks Otepää, Valga ja Tõrva piirkonna esindaja ja maavalitsuse avalike suhete juht.

Valgamaa Vapi- ja Teenetemärkide kavandite autor on heraldikaekspert Priit Herodes, metallitööd teostas OÜ Sporrong.

Teenetemärkide andmise taotlusi on õigus esitada Valga maakonna valla- ja linnavalitsustel ja volikogudel, Valgamaal tegutsevatel juriidilistel isikutel, erakondadel, liitudel, ühingutel, seltsidel, klubidel ja eraisikutel. Teenetemärgid antakse kätte Eesti Vabariigi iseseisvuspäeva pidulikul kontsert-aktusel.

Teenetemärkide saajad 2007. aastal

Valgamaa Vapimärk:

Peep Audova – EELK Valga Peetri-Luke koguduse kauaaegne õpetaja, Eesti taasiseseisvumisele kaasaaitaja

Esitaja: Valga Linnavalitsus

Heino Teder – endine metsamajanduse ja looduskaitseminister, teenekas metsamees

Esitaja: Sangaste ja Tõlliste vallavalitsused

Valgamaa Teenetemärk:

Ersika Ilisson – Tõrva Puuetega Inimeste Liidu juhatuse esimees, puuetega ja eakate inimeste eestvedaja

Esitaja: Põdrala vallavalitsus

Ülo Mere – MTÜ Käsipalliklubi Käval juhatuse liige, tunnustatud treener

Esitaja: MTÜ Käsipalliklubi Käval, Valgamaa Spordiliit

Linda Oks – Valga politseijaoskonna vanemkonstaabel, laste ja noortealase ennetustöö eestvedaja

Esitaja: Lõuna Politseiprefektuuri Valga politseijaoskond

Juha Reima – AS Elektriteenused, töödejuhataja, teenekas elektriinsener

Esitaja: AS Elektriteenused

Valgamaa Vapimärk

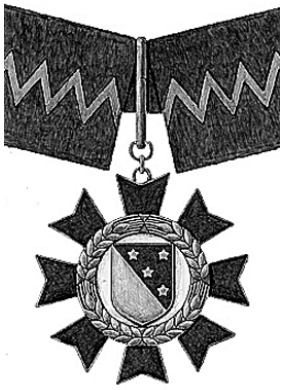

Valgamaa Teenetemärk

Valgamaa euroinfopunkt

Aadress: Kesk 12, Valga 68203. Tel 766 6137, e-post: euroinfo@valgamv.ee

Valgamaa euroinfopunkt avati 11.09.1999. Infopunkt on avatud kõigile soovijatele, et saada informatsiooni Euroopa Liidu kohta. Valga maakonnas on 15 Euroopa Liidu materjalidega varustatud rahvaraamatukogu.

Regionaalarengu programmid

2007. aastal menetles Valga Maavalitsus kahte regionaalarengu programmi: kohaliku omaalgatuse programmi ja hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programmi.

Tabel 4-13 Programmidele eraldatud vahendid (mln kr) Eestis

	2003	2004	2005	2006	2007
Kohaliku omaalgatuse programm	6,00	6,00	7,80	12,00	24,00
Hollandi vahendid kohaliku omaalgatuse programmis	0,30	0,15	0,15	-	-
Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programm	22,20	25,70	36,73	45,24	59,27

Tabel 4-14 Esitatud ja toetatud regionaalarenguprojektid Valgamaal

Programm	2005			2006			2007		
	Esitati (tk)	Rahastati (tk)	Summas (kr)	Esitati (tk)	Rahastati (tk)	Summas (kr)	Esitati (tk)	Rahastati (tk)	Summas (kr)
Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programm	25	11	1 806 633	27	12	2 200 758	12	6	2 739 807
Kohaliku omaalgatuse programm	55	34	362 213	52	47	550 458	75	59	1 018 874
Hollandi vahendid kohaliku omaalgatuse programmis	5	5	36 000	3	3	13 905	-	-	-
KOKKU	85	50	2 204 846	82	62	2 765 121	87	65	3 758 681

Tabel 4-15 Hasartmängumaksust regionaalsete investeeringute toetamise programmi kaudu toetatud valdkonnad

	2005		2006		2007	
	Projekte (tk)	Summa (kr)	Projekte (tk)	Summa (kr)	Projekte (tk)	Summa (kr)
Haridus	5	700 270	5	1 269 891	2	895 581
Sotsiaal	3	685 105	5	785 471	3	1 454 660
Kultuur	3	421 258	2	145 396	1	389 566
KOKKU	11	1 806 633	12	2 200 758	6	2 739 807

Tabel 4-16 Hasartmängumaksu investeeringutoetuste programmist toetust saanud

Toetuse saajad	2003	2004	2005	2006	2007
	Toetus kr	Toetus kr	Toetus kr	Toetus kr	Toetus kr
EELK Otepää Maarja kogudus	15 569	-	-	-	-
Helme Sanatoorne Internaatkool	-	79 082	-	-	-
Hummuli vald	59 052	-	-	348 495	-
Karula vald	77 063	-	49 147	85 396	389 566

MTÜ Hellenurme Mõis	-	-	-	55 000	-
MTÜ Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts	-	-	-	61 132	-
MTÜ Paju Pansionaadid	-	-	-	250 604	-
MTÜ Stuudio Joy	45 000	-	-	-	-
MTÜ Tõlliste Avatud Noortekeskus	70 736	-	-	105 224	-
Otepää vald	139 343	239 924	-	-	-
Palupera vald	55 000	-	334 188	-	-
Puka vald	171 850	-	21 555	60 000	395 581
Põdrala vald	-	-	350 000	-	500 000
SA Otepää Tervisekeskus	-	38 200	-	-	-
SA Taheva Sanatoorium	-	-	79 405	68 735	-
Sangaste vald	-	134 738	37 923	350 000	-
Taheva vald	33 404	136 230	-	350 000	500 000
Tõlliste vald	15 394	80 265	87 157	-	499 094
Tõrva linn	130 090	200 002	241 558	330 000	-
Valga linn	350 000	304 000	605 700	136 172	455 566
Õru vald	-	69 650	-	-	-
KOKKU	1 162 501	1 282 091	1 806 633	2 200 758	2 739 807

Tabel 4-17 Kohaliku omaalgatuse programmist toetust saanud

Toetuse saajad	2005	2006	2007
	Toetus kr	Toetus kr	Toetus kr
MTÜ Ala Küla Arendusselts	-	-	9000
MTÜ Avatud Hellenurme Noortekeskus	-	3663	15 000
MTÜ Domus Petri Kogu	-	-	25 000
MTÜ EELK Karula Kogudus	-	4000	-
MTÜ ELK	-	-	12 648
MTÜ Helme Külaselts	7250	-	-
MTÜ Hummuli Noortekeskus	-	8600	28 550
MTÜ Jaanikese Puhkekeskus	-	-	15 000
MTÜ Kaagjärve Külakeskus	-	4220	-
MTÜ Kalme Külaselts	18 082	6580	25 000
MTÜ Karjatnurme Külaselts	7 090	-	-
MTÜ Karula Hoiuühing	-	-	22 000
MTÜ Karula Naisselts	10 000	14 214	-
MTÜ Kodukant Sangaste	18 108	28 273	15 000
MTÜ Kodupaiga Külaselts	-	-	19 308
MTÜ Kungla	-	-	61 000
MTÜ Laulu-mängu-tantsustuudio Naeratus	-	-	16 430
MTÜ Leebiku Külaselts	-	6780	27 265
MTÜ Lüllemäe Rahvaõpistu	25 900	36 297	38 200
MTÜ Nuustaku	-	-	6940
MTÜ Nõuni Maanaiste Selts	12 300	-	23 800
MTÜ Otepää Aianduse ja Mesinduse Selts	10 462	7065	-
MTÜ Otepää Külaliikumine	16 020	-	-

MTÜ Otepää Naisselts	-	-	9740
MTÜ Otepää Pensionäride Ühendus	-	-	25 000
MTÜ Partnerlus	-	48 900	62 556
MTÜ Pilkuse Külaselts	13 480	-	-
MTÜ P-rühm	10 175	15 000	11 900
MTÜ Puka Aianduse ja Mesinduse Selts	-	5400	-
MTÜ Puka Naisselts	-	14 728	-
MTÜ Ritsu Külaselts	-	-	12 600
MTÜ Sangaste Kihelkonnamuuseumi Selts	-	26 240	-
MTÜ Sangaste Skatehouse	-	5596	-
MTÜ Segakoor Rõõm	-	-	18 700
MTÜ Sooru Arendus	14 000	-	17 995
MTÜ Sooru Naisselts	5961	9718	10 000
MTÜ Spordiklubi Karula	9035	12 065	3122
MTÜ Stuudio Hikaro	-	-	17 900
MTÜ Stuudio Joy	-	-	25 000
MTÜ Sõsarad	-	-	23 010
MTÜ Tantsuklubi CRIS	-	-	21 190
MTÜ Tantsuklubi Mathilda	-	4000	-
MTÜ Tõlliste Avatud Noortekeskus TANK	8896	-	23 000
MTÜ Tõlliste Valla Pensionäride Ühendus "Elurada"	-	14 659	7742
MTÜ Tõrva Puuetega Inimeste Liit	-	-	23 199
MTÜ Valga Liikumispuuetega Inimeste Selts	-	-	3346
MTÜ Valga Piljardi Klubi	-	-	20 000
MTÜ Valga Saalihoki Klubi	-	-	24 990
MTÜ Valgamaa Kodukandi Ühendus	42 000	50 839	44 560
MTÜ Valgamaa Pensionäride Ühendus	-	25 750	-
MTÜ Valgamaa Puuetega Inimeste Koda	-	29 824	37 719
MTÜ Valgamaa Rahvakunsti ja Käsitöö Keskselts	-	21 250	-
MTÜ Valgamaa Spordiliit	-	-	42 458
Seltsing "Hargla Maanaiste Klubi"	-	-	5350
Seltsing "Hargla Külaselts"	12 500	23 380	25 800
Seltsing "Keeni Külaseltsing"	5300	-	-
Seltsing "Koikküla Külaselts"	-	5800	27 524
Seltsing "Kuigatsi Külamaja"	8638	17 862	-
Seltsing "Lossiküla Seltsing"	14 595	-	-
Seltsing "Lüllemäe Külaselts"	11 678	12 400	-
Seltsing "Neeruti Külaselts"	11 000	5135	-
Seltsing "Nõuni Külaselts"	-	12 330	10 645
Seltsing "Otepää pensionäride ühendus"	-	15 000	-
Seltsing "Palupera valla pensionäride ühendus Pihlakobar"	-	13 340	9625
Seltsing "Pori Külaselts"	12 190	8940	18 250
Seltsing "Riidaja Rändurteater"	10 450	-	-
Seltsing "Riidaja Spordiselts"	-	-	12 400

Seltsing "Roheline Rulli"	12 180	-	-
Seltsing "Sangaste Käsitööseltsing"	14 993	-	-
Seltsing "Sangaste Pensionär"	19 930	5310	35 120
Seltsing "Tsirgumäe Sooblase külaselts"	-	-	7592
Seltsing "Virtsjärve"	-	27 300	20 700
KOKKU	362 213	550 458	1 018 874

Valga Maavalitsuse välissuhted

Läti Vabariigi Valka rajoon. Lepingupartner Valka Rajooninõukogu. Vahetust naabrusest tulenevalt ulatuvad sõprussidemed aastakümnete taha ning praegused partnerid kannavad neid edasi õigusjärglastena. Praegune raamleping pärineb 1995. aastast. Geograafilise läheduse omavahelise seotuse tõttu hõlmab koostöö pea kõiki tegevusvaldkondi. Valgamaa ja Valka rajooni omavalitsusi puudutavates koostöö küsimustes osaleb maavalitsuse kõrval koostöös aktiivselt ka Valgamaa Omavalitsuste Liit.

Maavalitsus oli Valka rajooni/linnaga partneriks kolmes 2004. aastal käivitunud Interreg IIIB programmi projektis: VHB-Zone (Via Hanseatica turismitoote arendamine Baltikumis), InLoC (Läänemere piirkonna transpordi ja logistikakeskuste arendamine) ja Baltic Tangent (Lõuna-Skandinaaviast üle Läänemere ning läbi Läti ja Lõuna-Eesti Pihkvasse kulgeva uue mereja raudteetranspordi koridori arendamine), mida viidi lõpule 2007. aastal. Uusi projekte 2007. aastal ei käivitatud, sest EL uue programmeerimisperioodi dokumendid valmivad 2008. aastal ja siis saab ka piirülese koostöö projektidega jätkata.

2007. aasta olulisteks sündmusteks Valga-Valka koostöös oli kõigepealt Eesti ja Läti ühinemine Schengeni lepinguga 21. detsembril, mil kadus passikontroll linna läbivalt Eesti-Läti piirilt. Järgmisel päeval taastati ka Valga-Valka linnabussiliin, seda siiski küllaltki väikses mahus vaid laupäeviti Valka kesklinna ja Valga turu vahel. Märgilise tähtsusega oli ka Eesti ja Läti valitsuste vaheline kokkulepe, mille alusel Rail Baltica rahvusvaheline Tallinn—Varssavi—Berliin raudteekoridor läbib vähemalt esimeses etapis Valgat. Aprillis 2008 taastatakse ka Valga ja Riia vaheline reisirongiliiklus. Valga ja Valka esindajad osalesid juulis Argentiina Rosario linnas läbi viidud EL – Lõuna-Ameerika URB-AL programmi konverentsil, kus tutvustati Valga-Valka piiriülese koostöö kogemusi. Ebaõnnestumiseks tuleb aga lugeda seda, et Eesti-Läti piiriülese koostööprogrammi sekretariaadi asukohaks sai Valga asemel Tartu.

Saksamaa Liitvabariigi Mecklenburg-Vorpommerni Liidumaa Parchimi ringkond. Lepingupartner Parchimi Ringkonna Administratsioon. Sõprussidemed on välja arenenud omaaegsete ENSV ja SDV sidemetest 1980ndate aastate alguses. Koostöö hõlmab kultuuri ja noorsoovahetust. Viimastel aastatel on see koostöö olnud loid ja omavahelist suhtlemist piirkondade juhtorganite tasemel ei ole sisuliselt toimunud.

Soome Vabariigi Ylistaro vald. Lepingupartneriteks on Ylistaro Valla Volikogu ja Valitsus. Ametlikud sõprussidemed alates 1988. a. Koostöövaldkondadeks on kultuur, sport, haridus jne. Erandlikult toimus sõpruspiirkondade juhtkondade vaheliste delegatsioonide vahetus 2007. aastal kaks korda. Jaanuaris külastas Ylistaro delegatsioon Valgamaad ja ühtlasi ka murdmaasuusatamise Otepää maailmakarika etappi. Septembris külastas Valgamaa delegatsioon Ylistaro valda, kusjuures kohtuti ka Seinajoki linna ja Nurmo valla juhtidega, kellega Ylistaro 2009. aastal liitub.

Rootsi Kuningriigi Jämtlandi lään. Lepingupartnerites on Jämtlandi Lääni Volikogu, Jämtlandi Lääni Valitsus ning Jämtlandi Lääni Omavalitsuste Liit. Sõprussidemed algasid 1991. aastal vahetult pärast Eesti iseseisvumist ning esimene koostööleping sõlmiti 1992. a. Koostöös osaleb aktiivselt ka Valgamaa Omavalitsuste Liit. 2003. aasta veebruaris sõlmiti kolmas sõpruse ja koostöö raamleping kuni aastani 2007, mis näeb ette koostööd sellistel aladel nagu haridus, kultuur, tervishoid, sotsiaalpoliitika, keskkond, demokraatia areng, ettevõtlus, luterlike koguduste vaheline koostöö jne. 2007. aastal töötati välja ka järgmine viieaastase perioodi koostöökava aastateks 2008–2012.

2004. aastal lisandus demokraatiaalase väljaõppe ühisprojekt Jämtlandiga Vene Föderatsiooni Staraja Russa rajoon. 2007. aastal viidi kolmepoolses koostöös läbi seminarid Valgas ja Jämtlandis.

2002.–2003. a alustati Brüsseli suunalist koostööd ja Jämtland hoiab meile koos oma Norra koostööpartneritega kohta oma esinduses Brüsselis (Mid-Scandinavia). Valgamaa esindaja lähetamist Brüsselisse Mid-Scandinavia esindusse ei ole siiani rahaliste vahendite vähesuse tõttu õnnestunud koostöös naabermaakondadega ellu viia.

Vene Föderatsiooni Novgorodi oblasti Staraja Russa rajoon. Lepingupartneriks on Staraja Russa Munitsipaalrajoon. Ametlikud sõprussidemed alates 1998. a, kui sõlmiti koostöö raamleping, mis näeb ette koostööd kultuuri, noorsootöö, hariduse jms alal. Koos Rootsi Jämtlandi lääniga viidi Põhjamaade Ministrite Nõukogu abiga läbi ka projekt ESISRANO, mille käigus tutvustati Staraja Russa omavalitsustöötajatele kaasaegsete omavalitsuste funktsioneerimise põhimõtteid Euroopas. 2007. aastal jätkati tegevust kahe seminari läbiviimisega märtsis Valgamaal ja mais Jämtlandis. Kolmepoolset koostööd jätkatakse ka 2008. aastal.

2002. a alanud kontaktid **Ungari Somogy komitaadiga** arenesid koostöölepinguks, mis allkirjastati 2005. Koostöö puudutab kultuuri, noorsootöö, turismi ja teisi valdkondi. 2007. aastal külastas Valgamaad Somogy delegatsioon. MTÜ Kungla osales Somogy maakonnas läbi viidud programmi "Euroopa noored" noorsoo teatrite alases projektis "Lõbusad teatripäevad".

Koos Võru ja Põlva maakondadega jätkusid **Poola Lublini vojevoodkonnaga** kontaktid ka 2007. aastal. Delegatsioonide vahetuseni siiski ei jõutud.

2003. aastal lisandus **Ukraina Tallinna saatkonna initsiatiivil ka koostöö Ukraina Vabariigi Volõõnia oblasti Šatski rajooniga**. Valgamaa Omavalitsuste Liidu ja välisministeeriumi vahel sõlmiti leping, mille alusel viiakse ellu Šatski rajooni arengustrateegiat ettevalmistav projekt, mis peab valmima 2008. aastal. 2007. aastal toimus selle projekti raames Šatski rajooni delegatsiooni külastus Valgamaale ning Valgamaa delegatsiooni külastus Šatskisse, mille käigus valmis Šatski rajooni arengupotentsiaali SWOT analüüs.

2004. aastal kujundati Eesti, Läti ja Vene Föderatsiooni Piirialade Koostöönõukogu (kuhu peale Valgamaa kuuluvad Eestist veel Võru ja Põlva maakonnad) ümber **euroregiooniks Euregio "Pskov-Livonia"**. Selles koostöös osalevad Valga Maavalitsus ja Valgamaa Omavalitsuste Liit koos. Valgamaa Omavalitsuste Liit viis Valgas 2007. aasta septembris BEN projekti raames Pihkva oblasti omavalitsustöötajatele läbi seminari Eesti omavalitsussüsteemist.

Alates 2003. aastast on Valga Maavalitsus iga-aastaselt sõlminud koostöölepingu **Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusega Eestis**. Eesmärgiks on tuua Põhjamaid Valgamaale lähemale. 2007. aastal oli koolides korraldatavate Põhjamaade päevade kõrval suuremaks näitus "Meie Põhjala" Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses. Koostöös valmistati ka Soome televisiooni rootsikeelsete saadete jaoks ette 20minutiline teleprogramm, mis tutvustas Venemaa Staraja Russa munitsipaalrajooni töötajatele Valgas läbiviidud omavalitsuste väljaõppeseminare.

4.2.2 Maksu- ja Tolliameti Lõuna maksu- ja tollikeskus

Sõpruse pst 4, 50050 Tartu

Telefon 676 4100

Faks 676 4105

e-post louna@emta.ee

Juhataja Jüri Haamer

Lõuna maksu- ja tollikeskus on Maksu- ja Tolliameti struktuuriüksus, mis teostab riikliku järelevalvet ning kohaldab riiklikku sundi seaduses ette nähtud alustel ja ulatuses.

Lõuna maksu- ja tollikeskuse tööpiirkond on Jõgeva maakond, Põlva maakond, Tartu maakond, Viljandi maakond, Valga maakond ja Võru maakond.

Lõuna maksu- ja tollikeskuse allüksuse Valga maksu- ja tollibüroo põhiülesanne on klientide teenindamine maksukohustuste ja tolliformaalsuste täitmisel. Büroo koosseisus on koos juhatajaga 14 ametikohta, neist 9 maksupoolel ja 5 tollipoolel.

Valga maksu- ja tollibüroo

Viljandi 23, 68206 Valga (maksud)

Telefon 676 4370, 676 4376 ja 676 4378, faks 676 4371, e-post valga@emta.ee

Valga maksu- ja tollibüroo

Viljandi mnt, 68205 Valga (toll)

Telefon 764 0177, 766 9100, faks 764 2415.

4.2.3 Muinsuskaitseameti Lõuna-Eesti järelevalveosakond

Aadress Aia 17, 68203 Valga, telefon/faks 766 6326, e-post paris@muinas.ee

Valgamaa vaneminspektor Mari-Liis Paris

Olulisemad 2006. aastal restaureeritud objektid Valgamaal, mida rahastati Muinsuskaitseameti poolt ca 2,3 miljoni krooni ulatuses

- Otepää pastoraadi peahoone katuse restaureerimine;
- Riidaja mõisa peahoone katuse restaureerimine;
- Helme linnusevaremete konserveerimine;
- Valga Vabaduse 31 elamu remont;
- Sangaste mõisa peahoone katuse restaureerimine;
- Sangaste mõisa rehi 1 remondi muinsuskaitse eritingimuste koostamine;
- Sangaste mõisa aedniku tööriistakuuri avariiremont;

• Kuigatsi mõisa moonakatemaja avariiremont;

• Valga Kesk 12, Valga Maavalitsuse hoone fassaadide uurimistööd, restaureerimise muinsuskaitse eritingimuste koostamine;

• Karula mõisa kabeli uurimistööd ja restaureerimise muinsuskaitse eritingimuste koostamine;

• Karula pastoraadi peahoone konserveerimise muinsuskaitse eritingimuste koostamine ja avariitööd;

• Otepää uue kalmistu piirdemüüri restaureerimine;

• Otepää vana kalmistu sepisristi restaureerimine;

• Ilmjärve õigeusu kiriku katuse avarii-restaureerimine;

• Laatre kiriku altarimaali konserveerimine.

Olulisemad 2007. aastal restaureeritud objektid Valgamaal

• Riidaja mõisa peahoone (restaureerimistöödeks eraldati 1,3 miljonit krooni)

Lõpetati katuse restaureerimistööd, mõisahoone vajab edasist restaureerimist.

• Helme linnuse varemed

Korrastustööd varemete ümbruses lõpetati ja nüüd jätkatakse müüride kindlustamise- konserveerimisega. Väga külastatav koht Valgamaal.

• Barclay de Tolly mausoleumi park

Lõpetati pargi valgustustööd, pargi kujundamise ja korrastustöödega jätkatakse. Väga külastatav koht Valgamaal.

• Barclay de Tolly mausoleumi valvurimaja

Remonttööd lõpetati, praegu tegeletakse sisustamisega ja 2008. aasta kevadel avatakse külastajatele.

• Taagepera kirik

Kiriku katuse remont jätkub. Tööde teostaja Rändmeister OÜ, Juhan Kilumets.

• Ilmjärve õigeusu kirik

Kiriku katuse restaureerimistööd jätkuvad. Tööde teostaja Frantsiskus OÜ, Tõnu Parmakson.

• Karula kiriku varemed

Kirikumüürid vajavad väga kindlustamist ja konserveerimist, ohtlik ka külastajatele. Samas külastavad mälestist sajad huvilised. Karula Maarja kiriku näol on tegemist väga unikaalse sakraalehitisega, merepinnast kõrgeima kirikuga Eestis ning ka ühe vanima Liivimaa kivikirikuga. 2006. aastal avastati kiriku idaportaalilt Eestis ainuke teadaolev omalaadne muinastaies kaljujoonis (antropomorfne petroglüüf), linnupeadega naise ja mehe ühendatud figuurid. Eelmisel aastal jätkati kaljujooniste uurimist ja tõdeti, et ainulaadsed joonised vajavad kaitsmist. Kogu selle töö algatajaks ja eestvedajaks on Karula õpetaja Enno Tanilas. Tähtsad on ka figuurid kiriku seinal.

Reservist eraldati 2007. aastal Valgamaale restaureerimis-remonttöödeks kokku 173 000 krooni: Otepää pastoraat (20 000 krooni), Hellenurme vesiveski (35 000 krooni), Helme linnuse varemed (30 000 krooni), Valga, Kungla 13 elamu (8 000 krooni), Hargla kalmistu piirdemüür (10 000 krooni), Otepää pastoraat (30 000 krooni), Karula pastoraadi peahoone (40 000 krooni).

Muinsuskaitsekuu (18. aprill—18. mai) raames toimusid üritused Hellenurme mõisa kabeli juures pargis. Euroopa muinsuskaitse päevade raames (septembris) toimusid talgud Taheva mõisa pargis.

4.2.4 Tööinspektsiooni Valgamaa Inspektsioon

Aadress Lai 19, 68203 Valga, faks 764 0962, e-post valgamaa@ti.ee

Juhataja Olev Laul

Tööinspektor Jaanus Jaanimäe, tööinspektor-jurist Jaan Noorsalu

Töövaidluskomisjon

Sekretär-referent Siivi Planken, telefon 764 2906

Tabel 4-18 Tööinspektsioonis registreeritud tööõnnetused Valgamaal

Aasta	Tööõnnetusi	Suhtarv 100 000 töötaja kohta	Surmajuhtumeid	Diagnoositud kutsehaigusjuhte
2004	70	519	1	3
2005	61	455	-	2
2006	55	410	-	6
2007	53	373	1	2

Allikas: Tööinspektsiooni Lõuna Inspektsioon

Tabel 4-19 Tööinspektsiooni Valgamaa Inspektsiooni tegevusnäitajad

	2006	2007
Kontrollimisi kokku	408	353
Kontrollitud ettevõtteid kokku	149	155
Töötervishoid ja tööohutus	118	91
Töösuhted	112	112
Töötervishoiu ja tööohutuse kontrollimisi kokku	178	141
Töösuhete kontrollimisi kokku	230	212
Töötajate arv üldkontrollitud ettevõtetes, sh:	2134	4981
ettevõtetes, kus kontrolliti töötervishoidu ja tööohutust	1024	1585
ettevõtetes, kus kontrolliti töösuhteid, sh:	1110	3396
ettevõtetes, kus kontrolliti illegaalseid ja vormistamata töösuhteid	2786	1968
vormistamata töölepinguga töötajate arv	1	-

Allikas :Tööinspektsiooni Lõuna Inspektsioon

Tabel 4-20 Töövaidluskomisjoni tegevusnäitajad

Eelmisest kvartalist lahendamata jäänud avalduste arv	1
Esitatud avalduste arv	43
Neist töötaja poolt	43
Lahendamisel avalduste koguarv	44
Lahendatud avalduste arv	35
Nõue rahuldatud	21
Nõue rahuldamata jäetud	3
Keeldutud avalduse vastuvõtmisest või menetlus lõpetatud	11
Töötajate nõuded	
Töölepingu lõpetamise ebaseaduslikuks tunnistamise nõudeid	8
Töötamise ajal maksmata palga nõue	29
Tööraamatu, lõpparve kinnipidamise hüvitise nõue	22
Distsiplinaarkaristuse tühistamise nõue	1

Palgast, hüvitisest ebaseadusliku kinnipidamise nõue	1
Saamata puhkuse ja maksmata puhkusetasu nõue	12
Muud nõuded	15

Allikas: Tööinspektsiooni Lõuna Inspektsioon

4.2.5 Tarbijakaitseameti Valgamaa talitus

Aadress Aia 17, kabinet 203, 68203 Valga, telefon 766 6330, e-post leini.kirsimae@consumer.ee

Peainspektor Leini Kirsimäe

2007. a teostati järelevalvet 178 kaupleja osas:

• menetleti 26 väärtegu

• nõustati 312 tarbijat

• ohtlike kaupade infosüsteem RAPEX ohuteadetest kontrolliti 335 toodet

2007. aastal olid nõustamisküsimustes esikohal probleemid tööstuskaupade kvaliteedi ja müügigarantii valdkonnas. Üldiste kauba müüginõuete ja teeninduskultuuri probleemidega pöörduti talitusse 43 korral. Kaubagruppidest domineerisid jalatsid (32 pöördumist), arvutid ja arvutitarvikud (18), kodutehnika (14), autod, mootorrattad ja autotarvikud (14), telerid ja videotehnika (12), mobiiltelefonid (10). Probleemid kütte-, vee-, prügi- ja elektrienergia valdkonnas põhjustasid 18 pöördumist, toidukaupade müüginõuete täitmises ja kvaliteedis kaheksa. Teenuste kasutamisel suurenesid mullu probleemid ehitusvaldkonnas (uksed-aknad) – 21 pöördumist, ning teleteenuste valdkonnas 15 pöördumist.

4.2.6 Kagu Piirivalvepiirkond

Räpina mnt 20a, 65606 Võru, telefon 786 1701

Ülem major Tõnu Reinup

Sisepiiri Koordinatsiooni ja Koostöö Talitus

Pikk 16, 68206 Valga

Talituse ülem kapten Vaino Kõva

Kagu Piirivalvepiirkond on Piirivalveameti üheks täidesaatva riigivõimu asutuseks ja tema tegevuspiirkonda kuuluvad:

1) Tartu maakonnas Vara, Mäksa, Võnnu, Meeksi ja Piirissaare vald;

2) Põlva maakonnas Räpina, Mikitamäe, Orava ja Värska vald;

3) Võru maakonnas Meremäe, Vastseliina, Misso, Haanja, Mõniste, Rõuge ja Varstu vald;

4) Valga maakonnas Helme, Hummuli, Karula, Taheva ja Tõlliste vald ning Tõrva ja Valga linn;

5) Viljandi maakonnas Abja ja Karksi vald ning Mõisaküla linn.

Piirkonna tegevuspiirkond hõlmab ka nimetatud valdade territooriumiga külgnevate piiriveekogude Eestile kuuluvat osa ning nendes asuvaid saari.

Alates 1. jaanuarist 2007 liideti Kagu Piirivalvepiirkonnaga endise Valga Piirivalvepiirkonna koosseisus olnud struktuuriüksused – Valga kordon ja piiripunktid, Vastse-Roosa kordon ning piiripunkt, Holdre kordon ja piiripunkt, Mõisaküla kordon ja piiripunkt. Sellega suurenes piirkonna valvatava piirilõigu pikkus kahekordseks.

Seoses Schengeni viisaruumiga liitumisega 21. detsembril 2007 lõpetati lõunapiiril piirikontroll ja riigipiiri valvamine. Lõunapiiri struktuuriüksuste personali baasil moodustati kolm liikuvat üksust, kontaktpunkt ning Sisepiiri Koordinatsiooni ja Koostöö Talitus. Paljud lõunapiiril töötanud piirivalvurid asusid tööle Eesti välispiirile.

Minevikupärand

Minevikupärandiga seonduv on koondunud Valga Piirivalvepiirkonna linnakus asuvasse isamaalise kasvatuse püsiekspositsiooni "Lõuna-Eesti Ühistöö". 2007. aastal külastas püsiekspositsiooni kokku 2 023 inimest, sellest 75% moodustasid koolinoored.

2007. aastal suurenes koolide huvi isamaalise kasvatuse vastu. Eelnevalt on kokku lepitud külastamise eelselt teemad ja enam soovitud teemad on olnud: "Riik ja tema kodanik", "Eesti piirivalve ajalugu", "Eesti metsavendlus", "Vabadussõda", "Sõjaeelne Eesti riigikaitse ülesehitus", "Valga ja militaaria". Püsiekspositsiooni materjalid on olnud aluseks väga erinevate õppeasutuste uurimustööde (lõputööde) valmimisel. Külastavate õpilaste hulgas on suure huvi pälvinud välisesponaadid (tank, soomukid, püstkoda, metsavennapunker jne).

Igal aastal on muuseumi poolt läbi viidud kaks suuremat ajalookonverentsi. Samuti on iga aasta 24. veebruaril korraldatud

Valga piirivalvelinnaku õuel pereüritusi.

Muuseum teeb koostööd Eesti Sõjamuuseumi kindral Laidoneri Muuseumiga, Valga Muuseumiga, Tartu Sõjakooli Muuseumiga, Eesti Meremuuseumiga ja Kaitseliidu Muuseumiga.

4.2.7 Kaitseliidu Valgamaa Malev

Staap: Võru 12, 68205 Valga

Telefon 766 8030, faks 766 6741, e-post valga@kaitseliit.ee

Malevapealik kapten Rein Luhaväli

Staabiülem kapten Valdeko Nielson

Liikmeskond:

Kaitseliitlasi 310

Naiskodukaitse 45

Noorkotkaid 200

Kodutütreid 202

Olulisemad sündmused 2007. aastal:

- Vabadussõjaga seotud üritused maakonnas
- Paju lahingu aastapäev
- Eesti Vabariigi 89. aastapäeva tähistamine
- Maakaitsepäev Tõrvas
- Osalemine sõjalis-sportlikul retkel "Eel-Erna"
- Kaitseliidu aastapäeva ja Maleva aastapäeva tähistamine
- Reservõppekogunemine

Noorte Kotkaste ja Kodutütarde üritused:

Talilaager, võistlusmatk "Väle jänes", kevad- ja suvelaager, Kuperjanovlaste rada 2007, karikavõistlused, langevarjulaager, erinevad vabariiklikud võistlused ja laagrid.

Spordi- ja seltskonnaüritused:

- Kaitseliidu, piirivalve ja politsei vaheline laskevõistlus
- Laskevõistlus „ Koloneli laskmine"
- Maleva võistkond osales „Valga ujukirallil"
- Osaleti Valgamaa meistrivõistlustel korvpallis

Koostöö teiste ametkondadega:

- Kaitseliitlastest abipolitseinikud toetasid Valga politseijaoskonda korrakaitse tagamisel
- Avaliku korra tagamine mitmetel üritustel Valgamaal

4.2.8 Päästeameti Lõuna-Eesti Päästekeskuse Valgamaa Päästeosakond

Aadress Jaama pst 16, 68204 Valga

Telefon 766 9711, faks 766 9739, e-mail valga@rescue.ee

Juhataja Alar Roop, tel 766 9711, e-mail alar.roop@rescue.ee

Valgamaa Päästeosakond on Lõuna-Eesti Päästekeskuse territoriaalne struktuuriüksus Valgamaal. Päästeosakond koosneb viiest allstruktuuri üksusest (komandost): Valga keskkomando, Tõrva tugikomando, Otepää tugikomando, Puka eraldipaiknev meeskond ja Karula tugikomando. Maakonnas paiknevad sellele lisaks veel kaks tuleohutusbüroo vaneminspektorit,

ennetustöö vanemspetsialist ja korrapidamisbüroo Valga grupp.

Päästetöödest ja selleks valmistumisest

Valgamaa päästjad ja meeskonnavanemad läbisid komandosisese õppe ja sooritasid edukalt füüsilised kontrollkatsed vastavalt kavale. 2007. a Valgamaal päästjad otseselt töölt ei lahkunud, küll aga suundusid kaks päästjat ümber teiste maakondade komandodesse. Uusi päästjaid tööle ei võetud. Sisekaitseakadeemia Päästekolledži Päästekooli asus õppima viis meest. Eelmisel aastal jätkati operatiivtöötajate vaktsineerimist nii puukentsefaliidi kui ka B-hepatiidi vastu ja 90% operatiivtöötajatest on nende kahe haiguse vastu täielikult vaktsineeritud. Kõikidele katsetust ja hooldust vajavatele päästevahenditele viidi läbi nii hooldus kui ka katsetamine. Soetati hulgaliselt päästevarustust: kaks mootorpumpa, uusi joatorusid, Otepääle ja Tõrva hingamisaparaatide täitmise kompressorid, samuti kaks pinnapääste kuivülikonda. Saadi juurde tehnikat. Tõrva sai uue põlvkonna päästeauto „Kärmas Katariina" ning Valga ATV maastiku- ja metsatulekahjude tarvis.

Kriisireguleerimisest

Lõuna-Eesti Päästekeskuse kriisireguleerimisbüroo viis läbi ja valmistas ette kevadise kriisiõppuse "Mühisev mets", kus testiti maakonna kriisikomisjoni võimekust ja vajadust reageerida metsatulekahjule. Õppus viidi läbi koostöös Valgamaa Päästeosakonna ja Valga Maavalitsusega. Kevadel alustati Valga maakonna ohtlike ettevõtete kaardistamisega, kus selgitati välja maakonna ohtlikud ettevõtted ja ohtlikud ained nendes. Sügisel alustati tööd maakonna riskianalüüsi kokkuvõtte tegemiseks, kus ettevõtetele, asutustele ja omavalitsustele saadeti laial küsimustikud, mille põhjal hiljem koostati maakonna riskianalüüsi kokkuvõte. Lisaks koostas Valgamaa Päästeosakond Valga maakonna päästeala riskianalüüsi. Samuti täiendati Valga maakonna kriisireguleerimisplaani. Plaan koostati juba lähtuvalt sellisena nagu seda aastal 2008 näha tahetakse (võttes arvesse uut valmivat Hädaolukorraks valmisoleku seadust). Novembris planeeris ja viis Valgamaa Päästeosakond koostöös teiste riigiasutuste ja ettevõtetega läbi teisegi kriisireguleerimisalase staabiõppuse „Õnnetus raudteel".

Päästeala ennetustööst

Päästeala aasta suurimaks ennetusalaseks ettevõtmiseks kujunes üleriigiline jätkuprojekt „Kodu tuleohutuks", mille peamiseks eesmärgiks on anda inimestele nõuandeid kodude tuleohutumaks muutmisel. Valgamaal nõustati 2007. aastal 220 majapidamist ja paigaldati 210 suitsuandurit.

Projekti "Kodu tuleohutuks" raames viidi viies kohalikus omavalitsuses läbi ohutusalaseid infopäevi, mille eesmärk oli nõustada, teavitada ja õpetada inimesi nende individuaalsetest vajadustest lähtuvalt just vahetu suhtlemise kaudu. Samuti õpetati inimesi kasutama esmaseid tulekustutusvahendeid.

Koostöös Valga politsejaoskonna ja Valga kiirabiga viidi läbi Valga Gümnaasiumis kompleksõppus ning lisaks maakonnas kuus evakuatsiooniõppust.

Päästeameti eestvedamisel viidi juba neljandat aastat läbi ennetustöö projekti "Nublu kaitseb ja õpetab", kus koos päästekoer Nubluga käidi kõikides Valgamaa koolides 1. klassis õppivate laste juures. Spetsiaalselt kampaaniaks koostatud brošüüride ja suitsuandurite jagamise kaudu õpetati lastele, kuidas õnnetusi ära hoida, aga samuti anti õigeid käitumisjuhiseid puhuks, kui õnnetus siiski juhtunud on.

Päästeteemalisele loominguvõistlusele laekus 2007. a Valgamaal 212 tööd (27 kirjatööd, 183 joonistust ja muud loomingut). Parimad tööd said autasud ja laste töödest tehti näitus.

Tuleohutusjärelevalvest

Haldusmenetlusi (riiklik tuleohutusjärelevalve) viidi maakonnas läbi 246 objektil. Antud koormisega haldusakte (riikliku tuleohutusjärelevalve ettekirjutusi) tuleohutusnõuete likvideerimiseks koostati 75.

Koostatud täitekorraldusi sunniraha väljanõudmiseks haldusakti täitmata jätmise korral 5 summas 14 000 krooni.

Läbi viidud väärteomenetlusi tuleohutusnõuete rikkumiste osas 7.

Läbi viidud väärteomenetlusi tuleohutusnõuete rikkumiste osas, mille tagajärjel oli tekkinud tulekahju 14.

Alustatud kriminaalmenetlusi 3.

Heaks kiidetud ehitusprojekte / kooskõlastatud detailplaneeringuid 152.

Ehitise kasutusala komisjonis antud kooskõlastusi 43.

Tabel 4-21 Tulekahjud

Tulekahjud	Valga	Tõrva	Otepää	Tõlliste	Taheva	Karula	Hummuli	Helme	Põdrala	Puka	Sangaste	Palupera	Õru	Kokku
Hoonetes	30	2	6	3	2	-	6	7	3	8	7	7	1	82
Maastik (kulu)	8	1	5	4	1	5	2	7	-	3	1	5	2	44
Mets	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Transpordivahend	3	-	-	-	-	2	2	1	-	3	-	1	-	12
Lõke/praht	14	1	2	4	-	-	1	3	1	3	-	-	-	29
Prügikast	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Valeväljakutse, ekslik väljakutse	11	2	7	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	24
Kokku väljasõite	224	28	93	25	14	14	22	51	17	59	20	16	12	595
Tulekahjusid	56	4	14	11	3	7	11	18	4	19	8	13	4	172
Hukkunuid	3	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	7
Vigastatuid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Märkused: Tulekahjusid, mida päästjad käisid kustutamas, kuid mida antud tabelis pole liigitatud, oli kogu maakonnas veel 33: näiteks tahma põlemine korstnas, juhtmete kärssamine või madratsi põlemine jne. Statistikas liigitatakse need muude tulekahjude alla.

Allikas: Valgamaa Päästeosakond

Tabel 4-22 Valgamaa Päästeosakonna poolt registreeritud sündmused

	2003	2004	2005	2006	2007
Tulekahju	281	340	218	341	205
Radioaktiivne saastumine	-	-	-	-	-
Kemikaalidega saastumine	-	-	-	-	-
Naftasaadustega saastumine	6	7	4	6	9
Loodusjõududest põhjustatud sündmus	1	3	50	23	11
Lõhkekeha plahvatus	-	-	1	-	-
Muu plahvatus	1	-	-	-	-
Pommiähvardus	-	1	1	-	-
Väljasõit liiklusõnnetuse paika	22	16	20	40	30
Lennuõnnetus	-	1	-	-	-
Raudteeavarii	-	-	-	-	-
Õnnetus veekogul	1	1	6	-	5
Gaasiavarii	6	8	3	4	-
Kommunaalavarii	2	-	-	-	-
Elektrivõrgu avarii	1	-	-	-	-
Töö- või olmetrauma	-	-	1	-	2
Tootmisavarii	-	-	1	-	-
Teadlikult vale väljakutse	5	-	-	1	-
Ekslik väljakutse	35	45	24	9	23
Teenus	61	60	137	19	-

Allikas: Valgamaa Päästeosakond

4.2.9 Lõuna Politseiprefektuuri Valga politseijaoskond

Aadress Puiestee 4, 68203 Valga, tel 766 8110, 766 8111, 766 8113, jaoskond@valga.pol.ee

Ülemkomissar Tõnu Kürsa, telefon 766 8108, mobiiltelefon 526 6607; tonu.kyrsa@valga.pol.ee

Valga politseijaoskond on Valgamaal asuva Lõuna Politseiprefektuuri territoriaalne struktuuriüksus. Valga politseijaoskond koosneb neljast struktuuriüksusest, jaoskonna tööd korraldab ülemkomissar. Politseijaoskonna koosseisu kuuluvad: patrullitalitus, Valga konstaablijaoskond, Otepää konstaablijaoskond ja Tõrva konstaablijaoskond.

Valga politseis töötab kokku 98 ametnikku, nendest 74 politseiametnikku ja 24 teenistujat.

Lõuna Politseiprefektuuri funktsionaalsed talitused Valgamaal on alljärgnevad:

kriminaalosakond – kriminaaltalitus, narkokuritegude talitus, majanduskuritegude talitus, kriminalistikatalitus;

korrakaitseosakond – lubade talitus, preventsioonitalitus, arestimajade talitus (Valga arestimaja), liiklustalitus (Valga liiklusjärelevalve grupp);

teenistusosakond – asjaajamistalitus, infosüsteemide talitus, majandustalitus, avalike suhete büroo.

Tabel 4-23 Politseiametnike jaotus Valgamaal 2007. aasta lõpus

Ametnike grupp	Valga politseijaoskond	Lõuna PP alluvuses
Kriminaalpolitseinikud	-	17
Korrakaitsepolitseinikud	42	15
Kokku	42	32
neist naisi	8	11

Allikas: Lõuna Politseiprefektuur

Valga politsei tegevus

Jätkati kogukonnakeskse politseitöö arendamist koostöös kohalike omavalitsuste ja kogukonnaga. Suuremat tähelepanu pöörati omavalitsuste ja kogukonna informeerimisele politsei tegevusest. Seda tegid nii kohalikud piirkonnakonstaablid kui avalike suhete büroo ametnikud läbi erinevate meediakanalite.

Erinevatele meediakanalitele on esitatud: ajakirjanduses avaldatud 269 artiklit, sealhulgas omavalitsuste ajalehtedes 104 artiklit; televisioonis oli 13 videomaterjali ja raadios esines politsei seitsmel korral.

Jätkuvalt pöörati suurt tähelepanu preventiivtööle ning eelkõige alaealistega seotud õiguserikkumiste ennetamiseks.

Jätkati Valgamaal traditsiooniliste politsei teabepäevadega, mis toimusid suvel Tõrvas ja Valgas. Valgas toimus teabepäev koos Läti Vabariigi Valka rajooni politseiga.

Aasta alguse töövõiduks turvalisuse tagamisel võib lugeda Valga ja Valka politsei koostöölepingu sõlmimist ja ühispatrullide käivitamist. Aastaga on ära tehtud suur töö ja tagasiside elanikelt on olnud positiivne. Koostöö on vajalik eelkõige Schengeni viisaruumiga ühinemisel, sest mitmed probleemid on kahel politseil ühised. Suurim sündmus maakonnas 2007. aastal oli kindlasti Läti ja Eesti vabariikide presidentide visiit Valga linna 21.12.2007, kui tähistati Eesti liitumist Schengeni viisaruumiga.

Märkimata ei saa jätta aprillisündmusi Tallinnas ja ka Valgas. Need sündmused näitasid, et politsei on valmis koostöös teiste jõustruktuuridega tagama avalikku korda ka kriisisituatsioonides. Oli tunda suurt rahva toetust, samuti abistas meid igati Läti politsei.

2007. aastal viisid Valga ja Valka politsei nii Eestis kui ka Lätis läbi kokku 18 ühist politseioperatsiooni, neist 11 Valga maakonnas ja 7 Valka rajoonis.

Turvalisuse tagamisel teeb Valga politseijaoskond tihedat koostööd kõigi Valgas tegutsevate turvafirmadega, Kagu Piirivalvepiirkonna, Kaitseliidu Valgamaa Maleva, Maksu- ja Tolliameti, Tarbijakaitseameti, Tööhõiveameti, Tööinspektsiooni ning Keskkonnainspektsiooniga.

Valga politsei parimad

4. jaanuaril 2008. aastal tähistas Lõuna Politseiprefektuur Tartus Vanemuise kontserdimajas Eesti kriminaalpolitsei 88. aastapäeva. Konverentsi pidulikus osas anti üle 29 kriminaalpolitsei teenetemedalit. Valga politseijaoskonnast pälvis teenetemedali Andrei Andreitšuk.

29. veebruaril tähistas Lõuna Politseiprefektuur piduliku koosviibimisega Eesti politsei taasloomise 17. aastapäeva. Traditsiooniliselt tunnustati ka prefektuuri parimaid töötajaid, kellele prefekt Aivar Otsalt andis üle teeneteplaadid. Veel anti üle mentori aumärgid aktiivsematele kadettide ja kolleegide koolitajatele ning teenistusmärgid staažikatele töötajatele.

Teeneteplaatide vääriliseks tunnistati Valgamaalt:

Parim korrakaitsepolitseinik Valga politseijaoskonnas – Tõrva konstaablijaoskonna juhtivkonstaabel Külliki Jegorov.

Parim liikluspolitseinik – Valga liiklustalituse konstaabel Kristel Õunapuu.

Parim kriminaalpolitseinik Valga maakonnas – politseijuhtivinspektor Kaja Sommer.

Lisaks parimate teeneteplaatidele andis prefekt Aivar Otsalt üle politseipeadirektori poolt annetatud mentori aumärgi. Valgast pälvis selle preventsioonitalituse juhtivkonstaabel Linda Oks.

Pikaajalise teenistuse eest Eesti politseis annetas politseipeadirektor märgi "15 aastat laitmatut teenistust" järgmistele Valga politseijaoskonna töötajatele: Heikki Ersto, Veiko Leppik, Meelis Maiste, Heido Mekk, Tõnu Stogov, Aleksander Zemskov, Ljudmila Tširko ja Tarmo Tuulas.

Pikaajalise teenistuse eest Eesti politseis annetas politseipeadirektor märgi "10 aastat laitmatut teenistust" Valga politseist Toomas Joakitile, Elle Kolbassovale ja Jaanus Topsile.

Politseitöö üheks eelduseks on hea füüsiline vorm ning selle saavutamiseks soositakse Lõuna Politseiprefektuuris jätkuvalt sportimist. Valgamaa politseinikud osalesid 2007. aastal paljudel spordivõistlustel ning saavutasid ka Eesti politsei meistritiitleid mitmel alal. Lõuna Politseiprefektuuri 2007. aasta sportlase valimisel sai Tõnu Ainsoo meeste arvestuses neljanda koha ja Tiiu Kannes naiste arvestuses teise koha. Spordiaktivistideks said teiste hulgas Tõnu Ainsoo, Meelis Oja, Linda Oks.

Tabel 4-24 Õigusrikkumiste struktuur

Registreeritud/avastatud	2003	2004	2005	2006	2007
Kuritegusid kokku	847/432	882/585	881/571	1016/731	969/655
I astme (raskeid) kuritegusid	25	24	57	31	60
sh tahtlikke tapmisi	1	1	2	1	-
tahtlikke kehavigastusi	4	2	2	2	4
Varavastaseid kuritegusid	643	513	604	652	330
sh röövimisi	12	16	17	11	14
salajasi vargusi	509	427	393	564	302
Majanduskuritegusid	28	10	66	48	3
Väärtegusid	5731	5049	4118	4875	6817
sh LE rikkumisi	3966	3230	2664	3234	4684
neist joobes juhid	356	337	311	381	394

Allikas: Lõuna Politseiprefektuur

Tabel 4-25 Kuriteod omavalitsusüksuste lõikes

Omavalitsusüksus	2003	2004	2005	2006	2007
Helme vald	55	51	34	57	60
Hummuli vald	22	23	13	26	29
Karula vald	28	23	27	18	36
Otepää vald	109	78	59	74	92
Palupera vald	25	28	24	20	17
Puka vald	36	21	29	41	33
Põdrala vald	24	14	15	17	15
Sangaste vald	32	40	26	28	36
Taheva vald	27	33	23	17	14
Tõlliste vald	35	45	53	41	38
Tõrva linn	56	57	47	68	61
Valga linn	385	457	519	599	527
Õru vald	13	12	12	10	11
Maakond	847	882	881	1016	969

Allikas: Lõuna Politseiprefektuur

Tabel 4-26 Liiklusõnnetused

	2003	2004	2005	2006	2007
Inimvigastustega	53	37	51	49	58
Neist joobes juhi süül	15	8	10	14	12
Jalakäija/ jalgratturiga	10	11	21	11	16
Vigastatuid	70	41	76	71	72
Hukkus	2	4	2	4	4
Varalise kahjuga	70	69	64	71	58
Neist joobes juhi süül	23	17	20	31	16
Liiklusõnnetusi kokku	123	106	115	120	116

Allikas: Lõuna Politseiprefektuur

4.2.10 Lõuna Ringkonnaprokuratuuri III osakonna Valga prokurörid

Aadress Vabaduse 10, 68204 Valga

Telefon 766 1623, faks 766 1138, e-post valga.info@prokuratuur.ee

Lõuna Ringkonnaprokuratuuri III osakonna Valga prokuröride poolt lahendati 2007. aastal tõendatud kuriteokoosseisuga 800 kuritegu 539 isiku suhtes.

4.2.11 Tartu Maakohtu Valga kohtumaja

Aadress Vabaduse 10, Valga

Telefon 764 3738, faks 764 0394

Kohtumaja juht Aare Kaldma, telefon 766 1293

Kohtunikud: Annemarie Gerassimov, Aivar Pellja, Hele Ilisson

Kriminaalasjad	
Saabunud kriminaalasjade arv	444
Lahendatud kriminaalasjad	402
Lahendamata asjade arv (31.12.2007)	31
Tsiviilasjad	
Saabunud tsiviilasjade arv	513
Lahendatud tsiviilasjade arv	766
Lahendamata asjade arv (31.12.2007)	111
Väärteoasjad	
Saabunud asjade arv	207
sh füüsilise ja juriidilise isiku kaebused	17
Lahendatud asjade koguarv	204
Lahendamata asjade arv (31.12.2007)	12

4.2.12 Tartu Maakohtu kriminaalhooldusosakonna Valga talitus

Aadress Vabaduse 10, Valga 68204
Juhataja kohusetäitja Margus Malleus, telefon 766 1723, faks 766 1632
margus.malleus@just.ee
Tõrva esindus Valga mnt 70, 68605 Tõrva
Otepää esindus Lipuväljak 13, 67405 Otepää

Tabel 4-27 Kriminaalhooldusaluste jaotus nende suhtes kohaldatava kriminaalhoolduse spetsiifika järgi

	2006	2007
Kriminaalhooldus – kliente	309	396
Üldkasulik töö – kliente	5	24
Alaealiste mõjutusvahend – kliente	1	6
Šokivangistus (osa vangistusest ära kantud) – kliente	22	24
Vanglast ennetähtaegselt vabanenud – kliente	12	23
Kokku	349	473

Märkus: 2007. aastal vanglast ennetähtaegselt vabanenud isikutest on kolmel juhul rakendatud elektroonilist järelevalvet

Allikas: Tartu Maakohtu kriminaalhooldusosakonna Valga talitus

4.2.13 Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse Võru büroo Valga osakond

Aadress Metsa 23, 68206 Valga
Telefon 766 1176, 766 1090, e-post valga@ark.ee
Töötajaid 5

Tabel 4-28 Valga maakonnas arvelolevad sõidukid 1. jaanuari seisuga

	2006	2007	2008
Sõiduautosid	13 964	15 794	13 790
sh eraomanduses	12 596	14 012	13 187
Busse	144	107	71
sh eraomanduses	34	32	30
Veoautosid	2238	2346	1786
sh eraomanduses	1175	1 214	947
Mootorrattaid	388	441	482
Haagiseid	1247	1409	1440

Allikas : Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse Võru büroo

Tabel 4-29 ARK Võru büroo Valga osakonna poolt väljastatud juhiload (tk)

	2005	2006	2007
Väljastati			
piiratud õigusega juhilube	28	35	29
ajutisi juhilube	47	14	6
esmaseid juhilube	568	713	694
juhilube	3663	1432	2573

Allikas: Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse Võru büroo

4.2.14 Kodakondsus- ja Migratsiooniameti Lõuna Regionaalosakonna Valga büroo

Aadress Aia 17, 68205 Valga, infotelefon 666 2722, fax 766 6311, e-post kma.louna@mig.ee

Juhataja kt Silvi Norman

Olulisemad sündmused

• Isikutunnistuse maksimaalse kehtivusaja lühenemine kümnelt aastalt viiele aastale ja ID-kaardi sertifikaatide kehtivusaja pikenemine kolmelt aastalt viiele aastale.

• Määratlemata kodakondsusega isikute viisavaba reisimine Schengeni viisaruumis

• Biomeetrilist reisidokumenti saab taotleda alates 22.05.2007.

• 21.12.2007 Eesti ühinemine Schengeni viisaruumiga.

Tabel 4-30 Tegevusnäitajad

Aasta	2003	2004	2005	2006	2007
Välismaalaste elamislubadega seonduvad toimingud	394	370	402	455	155
Eesti passi ja ID-kaardi taotlused	5078	6035	3779	2623	2191
Eesti kodakonduse taotlused	82	112	133	75	30
Välismaalase passi ja ID-kaardi taotlused	459	480	535	551	423
Väärtegude menetlused	29	31	25	40	14
Kinnitatud viisakutsed	585	492	554	563	603

Allikas: Kodakondsus- ja Migratsiooniameti Lõuna Regionaalosakonna Valga büroo

Tabel 4-31 Väljastatud dokumendid (tk)

	2006	2007
Eesti kodaniku passe	899	1516
Isikutunnistusi (ID-kaart)	129	2115
Välismaalase passe	296	312
Euroopa Liidu kodanike taotlused	51	12

Allikas: Kodakondsus- ja Migratsiooniameti Lõuna Regionaalosakonna Valga büroo

4.2.15 Rahvusarhiivi Valga Maa-arhiiv

Aadress Vabaduse 6, 68204 Valga

Telefon 766 8870, faks 766 8875, e-mail valga@ra.ee, kodulehekülg http://www.ra.ee/valga

Maa-arhivaar Riina Virks

Valga Maa-arhiivi ametikohad 2007. aastal: maa-arhivaar, 4 arhivaari, spetsialist, fondihooldaja ja majahoidja.

2007. aastal oli Valga Maa-arhiivi peamiseks tegevuseks päringute õigeaegne lahendamine ja kodanike teenindamine. Kogude ümberpaigutamise tulemusena Rahvusarhiivis suurenes päringute arv enam kui kaks korda, kasvas töökoormus, suurenes vene keele kasutamise osatähtsus, samuti vajadus õppida kasutama meie jaoks uusi arhiivifonde.

Võeti vastu 7 arhiivimoodustaja 2751 arhiiviväärtusega arhivaali ja 9 arhiivimoodustaja 4964 tähtajalise säilitusväärtusega arhivaali.

Hindamisotsuseid vormistati 59, neist 2 arhiiviväärtuse määramiseks ja 57 hävitamiseks eraldamiseks.

Valga maa-arhiivi järelevalve- ja kogumisallikate nimekirjas oli 2007. aastal 382 asutust.

2007. a järelevalvet ei planeeritud, plaanis oli vaid järelkontrollide teostamine omavalitsustes, gümnaasiumides ja keskkoolides.

01.01.2008 seisuga on arhiivi hoidlates säilitamisel 1461 fondi, säilikute koguarv 698 777, nendest arhiiviväärtusega 373 525, pikaajalise säilitusväärtusega 322 840, lühiajalise säilitusväärtusega 2412. Säilikute koguarvu hüppelise kasvu taga on Tallinnast Valka kolitud arhivaalid (163 fondi 240 232 säilikuga).

Hävitamiseks eraldati 4510 säilikut.

Valga Maa-arhiivi külastas 98 uurijat 154 korral. Kasutamiseks telliti 1567 säilikut.

Päringuid lahendati 1852.

4.3 Kohalikud omavalitsused

4.3.1 Kohalike omavalitsuste eelarve

Tabel 4-32 Tulud ja kulud ühe elaniku kohta (kr)

	Tulud							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Helme	4596	4973	5998	7863	7613	10 198	9922	12 842
Hummuli	5127	7368	8547	7781	8926	10 478	12 375	16 141
Karula	5312	6489	7279	9353	9606	10 267	12 067	14 689
Otepää	6955	6814	9585	12 319	10 158	14 051	16 645	17 689
Palupera	4382	6820	8660	8827	8578	10 416	10 293	15 188
Puka	4217	5941	6649	7822	8575	10 214	11 617	14 346
Põdrala	4814	6565	6735	7202	8195	9335	15 486	16 115
Sangaste	4644	5899	7200	7415	8551	18 142	16 373	16 032
Taheva	4709	6784	7858	8750	10 763	10 817	12 166	16 273
Tõlliste	3828	5505	6169	7272	8055	9468	12 589	14 351
Tõrva	7699	9063	10 673	10 937	12 848	14 838	14 911	16 904
Valga	8322	6499	7080	7640	8941	12 718	12 179	13 631
Õru	6378	5418	6189	6786	7677	8127	9871	12 612
Keskmine	6687	6588	7668	8599	9291	12 393	12 975	14 822

	Kulud							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Helme	4382	4758	5416	7251	6913	9932	9227	12 596
Hummuli	4809	6847	8166	7153	8146	9201	10 650	13 993
Karula	5217	6414	7113	9126	9424	9730	10 955	12 991
Otepää	6919	6678	8517	11 990	9781	13 339	15 537	15 404
Palupera	4201	6519	8660	8769	8578	10 058	10 260	14 811
Puka	4074	5698	6224	7402	7793	9871	11 190	13 321
Põdrala	3913	6303	6426	6491	7632	8966	14 780	13 878
Sangaste	4638	5856	7099	7407	8293	17 078	16 080	15 886
Taheva	4622	6456	7237	8349	10 285	10 369	11 008	15 000
Tõlliste	3773	5435	5872	6985	7670	9051	11 740	13 461
Tõrva	7252	8556	9975	10 064	12 225	14 202	13 405	14 543
Valga	8227	6345	6760	7267	8266	12 030	11 499	12 281
Õru	6341	5387	6116	6706	7344	7726	9151	11 416
Keskmine	6532	6386	7222	8189	8732	11 770	12 152	13 412

Tabel 4-33 Üksikisiku tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta (kr)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Helme	1292	1373	1687	2043	2670	3029	3955	4780
Hummuli	1195	1321	1421	1769	2235	2763	3457	4556
Karula	1062	1161	1411	1731	2035	2405	3129	4298
Otepää	1701	1787	2289	2597	3113	3390	4500	5638
Palupera	917	1019	1236	1568	1998	2459	3316	5119
Puka	1396	1573	1744	2022	2316	2911	3685	4768
Põdrala	991	1154	1332	1812	2241	2675	3555	5003

Sangaste	1424	1473	1747	2021	2439	2885	3693	4783
Taheva	1144	1214	1508	1680	1973	2432	2932	3991
Tõlliste	1319	1371	1531	1737	2341	2635	3374	4487
Tõrva	1684	1801	2290	2644	3140	3634	4719	6079
Valga	1754	1825	2102	2350	2770	3036	3836	4930
Õru	858	963	1062	1461	1627	2077	2788	3844
Kokku	1492	1621	1923	2213	2660	3011	3868	5009

Joonis 4-34 Üksikisiku tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta (kr)

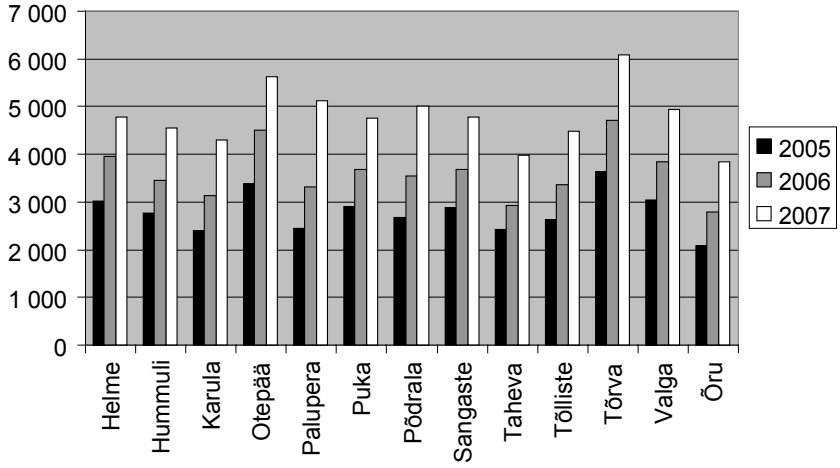

Tabel 4-35 Kohalike omavalitsuste tulude laekumine (tuh kr)

Vald Linn	Üksikisiku tulumaks	Maa-maks	Loodusvara maks	Majandustege-vus, varad, muud maksud	Muud tulud ja trahvid	Laenud	Sihtotstarbelised laekumised riigi-eelarvest	Investeerin-gud riigieel-arvest	Eraldised hari-duskuludeks ri-igieelarvest	Toetus riigi-eelarvest	Kulude kat-teks eelmise aasta jääk	KOKKU TULUD
Helme	11 076,3	1734,4	137,6	1357,3	136,2	-	1681,3	3509,1	2789,6	5705,0	1628,7	29 755,5
Hummuli	4523,8	858,4	12,2	810,0	121,3	-	539,9	1428,4	2974,5	2949,0	1810,2	16 027,7
Karula	4628,5	1238,0	54,6	1154,0	9,3	-	576,9	2010,0	1842,9	3087,0	1218,6	15 819,8
Otepää	23 685,0	1366,7	69,4	12 081,6	726,5	1100,0	3230,2	6559,4	12 435,9	8374,0	4680,9	74 309,6
Palupera	5953,0	580,4	659,5	726,0	14,9	-	524,4	4008,4	1602,3	3555,0	39,4	17 663,3
Puka	8677,0	1305,0	34,6	1238,0	173,1	-	616,4	2961,0	5210,4	5106,0	789,1	26 110,6
Põdrala	4607,5	695,3	1,3	202,4	6,0	-	579,3	3134,1	2101,2	2854,0	661,0	14 842,1
Sangaste	6940,0	659,7	8,7	2029,3	32,9	197,0	1574,5	3731,4	3483,1	4171,0	434,7	23 262,3
Taheva	3568,2	980,0	12,4	1642,8	4,4	-	959,9	1455,0	1861,4	3018,0	1045,7	14 547,8
Tõlliste	8300,8	813,3	171,4	1179,8	178,0	14,0	1237,0	2754,8	5024,3	5288,0	1587,8	26 549,2
Tõrva	19 082,3	277,1	24,6	7081,2	350,4	10,0	1568,0	2730,0	10 670,6	6485,0	4783,1	53 062,3
Valga	70 171,2	1427,7	31,0	8101,9	1513,7	-	24 107,9	11 191,0	30 696,5	37 010,0	9773,9	194 024,8
Õru	1994,9	602,8	1,8	415,2	3,5	-	448,7	683,0	336,3	1665,0	394,5	6545,7
Kokku	173 208,5	12 538,8	1219,1	38 019,5	3270,2	1321,0	37 644,4	46 155,6	81 029,0	89 267,0	28 847,6	512 520,7

Tabel 4-36 Kohalike omavalitsuste kulud (tuh kr)

Vald Linn	Valitsemine	Korrakaitse	Haridus	Kultuur	Sport	Tervishoid	Sotsiaalhoolekanne	Majandus	Laenude tagastamine	KOKKU KULUD
Helme	3373,9	8,0	12 780,0	4029,3	729,2	146,6	3308,0	4324,0	486,5	29 185,5
Hummuli	1946,0	4,1	7454,9	724,4	22,3	59,4	1769,5	1770,4	144,5	13 895,5
Karula	1787,5	-	5972,0	932,0	1008,3	40,7	2196,6	1814,6	239,2	13 990,9
Otepää	4596,2	189,6	28 295,2	4674,3	1545,2	142,2	4424,5	15 160,5	5685,4	64 713,1
Palupera	1202,0	6,1	6578,7	1466,4	98,2	-	1154,3	6719,8	0,0	17 225,5
Puka	1321,6	23,7	13 651,5	3859,0	-	30,0	1209,8	4148,6	0,0	24 244,2
Põdrala	1316,7	-	5118,3	2105,5	977,7	68,9	1130,1	2049,6	15,0	12 781,8
Sangaste	2739,5	4,0	8730,7	1534,0	39,3	-	3600,0	5434,8	968,0	23 050,3
Taheva	1399,5	-	5808,4	1466,2	7,8	34,1	3072,3	1490,0	131,6	13 409,9
Tõlliste	2363,0	9,2	12 619,6	2200,0	46,6	122,2	2645,9	4786,4	110,7	24 903,6
Tõrva	3611,9	196,3	21 243,4	4656,6	1309,7	324,8	3249,6	9034,8	2021,9	45 649,0
Valga	19 715,3	114,7	72 405,4	17 372,4	4885,6	1692,0	20 641,0	31 378,6	6600,0	174 805,0
Õru	756,5	-	3233,7	238,2	-	-	708,1	883,9	104,3	5 924,7
KOKKU	46 129,6	555,7	203 891,8	45 258,3	10 669,9	2660,9	49 109,7	88 996,0	16 507,1	463 779,0

Tabel 4-37 Kohalike omavalitsuste tulud ja kulud aastate lõikes (tuh kr)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
T u l u d										
Üksikisiku tulumaks	54 299	59 345	57 265	60 145	70 605	80 627	95 838	107 683	135 423	173 208
Maamaks	8874	9349	10 247	11 637	11 937	12 506	12 622	12 647	12 474	12539
Loodusvarade maks	288	461	459	788	733	1556	990	834	1045	1219
Majandustegevusest ja varadest	17 672	13 955	33 839	16 042	15 227	16 363	23 322	26 006	27 878	38 020
Muud tulud ja trahvid	1538	1301	408	1507	1663	6 944	1072	1684	2330	3270
Laenud	16 771	7210	28 833	12 500	9749	11 972	8788	65 630	16 599	1321
Teistelt omavalitsustelt	4785	5243	3963	3967	4 34	5407	-	-	-	-
Sihtotstarbeliselt riigieelarvest	31 350	35 507	33 406	21 493	23 707	26 719	31 652	44 662	47 578	37 645
Investeeringud riigieelarvest	12 250	20 895	28 082	13 959	16 471	21 336	31 169	36 878	45 471	46 155
Maakonna toetusfond	3796	3946	3956	4344	-	-	-	-	-	-
Tasandusfond riigieelarvest	42 682	45 581	51 130	53 470	75 494	63 318	59 702	60 178	72 631	89 267
Eraldised riigieelarvest hariduskuludeks *	-	-	-	38 714	44 656	50 295	54 423	67 130	70 607	81 029
Kulude katteks suunatud eelmise aasta jääk	6049	4519	5131	5901	7162	16 272	15 248	19 953	22 216	28 847
Kokku t u l u d	200 354	207 311	256 719	244 467	281 538	313 313	334 826	443 284	454 252	512 520
K u l u d										
Valitsemine	22617	23655	21273	23 410	23 933	28 986	29 720	33 704	39 966	46 130
Korrakaitse	702	574	431	360	389	534	574	530	497	556
Haridus	68948	73989	70216	112 816	124 208	154 150	161 911	176 584	180 777	203 892
Kultuur	13019	20245	29412	21 389	16 472	24 174	28 256	33 544	40 652	45 258
Sport	4321	4824	2552	3641	3155	5589	6256	47 287	12 983	10 670
Tervishoid	1649	1377	15140	4951	1150	1013	1526	1377	878	2661
Sotsiaalhoolekanne	26497	24293	30129	26 640	38 314	33 817	35 417	41 600	43 417	49 109
Majandus	47689	38062	33961	33 328	45 371	38 982	41 630	61 904	86 858	88 996
Teistelt ostetud teenus **	6034	7024	5669	5879	6091	-	-	-	-	-
Laenude tagastamine	3575	8366	41977	4531	6075	11 145	9366	24 477	19 420	16 507
Kokku k u l u d	195052	202409	250758	236 945	265 158	298 389	314 655	421 008	425 447	463 779

Märkused: * 1998.–2000. a eraldised hariduskuludeks ei olnud omavalitsuste eelarves

** 2003. aastast on ostetud teenus valdkondade all

Joonis 4- 38 Tulude jaotus kohalike omavalitsuste eelarves (%)

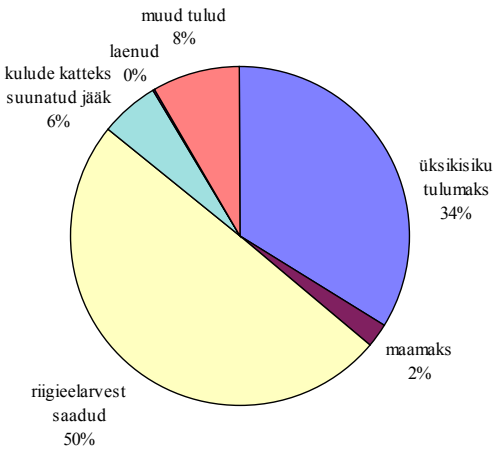

Joonis 4-39 Kulude jaotus kohalike omavalitsuste eelarves (%)

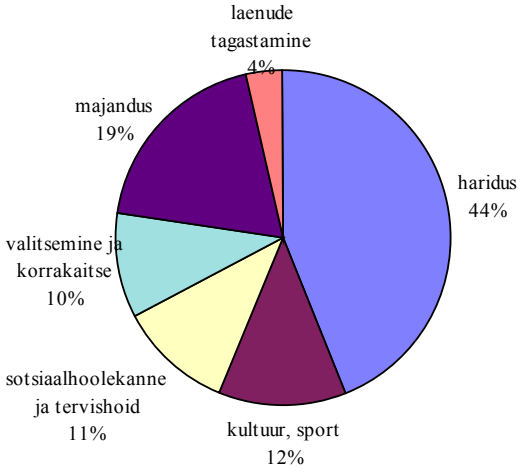

4.3.2 Valgamaa Omavalitsuste Liit

Valgamaa Omavalitsuste Liit

Kantselei Kesk 12, Valga, tel 76 66 164

Esimees, juhatuse liige Madis Gross

Juhatuse liikmed: Margus Lepik, alates 27.04. Ivar Unt
Agu Kabrits
Terje Korss

Sekretär Ellen Eglit

Liitu kuuluvad kõik 13 maakonna omavalitsusüksust. Liidu kõrgeimaks juhtorganiks ja esinduskoguks on üldkoosolek, kuhu kuuluvad kõikide liidu liikmete kaks hääleõiguslikku esindajat: volikogu esimees ja vallavanem/linnapea, igal esindajal on asendaja.

Valgamaa Omavalitsuste Liit on asutatud 2. oktoobril 1992 ning 15. detsembrist 2003 kantud mittetulundusühingute registrisse.

Tabel 4-40 Esindajad

Vald/linn	valla-/linnavolikogu volitatud esindaja (volikogu esimees)	vallavanem/linnapea
Helme	Toivo Põldma	Tarmo Tamm
Hummuli	Enn Mihailov	Valter Kaar
Karula	Ants Kilo	Rain Ruusa
Otepää vald	Ants Manglus, Aivar Nigol (alates 25.01)	Aivar Pärli
Palupera	Vambola Sipelgas	Terje Korss
Puka	Heldur Vaht	Heikki Kadaja
Põdrala	Sulev Sildna	Aivar Uibu
Sangaste	Aldo Korbun	Kaido Tamberg
Taheva	Hille Tamman	Monika Rogenbaum
Tõlliste	Olev Tammela	Madis Gross
Tõrva	Ülle Juht	Agu Kabrits
Valga	Feliks Rõivassepp	Margus Lepik, Ivar Unt (alates 27.04)
Õru	Avo Allik	Andres Palloson

Üldkoosolekute vahelisel perioodil teostab liidu juhtimist 4-liikmeline juhatus. Liidu revident on Monika Rogenbaum. Valgamaa Omavalitsuste Liit kuulub Eesti Omavalitsusliitude Ühendusse. Otepää, Tõrva ja Valga linnad kuuluvad Eesti Linnade Liitu.

Helme, Hummuli, Karula, Palupera, Puka, Põdrala, Taheva ja Tõlliste vallad kuuluvad Eesti Maaomavalitsuste Liitu.

Vabariigi Presidendi juurde moodustatud kohaliku omavalitsuse ja regionaalarengu ümarlauas esindab Valgamaa Omavalitsuste Liitu esimees Madis Gross.

Tähtsamad arutatud küsimused ja tehtud otsused

• likvideerimisel oleva SA Valgamaa Fondi tegevuse ülevõtmine omavalitsuste liidu büroosse ja tegevuse jätkamine maakondlike ühisürituste korraldamisel;

• maakondlike spordiürituste administreerimise üleandmine MTÜ Valgamaa Spordiliidule;

• valgamaa.ee portaali haldamise üleandmine Valgamaa Arenguagentuurile;

• üleminek raamatupidamisprogrammile PMen;

• Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu vahel koostöölepingu sõlmimine;

• SA Valgamaa Arenguagentuuri, Valga Maavalitsuse ja MTÜ Valgamaa Omavalitsuste Liidu vahel kolmepoolse koostöölepingu sõlmimine, mille alusel Valgamaa Omavalitsuste Liit panustas 2007. aastal maakondlikku meedia- ja arendustegevusse kokku 630 124 krooni;

• 2007. a maakondlike ühisürituste eelarve vastuvõtmine summas 1 165 000 krooni;

• kultuuri- ja spordiobjektide 2008–2011 RIP-i pingerea koostamine koostöös maakonna arengunõukogu kultuuri-, spordi- ja vaba aja komisjoniga;

• KOIT-kavasse esitatavate objektide nimekirja arutelu;

• maakondliku hariduskulude reservi jaotuse kooskõlastamine;

• Valgamaa Teenetemärgi ja Valgamaa Vapimärgi 2007. aasta preemiafondi suurendamiseks lisaraha (10 000 kr) eraldamine;

• Ivar Unt´i valimine uueks juhatuse liikmeks ja nimetamine Valgamaa Arengunõukogu majandusarengu komisjoni liikmeks;

• Aivar Uibu ja Ivar Unt´i nimetamine liidu esindajateks SA Valgamaa Arenguagentuuri nõukogusse;

• Madis Grossi, Agu Kabritsa, Aivar Pärli ja Ivar Unt`i nimetamine maavanema korraldusega moodustatava Eesti Vabariigi 90. aastapäeva ürituste maakondliku korralduskomisjoni liikmeteks;

• Andres Pallosoni nimetamine liidu esindajaks KOIT-kava maakondlikku hindamiskomisjoni;

• liidu 2008. aasta eelarve, tegevuskava ja struktuuri kujundamine ning erinevate variantide ja mudelite võrdlemine ja läbitöötamine;

• liidu 2008. aasta eelarve vastuvõtmine mahus 2 521 340 krooni, sh maakondlike haridus- ja ühisürituste eelarve kinnitamine summas 1 235 000 krooni;

• regionaalhaldusreformist ning maavalitsuse ja omavalitsusliidu vaheline funktsioonide jaotus;

• Valgamaa KÕK Helme osakonna baasil Helme valla munitsipaal-kutseõppekooli asutamise heakskiitmine ja toetamine;

• ühtse noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuse loomise vajadusest maakonnas;

• maakondliku laulu- ja tantsupeo korraldamiseks sobiva paiga leidmiseks peetud arutelud ja tehtud ettepanekud;

• ürituste korraldamine maakonnas Eesti Vabariigi 90. juubeliaasta tähistamiseks;

• ülemaakondliku vee-ettevõtte moodustamise vajadusest;

• prügimajandusest ja jäätmeveo korraldamisest seoses kehtima hakkavate seadusemuudatustega;

• maakonna ühistranspordi korraldamise probleemidest;

• Valga-Valka regionaalse energiaagentuuri loomise projektiideest.

Olulisemad kohtumised, üritused ja sündmused omavalitsuste liidu raames

Kohtuti:

• regionaalminister Vallo Reimaaga arutamaks halduskorralduse reformi ja e-riigi temaatikat;

• haridusminister Tõnis Lukasega, kes tutvustas hariduse uut rahastamismudelit. Teemat arutati koos mudeli väljatöötajate Riho Raave ja Priit Laanojaga Haridus- ja Teadusministeeriumist;

• Siseministeeriumi nõunik Madis Kaldmäega, kes tutvustas KOIT meetme tingimusi ja nõudeid;

• EMOL-i rahandusnõunik Märt Molliga teemal: „EMOL-i kavandatavast tegevusest aastateks 2008—2011. Uuest liikmemaksu kujundamisest“;

• Harjumaa OVL-i tegevdirektor Toomas Välimäega, kes andis ülevaate haldusreformi kavandamise seisust;

• Valga politseijaoskonna ülemkomissar Tõnu Kürsaga, kes rääkis õiguskaitsealasest olukorrast Valgamaal;

• Kaitseliidu Valgamaa Maleva pealiku Rein Luhaväliga ja Kodutütarde esindajaga organisatsiooni tegemistest ja probleemidest;

• Valgamaa Arenguagentuuri juhataja Anneli Kattai ja agentuuri töötajatega arutamaks ühiste koostööeesmärkide paremat saavutamist;

• Valga Muuseumi direktori Esta Metsaga, kes andis ülevaate Valga Muuseumi arengukava koostamisest ja pakkus välja kohalikele omavalitsustele mitmeid koostöövõimalusi Valga Muuseumiga;

• OÜ Ecocleaner´i esindajate Tommy Biene ja Indrek Paaliga, kuulati nende nägemust jäätmekäitlusalasest olukorrast ning võimalikest lahendustest ja ettepanekutest jäätmekäitluse edasiseks korraldamiseks maakonnas;

• Kagu-Eesti Jäätmekeskuse juhataja Aigar Aabiga, kuulati ülevaadet Kagu-Eesti Jäätmekeskuse poolt võetud arengusuundadest ja nende elluviimisest;

• energiateenuseid pakkuva FIE Eino Rebasega, kes tutvustas energiaauditite läbi viimise vajadust ja võimalusi.

Korraldatud suuremad üritused ja ettevõtmised

• Eesti Vabariigi 89. aastapäeva kontsert-aktus Tõrva Gümnaasiumi aulas;

• õppereis Läti-Valka rajooninõukogu liikmetele ja omavalitsusjuhtidele Põlvamaale ja Leigo talusse Valgamaal;

• maakondliku konkursi „Kaunis Eesti Kodu 2007” korraldamine koos võitjate väljaselgitamise ja piduliku autasustamisega Tõrva Kirik-Kammersaalis;

• õppepäev raamatupidajatele teemal: „Haridusasutuste rahastamine ning rahastamine haridusasutustes. Ülevaade KOV-i puudutavatest seadustest seoses eelarve ja rahastamisega“, lektor Ruth Elias;

• õppepäev kohalike omavalitsuste töötajatele „Uus Riigihangete seadus“, lektor Leho Tamvere;

• kokkuvõtete tegemine liidu 2007. aasta tegemistest ühises lõunalauas Conspiratori baaris, koos regionaalministri Vallo Reimaa ning Valga maavanema ülesannetes Kalev Härk´i ja tema meeskonnaga maavalitsusest.

Osaletud üritustel, koolitustel, visiitidel, tähtpäevadel

• õppereisil Läti Vabariiki Cesisesse-Siguldasse;

• traditsioonilisel Valga-Võru-Põlva maakonna omavalitsustöötajate nõupäeval Põlvamaal, Moostes;

• Valgamaa-Jämtlandi lääni Majandusühistu aastakoosolekul parvlaeval Riia–Stockholm–Riia;

• visiidil Soome Vabariiki Ylistaro valda maakonna delegatsiooni koosseisus;

• Läti Vabariigi aastapäeva tähistamisel Läti Valka kultuurimajas;

• Valgamaa Arengunõukogu mõttetalgutel Sangaste seltsimajas;

• „Valgamaa aastaraamatu 2006“ väljaandmisel ja tutvustamisel Valga Maavalitsuses;

• Valdade ja linnade päevadel Tallinnas, Hotellis Sokos;

• Maakondade ühiskonverentsil „Eesti mudel“ Võru Kultuurimajas Kannel;

• EMOL-i maapäeval Kehtnas;

• EL struktuuritoetuste infopäeval Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses;

• dokumendihaldusprogrammi (DHP) koolitusel;

• Valgamaal registreeritud äriühingute raamatupidamisaruannete töötluse ja ettevõtlusuuringu esitlusel;

• Põlva-Valga-Võru maakonna omavalitsuste kolme maakonna korvpallivõistlusel Võru Spordihoones;

• Valga maavanema poolt omavalitsusjuhtidele antud traditsioonilisel jõululõunal Valga uues restoranis Lilly;

• Schengeni viisaruumiga ühinemise pidustustel piirilinnas Valgas-Valkas.

Ühisprojektid, koostööpartnerid

• Valga maavanema ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu vahelise koostöölepingu sõlmimine 2007. aastaks maakondliku ühistegevuse elluviimiseks;

• Valga Maavalitsuse, SA Valgamaa Arenguagentuuri ja Valgamaa Omavalitsuste Liidu vahelise kolmepoolse koostöölepingu sõlmimine maakondliku arendustegevuse ühiseks korraldamiseks;

• koostöölepingu jätkamine SA Lõuna-Eesti Turismiga Valgamaa kui ühe Lõuna-Eesti turismipiirkonna tutvustamiseks ja turustamiseks nii Eestis kui välismaal (sihtfinantseerimisega 50 000 kr);

• Eesti Vabariigi, Läti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni piirialade koostöös osalemine MTÜ Euregio Pskov–Livonia tegevuse kaudu selle asutajaliikmena (sihtfinantseerimisega 25 000 kr);

• Liikumisharrastuste ja tervisespordi edendamise ühiste kavatsuste lepingu allkirjastamine Valga maakonnaga aastateks 2007–2011, milles Valgamaa Omavalitsuste Liit on üks kümnest osapoolest

Käsilolevad projektid

• Interreg IIIB projekti „Virtual Community of the Valga-Valka Region" lõpetamine, lõpparuande auditeerimine ja heaks kiitmine ning sildfinantseerimiseks võetud pangalaenu tagasimaksmine SEB-le summas 1 661 669 krooni;

• Arengukoostöö projekti raames Ukrainaga „Abi Šatski rajooni arengustrateegia ettevalmistamisel", läbi viidud seminarid ja tutvumiskülastused: juunis Šatski rajooni juhtide delegatsioon Eestis ning detsembris projekti Eesti poolse juhtrühma liikmed Šatskis;

• Interreg IIIB projekti „Baltic Euroregional Network" (BEN) raames korraldatud septembris seminar Valgas Pihkva oblasti kohalike omavalitsuste spetsialistidele teemal „Eesti-Vene piiriäärsete kohalike omavalitsuste areng". Seminari päevil tutvuti ka maakonna ettevõtete ja asutustega. Üritus pidi toimuma mais, kuid seoses Pronkssõduri teisaldamisega toimunud aprillirahutustega jäi see ära ning sai teoks alles septembris;

• Põhjamaade Ministrite Nõukogu projekti „Estonian-Swedish Initiative in Staraya Russa and Novgorod Oblast" (ESISRANO) raames viidi märtsis Sangastes läbi kolmepäevane seminar koos projekti partneritega Rootsist Jämtlandi läänist. Novgorodi oblasti Staraja Russa omavalitsustöötajatele korraldatud seminaril oli peateemaks elamumajandus seoses elamufondi privatiseerimisega;

• Mais toimus jätkuseminar Rootsis Jämtlandi läänis, kus Staraja Russa delegatsioon tutvus nüüdisaegse demokraatliku ühiskonna toimimismudeliga.

4.3.3 Helme vald

Elanike arv 2317 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 312,73 km²

Külasid 14: Ala, Holdre, Jõgeveste, Kalme, Karjatnurme, Kirikuküla, Kähu, Linna, Möldre, Patküla, Pilpa, Roobe, Taagepera, Koorküla

Alevikke 1: Helme alevik

Valla keskus Tõrva linnas, kaugus maakonnakeskusest 28 km

Vallavalitsus

Töötajaid 10, vallavanem Tarmo Tamm

Vallasekretär Tiina Õunpuu

Volikogu

Liikmeid 13, esimees Toivo Põldma

Sotsiaalne infrastruktuur

Ala Põhikool, Ritsu Lasteaed-Algkool, Helme Sanatoorne Internaatkool, Valgamaa Kutseõppekeskus, Helme raamatukogu, Taagepera raamatukogu, Ala rahvamaja, Koorküla rahvamaja, Ritsu spordibaas, Kalme päevakeskus, Karjatnurme päevakeskus, Ala päevakeskus, Jõgeveste teabetuba, Helme perearsti keskus Tõrva linnas, Taagepera Hooldekodu, sotsiaalkorterid: Linna külas 2, Ala külas 1, Helme alevikus 2.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

Kultuurisündmused

• Püstitati Mulgi naise kuju Helme alevikus (ajaloolise Helme kihelkonna territooriumil)

• Toimus järjekorde vallapäev Helmes

• Toimus järjekordne vallasisene heakorrakonkurss

• Osaleti Eesti Kodukaunistamise Ühenduse konkursil "Kaunis Eesti kodu 2007" Valga maakondlikul konkursil
• Jaanipäeva tähistamine külades koostöös külaseltsidega
• Jõulude tähistamine külades koostöös külaseltsidega

Spordiüritused

• "Ritsu Karikas võrkpallis" toimus 11. aastat, osales 10 võistkonda
• VI jalgrattamatk Tõrva–Helme
• 1. juuni – lastekaitsepäeva tähistamine (sportlik kogupereüritus)
• Laste tali- ja suvespordipäev (iga-aastane)
• Osalemine vabariiklikul valdade spartakiaadil (maaspordimängudel)
• Osalemine Valgamaa tali- ja suvemängudel
• Helme valla külade spordipäev
• Kahepäevane rahvusvaheline motospordiüritus maastikumasinatele Jõgeveste külas "Klapperjaht 2007"

Vaatamisväärsused

Barclay de Tolly Mausoleum, Helme Koduloomuuseum, Helme Ordulinnuse varemed, Helme koopad, Orjakivi, Taagepera loss, Mats Erdelli kabel, Ala kirik, Hella Wuolijoki (Murrik) sünnikoht, kindral Jaan Sootsi mälestuskivi

Tähtsamad majandusvaldkonnad

Puidutööstus, metsamajandus, põllumajandus, turism

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS Ritsu – palkmajade tootmine (Linna küla)
AS Hansa Graanul – graanulite tootmine (Patküla küla)
AS Skan Holz Helme – aiamajade tootmine (Linna küla)
Combiwood OÜ – puitliistude tootmine (Möldre küla)
Puidu Taavet OÜ – kirstutööstus (Patküla küla)
FIE Vao Suurtalu – teravili, piima tootmine (Karjatnurme küla)
OÜ Tulevik – teravili, liha, piim (Kalme küla)
Mentor Agro OÜ – teravili (Patküla küla)
Tsentrum Agro OÜ – teravili (Patküla küla)
FIE Upruse Talu – teravili, piim (Möldre küla)
Helme Maasikakasvatuse OÜ – maasikakasvatus (Roobe küla)
Tõrva Astelpaju OÜ – astelpaju kasvatus (Kirikuküla küla)
OÜ Taagepera Loss – konverentsid, majutus, toitlustus (Taagepera küla)
OÜ Marja Talu – majutus, toitlustus (Kirikuküla küla)
OÜ Kivimäe Hostel – majutus, toitlustus (Taagepera küla)
Udumäe Puhketalu OÜ – majutus, toitlustus (Kirikuküla küla)
AS Valmap Grupp – kaeve-, biopuhastussüsteemide- ja maaparanduslikud tööd (Linna küla)
OÜ Ala Talutehnika – põllumajandustehnika müük (Ala küla)

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Barclay de Tolly mausoleumi kõrvalhoone ehitus (2,1 mln kr), Linna küla asula reoveepuhasti rekonstrueerimisega alustamine (1,0 mln kr), Helme asula reoveepuhasti rekonstrueerimisega alustamine (1,0 mln kr), Koorküla rahvamaja remont (0,25 mln kr), Ala Põhikooli signalisatsioonisüsteemide ehitus ja ruumide remont (0,2 mln kr), Ritsu Lasteaed-Algkooli õpperuumide remont (0,2 mln kr), Linna küla asula tänavavalgustuse I etapi ehitus (0,25 mln kr), valla teede ehitus ja remont (0,81 mln kr).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Helme külaselts, Karjatnurme külaselts, Taagepera külaselts, Jõgeveste Koduhoiu Selts

Valla poolt toetatavad teised aktiivsemad MTÜ-d ja koostööpartnerid

Helme valla pensionäride ühendus, Helme käsitööseltsing, MTÜ Valgamaa Partnerluskogu, MTÜ Sinilill, MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut, Tõrva Puuetega Inimeste Liit

Koostööpartnerid välismaal

Hauho vald (Soome Vabariik)

Infoväljaanded

Ajaleht Helme-Tõrva Elu, ilmub 2 korda kuus, ajalehte annab välja MTÜ Helme-Tõrva Elu Ühendus. Helme valla koduleht www.helme.ee

4.3.4 Hummuli vald

Elanike arv 993 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 162,7 km^2

Külasid 8: Alamõisa, Ransi, Piiri, Soe, Jeti, Aitsra, Puide, Kulli

Alevikke 1: Hummuli alevik

Valla keskus Hummuli alevik, kaugus maakonnakeskusest 15 km

Vallavalitsus

Töötajaid 8, vallavanem Valter Kaar

Vallasekretär Juta Karpov

Volikogu

Liikmeid 9, volikogu esimees Enn Mihailov

Sotsiaalne infrastruktuur

Hummuli Põhikool, Hummuli valla lasteaed Sipsik, Hummuli Rahvamaja, Hummuli Külaraamatukogu, Hummuli Hoolekandekeskus, Jeti Päevakeskus

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

OÜ Hummuli Agro – põllumajandus, loomakasvatus

AS Astra – rõivatööstus

AS Vallai – rehvide taastamine

OÜ Mändre Post – puidutööstus

AS Estplant – istikute kasvatus

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Lasteaia ületoomine vallavalitsuse hoonesse, Hummuli Põhikooli elektrisüsteemi remont, Jeti Päevakeskuse toomine uutesse ruumidesse

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Hummuli Noortekeskus, MTÜ Pereklubi "Mesilane", Virtsjärve seltsing, Alamõisa seltsing

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Leivapäev
- Hummuli Külaraamatukogu 85. aastapäev
- Vastlapäev Lustpuu mäel
- Emadepäev
- 24. Hummuli pargijooks
- Lastekaitse-perepäev
- Lõuna-Eesti memme-taadi suvepidu
- Jaanipidu Hummuli pargis
- Suvelõpupidu Hummuli pargis
- Sügismatk Virtsjärve ümbruses
- Jõuluüritused eakatele ja noortele

Vaatamisväärsused

Hummuli mõisaloss ja mõisapark, Valgjärv

Koostööpartnerid Eestis

Mulgi Kultuuri Instituut – kultuurivaldkond

Koostööpartnerid välismaal

Läti Vabariik Vijcems – haridus- ja noorsootöö

Infoväljaanded

Valla ajaleht Hummuli Uudised ilmub kord kvartalis, koduleht www.hummulivv.ee

4.3.5 Karula vald

Elanike arv 1077 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 230 km^2

Külasid 14: Kaagjärve, Karula, Kirbu, Koobassaare, Käärikmäe, Londi, Lusti, Lüllemäe, Pikkjärve, Pugritsa, Raavitsa, Rebasemõisa, Valtina ja Väheru

Valla keskus Lüllemäe küla, kaugus maakonnakeskusest 22 km

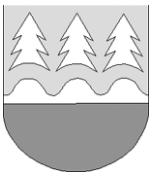

Vallavalitsus

Töötajaid 9, vallavanem Rain Ruusa

Vallasekretär Marys Piller

Volikogu

Liikmeid 9, volikogu esimees Ants Kilo

Sotsiaalne infrastruktuur

Lüllemäe Põhikool, Karula Hooldemaja, Lüllemäe Kultuurimaja, Kaagjärve Raamatukogu, Lüllemäe Raamatukogu

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Topating Grupp OÜ – puidu töötlemine

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Lüllemäe Põhikooli küttesüsteemi rekonstrueerimine, Lüllemäe „Elamute" puurkaev-pumpla rekonstrueerimine, Sepa puurkaev-pumplast väljuva joogiveetrassi rekonstrueerimine, bussiootepaviljonide rajamine Karula, Käärikmäe, Kaagjärve ja Vähero küladesse.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Lüllemäe Rahvaõpistu, MTÜ Spordiklubi Karula, MTÜ Karula Naisselts, MTÜ Karula Muinsuskaitse Selts, Karula Valla Pensionäride Ühendus, Seltsing Rebasemõisa külaselts, MTÜ Kaagjärve Külakeskus, Seltsing Karula Külaselts, MTÜ Pikkjärve Külaselts, Karula Valla Noorteühendus, MTÜ Karula-Lüllemäe Tervise- ja Spordikeskus

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Karula valla spordipäev
- Lüllemäe rattareeded
- Karula valla päev
- Perepäev (vastlapäev)
- J. Lattiku sünniaastapäeva tähistamine, J. Lattiku jooks
- Karula valla jõulupidu

Vaatamisväärsused

Pikkjärv, Karula rahvuspark, Tornimäe vaatetorn, Kaagjärve mõisahoone

Kirikud ja kogudused

EELK Karula kogudus, Karula kirik (Lüllemäe külas)

Infoväljaanded

Karula Kuller ilmub kord kvartalis, koduleht www.karula.ee

4.3.6 Otepää vald

Elanike arv 4201 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 217 km^2

Külasid 21: Arula, Ilmjärve, Kassiratta, Kaurutootsi, Kääriku, Mäha, Märdi, Pühajärve, Raudsepa, Sihva, Tõutsi, Vidrike, Otepää, Nüpli, Vana-Otepää, Pilkuse, Koigu, Kastolatsi, Mägestiku, Truuta, Pedajamäe

Valla keskus Otepää (vallasisene linn), kaugus maakonnakeskusest 49 km

Vallavalitsus

Töötajaid 21, vallavanem Aivar Pärli

Vallasekretär Urmas Jaagusoo

Volikogu

Liikmeid 19, volikogu esimees Aivar Nigol

Sotsiaalne infrastruktuur

Hallatavad asutused: Otepää Gümnaasium, Pühajärve Põhikool, Otepää Muusikakool, lasteaed Pähklike, lasteaed Võrukael, Otepää Linnaraamatukogu, Pühajärve Raamatukogu, Otepää Kultuurikeskus, Otepää Päevakeskus-Hooldekodu.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS UPM-Kymmene Otepää vineeritehas – puidutööstus

AS Pühajärve Puidutööstus – puidutööstus

OÜ Otepää Oskar – põllumajandus

Otepää Lihatööstus Edgar – toiduainetööstus

Otepää Piimaühistu – toiduainetööstus

AS Parmet – metallitööd (katuseplekk ja ripplaed)

AS Techne Töökoda – erinevad metallitooted ja teenustööd

Otepää Metall AS – metallitööd

muu: AS Oteks, Pühajärve Puhkekeskus, Otepää Golf, Kuutsemäe Puhkekeskus, Hotell Bernhard

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Otepää–Rõngu mnt rekonstrueerimine (kaasfinantseerimine koostöös riigiga), Otepää Keskväljaku, promenaadi ja turuhoone väljaehitamine

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Otepää Naisselts, Otepää Aiandus-Mesindus Selts, Pühajärve Haridusselts, MTÜ Nuustaku, Pilkuse Külaselts

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- FIS Maailmakarika etapp murdmaasuusatamises
- SEB Tartu Neliküritus
- Suvebiatloni maailmameistrivõistluste etapp
- Ülemaailmne tervisespordiolümpiaad
- Talvepealinn Otepää üritused
- Eesti rallisprindi meistrivõistluste etapp
- Rahvusvaheline autoralli Otepää 2007

Vaatamisväärsused

Otepää linnamägi, Hobustemägi, Väike Munamägi, Apteekrimägi, Armuallikas, Pühajärv ja selle ümbrus – Pühajärve park, rand ja matkarajad, Otepää Maarja Luteri kirikuhoone, Vabadussõjas langenute mälestussammas, Tehvandi spordikeskus, Märdi veskitamm, "energiasammas", Pühajärve sõjatamm

Kirikud ja kogudused

EELK Otepää Maarja kogudus, Jehhoova Tunnistajate Otepää kogudus, Otepää Evangeelne Vabakogudus Palverändur

Koostööpartnerid Eestis

SA Tehvandi Spordikeskus, SA Valgamaa Arenguagentuur, MTÜ Valgamaa Partnerluskogu, Valgamaa Omavalitsuste Liit, Linnade Liit, teemapealinnad: Pärnu, Türi, EAS, MTÜ Hoia Eesti Merd, SA Otepää Tervisekeskus

Koostööpartnerid välismaal

Sõprusomavalitsused:

Rootsis Ekerö, Örnsköldsvik, Kumla ja Habo

Soomes Vihti ja Kivijärvi

Taanis Skaelskor

Saksamaal Tarp

Norras Sel

Prantsusmaal Les Sorinieres

Infoväljaanded

Otepää Teataja, ilmub 2 korda kuus. Koduleht www.otepaa.ee

4.3.7 Palupera vald

Elanike arv 1163 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 123,62 km^2

Külasid 14: Atra, Astuvere, Hellenurme, Lutike, Makita, Miti, Mäelooga, Neeruti, Nõuni, Palupera, Pastaku, Päidla, Räbi, Urmi.

Valla keskus Hellenurme, kaugus maakonnakeskusest 58 km

Vallavalitsus

Töötajaid 6, vallavanem Terje Korss

Volikogu

Liikmeid 11, volikogu esimees Vambola Sipelgas

Vallasekretär Imbi Parvei

Sotsiaalne infrastruktuur

Palupera Põhikool, MTÜ Hellenurme Mõis eralasteaed, MTÜ Hellenurme Mõis Lõuna-Eesti Hooldekeskus, Hellenurme Maakultuurimaja, Nõuni Maakultuurimaja, Hellenurme Külaraamatukogu, Nõuni Külaraamatukogu, Palupera staadion, Hellenurme Avatud Noortekeskus, Palupera Külamaja, 2 WiFi-ala.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

• Tasemix OÜ, OÜ Nõuni Taimekasvatus, OÜ Palupera Agro, OÜ HELDE PM TOOTMINE, OÜ Päidla – põllumajandusettevõtted

• OÜ Nõuni Puit Puidutooted (aknad, uksed, mööbel), OÜ Hiiesalu (palkmajad jm)

• Leigo Turismitalu – tuntuim ettevõte teenindussfääris

Tegutsemist jätkab Kullipesa Puhkemaja (FIE Andrus Kulasalu talu), SINA Kodumajutus (OÜ Kirmatsi) ning Mesilinnu Saloon (Agera OÜ).

Olulisemad investeeringud linna/valla infrastruktuuri

Hellenurme paisjärve saneerimine, Hellenurme mõisapargi rekonstrueerimistööde jätkamine, Hellenurme mõisahoones lasteaiaruumide remonttööd, Palupera külas Rõngu–Otepää–Kanepi maantee rekonstrueerimistööde käigus tänavavalgustuse ehitus, Lõuna-Eesti Hooldekeskuse III elukorpuse ehitamine ja avamine, Hellenurme tuletõrje veevõtukoha ehitus, uute investeeringuobjektide rekonstureerimisprojektide koostamine.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Pensionäride Ühendus Pihlakobar, MTÜ Tantsuklubi Mathilde, MTÜ P-Rühm, MTÜ Avatud Hellenurme Noortekeskus, MTÜ Nõuni Maanaiste Selts, MTÜ Hellenurme Mõis, MTÜ Päidla Rüütlimõis, MTÜ Nõuni Loodus- ja Arenduskeskus, külaseltsingud.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

• Projekt „Loodusteadlane Al.Th. von Middendorff ja Hellenurme mõis – teadvusta oma suurkujusid" – infopäev Al.Th. von Middendorffi Siberi-reisist (165. aastapäev).

• Palupera valla delegatsioon osales Soome sõprusvalla Vihti 500. aastapäeva üritustel.

• Toimus XIII mälumänguturniir Palupera valla karikale (11 võistkonda, 4 Valgamaalt), Valgamaa meister – võistkond Otepää vald. Karikavõistluse parim võistkond Liivimaa mälu.

• Räbi külas toimusid aasta algul Talvelaskur 2006/2007 maastikulaskmise turniir (jahiring ja maastikuring) ning novembrikuus Eesti Maastikuvibu Liidu Klubide Karika VIII etapp, Mardinool 2007 võistlused

• Valgamaa linnade ja valdade 2007. aasta talimängudel kuni 2000 elanikuga kohalike omavalitsuste hulgas võitis I koha Palupera vald.

• Toimus Nõuni triatlon IV (100 m ujumine, 7,5 km jalgrattasõit, 1 km jooks).

• Jalgpalliklubi FC ELVA eestvedamisel toimus Palupera staadionil jalgpalliturniir Palupera Cup III.

• Toimus võrkpalliturniir Põrsas Cup III Nõunis (peaauhind 20 kg põrsas).

• Toimusid järjekordsed Leigo järvemuusika kontserdid (juubeliaasta – 10) ja järveteatri etendused Shakespeare/Keil „Roose sõda".

• Üleriigilisel külateatrite festivalil Riidajas osales kolmeteistkümne näitetrupi hulgas ka Hellenurme näitetrupp Muhkel näidendiga „Maria Siberimaal" (H. Kiige samanimelise teose lavastus). Žürii oli nende mängu tõsidusest üllatunud. Hellenurme lavastus sai parima lavakujunduse preemia. Kujunduse kunstnik oli Helle-Maia Sonn.

• SA Lõuna-Eesti Turism nõukogu valis 26. novembril välja konkursi „Ehe Lõuna-Eesti" võitjad aastal 2007. Alakonkursile "Parim turismi toetaja" esitati kokku 10 nominenti, nende hulgas ka Palupera vald.

Vaatamisväärsused

Palupera ja Hellenurme mõisakompleksid parkidega, Hellenurme vesiveski, Lustimäe puhkekoht, Middendorffide perekonnakalmistu, Elva jõe veetee matkarajad, Hellenurme paisjärve puhkeala.

Kirikud ja kogudused

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Hellenurme kogudus Hellenurmes. Kogudus asutati 23.05.1913. a.

Koostööpartnerid Eestis

Naaberomavalitsused Otepää, Puka ja Sangaste vallad (ühine ajaleht Otepää Teataja, valdkonnad haridus, kultuur, sport, politsei, turism, meditsiin jm), naaberomavalitsused Elva linn, Rõngu, Nõo, Kambja vallad (Vapramäe-Vellavere-Vitipalu SA, valdkonnad haridus, turism, päästekeskus, meditsiin jm).

Koostööpartnerid välismaal

Soomes Vihti vald (haridus, kultuur, noorsootöö, eakad).

Infoväljaanded

Ajaleht Otepää Teataja ilmub kaks korda kuus. Valla koduleht www.palupera.ee.

4.3.8 Puka vald

Elanike arv 1820 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 202,41 km^2

Külasid 18: Aakre, Kibena, Kolli, Komsi, Kuigatsi, Kähri, Meegaste, Palamuste, Pedaste, Plika, Prange, Purtsi, Põru, Pühaste, Rebaste, Ruuna, Soontaga, Vaardi

Alevikke 1: Puka alevik

Valla keskus Puka alevikus, kaugus maakonnakeskusest 36 km

Vallavalitsus

Töötajaid 9

Vallavanem Heikki Kadaja

Vallasekretär Anita Kallis

Volikogu

Liikmeid 13

Esimees Heldur Vaht

Sotsiaalne infrastruktuur

Puka Perearstikeskus, Puka Keskkool, Aakre Lasteaed-Algkool, Puka Lastepäevakodu, Puka Kunstikool, Puka Rahvamaja, Aakre Rahvamaja, Puka Raamatukogu, Aakre Raamatukogu, Kuigatsi Raamatukogu, Kuigatsi Külamaja

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

Kiilung AS, Puitrex OÜ, Jumek AS – mööbli valmistamine

Setaria AS – puidu töötlemine

OÜ Neiveland, OÜ Päikesepõld, Kuigatsi Taluühistu – põllumajanduslik tootmine

Techne Töökoda AS – ehitusmaterjalide müük ja metallitöö

Bacula AS – moosivalmistamine

Teenindus: juuksur – FIE Anneli Uffert, õmbleja – FIE Piret Herm, õmbleja – FIE Ülle Jäär

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Puka vabaõhulava ehitamine, Puka Rahvamaja rekonstrueerimise alustamine, valla teede rekonstrueerimine mahus 1,8 miljonit, Aakre Lasteaed-Algkooli ja rahvamaja küttesüsteemi rekonstrueerimise lõpetamine, Aakre rahvamaja tuletõrjesignalisatsiooni paigaldamine.

Vaatamisväärsused

Jaanimäe mänd Meegaste külas, Kuigatsi mõisa park ja hooned Kuigatsi külas, Puka põlispuude grupp, Komsi puistu Puka—Otepää mnt ääres Komsi külas, Aakre mõisa hooned ja park Aakre külas, Puka aleviku keskuse hoonestus (I Eesti Vabariigi aegne pangahoone, raudteejaam, apteek), Vooremägi, Kivivare linnamägi koos kivikalmetega, Kuigatsi ehk Puka linnamägi, Ristimägi Kähri külas

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Puka Spordiklubi, Puka Naisselts, Puka Aianduse ja Mesinduse Selts, Puka Pensionäride Ühendus, Kuigatsi Külamaja Seltsing

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Valla 15. aastapäevale pühendatud pidulik vastuvõtt
- XXV Võrtsjärve talimängudel osalemine
- Puka valla päevad
- Aakre–Puka jooks
- Puka kevadlaat
- Vabariigi maavalitsuste mängud
- Valgamaa valdade suvemängud
- XXXVI Võrtsjärve suvemängude läbiviimine
- Puka lahtised kergejõustikuvõistlused
- Puka sügislaat

Kirikud ja kogudused

Puka Vabakogudus

Koostööpartnerid välismaal

Rootsi Jämtlandi lääni omavalitsused ja osalemine Valga maakonna ning Rootsi Jämtlandi maakonna majandusühistus

Koostööpartnerid Eestis

- Valgamaa omavalitsused ja Valgamaa Omavalitsuste Liit
- Võrtsjärveümbruse seitse valda ja moodustatud Võrtsjärve Sihtasutus
- Otepää Piirkonnanõukogu
- Valgamaa Keskkonnakeskus

Infoväljaanded

- Puka valla kaart
- Vallas asuvaid vaatamisväärsusi tutvustavad postkaardid
- Ajaleht Otepää Teataja, mis ilmub 2 korda kuus

• Piirkonda tutvustav raamat "Ümber Võrtsjärve"

• Infomaterjal "Võrtsjärve matkajuht"

• Veebileht www.puka.ee

• Raamat „Puka vald läbi ajaloo tuulte"

4.3.9 Põdrala vald

Elanike arv 921 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 127,2 km^2

Külasid 14: Karu, Kaubi, Kungi, Leebiku, Liva, Lõve, Pikasilla, Pori, Reti, Riidaja, Rulli, Uralaane, Vanamõisa, Voorbahi

Valla keskus Riidaja külas, kaugus maakonnakeskusest 42 km

Vallavalitsus

Töötajaid 7, vallavanem Aivar Uibu

Volikogu

Liikmeid 9, volikogu esimees Sulev Sildna

Vallasekretär Saima Ilisson

Sotsiaalne infrastruktuur

Riidaja Lasteaed-Põhikool, Pikasilla Algkool, Riidaja Kultuurimaja, Pikasilla Rahvamaja, Riidaja Raamatukogu, Avalik Internetipunkt Riidaja Kultuurimajas

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

OÜ Merts AM – vedelkütuse jaemüük, toidu- ja esmatarbekaupade müük, toitlustamine

OÜ Ati – saematerjali tootmine ja müük, kerghaagiste tootmine ja müük

OÜ Loisu Agro – taimekasvatus

OÜ Torupillitalu – ürituste ja koolituste korraldamine, toitlustamine, majutus

OÜ Kalasaare – aktiivne puhkus, telkimine, majutus kämpingutes

OÜ Topster – taimekasvatus

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Riidaja mõisa peahoone katusekatte vahetus, Riidaja mõisapargi rekonstrueerimise I etapp, Riidaja mõisa peahoone akende ja uste restaureerimine, Riidaja Põhikooli võimla rekonstrueerimine, Riidaja küla puurkaev-pumpla valmimine, Pikasilla puhkeala juurdepääsuteede korrastamine, parkla, olmehoone ja puurkaevu valmimine, Põdrala valla üldplaneeringu kehtestamine, Riidaja Põhikooli lasteaia mänguväljaku turvaaluse valmimine.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Riidaja Naisseltsing, Pori Küla Selts, Põdrala Valla Pensionäride Ühendus, Riidaja Rändurteater, MTÜ Leebiku Külaselts, MTÜ Põdrala Külade Ühendus.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

• Võrtsjärve suve- ja talimängudest osavõtmine

• Jaanipäeva tähistamine Pori külas

• Riidaja lennupäev Torupillitalus

• Eakate jõulupidu

• VII Vabariiklik külateatrite festival Riidajas

• Kagu-Eesti näitemängupäev Riidajas

• Riidaja Rändurteatri 15. aastapäeva tähistamine

• Lõve kooli kokkutulek

• Riidaja mõisapäev – seminar ja näitus „Maal on mõnusad majad"

Vaatamisväärsused

Riidaja mõisahoonete kompleks koos mõisapargiga, Ferdinand Linnuse sünnikoht

Henrik Visnapuu sünnikoht, Johann Pauli sünnikoht, pronksskulptuur "Torupillimängija" Matu-Tõnise Torupillitalus, Võrtsjärve suubuv Väike-Emajõgi koos Pikasilla puhkealaga.

Kirikud ja kogudused

Gerdruta kirik – kabel Riidajas

Koostööpartnerid Eestis

Valgamaa Omavalitsuste Liit

Võrtsjärve Sihtasutus – turism, arendustegevus

Mulgi Kultuuri Instituut – kultuur

Valgamaa Keskkonnakeskus – keskkonnalane tegevus, jäätmemajandus

Sihtasutus Valgamaa Turism – turism

Valgamaa Partnerluskogu – arendustegevus

Infoväljaanded

Ajaleht Põdrala Teataja ilmub kord kvartalis. Koduleht www.podrala.ee

4.3.10 Sangaste vald

Elanike arv 1451 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 144,73 km²

Külasid 13: Keeni, Tiidu, Lauküla, Restu, Lossiküla, Ädu, Kurevere, Sarapuu, Mäeküla, Pringi, Vaalu, Risttee, Mägiste

Alevikke 1: Sangaste alevik

Valla keskus Sangaste alevikus, kaugus maakonnakeskusest 30 km

Vallavalitsus

Ametnikke 8, vallavanem Kaido Tamberg

Vallasekretär Janno Sepp

Volikogu

Volikogu liikmeid 11, volikogu esimees Aldo Korbun

Sotsiaalne infrastruktuur

Aini-Heli Ilvese Eraapteek, Helve Perejuuksur, TÜ Danden (toidukauplus), Keeni Postkontor, Keeni Põhikool, Keeni Raamatukogu (AIP), OÜ Laadi & Kõrgesaar Perearstipraksis, Pisisilva Toidukaup, Sangaste Lasteaed, Sangaste Pansionaat, Sangaste Postkontor, Sangaste Raamatukogu (AIP), Sangaste Rukki Maja, Sangaste Seltsimaja, Silva tööstuskauplus, ASM Külitse Trepi pood (toidukauplus)

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS Sanwood – puitmööbli valmistamine

AS Sangaste Linnas – toiduainetetööstus

OÜ Malt – toiduainetetööstus

OÜ Landhaus – palkmajade valmistamine

OÜ Finlaid – saetööstus

OÜ Kesa-Agro – looma- ja taimekasvatus

OÜ Sanlind – linnu- ja taimekasvatus

OÜ Lossihaldus – majutusteenus

OÜ Kunstimäe – majutusteenus

OÜ Kakulaane – majutusteenus

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Sangaste Lossi katuse ja akende rekonstrueerimine, Sangaste lossipargi osaline rekonstrueerimine, Keeni Põhikooli staadioni ehitus, Keeni prügila sulgemine, Sangaste Pansionaadi pesumaja ehitus.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Keeni Tantsuselts, MTÜ Kodukant Sangaste, MTÜ Sangaste Kihelkonnamuuseumi Selts, MTÜ Sangaste Seltsilised, Restu külaseltsing „Restulased", Sangaste Käsitöö Seltsing, Sangaste Valla Pensionäride Ühing „Härmalõng", seltsing „Sangaste pensionär"

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Vastlapäeva järelpidu
- Kägara tantsimine
- Sangaste Skate 2007
- Restu spordipäev
- Rukkimaarjapäev Restus
- Suurejooneline Valgamaa kooride päev
- Sangaste lõikuspüha
- Kogukonna suur pidu
- Eakate Jõulupidu

Vaatamisväärsused

August Gailiti sünnikodu, Harimäe vaatetorn, Kekkose suusarada, Kirgjärv, Sangaste kirik ja kalmistu, Sangaste loss ja lossipark, Sangaste (Mäeküla) linnamägi

Kirikud ja kogudused

EELK Sangaste püha Andrease kogudus

Koguduse õpetaja Ivo Pill

Koostööpartnerid Eestis

MTÜ Valgamaa Partnerluskogu

SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus

SA Valgamaa Arenguagentuur

SA Valgamaa Turism

Valgamaa Kodukandi Ühendus

Valgamaa Omavalitsuste Liit

Infoväljaanded

Ajaleht Otepää Teataja ilmub 2 korda kuus, antakse välja ühiselt koos Otepää, Puka ja Palupera vallaga.
Koduleht www.sangaste.ee

4.3.11 Taheva vald

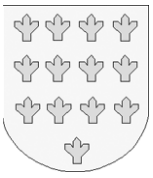

Elanike arv 894 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 204,71 km²

Külasid 13: Hargla, Kalliküla, Koikküla, Koiva, Korkuna, Laanemetsa, Lepa, Lutsu, Ringiste, Sooblase, Taheva, Tsirgumäe ja Tõrvase

Valla keskus Laanemetsa külas, kaugus maakonnakeskusest 25 km

Vallavalitsus

Töötajaid 8, vallavanem Monika Rogenbaum

Vallasekretär Mare Roosipuu

Volikogu

Liikmeid 9, volikogu esimees Hille Tamman

Sotsiaalne infrastruktuur

SA Taheva Sanatoorium (hooldekodu ja lastekodu osakonnad, turvakodu), Hargla Perearstikeskus, Lagle Tiku Hargla Apteek, Hargla Kool (põhikooli asukoht Harglas ja lasteaia asukoht Koikkülas), Hargla Maakultuurimaja, Hargla Maakultuurimaja struktuuriüksus Taheva valla Avatud Noortekeskus, Koikküla Raamatukogu internetipunktiga, Hargla Raamatukogu internetipunktiga, Hargla Hooldekodu, RMK Taheva rattarajad (25 ja 50 km), Taheva Külakeskus, Koikküla Külakeskus, 3 kauplust (Harglas, Tahevas ja Koikkülas), 2 postkontorit (Harglas ja Koikkülas), Taheva Postipunkt, Hargla Perejuuksur, Sotsiaalmaja.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

TÜ Hargla Seemneühistu– põllumajandus

OÜ Koivakonnu – põllumajandus

OÜ JOKAMAA – põllumajandus

OÜ Esperance – kaubandus

Hargla Masinaühistu – transport

FIE Jaanus Põldsepp – ehitus, meelelahutus

FIE Sulo Hermlin – infotehnoloogia

OÜ B&M Konsultatsioonid – infotehnoloogia

Lõuna Elektriprojekt OÜ – projekteerimine, elektritööd

Riigimetsa Majandamise Keskuse Taheva Metskond – metsandus

OÜ Velburg – metsandus

OÜ Nakatu Turismitalu – turism

Niidu Turismitalu – turism

Punda Talu – turism

Matadorhitt OÜ (DIXIELAND) – turism

OÜ Järveääre Puhkekeskus – turism

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Hargla Kooli puutöökoja rekonstureerimine ja seadmete soetamine (1 238 000 krooni), Hargla Maakultuurimaja rekonstrueerimine (325 000 krooni), Taheva valla looduskaitsealuste parkide hooldus (106 334 krooni), Koikküla reoveepuhasti renoveerimise I etapp (244 448 krooni), Kallikülas avariilise joogiveetorustiku rekonstrueerimine (74 552 krooni).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Koikküla Külaselts, Seltsing Koikküla Külaselts, Seltsing Hargla Külaselts, Seltsing Hargla Maanaiste Klubi, Seltsing Laanemetsa Külaselts, Seltsing Taheva Külaselts, Seltsing Tsirgumäe-Sooblase Külaselts, Seltsing Lepa Külaselts.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine
- Taheva valla külade päevad Harglas ja Koikkülas
- Hargla küla arengukava 2007–2012 vastuvõtmine
- Taheva küla kokkutulek
- Taheva valla 15. aastapäev
- Koikküla kandi elanike külapäev Lepal
- Tsirgumäe-Sooblase külapäev
- Valga maakonna käimisürituste sarjas jalgsimatk Tsirgumäe külas

Vaatamisväärsused

Ristipuud Kallikülas, Hargla kirik, Hargla kabel, Püha pettai Harglas, Ohvrikivi Tsirgumäel, Ohvrimänd Tsirgumäel, RMK Tellingumäe vaatetorn, Taheva mõisa kompleks koos pargiga, Laanemetsa Apostlik-õigeusu kirik, Aheru järv, Oore männikud, Koikküla sepikoda ja magasiait, Mustajõe-Koiva maastikukaitseala.

Kirikud ja kogudused

EELK Hargla kogudus

Koostööpartnerid Eestis

- Valgamaa Omavalitsuste Liit
- SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus
- SA Valgamaa Arenguagentuur
- Eesti Maaomavalitsuste Liit
- MTÜ Valgamaa Partnerluskogu

Infoväljaanded

Ilmub kvartaalselt vallavalitsuse infoleht Taheva Häälekandja. Koduleht www.taheva.ee

4.3.12 Tõlliste vald

Elanike arv 1850 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 193,78 km^2

Alevikke 2: Tsirguliina ja Laatre

Külasid 13: Iigaste, Jaanikese, Korijärve, Muhkva, Paju, Rampe, Sooru, Supa, Tagula, Tinu, Tõlliste, Vilaski, Väljaküla

Valla keskus Tsirguliina alevik

Vallavalitsuse juriidiline aadress Kesk 6, Laatre alevik

Vallavalitsus

Töötajaid 9, vallavanem Madis Gross

Volikogu

Liikmeid 13, volikogu esimees Olev Tammela

Sotsiaalne infrastruktuur

Tsirguliina Keskkool, Laatre Lasteaed, Tsirguliina Lasteaed, Sooru Lasteaed, Tsirguliina Rahvamaja, Sooru Rahvamaja, Tsirguliina Raamatukogu, Laatre Raamatukogu, Sooru Raamatukogu, Tagula Raamatukogu, Perearst Madis Tiik (Tsirguliina, Laatre), Paju Hooldekodu, Laatre Sotsiaalmaja, Tsirguliina Keskkooli võimla ja staadion, Jaanikese Motospordikeskus, puhkekompleks Soorus (laululava ja valgustatud terviserada), Kalda Puhkemaja, Laatre Vabaajakeskus.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS Laatre Piim – piima ja liha tootmine

OÜ Linnu Talu – kanamunade ja kanaliha tootmine

AS Alovili – teravilja ja kartulikasvatus ning hulgimüük

Kopra Karjamõis OÜ – lambakasvatus

Sapronen OÜ – saematerjali ja euroaluste tootmine

OÜ Kevetra – saematerjali tootmine

OÜ Dikstrum – autoremont

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri

Tsirguliina reoveepuhastuse rajatiste väljaehitamine, Laatre Sotsiaalmaja remont, Sooru Lasteaia remont, Laatre Lasteaiale uue piirdeaia paigaldamine, Tsirguliina Keskkooli keldrikorruse remonttööd, Tsirguliinas õpetajate maja akende vahetamine, Sooru joogiveetrasside rekonstrueerimine.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Sooru Arendus, Sooru Naisselts, Laatre Naisselts, Tõlliste Valla Pensionäride Ühendus Elurada, Laatre Pasunakoor, Tõlliste-Puka segakoor, MTÜ Spordiklubi RaudSõrmus, MTÜ Inglise Keele Klubi.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

- Vabariigi aastapäeva kontsert
- Talispordipäev-vastlapäev
- Lauamängude turniir
- Naabervaldade (Tõlliste, Sangaste, Õru) vaheline Jüriöö jooks
- Rattapäev Soorus
- Emadepäeva kontsert Laatre kirikus ja aasta ema ning vanaema valimine
- Isadepäeva tähistamine ja aasta isa valimine
- Vallapäev Soorus
- Rannaspordipäev Sooru järve ääres
- Tänavakorvpall „Sooru Sops”
- Iigaste jooks
- Iigaste külapäev
- Laste suvepäevad (TANK)
- Vallasisene võrkpalliturniir
- Kergejõustikupäev
- Valla autospordihuvilistele jäärajasõidud
- Tõlliste valla lahtised meistrivõistlused petangis
- Lõikuspidu Tagula rahvamajas
- Autoorienteerumine Valgamaal (korraldas MTÜ RaudSõrmus)

Vaatamisväärsused

Paju lahinguväli

Kirikud ja kogudused

Laatre Peetri Luke kogudus

Koostööpartnerid Eestis

Eesti Maaomavalitsuste Liit, Valgamaa Omavalitsuste Liit, SA Valgamaa Arenguagentuur, Valga Maavalitsus, SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus

Koostööpartnerid välismaal

Hartola vald (Soome Vabariik) ja Holtälen vald (Norra Vabariik) – haridus- ja noorsootöö

Infoväljaanded

Ajaleht Tõlliste Teataja ilmub viis korda aastas (vajadusel eriväljaanded). Koduleht www.tolliste.ee

4.3.13 Tõrva linn

Elanike arv 3139 (1. jaanuari 2008 seisuga)

Pindala 4,8 km²

Kaugus maakonnakeskusest 28 km

Linnavalitsus

Töötajad 16, linnapea Agu Kabrits

Linnasekretär Signe Kiin

Volikogu

Liikmeid 15, volikogu esimees Ülle Juht

Sotsiaalne infrastruktuur

SA Tõrva Haigla, OÜ Tõrva Tervisekeskus, 3 perearsti (FIE Anne Haas, FIE Eve Rebane, OÜ Riolani), Tõrva Gümnaasium, Tõrva Muusikakool, Tõrva lasteaed Tõrvalill, Tõrva lasteaed Mõmmik, SA Tõrva-Helme Turism, Hotell De Tolly, Hotell Pigilinn, Tõrva Lasteraamatukogu, Tõrva Linnaraamatukogu, Tõrva Kultuurimaja ja Noortekeskus, SA Tõrva Kirik-Kammersaal

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

OÜ Tõrva Apteek – ravimite jaemüük

Tõrva Tarbijate Ühistu – kaubandus

Dirolex OÜ – puidutööstus, mööbli tootmine

Heelix Grupp AS – ehitus, remont, rahvusvahelised ja siseriiklikud veod, vedelkütuse müük

AS Brick – üldehitustööd

Beetela OÜ – vedelkütuse ja määrdeainete jaemüük, toidu- ja tööstuskaupade jaemüük

Tõrva Elekter OÜ – elektrimontaažitööd

OÜ Asfalditeenus – teede, platside, katuste pindamis- ja asfalteerimistööd

Delibalt Production OÜ – toiduainete tööstus

Olulisemad investeeringud linna infrastruktuuri

Linna teede ja tänavate asfalteerimine, Tõrva Gümnaasiumi remont, kesklinna platsi ja Nooruse pargi tööprojekt, linna tänavavalgustuse ehitus ja rekonstrueerimine, lasteaia Mõmmik õueala ja mänguväljaku rekonstrueerimine, lasteaia Mõmmik hoone remont, Tõrva Kultuurimaja hoone remont ja tulekahjusignalisatsiooni paigaldamine, linna teede, tänavate, parkide munitsipaliseerimine, Riiska linnaosa reoveepuhastustiikide rekonstrueerimine, linnavalitsuse hoone remont.

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

MTÜ Helme-Tõrva Elu Ühendus, SA Tõrva Kirik-Kammersaal, MTÜ Pensionäride Selts Eluratas, MTÜ Tõrva Võrkpalliklubi, MTÜ Spordiklubi Viraaž, MTÜ Orienteerumiklubi Käbi, MTÜ ELK, BPW Estonia (EENA) Tõrva klubi, Lions Klubi Tõrva, Tõrva Puuetega Inimeste Liit, Valgamaa Vabadusvõitlejate Ühendus, MTÜ Erivajadustega Laste Tugikeskus Sinilill

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

• Mari Kulli kultuuripreemia väljaandmine – 12. jaanuar
• Eesti väikelinnade talimängud – 10. veebruar
• Tõrva linna laulukarussell – 16. märts
• Erni Kasesalu nimeline kanneldajate võistumängimine – 29. märts
• Mulgipäev – 17. mai
• Valgamaa tantsupidu – 31. mai
• Lastekaitsepäev – 1. juuni
• Tõrva linna päevad – 4.–6. juuli
• Tõrva pargivolleõhtud – juuni-juuli
• Järve kantri – 26. juuli
• Kogu pere lustilaupäev – 23. august
• Valgamaa koolidevahelised maastikuteatejooksu karikavõistlused – 12. september
• 25. jooks ümber Tõrva kolme järve – 14. september
• Sarja "Juured" üritused Tõrva Kirik-Kammersaalis
• Tõrva jalgrattasõidud

Vaatamisväärsused

Vabadussõja mälestussammas ja Tõrva Gümnaasiumi park, Tõrva tantsumägi, kammersaal, kõrtsihoone, dendropark, Riiska ja Vanamõisa järve puhkealad.

Kirikud ja kogudused

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Babtistide Kogudus

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Helme Maarja Kogudus

Koostööpartnerid Eestis

Kultuuriministeerium
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
Sotsiaalministeerium
Mulgi Kultuuri Instituut
MTÜ Valgamaa Partnerluskogu
Helme Vallavalitsus
Hummuli Vallavalitsus
Põdrala Vallavalitsus
Ajaleht Valgamaalane
Kaitseliit, politsei, tuletõrje

Koostööpartnerid välismaal

Timra kommuun Rootsis – keskkond, kultuur
Laihia vald Soomes – haridus, kultuur, ettevõtlus
Lukowi linn Poolas – kultuur, ettevõtlus
Grantsville´i linn USA Marylandi osariigis – haridus (kirjavahetus algklassi õpilastega)
Essunga kommuun Rootsis – kultuur, haridus
Hemsedali kommuun Norras – turism, haridus

Infoväljaanded

Tõrva ja Helme piirkonna elu kajastav ajaleht Helme-Tõrva Elu ilmub kaks korda kuus. Koduleht www.torva.ee

4.3.14 Valga linn

Elanikke 14 234

Pindala 16,54 km^2

Valga linn on Valga maakonna keskus

Linnavalitsus

Töötajaid 112, linnapea Margus Lepik, alates 30.03.2007 Ivar Unt

Linnasekretär Janar Kuus, alates 02.04.2007 Diana Tipka

Volikogu

Liikmeid 21, volikogu esimees Feliks Rõivassepp

Sotsiaalne infrastruktuur

Valga Lasteaed Buratino, Valga Lasteaed Kaseke, Valga Lasteaed Pääsuke, Valga Lasteaed Walko, Valga Gümnaasium (ujulaga), Valga Vene Gümnaasium, Valga Põhikool, Valga Kaugõppegümnaasium, Jaanikese Kool, Valga Muusikakool, Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus (kinoga), Valga Avatud Noortekeskus, Valga Keskraamatukogu (avatud internetipunktiga), Valgamaa Kutseõppekeskus, Valga Spordihall, Valga Staadion (jõusaaliga), Valga Ekstreemspordihall, lasketiir, kunstmuruga jalgpalliväljak, terviserajad, mänguväljakud ja spordiplatsid, Hoolekandekeskus, Valgamaa Tugikeskus, lastekodu Kurepesa, Puuetega Inimeste Koda, MTÜ Domus Petri Päevakeskus, Sotsiaalmaja, Töötute Aktiviseerimiskeskus, Valga Haigla (perearstikeskusega), Valga Saun, Valga Muuseum, isamaalise kasvatuse püsiekspositsioon „Lõuna-Eesti Ühistöö", raudtee- ja bussijaam, koerte varjupaik.

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad

AS Moon – jalatsite tootmine

AS Biltex – mootorsõidukite hooldus ja remont, varuosade müük

A. Karuse AS – mootorsõidukite müük, reisiettevõtjana tegutsemine

AS Valga Gomab Mööbel – mööbli tootmine

Valrek Ehitus OÜ – üldehitustööd

M.A.S.I Company OY – rõivaste tootmine

Wal-Bro OÜ – üldehitustööd, ehitusmaterjalide jae- ja hulgimüük

Valga Lihatööstus AS – lihasaaduste tootmine

AS Troll Balti – rõivaste tootmine

A.B. Autotrans OÜ – mootorsõidukite müük ja remont, majutusteenus

AS Valga Ferrum – metallitööd

Olulisemad investeeringud linna infrastruktuuri

Tänavavalgustuse rekonstueerimine summas 1 295 613 krooni, millest suurimad: Sulevi tänava tänavavalgustuse rekonstrueerimine (370 662 kr), Tiigi tänava tänavavalgustuse rekonstrueerimine (206 948 kr), Kungla ja Turu tänava tänavavalgustuse rekonstrueerimine (297 891 kr), tänavate ja kõnniteede katted kokku 7 785 118 krooni. 2007. aastal investeeriti ehitustöödeks kokku 7 330 000 krooni, millest suurimad olid Valga Vene Gümnaasiumi ehitustööd (717 000 kr), Valga Gümnaasiumi ehitustööd (624 000 kr) ja Valga Keskraamatukogu ehitustööd (561 000 kr).

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused

Kultuuri MTÜ-d

Valga Kammerkoor, Stuudio Valvokaal, Valga Südamesõprade Seltsi laulu- ja tantsuring, Segakoor Rõõm, ansambel Enelas, naisansambel Maarjalill, ansambel Oduvantšiki, rahvatantsurühm Sõsarad, rahvatantsurühm Karikakar, rahvatantsurühm Rukkilill, Kungla – muusikalid, legendid, Valga Kogujate Klubi, Valga Käsitöökelder, Underground muusika liit Mustad Pioneerid, Valga Rockiklubi, Valga Piirilinna Bigband, noorteklubi Active Attack, Valga Country Dancers, stuudio Naeratus, stuudio Tiina, Valga Jazz Klubi, stuudio Hikaro, Eesti Pensionäride Liidu Valga a/o tantsurühm Elujõud, stuudio Joy.

Spordi MTÜ-d

SK Maret-Sport, FC Valga Warrior, KK Käval, VK Viktooria, Valga Laskurklubi, JVK Lokomotiiv, Valga Maleklubi, PK Nahkkinnas, SK Kolmvedu, SK Mesilased, Valga Spordiselts Kalev, Valga Motoklubi, HK Lions, A.Karuse Auto-Motoklubi, Valga Petanque Klubi, Valga Piljardi Klubi, MTÜ MiSiMe, ekstreemspordiklubi Neutral, Valgamaa Spordiveteranide Selts, KK Valkor, Valga Lauatennise ja Koroona Klubi, Valga Turniiribridži ja Mälumängu Klubi, Valga Saalihoki Klubi, Valga Maadlusklubi.

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused

Kultuurisündmused

- 9.-11.02. XII rahvusvaheline klaveriansamblite festival
- 4.03. Valga laululaps 2007
- 24.03. Valga kevadball 2007
- 17.05. Valga Gümnaasiumi 26. laulu- ja tantsupidu
- 19.05. Pedeli rannapidu
- 21.07. Vahupidu
- 26.–29.07. V Valga Cruising 2007 International American Car Meeting & Rock'n'Roll Festival
- 4.08. Läti-Eesti rokkfestival „Borderrock"
- 6.–11.08. Rahvusvaheline puuskulptuuride sümpoosion „Puu 2007"
- 6.–30.10. Valga 17. kunstikuu

Spordisündmused

- Maaspordimängud
- Korvpalli meistriliiga mängud
- Rahvusvaheline tänavajooks „Loskutov Cup"
- B.I.G Kuldliiga Kergejõustiku Valga etapp
- Balti matš lauatennises

Vaatamisväärsused

Raekoda, Jaani kirik, mälestustahvel Eesti Vabadussõjas Lõunarindel langenud Soome Põhja Poegadele, Kabel, Mälestustahvel Stefan Bathorile, Valga Muuseum, Alfred Neulandi – esimese eestlasest olümpiavõitja mälestusmärk, Apostlik-Õigeusu Issidori peakirik, Vedur-mälestusmärk, Rooma-Katoliku Pühavaimu kirik, Vabadussõjas langenute mälestusmärk Priimetsa kalmistul, Vene vangide matmispaik Priimetsas – Leinav ema, Pedeli puhkepiirkond.

Kirikud ja kogudused

Valga linnas registreeritud kogudused

- Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Valga Issidori Peakiriku Kogudus
- Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Valga Betaania Baptistikogudus
- Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Valga Evangeeliumi Kristlaste-Baptistide Kogudus "Lootus"
- Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Valga Peeteli Evangeeliumi Kristlaste-Baptistide Kogudus
- Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Valga Peetri-Luke Kogudus
- Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Valga Kogudus
- Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Valga Jumalaema Vladimiri Ikooni Kogudus
- Rooma-Katoliku Kiriku Püha Vaimu Kogudus Valgas
- Seitsmenda Päeva Adventistide Valga Kogudus
- Valga Elu Sõna Kogudus

Koostööpartnerid Eestis

SA Valgamaa Arenguagentuur – ettevõtluse, sh eriti turismi ja logistikakeskuse arendamine

Tartu Ülikool – täiendõppe ja energiasäästuprojektide arendamine
SA Tartu Teaduspark – regionaalse energiaagentuuri arendamine
Tallinna Tehnikaülikool – täiendõpe
Valgamaa Omavalitsuste Liit – maakondlikud ühisprojektid
Eesti Linnade Liit – infovahetus, ettepanekud koostööprojektideks

Koostööpartnerid välismaal
Läti Riiklik Elamuagentuur, endiste sõjaväe elamurajoonide reintegratsioon
Valka, Läti Vabariik
Östhammar, Rootsi Kuningriik
Durby, Belgia Kuningriik
Uusikaupunki, Soome Vabariik
Orimattila, Soome Vabariik
Kobylnica, Poola Vabariik
Novgorod, Venemaa Föderatsioon
Koscelisko, Poola Vabariik
Oakland, Ameerika Ühendriigid
Hallsberg, Rootsi Kuningriik
Lübz, Saksamaa Liitvabariik
Tornio, Soome Vabariik
Haparanda, Rootsi Kuningriik

Infoväljaanded
Ajaleht Walk
Koduleht www.valga.ee

4.3.15 Õru vald

Elanikke 519 (1. jaanuari 2008 seisuga)
Pindala 104,6 km²
Külasid 8: Uniküla, Õruste, Lota, Kiviküla, Killinge, Mustumetsa, Priipalu, Õlatu
Alevikke 1: Õru
Valla keskus Õru alevikus, kaugus maakonnakeskusest 22 km

Vallavalitsus
Töötajaid 6 (5,4 ametikohta), vallavanem Andres Palloson
Vallasekretär Klaudia Tuhkanen
Volikogu
Liikmeid 7, volikogu esimees Avo Allik

Sotsiaalne infrastruktuur
Õru Lasteaed-Algkool, Õru rahvaraamatukogu, Õru sidejaoskond, Priipalu sidejaoskond, Õru päevakeskus, Õru kultuurikeskus, Õru kooli spordiplats, Õru avalik internetipunkt

Olulisemad ettevõtted ja nende tegevusalad
Estiske Laftehus OÜ – puitmajade valmistamine
Kauplus Eveliis – kaubandus, toitlustamine

Kauplus Epre – kaubandus
FIE Ljudmilla Jurjeva – kaubandus, toitlustamine
FIE Laine Liive – piima, liha ja teravilja tootmine

Olulisemad investeeringud valla infrastruktuuri
Õru Lasteaia kapitaalremont
Valla tee remont

Aktiivselt tegutsevad mittetulundusühendused
Mittetulundusühing Priiajakeskus Let, pensionäride ühendus Hõbelõng

Olulisemad kultuuri- ja spordisündmused
- Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud aktus-kontsert
- Emakeelepäev koolis
- Jüriöö jooks
- Emadepäevale pühendatud kontsert
- Lastelaager
- Kooli ekskursioon Karula Rahvusparki
- Priipalu külapäev
- Eakate päeva tähistamine
- Isadepäeva tähistamine
- Kadrikarneval
- Teatri ühiskülastus Valgas
- Jõulupidu

Vaatamisväärsused
EAÕK Priipalu kirik Priipalu külas, luuletaja F. Guhlbarsi sünnikoht Uniküla külas,
kunstnik K. Tedre sünnikoht Priipalu külas, Teises maailmasõjas langenute vennaskalmistu Õruste külas.

Koostööpartnerid Eestis
Valgamaa Fond
Valgamaa Omavalitsuste Liit
SA Lõuna Eesti Turism
MTÜ Valgamaa Partneluskogu

Infoväljaanded
Koduleht www.oeruvv.ee

5. Looduskeskkond ja keskkonnakaitse

5.1 Valgamaa looduse üldiseloomustus

Valga maakond asub Eesti lõunaosas, moodustades Põlva ja Võru maakonnaga Kagu-Eesti piirkonna. Valgamaa kogupindala on 2046,49 km². Maakonna pinnaehitus on väga mitmekesine. Lääneosas on valitsev ürgorgudest liigestatud lainjas moreentasandik siin-seal kerkivate kuplite ning seljakutega. Põhja pool annavad maastikule ilme põhja-lõuna suunalised väikevoored ning madalamatel niiskematel aladel niidud ja metsad. Tõrva-Helme ümbrus on tasasem, kuid liigestatud Õhne ja ta lisajõgede orgudest. Paljudes kohtades paljanduvad orgude veerudel aluspõhja liivakivid. Sellel tihedasti asustatud alal vahelduvad laialdased põllumaad niitude, lohkudes asetsevate järvede ning üksikute metsatukkadega. Hummuli ja Taagepera ümbruses leidub ka kuplistikke. Läti Vabariigi piiril esineb laialdane ala suurte metsade, nõmmede ja soodega. Maakonna keskosa hõlmab põhja-lõuna suunaline Väikese Emajõe orund ning selle jätkuks olev Valga nõgu, kus valitseb suuremalt osalt lainjas moreentasandik, läbitud madalatest lamm- või moldorgudest. Orgudest on määravaim Väikese Emajõe org, millesse Tõlliste kohal suubub Pedeli ürgorg. Valga nõo keskosas esineb laialdane soostunud Korva luht.

Maakonna kõrgeim osa on Otepää kõrgustik, kus kõrgemateks tippudeks on Kuutsemägi (217 m), Meegaste mägi (214 m), Harimägi (212 m). Sealne ala on ka järvederohke, tuntuim neist on Pühajärv. Samuti on kaunis Karula kõrgustik, eriti selle vahelduva reljeefiga idaosa, mis jätkub ka Läti Vabariigi põhjaosas. Karula kõrgustiku rohketest järvedest on üks tuntuimaid Karula Pikkjärv.

Maakonna metsamaa pindala on ligi 114 000 ha, metsad vahelduvad niitude, nõmmede, luhtade ja soodega. Maakonna üldpindalast on 7900 ha soode all, millest 5400 ha on kõrgsood e rabad. Suuremad neist on Rubina, Korva ja Lagesoo.

Valgamaa suurimateks looduskaitseobjektideks on: Otepää looduspark, Karula rahvuspark ja Koiva-Mustjõe maastikukaitseala.

Kõrgeimaks mäeks Valgamaal on Kuutsemägi 217 m. Looduslikke järvi üle 1 ha on maakonnas ligi 180. Suurim on neist Pühajärv (286 ha), järgneb Aheru (234 ha). Maakonna sügavaimaks järveks on Udsu (30,2 m), mis on oma sügavuselt kolmas Eestis.

Kaitsealasid, millede hulka kuuluvad rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad ja selle eritüübid nagu pargid, puistud, arboreetumid on maakonnas kokku 60. Suurimaks neist on Otepää looduspark, mille suuruseks on 22 430 ha. Oma territooriumilt on see ühtlasi suurim Eestis asuvatest maastikukaitsealadest. Kaitsealust territooriumi, mis lisaks kaitsealadele hõlmab ka hoiualasid ja püsielupaike, on maakonnas kokku 43 431 ha. Üksikobjektidena on Valgamaal kaitse all 28 põlispuud ning 5 rändrahnu. Maakonna kõrgeim kaitsealune puu, Tsuura kuusk, on ühtlasi jämedaim hariliku kuuse esindaja Eestis. Puu kõrgus küünib 29 meetrini, selle ümbermõõt on 4,32 m. Kõige jämedaimaks puuks on aga Pühajärve Sõjatamm ümbermõõduga 6,98 m. Valgamaal asub Lõuna-Eesti suurim rändrahn – Helgikivi, mille ümbermõõt on 30,2 m ja maapealne maht 61 m³.

Allikas: "Tuntumaid looduskaitseobjekte Valgamaal". Valga, 2007

5.2 Meteoroloogiline ülevaade

Soojuslikud karakteristikud

Tabel 5-1 Õhutemperatuurid (°C)

VALGA. ÕHUTEMPERATUUR °C												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Keskmine 2007	-1,2	-10,4	4,4	5,4	12,5	16,7	17,0	17,9	11,1	7,0	0,4	0,9
Keskmine 2006	-6,6	-8,6	-4,3	5,8	11,5	16,8	19,5	17,4	13,5	8,6	2,8	3,6
CLINO 1961–1990	-6,8	-6,1	-1,9	4,5	11,3	15,3	16,6	15,4	10,6	5,9	0,5	-4,1
Abs. Max 1961–2007	10,1	10,9	18,9	27,4	30,7	32,1	33,8	34,3	29,5	21,7	15,2	11,9
Abs. Min 1961– 2007	-38,5	-35,6	-30,1	-17,8	-5,6	-1,6	2,5	1,5	-6,5	-14,4	-21,9	-40,5

Allikas: Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut

Joonisel 5-2 on kujutatud aasta keskmise õhutemperatuuri aegrida Valga meteoroloogiajaama andmetel.

Joonis 5-2 Valga. Aasta keskmise õhutemperatuuri °C aegrida 1961.–2007. a.

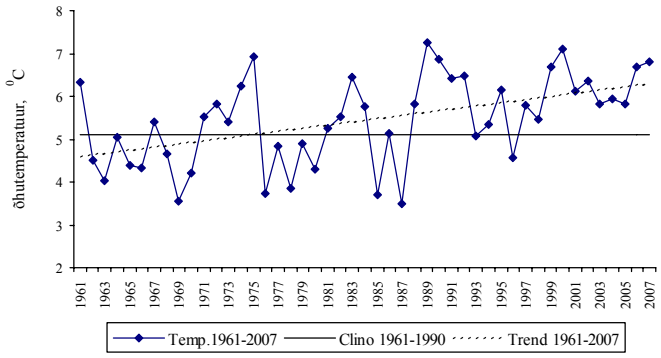

Allikas: Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut

Joonis 5-3 iseloomustab õhutemperatuuri aastast käiku 2007. aastal Valgas kuu keskmiste tasemel, võrreldes 2006. aasta ja paljuaastase keskmisega (CLINO 1961—1990) ehk normiga. Aasta keskmine õhutemperatuur oli 2007. aastal Valgas 6,8°C, mis on 1,7°C kõrgem normist ning vaid 0,1°C kõrgem kui 2006. aastal.

Joonis 5-3 Valga. Kuu keskmine õhutemperatuur, °C

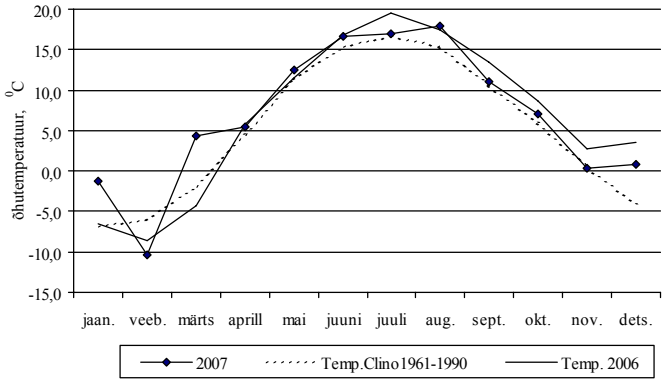

Allikas: Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut

Kõige külmem kuu oli 2007. aastal veebruar – kuu keskmise õhutemperatuuriga -10,4°C, mis on madalam nii normist (CLINO) kui mullusest, vastavalt 4,3°C ja 1,8°C. Kõige soojem kuu oli august – kuu keskmise õhutemperatuuriga 17,9°C, mis on normist 2,5°C ja mullusest 0,5°C kõrgem. 2006. aastal oli kõige soojem kuu juuli – kuu keskmise õhutemperatuuriga 19,5°C.

Joonis 5-4 Valga. Sademete hulk, mm ja suhteline õhuniiskus, %

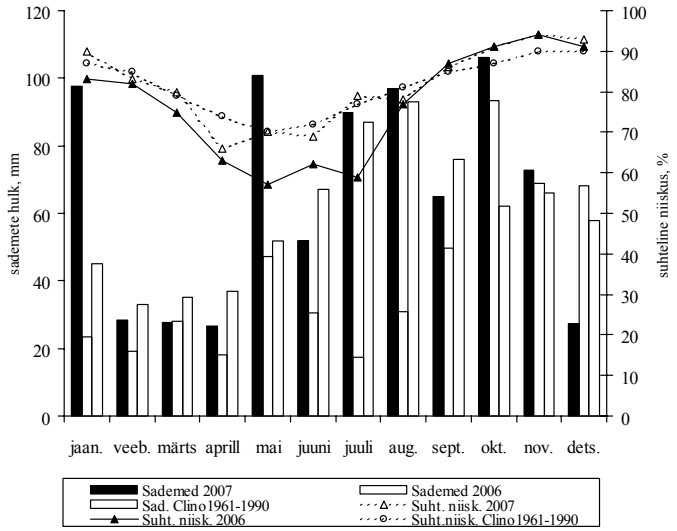

Allikas: Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut

Joonisel 5-4 on toodud sademete hulk ja suhteline õhuniiskus 2007. aastal kuude lõikes, mis on mõõdetud Valga meteoroloogiajaamas ning võrreldud seda 2006. aasta ja paljuaastase (CLINO 1961—1990) keskmisega.

Aasta sademete summa oli 2007. aastal Valgas 791,3 mm, 2006. a – 495,3 mm, norm (1961—1990) – 711 mm. Kõige sademeterohkem oli oktoober, mil sademete kuu summa oli 106,3 mm (norm 62 mm, 2006. a 93,5 mm). Kõige kuivem kuu oli aprill – kuu sademete summaga 26,5 mm, mis on normist 10,5 mm vähem, 2006. a aga 8,3 mm rohkem. Mullu oli kõige kuivem kuu juuli.

Aasta suhteline niiskus oli Valgas 82%, mis vastab enam-vähem normile (norm 81%) ning 2006. aastast 5% suurem. Kõige kuivem kuu oli aprill, mil suhteline õhuniiskus kuu keskmisena oli 66%. Kõige niiskem oli november – suhtelise õhuniiskusega 94%.

5.3 Maavarad

Maakonnas leiduvad mineraalsed maavarad on: savi, ehitusliiv, ehituskruus, sapropeel, rauaooker ning turvas. Maavaradest kaevandati ehitusliiva, ehituskruusa ja turvast.

Ehitusliiv ja ehituskruus

Aasta alguses oli maakonnas 16 liiva- ja kruusakarjääri mäeeraldist ja väljastatud 16 maavara kaevandamise luba. Aasta jooksul väljastati 4 maavara kaevandamise luba ja avati 4 uut karjääri. Kaevandamine toimus 16 karjääris. Mäeeraldiste piires kaevandati 191 741 m³ ehitusliiva ja 172 304 m³ ehituskruusa. Kaevandajateks olid OÜ Valga Teed, AS Valmap Grupp, FIE Raul Nämi, OÜ Eksiiv, OÜ PM Kaubandusgrupp, OÜ Ronk, Pinnasetööde OÜ ja AS Kiirkandur, Metsatervenduse OÜ. Aasta jooksul väljastati maavara kaevandamise load OÜ-le PM Vevasi Nõuni karjääris, OÜ-le Moranta Ungre karjääris, Kõo Maavarad OÜ-le Vangja karjääris ja Kagu Teedevalitsusele Palupera karjääris. Kaevandatud materjali kasutati maakonna piires teede- ja ehitustöödel ning remondiks.

Turvas

Maakonnas on neli turbatootmisala, neist kolmele on väljastatud kaevandamise load. Tootmisaladelt toodeti aastas kokku 7400 tonni vähelagunenud turvast ja 300 tonni hästilagunenud turvast. Kaevandajaks oli AS Valmap Grupp. Turvast kasutati põllumajanduses ja kütteks.

5.4 Vesi

Valgamaa joogiveeallikaks on põhjavesi. Pinnavett kasutatakse vaid kunstlume valmistamiseks Otepää piirkonnas. Veevõtt on maakonnas alates 1990. a pidevalt vähenenud ja seda eelkõige põhjavee tarbimise vähenemise arvel.

Veetarbe vähenemist on põhjustanud riikliku suurtootmise asendumine eraettevõtlusega. Alates 1994. a on veetarbe vähenemine aeglustunud, kuid jätkub endiselt. Oma osatähtsus põhjaveevõtu vähenemises on kindlasti veearvestite paigaldamisel, saamaks teada tegelikke veekoguseid. Samuti mõjutab põhjavee kasutamist põhjaveevaru kui loodusressursi maksustamine. Veevõtu vähenemist tingib ka vee hinna pidev tõus.

Tabel 5-5 Veekasutus maakonnas 2003–2007 (tuh m³/a)

	2003	2004	2005	2006	2007
Omavalitsus					
Valga	432	410	499	419	509
Tõrva	74	79	79	66	69
Otepää	99	166	164	186	176
Teised	369	342	418	491	410
Kokku	974	997	1160	1162	1164

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Veevõtt ja vee tarbimine jaotuvad piirkonniti väga erinevalt. Kui Valga linna veetarve moodustab peaaegu poole maakonna koguveetarbest, siis Õru valla veetarbimine vaid alla 1%.

Tabel 5-6 Reovee puhastamine (tuh m³/a)

	2003	2004	2005	2006	2007
Kokku reovett	1484	1494	1482	1358	1411
Puhastatud	1540	1488	1477	1352	1407
Puhastatud nõuetekohaselt	1200	1279	1135	1211	1283

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Veeheide on inimese poolt mitmeks otstarbeks kasutatud vee tagasijuhtimine loodusesse puhastatud või puhastamata kujul. Selles valdkonnas kasutatakse kahte erinevat terminit: reovesi ja heitvesi. Reovesi on puhastamata veeheide ja heitvesi on reovesi, mis on läbinud spetsiaalse töötluse (mehhaanilise, bioloogilise ja keemilise).

Koos veekasutuse vähenemisega on vähenenud ka loodusesse juhitava heitvee kogus. Looduslikesse veekogudesse juhitakse puhastamata heitvett vähe. Puhastamata heitvesi moodustab kogu heitveest alla 1%. Valdav enamus (üle nelja viiendiku) heitveest on bioloogiliselt puhastatud. Maa-asulatel on valdavalt väikepuhastid olemas, kuid vajavad rekonstrueerimist. Suurim veekasutaja, kel puuduvad puhastusseadmed täielikult, on Tsirguliina alevik.

Tabel 5-7 Heitvee reostuskoormus (t/a)

	2003	2004	2005	2006	2007
Fosfor	3,9	3,7	3,6	2,5	12,3
Lämmastik	24,5	25,2	22,5	17,9	17,8
BHT7	18,8	18,1	19,6	16,4	16,8

Märkus: BHT 7 – biokeemiline hapnikutarve ehk hapniku hulk milligrammides, mis kulub ühes liitris vees oleva orgaanilise aine lagundamiseks adapteerunud mikroorganismide poolt 7 päeva jooksul.

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

5.5 Metsandus

2007. aastal intensiivistus maakonna metsakasutus. Eriti suurenes lageraiete maht, mida soodustas metsamaterjali erakordselt kõrge hind. Metsas kavandatud tööde teostamiseks esitati keskkonnateenistusele 1880 metsateatist, millega planeeriti töid 7192 metsaeraldisel. Kui erametsades toimuva kohta on meil aluseks ainult metsateatistega esitatud andmed, siis riigimetsade kohta on olemas ka tegelik metsaraie statistika. Allpool toodud tabelitest nähtub, et tegelikult täidetakse ainult 70% kavandatust, lageraiete osa on veelgi väiksem – 62%. Tõenäoliselt saab seda üldistada ka erametsadele, kus sel aastal kavandati lageraiet üle 1000 ha, viimaste aastate keskmine on olnud 700 ha piires.

Tagasihoidlikuks on jäänud erametsade raiesmike uuendamine, kuigi selleks võib saada riiklikke toetusi. Euroopa toetusrahadest võivad metsaomanikud toetusi taotleda ka edaspidi noore metsa hooldamiseks ja muudeks metsamajanduslikeks tegevusteks ning investeeringuteks.

Aktiivsemad metsaomanikud on koondunud erametsaühingusse, kus liikmeid on juba üle saja.

Tabel 5-8 Raie riigimetsades metsateatiste järgi

RMK mk		Valgustus-raie	Harven-dusraie	Sanitaar-raie	Lageraie	Turberaie	Trassiraie*	Raada-mine**	Kokku
Aakre	ha	163	211	197	159	9	-	2	741
	tm	2290	8927	1275	48 849	707	-	121	62 169
Paanikse	ha	80	119	29	110	-	7	6	351
	tm	1295	4326	431	29 768	-	358	823	37 001
Taheva	ha	42	172	28	99	-	-	-	341
	tm	190	8088	198	29 088	-	-	-	37 564
Valga	ha	238	231	189	251	-	21	10	940
	tm	2285	13 266	1920	76 103	-	632	1182	95 388
Kokku	ha	523	733	443	619	9	28	18	2373
	tm	6060	34 607	3824	183 808	707	990	2126	232 122

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Märkused: * Trassiraie – kraavitrasside ja sihtide puhastamine puudest ja võsast.
** Raadamine – metsamaa üleviimine muuks kõlvikuks, näiteks elektriliinide kaitsetsoonides puude raiumine.

Tabel 5-9 Tegelik raie riigimetsades

RMK mk.		Valgustus-raie	Harvendus-raie	Sanitaarraie	Lageraie	Turberaie	Raadamine	Kokku
Aakre	ha	161	90	147	77	5		480
	tm	1930	3751	1047	23 374	928		31 030
Paanikse	ha	82	50	19	82	-	5	238
	tm	986	3490	572	21 998	-	832	27 878
Taheva	ha	41	184	29	58	-		312
	tm	493	8825	317	20 847	-		30 482
Valga	ha	249	161	183	166	-	8	767
	tm	2990	12 633	2180	52 208	34	1172	71 217
Kokku	ha	533	485	378	383	5	13	1797
	tm	6399	28 699	4116	118 427	962	2004	160 607

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-10 Raie erametsades metsateatiste järgi

OV		Valgustus-raie	Harvendus-raie	Sanitaar-raie	Lageraie	Turberaie	Trassiraie	Raada-mine	Kokku
Helme	ha	93	100	317	208	46	1	-	765
	tm	327	3111	3542	42 975	2626	29	-	50 610
Hummuli	ha	93	117	244	138	22	-	-	614
	tm	82	4239	2948	29 006	1468	-	-	37 743
Karula	ha	38	70	174	87	17	-	-	386
	tm	81	2274	1670	18 818	1010	-	38	23 891
Otepää	ha	30	115	484	60	42	-	9	740
	tm	85	3582	4439	12 819	1971	25	1255	24 176
Palupera	ha	32	21	108	48	7	-	5	221
	tm	11	652	1142	10 445	468	40	774	13 532
Puka	ha	13	45	145	47	23	-	4	277
	tm	50	1375	1830	9449	1159	23	310	14 196
Põdrala	ha	61	93	222	130	4	1	-	511
	tm	171	3352	2213	26 437	182	60	-	32 415
Sangaste	ha	23	72	143	31	14	1	3	287
	tm	48	1947	2023	5796	668	65	465	11 012
Taheva	ha	38	95	202	85	13	1	-	434
	tm	68	3881	2208	19 015	928	180	30	26 310
Tõlliste	ha	31	90	185	95	24	-	1	426
	tm	64	2717	1514	21 455	1008	135	131	27 024
Õru	ha	76	80	100	81	12	5	1	355
	tm	548	2860	1319	18 141	602	698	191	24 359
Valga linn	ha	-	-	11	4	-	-	1	16
	tm	-	-	274	1020	-	-	150	1444
Kokku	ha	528	898	2335	1014	224	9	24	5032
	tm	1535	29 990	25 122	213 376	12 090	1255	3344	286 712

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-11 Metsauuendamine erametsades metsateatiste alusel

OV		Männi külv	Männi istutus	Kuuse istutus	Kase istutus	Kokku
Helme	ha	0,5	1	16,4	2,4	20,3
Hummuli	ha	2,4	2,1	3,3	1,5	9,3
Karula	ha	1,9	0,3	8,7	7,3	18,2
Otepää	ha	-	0,4	10,9	3,1	14,4
Palupera	ha	-	-	-	-	-
Puka	ha	1	-	1,2	-	2,2
Põdrala	ha	-	1,8	0,8	-	2,6
Sangaste	ha	-	-	1,3	-	1,3
Taheva	ha	1,6		6,6	-	8,2
Tõlliste	ha	3	3	5,8	-	11,8
Õru	ha	6	3,2	39,7	0,5	49,4
Valga linn	ha	-	-	1,7	-	1,7
Kokku	ha	16,4	11,8	96,4	14,8	139,4

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-12 Metsauuendamine riigimetsades metsateatiste järgi

		Männi külv	Männi istutus	Kuuse istutus	Kase istutus	Tamme istutus	Sanglepa istutus	Kokku
Aakre	ha	22	1	52	-	-	-	75
Paanikse	ha	-	2	54	-	-	-	56
Taheva	ha	45	-	8	-	-	-	53
Valga	ha	67	10	51	2	1	1	132
Kokku	ha	134	13	165	2	1	1	316

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-13 Valgamaa Keskkonnateenistuse looduskaitsealane tegevus

Tegevus	tk
Looduskaitseseaduse ja kaitse-eeskirja alusel kasutuslubade andmine ja tingimuste seadmine	94
Planeeringute läbivaatamine looduskaitse osas	27
Koostöö LKK regiooniga	111
Erastatavate, tagastavate, vahetatavate ning kasutusvaldusesse antavate maaüksuste piiride kooskõlastamine	111
Riigi ostueesõiguse rakendamise dokumentatsiooni menetlemine	319
Riigi omandis oleva kinnisasja vahetatavate (riigi poolt omandatavate) kinnistute dokumentatsiooni menetlemine	10
Kaitstavatel objektidel või kaitsealusel territooriumil toimuvate tegevuste kooskõlastamine	31
Päringud ja vastused	13
Maakondlike looduskaitse projektitaotluste läbivaatamine ja hindamine	19

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

5.6 Jahindus

Valgamaa jahimaade pindala on 201 020 ha, mis on jaotatud viie jahindusorganisatsiooni vahel.

Valgamaal on arvel 619 jahimeest. Jahitunnistuste arv välisriikide kodanikele 232. Jahimajasid, õppeklasse on 4, söödasõimi ja sõim-söödahoidlaid 196, metssigade söötmisekohti 218, soolakuid 402, kõrgistmeid ja jahikantsleid 151, kiskjate söötmiskohti on 1, püsivaid laskepaikasid (lasketiire, laskekohti) 4.

Rajatud söödapõldude pindala on 76,5 ha. Sõlmitud lepinguid maaomanikega 824 tk, 83 266 ha, maaomaniku nõusolekuid jahipidamiseks 799 tk, 82 418 ha, maaomanike keelde 25 tk, 848 ha.

Ulukite küttimine (sulgudes kütitud isendeid): põder (165), punahirv (2), metskits (1378), metssiga (512), karu (1), hunt (2), ilves (8), rebane (259), kährikkoer (123), metsnugis (51), tuhkur (15), mink (22), mäger (11), saarmas (4), halljänes (35), valgejänes (13), kobras (852), nurmkana (3), kaelustuvi (2), kodutuvi (3), hallvares (73), ronk (66), rabahani (6), suur-laukhani (1), hallhani (2), rääkspart (3), sinikaelpart (150).

Loendatud ulukeid (enim esinevad, sulgudes loendatud isendeid): põder (504), punahirv (84), metskits (3710), metssiga (807), karu (7), hunt (10), ilves (108), kobras (1 447).

5.7 Kalandus

Võrguga püüti maakonna veekogudest 291 kg ahvenat, 426 kg haugi, 220 kg koha, 278 kg linaskit, 502 kg latikat, 337 kg särge, 11 kg karpkala, 6 kg lutsu, 191 kg säinast, 62 kg kokre, 3 kg roosärge.

Põhjaõngejadaga püüti 50 kg ahvenat, 6 kg haugi, 74 kg latikat, 20 kg särge, 13 kg lutsu, 10 kg säinast ja 85 kg angerjat.

Kuuritsaga püüti 1 kg ahvenat, 14 kg haugi, 1,3 kg linaskit, 3 kg särge.

Maakonna veekogudest püüti ametlikult ühtekokku 896 vähki, neist mõõdulisi oli 327, alamõõdulisi 569.

2003. aastal alustati Nõuni järves jõevähi populatsiooni taastamist, kuna 2002. aastal hukkus seal kogu populatsioon. 2006. aastal asustati Nõuni järve 2000 suguküpset jõevähi isendit ning 2007. aastal jätkati jõevähi populatsiooni taastamist ning asustati 5000 suguküpset jõevähki.

5.8 Jäätmed

Seisuga 31.12.2007 oli Valgamaal 26 jäätmeluba omavat ja 1 jäätmekäitlejaks registreerunud ettevõtet. 2007. aasta uued jäätmeloa omanikud Valga maakonnas: OÜ Valga Teed, OÜ Puidu Taavet ja AS Otepää Veevärk. Olemasolevat jäätmeluba uuendasid: Cleanaway AS, AS Valga Vesi ja OÜ Welg Varuosad.

Valga linna prügilasse ladestati kokku 6947 t (2006. a 6307 t) jäätmeid.

Valga prügilasse ladestatud jäätmete eest laekus riigile kokku saastetasu 1695 068 kr (2006. aastal 1 543 110 kr). Sellest summast omakorda laekus Valgamaa omavalitsustele jäätmekäitluse arendamiseks 2007. aastal kokku 600 943 kr (2006. aastal 547 070 kr).

Suurim jäätmekäitleja maakonnas on endiselt Ragn Sells AS, kes kogus ja vedas kokku 6125 t (2006. aastal 5740 t) jäätmeid. Ohtlike jäätmete suurim koguja Valga maakonnas oli 2007. aastal AS Epler & Lorenz, kes kogus Valgamaa ettevõtetelt ja elanikkonnalt kokku 244 t (2006. aastal 157 t) ohtlikke jäätmeid.

5.9 Välisõhk

Valgamaal oli 31.12.2007 seisuga välisõhu saasteluba 45 ettevõttel. Uued saasteload said SA Taheva Sanatoorium, Alexela Oil AS ja Selimar Kaubandus OÜ. Olemasolevat välisõhu saasteluba uuendas AS Eraküte Valga Osakond.

Välisõhu saastamise eest laekus riigile saastetasuna 398 521 kr (2006. aastal 506 921 kr). Välisõhu saastamise eest saadud raha kasutatakse välisõhu kaitse projektide finantseerimiseks.

Saastetasu makstakse õhku emiteeritud saasteainete kogustelt, põhilisteks saasteaineteks on: süsinikoksiid (CO), lämmastikoksiidid (ümberarvutatud lämmastikdioksiidiks – NO_2), vääveldioksiid (SO_2), tahked osakesed ja lenduvad orgaanilised saasteained. Alates 2006. aastast tasutakse saastetasu ka süsinikdioksiidi (CO_2) emissiooni eest, välja arvatud juhud, kui kütte materjalina kasutatakse biomassi, puitu, turvast või nendest valmistatud kütuse põletamist.

Tabel 5-14 Suuremad õhusaastamise eest tasude maksjad (kr)

Ettevõte	2006	2007
AS Eraküte Valga Osakond	226 924	139 354
AS Valga Lihatööstus	35 133	31 084
AS Sanwood	6 681	28 412
AS Hansa Graanul	27 969	23 183
L-Katlamaja AS	14 448	20 476
AS Valga Depoo	17 758	18 985
AS Valga Gomab Mööbel	16 603	17 345
Sanva OÜ	1373	11 195
AS Otepää Veevärk	7844	9553

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

5.10 Looduskaitsealad

Riikliku Looduskaitsekeskuse Põlva–Valga–Võru regioon

Kolga tee 28, 67405 Otepää

Telefon 766 7290

Alates 1. jaanuarist 2006 korraldab Valgamaa kaitsealuste objektide kaitset Riikliku Looduskaitsekeskuse (edaspidi LKK) Põlva-Valga-Võru regioon, kelle haldusalasse jääb ühtekokku 449 kaitsealust objekti, sealhulgas 49 kaitseala, 73 hoiuala, 62 parki ja põlispuude gruppi, 132 kaitsealuse liigi püsielupaika ja 133 üksikobjekti Põlva, Valga ja Võru maakonnas. 2007. aasta 31. detsembri seisuga oli LKK Põlva-Valga-Võru regioonis täidetud 21 ametikohta. Järgnevalt on antud ülevaade Valgamaa tegevuste osas.

Antud kooskõlastused

2007. aastal vastati Valgamaa osas 360 kooskõlastuse taotlusele. Nendest 85 olid maakorraldustoimingute teostamiseks, 257 planeeringutega seotud küsimused, 7 üürituste korraldamiseks ja 11 muude looduskaitseliste küsimuste osas. Metsanduse valdkonnas vaadati läbi 215 metsateatist ja 42 metsamajanduskava.

Loodushoiutööde korraldamine

2007. aastal kooskõlastati poollooduslike koosluste hooldamise toetuste taotlusi Otepää looduspargis 92 ha ulatuses. Tara rajati 5851 jooksvat meetrit eesmärgiga karjatada poollooduslikke kooslusi. Taastati ka 1,8 ha sooniitu.

Koiva-Mustjõe maastikukaitsealal anti Valga maakonna piires kooskõlastusi väärtuslike poollooduslike koosluste hooldamiseks 685 ha ulatuses. Taastamistöid tehti 4,2 ha. Tara rajamist toetati 12 050 meetri ulatuses.

Maastikuhooldusprojekti käigus, mida finantseeris SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, puhastati võsast ja hooldati Otepää looduspargis väärtuslikke avamaastikke 41,2 ha ulatuses.

Karula rahvuspargis kooskõlastati Valga maakonda jäävatel aladel poollooduslike koosluste hooldamise toetusi 37 ha ulatuses, taastamistöid tehti 7,3 ha ja rajati tara loomade karjatamiseks 5259 jooksvat meetrit. Maastikuhooldusprojekti käigus rekultiveeriti 2 vana kruusavõtukohta. Samuti lõppes 2 aastat väldanud ERDF projekt, mille käigus soetati 2 traktorit, 1 frontaaltõstuk (kopp + pallihaarats), 3 rootorniidukit, 1 vaaluti-kaaruti (töölaius 6,5 m), 1 hooldusniiduk, 5 lihaveist. Rajati ja renoveeriti 12 truupi niitudele pääsemiseks. Projekti raames toimus niitude hooldamise koolitus, millega tõsteti inimeste teadlikkust niitude väärtustest ja õigetest hooldusvõtetest. Anti välja ka selleteemaline trükis. Projekti käigus toimusid kuued talgud, mille käigus puhastati võsast ca 8 ha märgasid niite.

Kaitsekorralduskavade, kaitse-eeskirjade koostamine

2007. aasta lõpus valmis kaks kaitsekorralduskava: Otepää looduspargi kaitsekorralduskava 2008–2012 ja Karula rahvuspargi kaitsekorralduskava 2008–2018.

Liigikaitse korraldamine

Otepää looduspargis jätkati SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastamisel kaitsealuste kahepaiksete: harivesiliku (*Triturus cristatus*) ja mudakonna (*Pelobates fuscus*) koelmute kaevamisi. 2007. aastal rajati või taastati Otepää ja Sangaste vallas kokku 20 väikeveekogu.

EELIS andmebaasi täiendati I kategooria kaitsealuse loomaliigi, must-toonekure (*Ciconia nigra*) ja II kategooria loomaliigi, kanakulli (*Accipiter gentilis*) pesaleiu ning III kategooria selgrootu, suure-rabakiili (*Leucorrhinia pectoralis*) leiukohaga.

2007. aasta alguse seisuga oli Valgamaal teada 22 karuputke võõrliigi kolooniat pindalaga 18,24 ha. 2007. aastal täienes karuputkede andmebaas Valgamaa osas 6 leitud kolooniaga, pindalaga 1,16 ha. Riiklikult korraldatud karuputke võõrliikide tõrje raames tõrjuti Valgamaal karuputke kokku 26 koloonias kogupindalaga 19,17 ha. Kolooniate suhteliselt hilise avastusaja tõttu jäid tõrjumata 2 leitud uut kolooniat pindalaga 0,23 ha.

2007. aasta aprillis teostati Soontaga looduskaitsealal kakuliste inventuur. Ühel ööl läbitud marsruudil kaardistati 5–6 händkaku (*Strix uralensis*) pesitsusterritooriumi.

2007. aasta mais inventeeriti Koiva-Mustjõe maastikukaitsealal rohunepi (*Gallinago media*) mängupaiku. Valgamaal kirjeldati uus, 2–3 isaslinnuga mäng. Rohunepp on II kategooria kaitsealune ja Eesti Punase Raamatu eriti ohustatud liikide kategooria loomaliik. Peamiseks rohunepi arvukust kahandavaks teguriks peetakse niiskete luhtade kinnikasvamist.

Seire ja teadustöö

Eestis esinevate rähniliikide arvukuse ning selle muutuste suuna ja ulatuse väljaselgitamiseks alustati 2007. aastal rähnide riikliku seirega. Valga maakonnas teostati seiret kahes peamiselt Otepää looduspargi territooriumile jäävas 5 x 5 km seireruudus. Seire tulemuste valguses hinnati ümber ka senised Otepää looduspargi rähnide arvukushinnangud. Meeldiva üllatuse valmistas valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) ja laanerähni (*Picoides tridactylus*) oodatust sagedasem kohtamine. Nende kummagi arvukust Otepää looduspargis hinnatakse uute teadmiste valguses vastavalt 10–15 ja 20–30 paarile. Varasemast ajast pärinevad hinnangud olid vastavalt 1–2 ja 2–6 paari.

Riikliku seire raames iga-aastaselt teostatav kotkaste pesitsuse jälgimine kinnitas oodatult kotkaste suhteliselt madalamat pesitsusedukust 2007. aastal. Kotkaklubi andmetel tõestati Valgamaal 8 väike-konnakotka paari edukas pesitsemine.

Otepää looduspargis viidi läbi maakasutuse inventuur, mille raames kaardistati majandatud ja hooldamata kõlvikud.

2007. aastal kaardistati valge-toonekure (*Ciconia ciconia*) pesakohtade ja pesitsuse juhuseire käigus Valga maakonna piires 131 valge-toonekure pesa, millest asustatus tõendati 66 juhul ja edukas pesitsus 52 toonekure paaril.

LIFE-Nature projekti "Harivesiliku kaitse korraldamine Ida-Balti regioonis" raames inventeeriti Valgamaal, peamiselt Otepää ümbruses 194 väikeveekogu, registreeriti neis kohatud kahepaikseliigid ning anti hinnang veekogude seisundile. Inventuuri tulemusena kirjeldati Otepää looduspargis kolm uut harivesiliku isoleeritud asurkonda ja üks mudakonna esinemiskoht. Lisaks tehti kindlaks harivesiliku leviku laienemine kaevatud koelmutes Pilkuse külas.

Lõpetati SA Keskkonnainvesteeringute Keskus rahastatud projekt "Otepää looduspargi taimkatte inventuur, II etapp", millega valmis kogu looduspargi territooriumi hõlmav taimkatte kaart.

Külastuskorraldus

Otepää looduspargis korraldab LKK 12 km pikkuse Pühajärve matkaraja, 1,5 km pikkuse tunnetusraja, 3,5 km pikkune Murrumetsa matkarada hooldust. Lisaks hooldatakse koostöös Otepää Vallavalitsusega Apteekrimäe matkarada ning Kekkose rada.

Otepää looduspargis on külastajate kasutada 10 puhkekohta, millest 7 on varustatud istepinkide ja lõkkealusega, neist viies puhkekohas on välikäimla ja puude varjualused, kolmes kiik ja kahes matkaonn.

Karula rahvuspargis on kokku 4 infopostide ja viitadega tähistatud õpperada, lisaks neile laste mänguväljak-õpperada. Viimane on suunatud eelkooliealistele ja noorema kooliea mudilastele. Atraktsioonideks on puidust liivakast, kiiged, vaatetorn liukanaliga, köiskarussell, postid linnumunade ja loomajälgede jäljendite ning pinnase läbilõikega.

Õpperadadest läbis 2007. aastal uuenduskuuri Rebäse maastikurada, õpperada avatakse peale uute infopostide paigaldamist ja viimaste laudteede rajamist 2008. aasta külastushooaja alguseks.

Lisaks õpperadadele asuvad Karula rahvuspargis matkarajad: jalgsimatkarada (pikkus 38 km), 2 jalgrattarada (14 km ja 38 km) ning 15 km pikkune suusamatkarada. Kõikide radade (v.a suusamatkarada) kohta on olemas nii eesti- kui inglisekeelsed voldikud.

Karula rahvuspargis on külastajaile tasuta kasutamiseks rajatud ühtekokku 10 standardvarustusega (prügikastid, välikäimla, pingid, lõkkease ja selle juurde kuuluva toiduvalmistamise konstruktsioon) laagriplatsi ning 5 lõkkekohta. Kolmel laagriplatsil asub palkidest matkaonn.

2007. aastal hooldati kohalike ettevõtjate poolt kõik Karula rahvuspargi ja Otepää õppe- ja matkarajad, laagri- ja puhkekohad, kolme vaatetorni ümbrus, 1 kaitsealuse objekti ümbrus, Natura 2000 elupaigaalade hulka kuuluva Väikese Emajõe kaldaala 0,6 ha ulatuses.

Uute rajatistena valmis Otepää looduspargis 2,1 km ulatuses matkarada, taastati 3 silda ja 74 m laudteid, 1 platvorm, 1 välikäimla, 10 pinki ja 2 lauda, 4 puidust jäätmejaama. Valmistati ja paigaldati 13 infotahvlit.

Karula rahvuspargis remonditi laste loodusraja liukanal, kolme välikäimla ja kahe matkaonni katus, 1 sild. Paigaldati 20 uut pinki, valmis 5 puidust jäätmejaama, paigaldati 4 lõkkekonstruktsiooni ja 13 puuhoidlat laagripaikadesse. Rajati 3 laudteed kogupikkusega 93 m, 6 karjaaia ületamise väravat ja 2 treppi. Talgutöö tulemusena valmis külakiik Ähijärvele.

Karula rahvuspargi külastuskeskuse infopunkt oli avatud 1. oktoobrist 14. maini tööpäeviti kell 9–17, 15. maist kuni 30. septembrini E–T kell 9–17, K–P kell 10–18. Külastuskeskuses antakse tasuta konsultatsioone ja soovitusi marsruudi valikuks ning teavet majutus- ja toitlustusvõimaluste kohta. Saab vaadata kohalikku loodust ja kultuuri tutvustavat püsiekspositsiooni, multimeedia- ning slaidiprogrammi. Saadaval on Karula rahvusparki, Otepää loodusparki ning muid regiooni kaitsealasid tutvustavad trükised. Õppekeskuse ruume on kokkuleppel administratsiooniga võimalik kasutada loodusharidusliku ja pärandkultuurialaste koolituste ning ürituste pidamiseks.

Loodusharidustöö

2007. aastal viidi Otepää looduspargis läbi 11 loodusõppeprogrammi, millest võttis osa 65 lasteaiaõpetajat ning 241 lasteaialast ja õpilast.

Karula rahvuspargis viidi läbi 18 õueõppeprogrammi regiooni (Põlva, Valga ja Võru maakonna) koolidele, sh viiele Valgamaa koolile. Ühtekokku osales programmides ligi 300 last.

Koostöös kohalike koolide ja lasteaedadega korraldati alates septembrist regulaarselt õppekäike Otepää lasteaia Pähklike lastele (4 korda), Otepää gümnaasiumis ja Pühajärve põhikoolis käis kord nädalas koos loodusring (Otepää gümnaasiumis 36 korda, Pühajärve põhikoolis 20 korda).

Septembris korraldati koostöös Valga Maavalitsuse ja Valgamaa Keskkonnateenistusega infopäev Valgamaa loodusainete õpetajatele.

26. oktoobril korraldati metsandusalane õppepäev Põlva, Valga ja Võru maakonna maaomanikele, osalejaid oli 34.

Karula rahvuspargis, Koiva-Mustjõe maastikukaitsealal ja Otepää looduspargis toimusid aprillis ja mais õppepäevad niitude hooldamise teemal, millest võttis osa 67 maaomanikku.

30. aprillist 11. maini toimus loodusteemaline internetiviktoriin Põlva, Valga ja Võru maakondade 5.–8. klasside õpilastele.

Viktoriinist võttis osa 216 õpilast 31 koolist. 31. mail korraldati õppeekskursioon Põlvamaa kaitsealadele maakondade viktoriini parimatele, ekskursioonil osales 22 õpilast.

Alates novembrist 2007 jaanuarini 2008 toimus lindude söögimajade meisterdamise konkurss Põlva, Valga ja Võru maakonna 5.–8. klasside õpilastele. Konkursist võttis osa 41 õpilast.

Otepää looduspargis korraldati 11.–13. mai Lõuna-Eesti kaitsealade laste looduslaager, millest võttis osa 39 õpilast Karula, Haanja ja Otepää kaitsealadelt.

6.–8. juunini korraldati Arula külas Lutsu talus Otepää piirkonna laste looduslaager, millest võttis osa 29 Otepää piirkonna 7–15aastast loodushuvilist last.

3. juunil korraldati jalgrattamatk "Otepää looduspargi radadel", millest võttis osa 15 inimest.

Septembris korraldati õppereis Otepää gümnaasiumi ja Pühajärve põhikooli 1.–5. klasside õpilastele Kablisse, õppereisist võttis osa 39 last.

Augustis korraldati Põlva, Valga ja Võru maakonna loodusainete õpetajatele kolmepäevane õppereis Loode-Eestisse ja Vormsile, millest võttis osa 33 õpetajat.

10. mail toimus Karula rahvuspargi laste loodushariduspäev, millest võttis osa 29 õpilast.

14.–17. juunil toimus Karula piirkonna laste looduslaager, millest võttis osa 28 Karula piirkonna õpilast.

Valminud trükised

2007. aastal valmisid järgmised trükised:

• Otepää looduspargi voldikkaart M 1:40 000, 3000 eks;

• Fotoalbum „Otepää", autor Arne Ader, 1200 eks;

• Infovoldikud „Pühajärve matkarada", „Murrumetsa matkarada", a' 4000 eks;

• 4 numbrit Karula rahvuspargi infolehte „Tarupettäi", a' 300 eks. Kord kvartalis ilmuvat infolehte saab lugeda Karula rahvuspargi kodulehel www.karularahvuspark.ee.

Trükiste väljaandmist finantseeris SA KIK.

5.11 Keskkonnateadlikkus ja -koolitus

Keskkonnainvesteeringute keskuse (KIK) keskkonnateadlikkuse riikliku ja maakondliku programmi kaudu rahastati 2007. aastal ühtekokku 23 Valgamaa keskkonnateadlikkuse projekti kogumaksumuses ligi 927 000 krooni.

Projektide kaudu toetati koolinoorte keskkonnahariduslike ürituste ja koolituste läbiviimist ning loodushariduslike õppematerjalide ja trükiste väljaandmist.

Traditsioonilisteks üleriiklikeks keskkonnaalasteks kampaaniateks olid metsanädal ja looduskaitsekuu.

Metsandusalases internetiviktoriinis osales kokku ligi 100 õpilast 11 üldhariduskoolist. Parimad vastajad olid Tõrva gümnaasiumi, Puka keskkooli, Hummuli ja Hargla põhikooli õpilased.

Metsaistutustalgutest võttis ühtekokku osa 6 kooli: Otepää, Valga, Valga Vene gümnaasium, Pühajärve ja Valga põhikool ning Helme Sanatoorne Internaatkool ühtekokku 167 õpilasega. Metsaistutuspäevadel istutati kokku 6300 kuuseistikut ja 2000 kaseistikut. Metsanädala raames korraldati Hendrik Relve fotonäituse ülespanek Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses. 8. mail toimus Relve fotonäituse "Helmeid maailma looduses" avamine Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuse ovaalsaalis, mis jäi avatuks kuni 22. maini.

Looduskaitsekuu raames viidi läbi looduskaitsekuu teemaline fotokonkurss "Puud rahva meeles ja keeles". Konkurss kuulutati välja 2007. a märtsis ja see kestis kuni 13. maini. Konkursile laekus ligi 100 fotot 20 autorilt. 7. juunil toimus Valga maavalitsuse saalis osalejate tunnustamine ja parimate premeerimine. Parimateks osutusid: Marian Mitt Tõrva gümnaasiumist samblike seeriaga "Lähivaated sammaldele", Jaan Juurikas Valga gümnaasiumist loomingulise lähenemise eest teemale ning Siim Uhtjärv Valga põhikoolist mitmete üksikpiltide eest. Looduskaitsekuu raames viidi 24.–25. mail Metsamoori Perepargis ja Karula Rahvuspargis läbi kahepäevane looduslaager metsanädala ja looduskaitsekuu parimatele osalejatele, millest võttis osa 29 õpilast.

Projekti "Valgamaa koolinoorte osavõtt loodusõppe programmidest" eesmärgiks oli koolinoorte osalemine loodusõppeprogrammides ja -päevadel. Õppepäevade läbiviijateks olid Riikliku Looduskaitsekeskuse Valga–Võru–Põlva piirkonna loodushariduse spetsialistid Maris Kivistik ja Margit Turb ning Karula loodusgiidid Lilian Freiberg ja Olivia Till. Projekti raames osales septembri-oktoobrikuu jooksul loodusõppepäevadel ühtekokku 270 õpilast ja 15 õpetajat Valga maakonna 11 üldhariduskoolist. Neljal korral käidi Haanja looduspargis Vällamäel ja õpiti tundma sealset elukooslust ning matkati Vällamäe õpperajal. Viiel korral osalesid õpilased Ähijärve ääres ja võtsid osa keskkonnahariduslikust õppeprogrammist "Järv elukeskkonnana". Programmi raames õpiti tundma järve selgrootuid ja toimus nende püük kahvadega ning täideti vastavaid töölehti. Kahel korral toimus õppekäik Pühajärvel Murrumetsa matkarajal ning ühel päeval õpiti tundma Karula pinnavorme.

Projekti "Valgamaa parimate loodusainete tundjate õpilaste õppereis Hiiumaale" tulemusena toimus kolmepäevane õppereis, mis viidi läbi 7.–9. septembril. Õppereisil osales 18 õpilast koos kahe õpetajaga.

Projekti "Keskkonnaalased õppepäevad Valgamaal" raames korraldati 3. mail Helme vallas erametsaomanikele suunatud noore metsa hooldamise alane õppepäev, kus osales 23 erametsaomanikku. 6. detsembril toimus välisõhu- ja veeteemaline õppepäev Helme vallas Marja talus, kus käsitleti õhusaaste ja veekasutuse aastaaruannete koostamist ja esitamist. Õppepäeval osales 39 aruandekohuslasest ettevõtte ja asutuse esindajat.

Anti välja kiletatud õppematerjalid Eestimaa puude kohta: ühtekokku 50 komplekti, igaühes 24 lehte. Õppematerjalid jaotati Valgamaa üldhariduskoolidele ja lasteaedadele.

Ilmus trükis "Tuntumaid looduskaitseobjekte Valgamaal". Trükis valmis koostöös Riikliku Looduskaitsekeskuse Põlva-Võru-Valga regiooniga, sellest leiab infot ühtekokku ligi 70 Valgamaa looduse üksikobjekti ja kaitseala kohta. Trükis on mõeldud laiale lugejaskonnale, kes soovivad tutvuda ja teada rohkem Valga maakonna looduse kohta. Tiraaž on 2000 eksemplari.

Ajalehe Valgamaalane vahel ilmus 4 keskkonnalehte, milledes leidsid kajastust keskkonnakaitseküsimused ja -probleemid. Valgamaa Keskkonnaleht ilmus vastavalt 25. jaanuaril, 20. mail, 27. septembril ja 13. detsembril.

5.12 Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus Valgamaa esindus

Kesk 11, Valga

Telefon 766 1030, faks 766 1030

www.kik.ee

Valgamaa esinduses on üks töötaja – projektispetsialist Terje Puudersell

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus on juhtiv keskkonnaabi ja -investeeringute suunaja ning keskkonnaprojektide arendaja, mis alustas tegevust 2000. aasta mais. KIK suunab keskkonnakasutusest laekuva raha keskkonnaprojektide arendamisse, täidab Euroopa Liidu Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF) ja ühtekuuluvusfondi (ÜF) keskkonnaprojektide rakendusagentuuri ülesandeid ning korraldab Eesti riigi poolt välispankadelt võetud keskkonnalaenude edasilaenamist.

SA KIK toetab keskkonnaprogrammi kaudu veekaitse, looduskaitse, jäätmekäitluse, keskkonnakorralduse, keskkonnateadlikkuse, kalanduse, metsanduse ja jahinduse projekte. Valgamaa osa keskkonnaprogrammi realiseerimises aastal 2007 kajastub täpsemalt alljärgnevates tabelites.

Tabel 5-15 Keskkonnainvesteeringute Keskuse raha kasutamine (tuh kr)

Alamprogramm	2005		2006		2007	
	Arv	Summa	Arv	Summa	Arv	Summa
Keskkonnateadlikkus	19	425,5	24	701,2	23	926,8
Veekaitse	12	12 657,5	16	14 211,1	15	12 585,8
Tehnika	-	-	-	-	1	1250,0
Jäätmekäitlus	2	1283,3	1	1422,0	-	-
Looduskaitse	34	2964,8	18	1836,6	17	3892,7
Metsandus	1	23,0	1	46,5	7	223,4
Kalandus	1	50,0	1	28,0	2	93,0
Jahindus	6	92,0	4	88,8	2	394,2
Kokku	75	17 496,1	65	18 334,2	67	19 365,9

Allikas: Valgamaa Keskkonnateenistus

Tabel 5-16 Ülevaade 2007. a programmide täitmisest Valga maakonnas seisuga 31.12.2007

2007. a tehtud rahastamise otsused			Alustatud projekte (sõlmitud SFLd)			Lõpetatud projekte (esitatud aruandeid)		
Programm	Projektid tk	Krooni	tk	Krooni	% otsustest	tk	Krooni	% otsustest
Veekaitse	12	12 299 147,92	5	2 999 952	42	4	2 617 143	33
Jäätmekäitlus	-	-	-	-	-	-	-	
Keskkonnakorraldus	1	1 250 000	1	1 250 000	100	-	-	-
Keskkonnateadlikkus	22	865 100	19	725 556	86	16	555 329	73

Metsandus	2	394 164	2	394 164	100	2	394 164	100
Kalandus	-	-	-	-	-	-	-	
Looduskaitse	11	3 678 751	8	1 023 261	73	5	672 029,3	45
Maakondlik	19	837 037	17	766 637	89	14	744 425	74
KOKKU	67	19 324 199,92	52	7 159 570		41	4 983 090,3	

Allikas: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus Valgamaa esindus

5.13 Sihtasutus Valga Piirkonna Keskkonnakeskus

Hummuli, Karula, Puka, Sangaste, Taheva, Tõlliste, Põdrala, Helme, Palupera, Õru, Valga ja Tõrva omavalitsuste sihtasutus.

Aadress Transpordi 1, 68205 Valga, telefon 766 8996, 515 6955, e-post riho@keskkonnakeskus.ee

SA Valga Piirkonna Keskkonnakeskus on moodustatud 2001. aasta novembris ühisasutusena Valga linna, Tõlliste, Sangaste, Hummuli, Karula ja Taheva valla poolt. Hiljem liitusid Puka vald, Tõrva linn ja Helme vald. 2005. aastal Põdrala vald, 2006. a Palupera vald ja 2007. a Õru vald. Sihtasutusena tegutseb alates 2005. aasta septembrist. Sihtasutuses Valga Piirkonna Keskkonnakeskus töötab antud momendil neli töötajat: juhataja, kaks keskkonnaspetsialisti ja keskkonnajärelevalve inspektor. Raamatupidamisteenus, dokumendihaldus ja audiitorteenus tellitakse.

Eesmärk:

Keskkonnakeskuse eesmärgiks on kohalike omavalitsuste keskkonnaga seonduvate õiguste ja kohustuste teostamine, keskkonnaprobleemide lahendamine, keskkonnaprojektide koostamine ja juhtimine ning keskkonna säästmisele ja keskkonnainfrastruktuuri arendamisele suunatud tegevuse korraldamine ning keskkonnaalase koostöö arendamine.

Tegevused:

- Keskkonna säästmisele ja keskkonnainfrastruktuuri arendamisele suunatud teenuste pakkumine
- Ürituste ja koolituste korraldamine ning nendega seotud teenuste osutamine
- Majandustegevuse arendamine, mis on suunatud eesmärkide täitmiseks
- Vajaliku materiaaltehnilise baasi ja infrastruktuuri loomine
- Rahataotlusprojektide koostamine, elluviimine, projektide juhtimine, järelevalve, aruandlus
- Keskkonnaalane nõustamine
- Keskkonnaalase dokumentatsiooni koostamine ja vormistamine
- Keskkonnaalaste tegevuste koordineerimine
- Planeeringu ja keskkonnamõjude hindamise protsessides osalemine
- Esindamine keskkonnaalastes küsimustes

Ülevaade sihtasutuse Valga Piirkonna Keskkonnakeskus 2007. aasta tegevustest Valgamaal

Jätkuvalt on prioriteetsematest projektidest töös Ühtekuuluvusfondi projektitaotluse koostamine ja projekt „Valgamaa veemajanduse Ühtekuuluvusfondi projektitaotluse koostamine" 2003/EE/16/P/PA/012.

Projektis planeeritud meetmete eesmärgiks on Valga piirkonna omavalitsuste ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni (ÜVK) arengukavade elluviimise majanduslik-tehniline ettevalmistamine. Projektis osalevad omavalitsused on Valga ja Tõrva linn ning Hummuli, Taheva, Karula, Tõlliste, Puka, Helme, Põdrala ja Sangaste vald. Projektijuhiks on nende omavalitsuste ühisasutus Valga Piirkonna Keskkonnakeskus ning tellijaks AS Valga Vesi.

Tähtsaks saab pidada Valgamaa omavalitsuste ühistegevusena korraldatud jäätmeveole üleminekut. Vajalike menetlustega alustati 2007. aasta mais ning aasta lõpuks oli kõigis Valgamaa 13 omavalitsuses kehtestatud uued nõuetele vastavad ühtlustatud jäätmehoolduseeskirjad. Korraldatud jäätmevedu on planeeritud rakendada 2008. aastal.

5.14 Keskkonnainspektsiooni Võrumaa osakonna Valga büroo

Aadress Lai 19, 68203 Valga

telefon 767 9462, faks 767 9461, e-post valgabyroo@kki.ee

Valga büroos tegelesid 2007. aastal keskkonnajärelevalvega 5 inspektorit, nendest üks võeti ametisse juulikuul tegutsemiseks jäätmekäitluse ja välisõhu kaitse valdkondades. Büroo juhataja, üks keskkonnakaitse vaneminspektor ja -inspektorid menetlesid oma kompetentsi kuuluvates valdkondades toimepandud ja avastatud keskkonnaalaseid õigusrikkumisi. Tööplaanijärgselt kontrolliti tootmisettevõtteid, metsakinnistutel tehtud raieid, kaitstavate loodusobjektide kaitse-eeskirjade, jäätmekäitlus-, metsakaitse-, tuleohutus- ja kiirgusseaduse nõuete täitmist. Erinevaid objekte kontrolliti kokku 823 korral, kont-

rollimiste tulemused protokolliti.

Õigusrikkumisi avastati 182, sellest enim kalapüügi valdkonnas – kokku 65. Veekogudelt eemaldati 75 ebaseaduslikult püügile sätitud nakkevõrku ja 2 mõrda. Kolmele kalapüügiseaduse rikkujale määrati 1 900 krooni trahvi.

Metsaõigusnormide rikkumisi fikseeriti 40, nendest 8 puhul kaasnes 405 353 krooni kahju keskkonnale. Kahjusummast üle 90% tulenes kahest metsapõlengust RMK Aakre metskonnas, sh 3,9 ha kaitsemetsas. Ebaseaduslike, sh varguse eesmärgil sooritatud metsaraiete käigus raiuti 35 tihumeetrit kasvavat metsa, mis on kuuendik eelmisel aastal raiutust. 34 juriidilist ja füüsilist isikut karistati rikkumiste eest kokku 65 640 krooniga, neljal juhul piirduti suulise hoiatusega.

Jahiseaduse rikkumisi avastati 7, kaks jahimeest maksid kokku 10 800 krooni trahvi, salaküttimisega keskkonnale tekitatud kahju hinnati 15 000 krooniga.

Looduskaitsealadel avastati 13 looduskaitseseaduse rikkumist, peamiselt oli tegemist ebaseadusliku ehitustegevusega, sh uute veekogude kaevamisega. Karistuse teenisid ära 8 füüsilist isikut, kes maksid riigituludesse 22 620 krooni ja üks juriidiline isik, kelle tegevust hinnati 3 000 kroonise trahviga.

2007. aastal avastati Valgamaal jäätmekäitlusnõuete eiramisi 33 korral. Õigusrikkumiste tagajärgede kõrvaldamiseks koostati 5 ettekirjutust. Jäätmete ebaseadusliku loodusesse viimise eest hoiatati suuliselt 4 isikut ja 18 füüsilist isikut karistati kokku 18 300 krooni ulatuses. Kaht juriidilist isikut karistati jäätmeloata tegutsemise eest kokku 15 000 krooniga.

Veeseaduse rikkumisi menetleti 11 korral, sealhulgas karistati 6 isikut veeseaduse nõuete rikkumise eest kokku 20 700 krooniga. Veeloata tegutsemise eest karistati ühte juriidilist isikut 7 500 krooniga.

Välisõhu kaitse seaduse nõuete eiramisi avastati 6 korral. 2 isikule tehti ettekirjutus õigusrikkumise lõpetamiseks. 3 juriidilist isikut karistati kokku summas 12 900 krooni. Lisaks algatati kolme ettevõtte suhtes väärteomenetlus.

Pakendiseaduse nõuete täitmist kontrolliti 21 ettevõttes. Kontrolliti 6 ettevõtet, kes on kompleksloa kohuslased, nendest vaid 2 omasid kompleksluba.

2007. a karistati rahatrahviga 77 juriidilist ja füüsilist isikut kokku 186 660 krooniga, füüsilise isiku keskmine trahvi suurus oli 2 047 krooni.

Kujunes välja hea koostöö Valga politseijaoskonna ja Kaitseliiduga.

5.15 Valga Maaparandusbüroo

Aadress E. Enno 32, 68204 Valga

Telefon 764 0550, fax 764 0167, e-post anne.tonts@mpb.ee

Juhataja Anne Tonts

Tabel 5-17 Kuivendatud maade bilanss Eestis ja Valga maakonnas

Nimetus	mõõtühik	Eestis	Valga maakonnas	%
Kuivendatud põllumaad kokku	ha	740 000	41 697	5,6
sh drenaažiga	ha	645 000	37 435	5,8
Rajatud lahtisi veejuhtmeid	km	1807	1807	4,0
Drenaaži	km	16 013	16 013	4,9

Allikas: Valga Maaparandusbüroo

Tabel 5-18 Maaparandusühistud (MPÜ)

Nimi	Asutatud	Liikmete arv	Reguleeriva võrgu pindala tööpiirkonnas (ha)
Helme MPÜ	1996	20	256
Tagula MPÜ	1997	35	337
Vao MPÜ	2006	6	127
Voorbahi MPÜ	2006	14	310
Lota MPÜ	2006	14	210
Pupsi MPÜ	2006	9	141
Kuuse MPÜ	2006	11	187
Koordi MPÜ	2006	5	54
Keeni MPÜ	2007	43	673

Allikas: Valga Maaparandusbüroo

6. Haridus ja noorsootöö

6.1 Koolivõrk ja õpilased

2007/2008. õppeaastal on maakonnas kokku 24 kooli, nendest munitsipaalkoole 20, riigikoole 3 ja erakoole 1. Munitsipaalkoolidest on gümnaasiume/keskkoole 7, nendest 1 kaugõppegümnaasium, põhikoole 9 ja algkoole 4, nendest 3 lasteaed-algkooli. Riigikoolidest on maakonnas Valga Jaanikese Kool (endine Valga Internaatkool), Helme Sanatoorne Internaatkool ja Valgamaa Kutseõppekeskus. Erakooliks on Audentese Otepää filiaal. Kohaliku omavalitsuse otsusel lõpetas tegevuse Kaagjärve Lasteaed-Algkool.

Õpilaste arv maakonna koolides on kokku ca 4 990, mis on ca 280 õpilase võrra väiksem võrreldes 2006/2007. õppeaastaga. Ligikaudsus tuleneb eelkõige sellest, et osa Valgamaa Kutseõppekeskuse kursusi lõpetab õppeaasta keskel, samuti toimub õpilaste liikumist mingil määral kõikides koolides. Märkusena nii palju, et kutseõppekeskus loeb oma õpilaste hulka ka need üldhariduskoolide õpilased, kellele korraldatakse kutseõpet. Need koolid on Tsirguliina Keskkool, Valga Jaanikese Kool, Valga Kaugõppegümnaasium. Seega teatud osa õpilasi on arvestatud topelt. Munitsipaalkoolides õpib 4166 õpilast, sealhulgas õhtuses või kaugõppes 107. Seega õpilaste arv munitsipaalkoolides kokku on võrreldes 2006/2007. õppeaastaga vähenenud 320 õpilase võrra. Õpilaste arvu vähenemine lähiaastatel jätkub ja 2012/2013. õppeaastaks peaks see prognooside kohaselt munitsipaalkoolides vähenema veel kuni 600 õpilase võrra. See asjaolu tekitab ohutunde nii mõnegi täna tegutseva kooli jätkusuutlikkuses. Üldse on viimase 10 aasta jooksul maakonnas suletud või ümber korraldatud, mis tegelikult tähendab ikkagi ühe kooli tegevuse lõpetamist, 12 kooli.

1. klassis asus õppima 345 õpilast, nendest 334 õpilast munitsipaalkoolide tavaõppes, mis võrreldes eelmise 2006/2007. õppeaastaga on 34 võrra suurem. Võrreldes 2000. aasta sündidega on see aga 41 lapse võrra väiksem. Alates 2008/2009. õppeaastast 1. klassi astuvate õpilaste arv uuesti väheneb ja see protsess jätkub praeguste prognooside kohaselt vähemalt lähemad 7 aastat.

Munitsipaalkoolidest õpib linnakoolides 2964 õpilast ehk 71,1%, sellest õhtuses või kaugõppes 107 ja maakoolides 1202 õpilast ehk 28,9%. Õpilaste arv linnakoolides vähenes võrreldes maakoolidega üle kahe korra enam, kuigi suhtarvud võrreldes eelmise 2006/2007. õppeaastaga linnakoolides ja maakoolides õppivate õpilaste jaotuvuses jäid samaks.

Munitsipaalkoolides on klassikomplekte linnakoolide tavaõppes ja õhtuses ja kaugõppes kokku 133 (pole arvestatud Otepää Gümnaasiumi toimetulekuklassi) keskmise klassitäituvusega 22,3 õpilast ja maakoolides 96 klassikomplekti keskmise klassitäituvusega 12,5. Keskmine õpilaste arv klassis on veidi rohkem vähenenud linnakoolides.

Tabel 6-1 Koolid

Kooli pidaja (omavalitsus/riik/era)	Kool	Kodulehekülg
Helme vald	Ala Põhikool	www.ala.edu.ee
	Ritsu Lasteaed-Algkool	
Hummuli vald	Hummuli Põhikool	www.hummuli.edu.ee
Karula vald	Lüllemäe Põhikool	www.karula.edu.ee
Otepää vald	Otepää Gümnaasium	www.nuustaku.edu.ee
	Pühajärve Põhikool	www.pyhajarve.edu.ee
Palupera vald	Palupera Põhikool	www.palupk.edu.ee
Puka vald	Puka Keskkool	http://puka.edu.ee
	Aakre Lasteaed-Algkool	www.hot.ee/aakre
Põdrala vald	Riidaja Põhikool	www.hot.ee/riidaja
	Pikasilla Algkool	www.pikasilla.edu.ee
Sangaste vald	Keeni Põhikool	www.keeni.edu.ee
Taheva vald	Hargla Põhikool	http://kool.taheva.ee
Tõlliste vald	Tsirguliina Keskkool	www.tsirgu.edu.ee
Tõrva linn	Tõrva Gümnaasium	www.torva.edu.ee
Valga linn	Valga Gümnaasium	www.valgagym.edu.ee
	Valga Vene Gümnaasium	www.valgavg.edu.ee
	Valga Kaugõppegümnaasium	www.vkog.edu.ee
	Valga Põhikool	www.valgapk.edu.ee
Õru vald	Õru Lasteaed-Algkool	

Riigikool	Valgamaa Kutseõppekeskus	www.valgamaa.kok.ee
Riigikool	Helme Sanatoorne Internaatkool	www.helmesik.edu.ee
Riigikool	Valga Jaanikese Kool	www.jaanikese.edu.ee
Erakool	Audentese Otepää filiaal	www.audentes.ee

6.1.1 Õpilased ja koolide lõpetamine

Tabel 6-2 Õpilaste arv

Kool	Õpilaste arv viimasel viiel õppeaastal				
	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
Ala Põhikool	95	98	93	87	81
Ritsu Lasteaed-Algkool	39	40	29	20	22
Hummuli Põhikool	138	134	135	122	107
Lüllemäe Põhikool	93	84	68	61	50
Kaagjärve Lasteaed-Algkool	15	13	11	14	-
Otepää Gümnaasium	652	661	609	570	520
Pühajärve Põhikool	164	152	149	138	125
Palupera Põhikool	93	88	76	65	73
Puka Keskkool	231	231	222	195	181
Aakre Lasteaed-Algkool	52	45	34	33	21
Riidaja Põhikool	67	68	67	59	56
Pikasilla Algkool	32	28	22	23	30
Keeni Põhikool	165	159	146	146	146
Hargla Kool	99	84	77	76	77
Koikküla Lasteaed-Algkool	21	19	13	-	-
Tsirguliina Keskkool	266	251	247	235	219
Laatre Algkool	15	16	-	-	-
Tõrva Gümnaasium	745	706	673	654	598
Valga Gümnaasium	948	940	917	884	835
Valga Vene Gümnaasium	691	633	583	540	528
Valga Kaugõppegümnaasium	105	102	106	102	87
Valga Põhikool	486	457	442	440	396
Õru Lasteaed-Algkool	18	18	17	11	14
Valgamaa Kutseõppekeskus	513	515	547	607	597
Helme Sanatoorne Internaatkool	155	151	134	109	85
Valga Jaanikese Kool	86	79	75	72	90
Audentese Otepää filiaal	51	52	51	54	54
Kokku:	6035	5824	5543	5317	4992

Märkused: Kaagjärve Lasteaed-Algkool lõpetas tegevuse 2007/2008. õa;
Otepää Gümnaasium – koos toimetulekuklassiga;
Hargla Kool – nimi muudetud 2006/2007. õa, enne Hargla Põhikool;
Koikküla Lasteaed-Algkool lõpetas tegevuse 2006/2007. õa;
Laatre Algkool lõpetas tegevuse 2005/2006. õa;
Valga Vene Gümnaasium – koos õhtuse ja kaugõppega;
Valga Jaanikese Kool – nimi muudetud 2006/2007. õa lõpus, enne Valga Internaatkool;
Audentese Otepää filiaal – eelnevatel aastatel nmetatud ka Audentese Erakooli Otepää filiaal või Audentese Spordikool

Tabel 6-3 Munitsipaalkoolide 1. klassi astunud õpilaste arv ja selle prognoos võrreldes sündidega

Õppeaasta	Õpilaste arv	Arvestatud sünde alates 1992 ja 1. klassi õpilaste prognoos
1999/2000	532	564
2000/2001	442	475
2001/2002	436	458
2002/2003	403	397
2003/2004	387	420
2004/2005	309	348
2005/2006	364	376
2006/2007	300	334
2007/2008	334	386
2008/2009	351	373
2009/2010	308	331
2010/2011	279	301
2011/2012	295	317
2012/2013	294	316

Joonis 6-4 1. klassi õpilaste arv ja prognoos

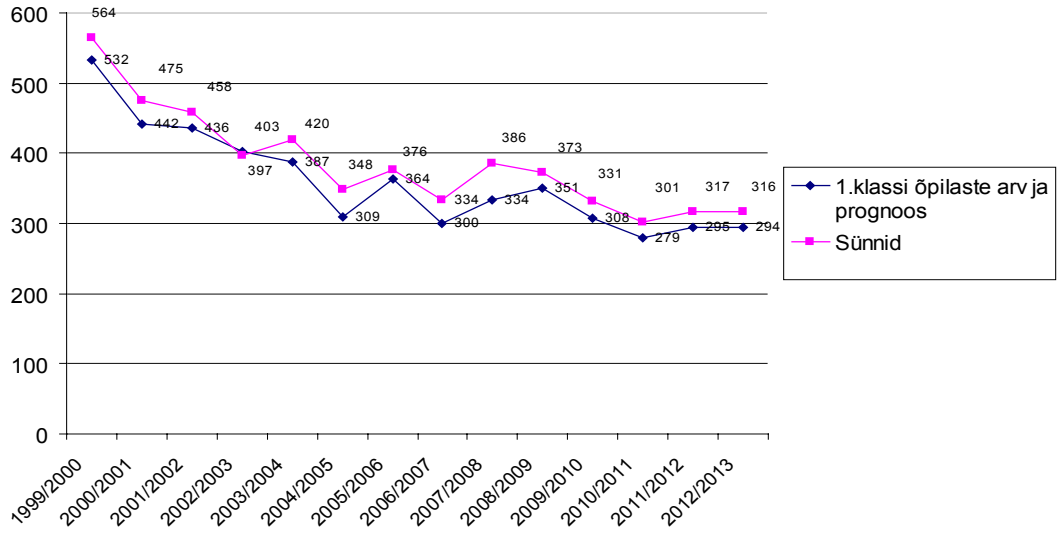

Märkus: Arvestatud on sünde alates 1992. a.

Tabel 6-5 Gümnaasiumi/keskkooli lõpetamine

Kool	Õpilasi nimekirjas	Lõpetas kooli lõputunnistusega	sh kuldmedaliga	Sh hõbemedaliga
Audentese Otepää filiaal	14	14	-	-
Otepää Gümnaasium	56	55	1	3
Puka Keskkool	14	12 + 2 eksterni	1	-
Tsirguliina Keskkool	12	11	-	-
Tõrva Gümnaasium	45	45	3	2
Valga Gümnaasium	86	83	1	5
Valga Kaugõppegümnaasium	26	17	-	-
Valga Vene Gümnaasium	37	30	1	3
Kokku	290	267 + 2 eksterni	7	13

Kuldmedaliga lõpetanud

1. Pilleriine Alter – Otepää Gümnaasium
2. Anne Kull – Puka Keskkool
3. Moonika Palmik – Tõrva Gümnaasium
4. Mairi Unt – Tõrva Gümnaasium
5. Anna-Maria Orgse – Tõrva Gümnaasium
6. Tatjana Maisuradze – Valga Gümnaasium
7. Ilona Matsujeva – Valga Vene Gümnaasium

Hõbemedaliga lõpetanud

1. Martti Sala – Otepää Gümnaasium
2. Kaidi Kukk – Otepää Gümnaasium
3. Karena Kikkas – Otepää Gümnaasium
4. Kristiina Kiusalaas – Tõrva Gümnaasium
5. Allan Sagaja – Tõrva Gümnaasium
6. Rahel Behrsin – Valga Gümnaasium
7. Triin Kilo – Valga Gümnaasium
8. Annika Neumann – Valga Gümnaasium
9. Airi Pai – Valga Gümnaasium
10. Enela Väin – Valga Gümnaasium
11. Jelena Borštšjova – Valga Vene Gümnaasium
12. Natalja Liepen – Valga Vene Gümnaasium
13. Viktoria Solomatova – Valga Vene Gümnaasium

Tabel 6-6 Põhikooli lõpetamine

Kool	Õpilasi nimekirjas	Neist lõpetas lõputunnistusega	sh kiitusega	Jäi klassikusust kordama	Järeleksam/täiendav õppetöö augustis
Ala Põhikool	15	12	-	2	1
Hargla Kool	11	11	-	-	-
Helme Sanatoorne Internaatkool	18	17	-	1	-
Hummuli Põhikool	21	21	1	-	-
Keeni Põhikool	17	16	-	1	-
Lüllemäe Põhikool	8	8	-	-	-
Otepää Gümnaasium	57	53	4	-	-
Palupera Põhikool	10	10	-	-	-
Puka Keskkool	32	32	2	-	-
Pühajärve Põhikool	26	26	2	-	-
Riidaja Põhikool	9	9	-	-	-
Tsirguliina Keskkool	24	24	-	-	-
Tõrva Gümnaasium	80	74	3	6	-
Valga Gümnaasium	70	68	4	2	-
Valga Kaugõppegümnaasium	13	4	-	5	4
Valga Põhikool	66	56	5	7	1/2
Valga Vene Gümnaasium	51	48	2	-	2
Valga Jaanikese Kool	9	9	-	-	-
Kokku:	537	498	23	24	8/2

Kiitusega lõpetanud

1. Maarja Kuldkepp	–	Ala Põhikool
2. Ardi Türk	–	Hummuli Põhikool
3. Laura Õispuu	–	Valga Põhikool
4. Kaspar Kants	–	Puka Keskkool
5. Helina Kangro	–	Puka Keskkool
6. Sandra Oksaar	–	Puka Keskkool
7. Maarja Ruusmann	–	Tõrva Gümnaasium
8. Karmen Saarep	–	Tõrva Gümnaasium
9. Lauri Taaleš	–	Tõrva Gümnaasium
10. Tuuli Türk	–	Tõrva Gümnaasium
11. Andre Villandberg	–	Tõrva Gümnaasium
12. Mairi Kants	–	Valga Gümnaasium
13. Siim Kornel	–	Valga Gümnaasium
14. Veronika Kuranova	–	Valga Gümnaasium
15. Eike Karo	–	Otepää Gümnaasium
16. Liina Laiv	–	Otepää Gümnaasium
17. Lilian Leetsi	–	Otepää Gümnaasium
18. Grete Roop	–	Otepää Gümnaasium
19. Triin Tigane	–	Otepää Gümnaasium

6.1.2 Õpetajad

2007/2008. õppeaastal töötab maakonna koolides kokku 570 pedagoogi. Siia on arvestatud lisaks juhtkonnale ka koolides töötavad erialaspetsialistid – huvijuhid, infojuhid, logopeedid, psühholoogid, sotsiaalpedagoogid ja abiõpetajad. Aineõpetajaid on kokku 494. Munitsipaalkoolides on 461, riigikoolides 99 ja Audentese Otepää filiaalis 10 pedagoogi, lisaks 6 treenerit.

Täiskoormusega töötab 389 õpetajat, lisaks 6 treenerit Audentese Otepää filiaalis. Osalise koormusega töötab 181 õpetajat.

Hariduse järgi on enam kõrgharidusega õpetajaid – 467 ehk 81,9% (eelmisel õppeaastal 78,1%), keskeriharidusega õpetajaid on 75 ehk 13,2% (eelmisel õppeaastal 15,7%) ja keskharidusega õpetajaid 28 ehk 4,9% (eelmisel õppeaastal 6,2%).

Õpetajate soolise koosseisu osas on pedagoogidest naisi 472 ehk 82,8% (eelmisel õppeaastal 83,4%) ja mehi 98 ehk 17,2% (eelmisel õppeaastal 16,6%).

Ametijärkudelt on õpetajaid 425 ehk 74,6% (eelmisel õppeaastal 70,6%), vanemõpetajaid 77 ehk 13,5% (eelmisel õppeaastal 14,7%) ja õpetajaid-metoodikuid 7 ehk 1,2% (eelmisel õppeaastal 2,3%). Kvalifikatsioonita õpetajaid on 29 ehk 5,1% (eelmisel õppeaastal 7,8%) ja nooremõpetajaid 32 ehk 5,6% (eelmisel õppeaastal 4,4%).

Tabel 6-7 Õpetajate arv

Kool	Täiskoormusega				
	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
Ala Põhikool	11	12	8	12	9
Ritsu Lasteaed-Algkool	6	-	1	3	4
Hummuli Põhikool	10	13	13	13	13
Lüllemäe Põhikool	7	7	4	5	4
Kaagjärve Lasteaed-Algkool *	3	2	2	2	-
Otepää Gümnaasium	35	36	45	46	45
Pühajärve Põhikool	12	5	9	19	14
Palupera Põhikool	8	9	9	9	9

Puka Keskkool	18	15	10	12	11
Aakre Lasteaed-Algkool	3	4	4	4	3
Riidaja Põhikool	3	3	3	3	3
Pikasilla Algkool	1	4	4	4	3
Keeni Põhikool	8	15	11	17	17
Hargla Põhikool	9	11	10	9	10
Koikküla Lasteaed-Algkool*	3	3	3	-	-
Tsirguliina Keskkool	19	18	14	20	18
Laatre Algkool*	2	2	-	-	-
Tõrva Gümnaasium	40	38	40	42	39
Valga Gümnaasium	52	52	49	51	48
Valga Vene Gümnaasium	51	46	47	44	47
Valga Kaugõppegümnaasium	4	4	3	-	1
Valga Põhikool	32	27	28	28	28
Õru Lasteaed-Algkool	3	3	3	3	3
Valgamaa Kutseõppekeskus	30	18	20	18	20
Helme Sanatoorne Internaatkool	25	7	7	17	16
Valga Jaanikese Kool	14	10	10	10	21
Audentese Erakooli Otepää filiaal	10	8	-	-	1
KOKKU:	419	372	357	391	387

Märkus: * suletud või ümber korraldatud

Graafik 6-8 Õpetajate struktuur hariduse järgi

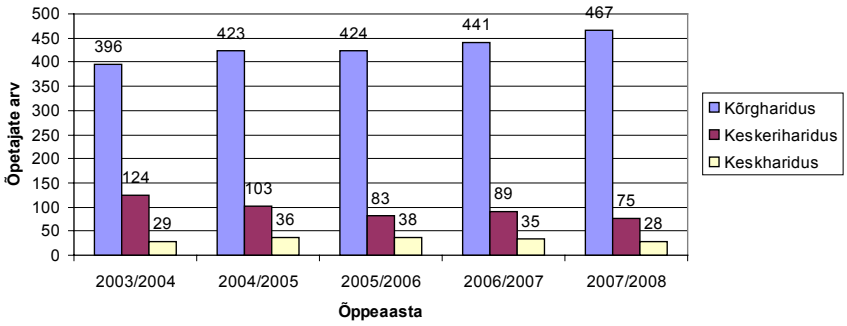

Joonis 6-9 Õpetajate hõivatus

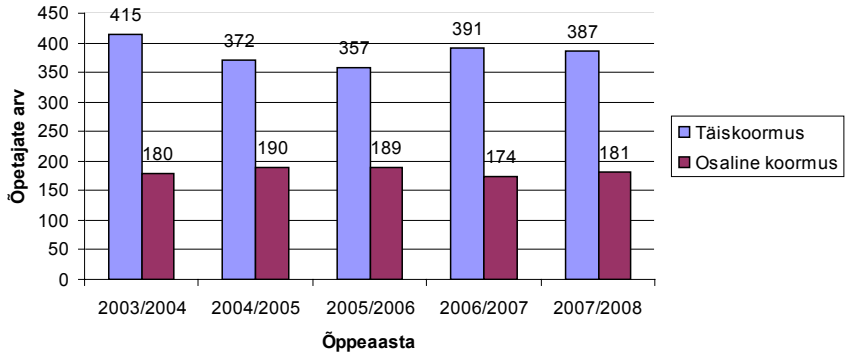

Märkused: Alates 2003/2004. õa kasutatakse mõisteid "täiskoormus" ja "osaline koormus", enne "põhikohaga" või "kohakaaslane".

Joonis 6–10 Õpetajate struktuur soo järgi

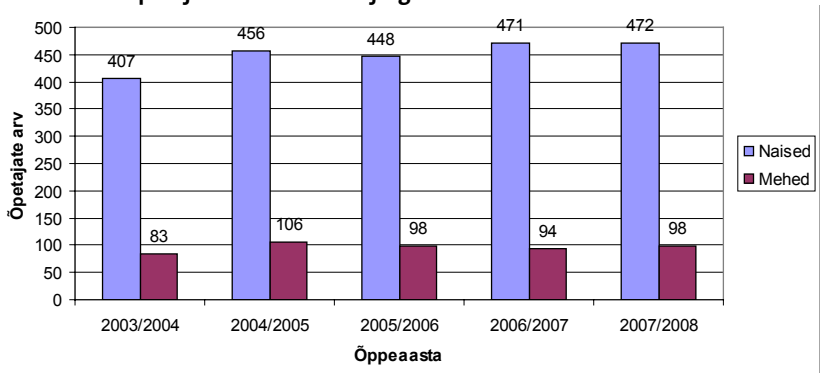

Joonis 6–11 Õpetajate struktuur staaži järgi 2007/2008. õppeastal

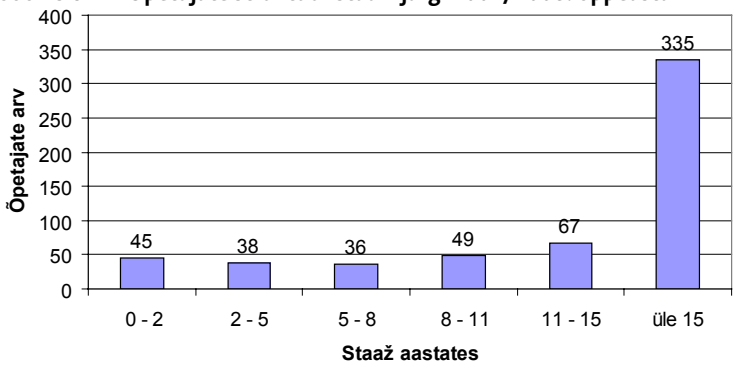

Valgamaa Aasta Õpetaja

Virve Sinisalu	–	Valga Gümnaasiumi algklasside õpetaja
Tiia Lepik	–	Valga Põhikooli õppealajuhataja
Krista Sumberg	–	Pühajärve Põhikooli algklasside õpetaja
Tiina Kukk	–	Keeni Põhikooli algklasside õpetaja
Toomas Arbeiter	–	Tsirguliina Keskkooli kehalise kasvatuse õpetaja
Katrin Viskov	–	Ritsu Lasteaed-Algkooli muusikaõpetaja
Lea Vendik	–	Riidaja Põhikooli matemaatika- ja käsitööõpetaja
Irja Kängsepp	–	Valgamaa Kutseõppekeskuse matemaatikaõpetaja
Heivi Truu	–	Otepää Gümnaasiumi ajalooõpetaja
Maire Lemberg	–	Palupera Põhikooli endine direktor, logopeed
Nella Riit	–	Valga Vene Gümnaasiumi keelekümblusklassi õpetaja

6.2 Koolieelsed lasteasutused

Tabel 6-12 Lasteaiad

Omavalitsus	Lasteaed	Lapsi	Rühmi	Pedagooge	Pedagoogide keskmine tööstaaž
Helme vald	Ritsu Lasteaed-Algkool	57	3	7	12
Hummuli vald	Lasteaed Sipsik	18	1	3	21
Karula vald	Kaagjärve Lasteaed-Algkool	34	2	4	11
Otepää vald	Lasteaed Pähklike	104	5	12	21
	Lasteaed Võrukael	55	3	10	16
	Pühajärve Põhikool	18	1	2	9
Palupera vald	MTÜ Hellenurme Mõis Lasteaed	34	2	5	23
Puka vald	Aakre Lasteaed-Algkool	21	2	5	16
	Puka Lasteaed	40	2	6	21

Põdrala vald	Riidaja Põhikool	18	1	2	4
Sangaste vald	Keeni Põhikool	21	1	2	19,5
	Sangaste Lasteaed	33	2	5	16,8
Taheva vald	Hargla Kooli Lasteaed	25	1	2	12,5
Tõlliste vald	Laatre Lasteaed	22	2	3	11
	Sooru Lasteaed	23	2	4	17
	Tsirguliina Lasteaed Õnnelind	26	2	4	7
Tõrva linn	Lasteaed Tõrvalill	64	3	8	22
	Lasteaed Mõmmik	83	4	10	31
Valga linn	Lasteaed Buratino	178	9	22	22
	Lasteaed Kaseke	113	6	15	18
	Lasteaed Pääsuke	135	7	18	25
	Lasteaed Walko	148	8	24	12
Õru vald	Õru Lasteaed-Algkool	19	1	2	30
KOKKU		1289	70	175	19

Tabel 6-13 Koolieelsete lasteasutuste õpetajad hariduse järgi 2003–2007

	Pedagoogiline kõrgharidus	Muu kõrgharidus	Pedagoogiline keskharidus	Muu keskharidus	Keskharidus
2003	21	6	94	11	25
2004	22	6	95	10	19
2005	44	2	101	11	21
2006	46	2	101	11	22
2007	52	3	90	13	17

Tabel 6-14 Koolieelsed lasteasutused 2003–2007

	Laste arv	Rühmade arv	Pedagoogide arv
2003	1193	66	157
2004	1201	65	152
2005	1207	67	179
2006	1238	68	182
2007	1289	70	175

Joonis 6-15 Koolieelsed lasteasutused 2003–2007

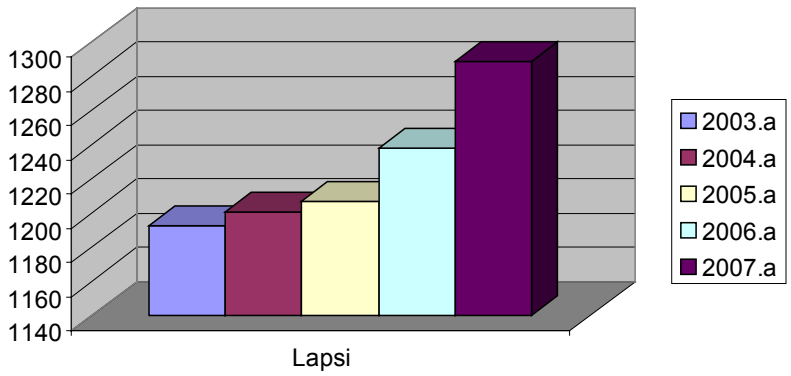

6.3 Valgamaa Kutseõppekeskus

Valga osakond: Lembitu 2, 68205 Valga, telefon 766 8575

Helme osakond: Kooli 1, 68608 Helme, telefon 766 6081

2006/2007. õa toimus õppetöö Valgamaa Kutseõppekeskuses 13 erineva õppekava alusel: kaubaveod ja -käsitlemine, laomajandus, rõivaõmblemine, tisler, autode ja masinate remont, autoplekksepp, autotehnik, kokk, müüja, veokorraldus, sotsiaalhooldus, rätsepatöö ja turismikorraldus. Lisaks põhiõppekavadele toimus kutseõpe gümnaasiumis Tsirguliina Keskkoolis müüja eriala 10. klassi õpilastele ja kaubakäsitleja eriala 11. klassi õpilastele, kutseõpe põhikoolis Valga Põhikooli kasvuraskustega õpilaste 9. klassi õpilastele. Populaarsemad erialad põhikooli lõpetanutele olid: kokk, kaubaveod ja -käsitlemine, töötavatele õppuritele sotsiaalhoolduse eriala, mida saab omandada kaugõppevormis. Õppijate arv põhiõppes ületab 500 piiri, lisaks 41 gümnaasiumi ja põhikooli õpilast, kes saavad kutsealast eelkoolitust. Pedagooge on 49, nendest täiskoormusega töötab 20. Lisandus ka rida uusi kutseõppevorme, mis muutsid kutseõppe paindlikumaks ja kõigile kättesaadavamaks. Uuteks vormideks on: põhihariduse nõudeta kutseõpe (kutseõpe koolikohustusliku ea ületanud põhihariduseta isikutele), kutseõpe põhihariduse baasil (ilma üldhariduse osata), (eel)kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis ja töökohapõhine õpe, kus 2/3 õppest toimub praktikaettevõttes.

Kordaläinuimaks ürituseks võib lugeda juba traditsiooniks kujunenud teabepäeva märtsikuus "Kuhu liigud, kutseharidus?", kus tutvustatakse õppimisvõimalusi Lõuna- Eesti kutseõppeasutustes, kõrgkoolides ja Valgamaa gümnaasiumides, samuti osalesid kooli partnerettevõtted Valga Gomab Mööbel AS, Tallink, Astra AS, Valgamaa Punane Rist jpt.

Aktiivselt osaleti Lõuna-Eesti piirkonna kutsehariduse arengukava väljatöötamisel ja 1. detsembril 2006 allkirjastati 6 kooli (Valgamaa Kutseõppekeskuse, Räpina Aianduskooli, Võrumaa Kutsehariduskeskuse, Vana-Antsla Kutsekeskkooli, Viljandi Ühendatud Kutsekeskkooli ja Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli) direktorite ja nelja maakonna maavanemate (Valga, Võru, Põlva, Viljandi) poolt ühine arengukava.

Esmakordselt osaleti erinevates Leonardo da Vinci projektides, mille raames viibisid õpetajad lähetusprojektidega Saksamaal, Hollandis, Itaalias, Hispaanias, Rootsis, Soomes, Norras. 4 õmbluse eriala lõpetanut viibisid praktikal Norra firmas Protex. Koostöö nendega jätkub. Projektide eesmärgiks oli õpetajate stažeerimine ja õpilaste välispraktikate uute võimaluste otsimine.

Lisaks toimusid erinevad koolitused õpetajatele projekti „Õppiva organisatsiooni kujundamine Lõuna-Eesti kutseõppeasutustes" raames koos Tartu- ja Võrumaa Kutsehariduskeskusega ja Jyväskülä Rakenduskõrgkooli Kutseõpetajate Koolituskeskusega.

Täiskasvanute Koolituskeskus korraldab tööalast koolitust esmase-, ümber- ja täiendõppena. 2007. aastal õppis 56 erineval kursusel 995 inimest. Koostööpartneriteks on ETKA Andras ja teised Lõuna-Eesti kutseõppeasutused. Koostöös Tööturuameti Valgamaa osakonnaga viiakse läbi koka, pagar-kondiitri, müüja, kaubandusteenindaja, sotsiaalhooldaja, keevitaja, raietööline jt kursusi. Lisandunud on ka alustava ettevõtja koolitus ja tööotsingu koolitused nii eesti kui vene keeles.

Tegutseb autokool, kus saab õppida kursustel B-kategooria juhilubade taotlemiseks. 2007. aastal osales autokooli kursustel 199 inimest.

Korraldatakse B-kategooria lõppastme koolitust, 2007. aastal läbis selle 88 inimest.

Koolituskeskus on kujunenud elukestva õppe – täiskasvanud õppija nädala (TÕN) eestvedajaks Valgamaal. 2007. aastal toimus see juba seitsmendat korda. TÕNi ajal osales erinevates õpitubades ja koolitustel 130 inimest.

Täiskasvanute koolituskeskus on partneriks ESF meetme 1.1 projektis „VÕIT- Võrdsed Õppimisvõimalused Igale Tahtjale" koostöös ETKA Andrasega.

Eesti e-Kutsekool on rakenduskõrgkoolide ja kutseõppeasutuste konsortsium, mille liikmeteks on Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus (EITSA), 8 rakenduskõrgkooli, 27 kutseõppeasutust, nende hulgas ka Valgamaa Kutseõppekeskus. E-õpe on viimaste aastate jooksul Valgamaa Kutseõppekeskuses liikunud positiivses suunas, valminud on 4 osaliselt veebipõhise õppega e-kursust ning 10 õpiobjekti. Õpetajate ning õpilaste huvi e-õppe vastu on üha kasvamas, kuna e-õpe on õppeprotsessi üheks loomulikuks koostisosaks, mis tagab eelkõige paindliku õppeprotsessi.

Käesoleval aastal koostatakse koolis e-õppe arengukava, mille eesmärgiks on toetada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia rakendamist õppetöös.

Tabel 6-16 Lõpetajad erialade kaupa

Eriala	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	Kokku
Auto- ja remondilukksepp	9	9	22	12	8	60
Autoplekksepp (kutseõpe)					1	1
Individuaalõmblus	7		9		9	25
Kokk	25	25	15	33	23	121
Laomajandus keskhariduse baasil	10					10

Laomajandus põhihariduse baasil	17	29	24	18	19	107
Müüja põhihariduse baasil					6	6
Müüja keskhariduse baasil					11	11
Sotsiaalhooldus	9	20	16	19	24	88
Tisler	9	12	16	25	17	79
Turismikorraldus			17	11	10	38
Õmbleja	10	8		10	10	38
Veokorraldus			7		4	11
Palkmaja ehitaja			7	8	16	31
Puhastusteenindus					8	8
Toateenija			7	5		12
Kokku	96	103	140	141	166	646

Allikas: Valgamaa Kutseõppekeskus

6.4 Noorsootöö

Tabel 6-17 Noorteühendused ja -organisatsioonid koolides

Kool	Organisatsiooni nimetus	Liikmete arv	Juhendaja
Ala Põhikool	Õpilasomavalitsus T.O.R.E.	6 8	Kädi Agu Õnne Naaris
Audentese Otepää filiaal	Õpilasomavalitsus	6	Marju Külm
Hargla Põhikool	Õpilasomavalitsus Kodutütred Noorkotkad	10 10 6	Silva Ranniku Anu Lillipuu Jaana Ukkur
Helme Sanatoorne Internaatkool	Õpilasomavalitsus ELO	14 13	Ines Piller Mall Lepik
Hummuli Põhikool	Õpilasomavalitsus	15	Marika Riit
Keeni Põhikool	Õpilasomavalitsus T.O.R.E.	12 8	Vete Hainsoo Saima Tell
Lüllemäe Põhikool	Õpilasomavalitsus	8	Silva Stepanova
Otepää Gümnaasium	Õpilasomavalitsus Skaudid	23 20	Kerri Rauk Peeter Mändla
Palupera Põhikool	Õpilasomavalitsus	15	Reet Allak
Pikasilla Algkool	Kodutütred Noorkotkad	3 9	Evelin Tamm Evelin Tamm
Puka Keskkool	Õpilasomavalitsus Kodutütred Noorkotkad	16 5 10	Airi Markov Kalmer Kingo Kalmer Kingo
Pühajärve Põhikool	Õpilasomavalitsus	13	Eve Koser
Riidaja Põhikool	Kodutütred Noorkotkad	3 9	Ülle Adamson Ülle Adamson
Tsirguliina Keskkool	Õpilasomavalitsus Kodutütred Noorkotkad T.O.R.E.	18 32 23 15	Maksim Romanovitš Sigrid Säinas Piret Tiit Maire Baumverk
Tõrva Gümnaasium	Õpilasomavalitsus 4-H Punase Risti Noored	13 50 7	Ines Piller Luule Rikkand, Eve Tilk Malle Lemmle
Valga Gümnaasium	Õpilasomavalitsus Virgil-projekt T.O.R.E.	46 32 49	Siiri Põldsaar Kersti Piir Eve-Mall Kirt, Endla Lõkova

17. Valga Põhikool	Õpilasomavalitsus	16	Tarmo Post, Liy Teras
	T.O.R.E.	10	Tiina Fedotova, Tarmo Post,
	Eesti Punase Risti Noored	45	Tiia Roop
	MTÜ LMT stuudio Naeratus	40	Maire Lepasaar, Sigrid Vendt, Liy Teras
18. Valga Vene Gümnaasium	Õpilasomavalitsus	28	Olga Bobõreva
	T.O.R.E.	22	Nadežda Selivjorstova Jelena Nilendre
	Punane Rist	16	Valentina Svetlova

6.4.1 Noorteühendused ja -organisatsioonid Valgamaal

Valgamaa Noortekogu

Valgamaa Noortekogus on 18 liiget ning presidendiks Siim Kornel.

Telefon 558 8390

e-post siimkornel@hotmail.com

Valgamaa Noortekogu loodi 24. märtsil 2006. aastal. Noortekogu loodi Valgamaa koolide, õpilasomavalitsuste, huvijuhtide, avatud noortekeskuste ning noorteorganisatsioonidesse kuuluvatest noortest.

Valgamaa Noortekogu peaeesmärk on võimaldada Valgamaa noortel osaleda otsustamisprotsessides ning kaitsta oma huvisid neid puudutavates valdkondades.

Prioriteedid:

• Tuua noorte probleemid ja vajadused maakondlikule tasandile

• Suurendada generatsioonidevahelist mõistmist

• Leida meetodeid noorte aktiviseerimiseks ning võimaluste mitmekesistamiseks

• Propageerida elujaatavat suhtumist

• Luua oma eesmärkide täitmiseks toimiv koostöövõrgustik (noorteorganisatsioonid, omavalitsused, noortekogud, noorteühendused)

• Tagada noortekogu jätkusuutlikkus

Noorteühendus ELO

Valgamaa ELO konsul Mall Lepik

Tõrva ELO klubis on liikmeid 25 (see on vabariigi suurim klubi oma liikmete poolest).

Kuraator Merike Soomets, telefon 511 4138

Spordi 1, 68606 Tõrva, telefon 763 3402

Helme ELO

Klubis on liikmeid 13, kuraator Mall Lepik

Helme SIK, 68608 Valga maakond

Tel. 767 9145/763 2270

E-post Helme.elo@mail.ee

Valgamaal tegutseb ELO 1988. aastast, seega tähistati jaanipäeval 20. aastapäeva.

Eesmärk: aidata kaasa lapse igakülgsele arengule; kujundada lastel humaanset maailmavaadet loodusseaduste mõistmisel, sallivust, abivalmidust; õpetada lastele demokraatiat, anda üheskoos tegutsemise tarkust ja organiseerimiskogemust; anda lastele võimalus kaasa rääkida Eesti elu korraldamisel; kaitsta laste huve ja õigusi.

Kodutütarde Valgamaa Ringkond

Ringkonna vanem – Sigrit Säinas

Ringkonna instruktor-noortejuht – Anu Lillipuu

Kaitseliidu staap, Võru 12, 68205 Valga, telefon 766 8037

Kodutütreid Valgamaal 227

Eesmärk: kasvatada kõrge moraaliga isiksust läbi erinevate võistluste, õppuste ja matkade, andes ettevalmistuse toimetulekuks erinevates olukordades. Arendada tüdrukutes veendumust, et nende haridusest ja haritusest oleneb nende endi tulevik.

Noorte Kotkaste Valgamaa Malev

Noorte Kotkaste malevapealik – Rein Säinas

Maleva instruktor-noortejuht – Jaana Ukkur

Kaitseliidu staap, Võru 12, 68205 Valga, telefon 766 8036

Noorkotkaid Valgamaal 226

Eesmärk: Skautlike kasvatus- ja treenimismeetodite kaudu igakülgselt arenenud patriootiliste noorte meeste kasvatamine.

Eesti Skautide Ühing. Otepää Skaudilipkond

Otepää Skaudilipkonna juht – Peeter Mändla

Otepää Gümnaasium, Koolitare 5, 67403 Otepää, telefon 5557 0619

Skaute Valgamaal 25

Eesmärk: Skautliku noorteprogrammi arendamine, võttes aluseks maailma skautluse uuemad arengusuunad, Eesti ühiskonna vajaduste ja noorte huvide järgimine.

Eesti Punase Risti Noored Valgamaa Selts

Juht Kristiina Hunt

Aia 20, 68205 Valga, telefon 764 3856.

Liikmeid 212, neist aktiivseid 18.

Eesmärk: Koolitada noori tööks noorsoorühmades, käsitledes kultuuride ja isikutevahelist mõistmist, tolerantsust ja kaastunnet, üksikisikute ja organisatsioonide koostöövorme. Sisustada noorte vaba aega, kaasates neid projektide kaudu preventiivsesse töösse sõltuvusainete ja nakkushaiguste ennetamisel. Arendada vabatahtlikkust noorte hulgas elanikkonna abistamiseks eriolukorras, katastroofis ja enimhaavatavate inimeste toetamisel.

Noorteühendus Res Publica Noored Konservatiivid

Valga klubis tegutseb 15 liiget, klubi juhib Sirle Rosenfeld, telefon 5362 1234

Res Publica Noored Konservatiivid esimees Alo Lõoke, telefon 525 3801

Res Publica Noored Konservatiivid on Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica noorteühendus. Klubi on mõeldud poliitiliselt aktiivsetele noortele, kellel on soov genereerida uusi ideid, kohtuda huvitavate inimestega, saada juurde uusi sõpru ning tegeleda asjadega, mis ei lähtu pelgalt omakasust.

Valga Reformierakonna Noortekogu

Klubi esinaine Taisi Kõiv

Kontakt taisi.koiv@mail.ee

Telefon 526 1572

Juhatuse liikmed: Lagle Reinup, Birgitta Keiman, Kersti Tamm

Valga Reformierakonna Noortekogu klubis on liikmeid 40.

Ühendus loodi 2001. aasta oktoobrikuus. Siiani on osa võetud iga-aastastest Noortekogu ja erakonna suvepäevadest, korraldatud maakonna ja Lõuna-Eesti klubide seminare, koosviibimisi ja üritusi. Osaletud on Tartu, Tõrva, Elva, Otepää klubide organiseeritud üritustel, koolitustel.

Eesmärgiks on aktiviseerida noori, anda neile võimalus korraldada üritusi, osaleda ise kõikvõimalikel eestvedamistel. Noortekogu tegevus aitab noortel avardada maailmapilti ning paremini aru saada asjadest, mis toimuvad nende ümber. Kaugem siht käsitleb erakonna põhimõtete levitamist ning võimul püsimist.

6.4.2 Huvialakoolid

Valga Muusikakool
Kesk 22, 68203 Valga
Direktor Ants Loos
Telefon 767 9617, faks 767 9616
E-post mu.valga@mail.ee
Õpilasi 230, pedagooge 28

Tõrva Muusikakool
Puiestee 1, 68606 Tõrva
Direktor Thea Leitmaa
Telefon 767 9459
E-post muusikakool@torva.ee
Õpilasi 65, pedagooge 9

Otepää Muusikakool
Koolitare 7, 67403 Otepää
Direktor Tuuli Vaher
Telefon 765 5109
E-post muusikakool@otepaa.ee
Õpilasi 86, pedagooge 13

Puka Kunstikool
Kooli 3, 67201 Puka, Puka vald
Juhataja Esti Kittus
Telefon 5662 9357
E-post Esti17@hot.ee
Õpilasi 38, pedagooge 4

6.4.3 Huvikeskused, stuudiod, avatud noortekeskused

Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus
E-post valgakultuurikeskus@hot.ee
www.valgakultuurikeskus.ee
Kesk 1, 68203 Valga
Telefon 766 9970, faks 766 9972
Direktor Merike-Kai Jeets
Tel 766 9972, 505 9328
Huvialaringe tegutseb majas 17, milles osaleb 15 juhendaja käe all 320 last.

Tõrva Kultuurimaja
Männiku 5, 68605 Tõrva
Juhataja Pille Ilisson
Telefon 521 4979
E-post pille@torva.ee
Huvialaringe noortele 7, juhendajaid 14

Otepää Kultuurikeskus
Virulombi 2, 67404 Otepää
Juhataja Sirje Ginter
Telefon 765 5212, 509 7795
E-post: sirje.ginter@otepaa.ee

Majas tegutseb 12 huvialaringi, milledes saavad osaleda ka noored ning noorte kultuuriklubi. Lisaks käivad majas koos paljud seltsingud ja kooslused.

Stuudio JOY
Kesk tn 3-7, 68203 Valga
Juhataja Marina Jerjomina
Tel 764 1579, 510 0838
E-post: studiojoy@hot.ee / studiojoy@ya.ru

Huvialaringe – 11 tantsutruppi 249 tantsijaga, 2 vokaalansamblit ja 20 solisti.

Stuudio Joy on mittetulundusühing, mis tegutseb 1995. aastast.

Stuudio Joy ülesandeks on toetada ja arendada noortes inimestes initsiatiivi ja võimet saavutada elus oma eesmärke, aidata leida kunstilise eneseväljenduse alternatiive Eestis ja Lätis ning kogu maailmas, valmistada ette heal professionaalsel tasemel kontsertprogramme, aidata integreeruda Eesti ühiskonda ning edaspidi Euroopasse neil noortel, kelle emakeeleks on vene keel. Stuudio Joy peamiseks missiooniks on vähendada noorte sotsiaalset isolatsiooni, arendada nende individuaalset arengut mõtestatud tegevuse kaudu.

Stuudio on võtnud osa vabariiklikest ja rahvusvahelistest tantsu- ja vokaalfestivalidest ning konkurssidest, kus loodi ja praeguse ajani säilitatakse suhteid loominguliste kollektiividega Bulgaarias, Ungaris, Lätis, Leedus, Poolas, Venemaal ja Eestis.

MTÜ Valga Rockiklubi
Aia tn 9, Valga
Kontakt Ivo Mannine, tel 521 0882, ivo111@hot.ee

Valga Rockiklubi tegutseb 2002. aastast, korraldades igakuiselt Eesti ja välismaiste alternatiivbändide kontserte, rendib ürituste korraldamiseks helitehnikat ning on proovipaigaks viiele noortebändile ning kooskäimiskohaks paarikümnele rokkmuusika austajale.

Valga Rockiklubis tegutsevad noortebändid:
Totalhead
Kodulehekülg: http://totalhead.rockiklubi.ee
Kontakt: totalhead@hot.ee
No Fun
Kodulehekülg- http://nofun.rockiklubi.ee
Kontakt: nofun@rockiklubi.ee
The End
Kodulehekülg- http://rockiklubi.ee/theend
Kontakt: theend@leadmaster.pri.ee

Otepää Avatud Noortekeskus
Virulombi 2, 67404 Otepää
Noorsootöötaja Kadi Voolaid
Telefon 765 5212, 5782 4254
E-post kadi.voolaid@otepaa.ee

Külastatavus tavapäevadel: keskmiselt 15 noort

Võimalused: internetiühendusega arvutid, teler, videomakk, raadio, CD-mängija, lauamängud ja küpsetamisvõimalus.

Valga Avatud Noortekeskus
Kuperjanovi 9, 68207 Valga
Veeb http://www.valgaank.org.ee
Noorsoo- ja haridustööjuht Anneli Puusepp
Telefon 766 1678, 514 6431, 5300 9989
E-post valgaank@hot.ee
Päevas külastab noortekeskust 60—70 last
Noortekeskus on avatud: T–R 14.00–20.00 ja L 14.00–18.00

Internetipunkt (3 arvutit ja interneti kasutamine on kõigile tasuta), lauamängud, lauatennis ja piljard (igal kuul turniir), koroona, jõusaal, õpituba, hobituba, tegelemine kunstiga, varaait, X-BOX, videofilmide vaatamine.

ANK-is saab korraldada seminare, koosolekuid, klassiõhtuid ja tähistada sünnipäevi.

MTÜ Tõlliste Avatud Noortekeskus TANK
Tehase 2, 68301 Tsirguliina
Noorsootöötaja Sigrit Säinas
Telefon 5591 6362
E-post sigrit@gmail.com

Keskmine külastatavus päevas: 20 noort.

Hargla Maakultuurimaja struktuuriüksus Taheva Valla Avatud Noortekeskus
Hargla 68001, Taheva vald
Noorsootöötaja Külli Mannas ja Angela Saar
Telefon 769 8718
E-post kylli.mannas@mail.ee

Keskmine külastatavus päevas: 15 noort.

Võimalused: mängida piljardit, koroonat, lauamänge, vaadata filme, olemas trenažöörid, süntesaator, õues mänguväljak ning võrkpalli mängimise võimalused. Ruumid on remonditud ja rõõmsavärvilised. Töötavad tantsuringid soovijatele.

Taheva Külakeskus
Taheva küla 68003, Taheva vald
Külakeskuse perenaine Angela Saar
Telefon 5615 3329
E-post angela.saar@mail.ee

Keskmine külastatavus päevas: 5–10 noort

Võimalused noortele: avaliku internetipunkti teenus, korraldatakse erinevaid üritusi.

Koikküla Külakeskus
Koikküla 68002, Taheva vald
Külakeskuse perenaine Anita Maran
Telefon 769 8572
E-post anita.maran@mail.ee

Keskmine külastatavus päevas: 10–15 noort

Võimalused noortele: mängida piljardit, lauatennist, lauamänge, vaadata filme, olemas korralik spordisaal ja õues pallimängude mängimise võimalused, korraldatakse erinevaid üritusi.

Tõrva Noortekeskus
Spordi 1, 68606 Tõrva
Tõrva linna noorsootöötaja Merike Soomets
Telefon 766 5338
E-post merike69@hot.ee

Noortekeskuses on avatud internetipunkt kuue arvutiga, lauatennise- ja koroonatuba, lauamängude mängimise, televiisori ja video vaatamise võimalus, spordituba batuudi, poksikoti ja treeninguseadmetega, mänguväljakud korvpalli, võrkpalli ja jalgpalli mängimiseks.

Ringidest tegutsevad fitness, poiste puidutöö, kolm kunstiringi: joonistamine, maalimine, siidimaal-portselan; nipet-näpet käsitöö, trummiring.

MTÜ Hummuli Noortekeskus
Juhatus – Siim Eomõis, Andre Vatsk, Kadi Valtsov
Liikmeid 53
Hummuli alevik, 68410 Hummuli vald
Noorsootöötaja Jaana Butov, tel 5333 5143

MTÜ Hummuli Noortekeskus tegutseb alates 16. novembrist 2005.

MTÜ Avatud Hellenurme Noortekeskus
Hellenurme 67502, Palupera vald, Valgamaa
www.palupera.ee (link Kolmas sektor)
Juht Andrus Pastak, tel 517 2460
e-post terje@palupera.ee

Noortekeskuse aktiivi kuulub paarkümmend noort

Karula valla Avatud Noortekeskus
Lüllemäe 68116, Karula vald, Valgamaa
Kontaktisik Krista Kiisler
e-post lyl245@hot.ee

Eesmärgiks edendada külaelu, parendada inimsuhteid, säilitada rahvuskultuuri, sisustada noorte vaba aega.

Lüllemäe Kultuurimaja ruumides on noortel oma tuba, kus on võimalik vaadata filme, kasutada arvutit, mängida lauamänge. Saalis on võimalik mängida koroonat ja lauatennist.

6.5 Erinoorsootöö

6.5.1 Alaealiste komisjonide tegevus

Valga maakonnas töötab kaks alaealiste komisjoni: maakondlik komisjon loodi 1998. aastal Valga Maavalitsuse juurde, kohaliku omavalitsuse komisjon alustas tööd 01.09.2006 Tõrva Linnavalitsuse juures. Tõrva piirkonna alaealiste komisjoni pädevusse kuuluvad Tõrva linna, Helme ja Põdrala valla alaealiste õigusrikkumiste arutelud ning mõjutusvahendite määramine. 2007. a maakondlik erinoorsootöö koondstatistika kajastab mõlema komisjoni tööd.

Tabel 6-18 Alaealiste õigusrikkumiste arutelud 2003–2007

Aasta	2003	2004	2005	2006	2007
Õigusrikkumiste arv	80	117	126	123	91
Korduvarutelude arv	10	3	2	3	13

Tabel 6-19 Alaealiste komisjoni poole pöördumiste alused 2003–2007

Pöördumiste aluseks on järgmised teod	2003	2004	2005	2006	2007
Koolikohustuse mittetäitmine	57	56	56	44	49
Karistusseadustikus ette nähtud kuriteokoosseisule vastav õigusvastane tegu	12	12	40	31	26
Karistusseadustikus või muus seaduses ette nähtud väärteokoosseisule vastav õigusvastane tegu	22	33	32	48	18

Tabel 6-20 Alaealiste komisjoni poolt kohaldatud mõjutusvahendid 2003–2007

Mõjutusvahendid vastavalt AMS § 3 lg 1	2003	2004	2005	2006	2007
Hoiatus	43	59	86	97	75
Koolikorralduslikud mõjutusvahendid	15	14	6	5	4
Vestlusele suunamine psühholoogi, narkoloogi, sotsiaaltöötaja või mõne muu spetsialisti juurde	20	22	13	18	25
Lepitamine	2	-	-	-	-
Kohustus elada vanema, kasuvanema, eestkostja, perekonnas hooldaja juures või lastekodus	7	2	-	3	4
Üldkasulik töö	8	20	25	19	13
Käendus	-	1	1	-	-
Noorte- või sotsiaalprogrammides või rehabilitatsiooniteenuses või ravikuurides osalemine	-	3	6	8	4
Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunamine	8	2	4	3	4

Tabel 6-21 Alaealiste õigusrikkumisi ennetavate kriminaalpreventiivsete projektide toetamine 2003–2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Toetuse suurus	133 000	79 800	87 226	75 997	76 584
Projektide arv	10	7	8	4	11

Alaealiste komisjoni 2007. a kriminaalpreventiivse tegevuse prioriteedid on:

• Alaealise mõjutusvahendite seaduse § 3 lg 1 p 8 täitmiseks alaealistele võimaluste loomine noorte- või sotsiaalprogrammides osalemiseks – alaealiste sotsialiseerumise toetamiseks aastaringse tegevuse võimaldamine, sh psühhosotsiaalne abistamine ja käitumise korrigeerimine.

• Psühholoogiliste nõustamisteenuste süsteemi arendamine.

• Noortele suunatud alternatiivõppe võimaluste toetamine (õpiabi käitumis- ja õpiraskustega lastele, õpilaskodude ja kasvatusraskustega õpilaste klasside tegevuse toetamine jne).

• Tugiõpilasliikumise edasiarendamine.

• Alaealiste vaba aja veetmise võimaluste laiendamine.

• Koostöö arendamine alaealiste komisjoni võrgustiku liikmetega.

Tabel 6-22 Alaealiste õigusrikkumisi ennetavate kriminaalpreventiivsete projektide toetamine 2007

Projekti nimi	Teostaja	Eraldatud toetus (kr)
„Laagrisuvi mere ääres"	Valga Linnavalitsus	6700
„See on Sinu valik"	Valga Linnavalitsus	4200
„Terves koolis terve vaim"	Valga Linnavalitsus	2000
„Suvi 2007"	MTÜ Viktooria võrkpalliklubi	8000
Lasteliikumine „Siilikad"	Taheva Vallavalitsus	3175
„Mängutuba lapsepõlve pikendajana"	Helme Sanatoorne Internaatkool	5000
„Fotojaht Helme-Tõrva piirkonnas"	Helme Sanatoorne Internaatkool	7465
Noortelaager „Olen valmis"	Valga politseijaoskond	8600
„Ma elan siin"	Valga Jaanikese Kool	1000
„Tõsine julgust andev mäng"	Urvaste Kool	11 944
„Värvilisem maailm"	Helme Vallavalitsus	18 500

6.5.2 Nõustamiskomisjoni tegevus

Nõustamiskomisjon on moodustatud maavanema korraldusega ja tegutseb Valga Maavalitsuse juures. Nõustamiskomisjoni pädevusse kuulub õpilasele põhihariduse omandamiseks võimetekohase õppekava/õppevormi määramine, õpilase sanatoorsesse või abikooli või eriklassi suunamine, lapse erilasteaeda või erirühma suunamine ning koolikohustuse täitmise edasilükkamise otsustamine.

Tabel 6-23 Arutelude arv nõustamiskomisjonis 2003–2007

Aasta	2003	2004	2005	2006	2007
Arutelude arv	71	68	58	38	51

7. Majandus ja tehniline infrastruktuur

7.1 Tööhõive, sissetulek ja tarbimine

Tabel 7-1 Valgamaa rahvastiku (15–74aastased) kategooriad

	2005	2006	2007
Tööealine rahvastik – tööjõu-uuringu objektiks olevas vanusevahemikus rahvastik	25 900	26 000	26 000
Majanduslikult aktiivne rahvastik (tööjõud) - isikud, kes soovivad töötada ja on selleks võimelised	13 900	16 100	15 600
Majanduslikult mitteaktiivne rahvastik – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised	12 100	9900	10 400
Töötajad ehk (tööga) hõivatud – isikud, kes uuritaval perioodil: töötasid ja said selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena; töötasid otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ei töötanud ajutiselt	13 400	14 700	14 200
Töötud – isikud, kelle puhul on üheaegselt täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta hetkel kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsivad aktiivselt tööd	...	1400	1400

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-2 Rahvastiku majandusliku aktiivsuse näitajad, eelneva tabeli alusel arvutatakse järgmised näitajad (%)

	2005	2006	2007
Tööjõus osalemise määr (aktiivsuse määr), s.o tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus = (2)/(1)	53,5	62,0	60,1
Tööhõive määr, s.o hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus = (4)/(1)	51,5	56,7	54,6
Töötuse määr, s.o töötute osatähtsus tööjõus = (5)/(2)	...	8,6	9,1

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-3 Tööga hõivatud majandussektorite järgi

	Primaarsektor		Sekundaarsektor		Tertsiaarsektor	
	Hõivatud tuhat	Hõivatute osatähtsuse %	Hõivatud tuhat	Hõivatute osatähtsuse %	Hõivatud tuhat	Hõivatute osatähtsuse %
2003	1,4	9,8	6,0	43,0	6,6	47,2
2004	1,4	10,4	5,9	43,4	6,2	46,2
2005	1,1	8,1	5,6	41,8	6,7	50,0
2006	0,9	5,9	5,4	36,7	8,5	57,4
2007	1,0	7,3	5,4	38,1	7,7	54,6

Märkused: Primaarsektor – põllumajandus, jahindus, metsamajandus, kalandus;
Sekundaarsektor – mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus, ehitus
Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms.

Allikas: Statistikaamet

7.1.1 Tööturuameti Valgamaa osakond

Tööturuameti Valgamaa osakond

Vabaduse 26, 68204 Valga

Juhataja Merike Metsavas

merike.metsavas@tta.ee, telefon 767 9788

Tõrva klienditeeninduspunkt

Tartu mnt 20, 68606 Tõrva

Otepää klienditeeninduspunkt

Lipuväljak 13, 67405 Otepää

Tööturuamet käivitas programmi „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2007—2013". Tööjõu pakkumise suurendamisel on lisaks töötute tööturule integreerimisele oluliseks võimaluseks ka seni mitteaktiivsete inimeste hõivesse toomine ning töötuse ennetamine (näiteks pensioniealised, noored, puuetega inimesed, pikaajalised töötud; töötavad inimesed, kellel on oht tööd kaotada).

Riigi tööturusüsteemi kaudu pakutavatele aktiivsetele tööturumeetmetele lisaks on programmi eesmärgiks suurendada teenusepakkujatele valmisolekut uute meetmete rakendamisel ja töötute individuaalset lähenemist.

Tabel 7-4 Tööturuameti Valgamaa osakonnas töötuna registreerunud aasta jooksul

	2006	2007
Registreeritud töötud	2204	1714

Allikas: Tööturuameti Valgamaa osakond

Tabel 7-5 Riikliku töövahendussüsteemi poolt osutatud tööturuteenused

Passiivsed meetmed:	2006	2007
Said töötu abiraha	861	648
Aktiivsed meetmed:		
Suunatud tööturukoolitusele	331	217
Tööandjale makstud toetuse abil tööle rakendunud töötud	15	3
Töötute arv, kes said toetust ettevõtlusega alustamiseks	15	8
Said karjäärinõustamist	402	336
Tööpraktikale suunatud	39	20
Tööharjutusele suunatud	37	54

Allikas: Tööturuameti Valgamaa osakond

Tabel 7-6 Töövahendus

	2006	2007
Laekunud vakantsid	894	402
Rakendusid tööle	487	467
Tugiisikuga rakendunud	2	-

Allikas: Tööturuameti Valgamaa osakond

Tabel 7-7 2007. aastal Tööturuameti Valgamaa osakonnas registreeritud töötud keskmiselt kuus

Registreeritud töötud kuu jooksul	774
% elanikkonnast vanuses 16 kuni pensioniiga	3,4%
Registreeritud töötud kuu lõpus	705
Kuu jooksul töötuna arvele võetud	90
Kuu jooksul arvele võetute % registreeritud töötutest	11,7%
Said kuu jooksul töötutoetust	230
Töötutoetuse saajate % registreeritud töötutest	29,8%
Suunamised tööturukoolitusele	19
Koolitusele suunamiste % registreeritud töötutest	2,5%

Allikas: Tööturuameti Valgamaa osakond

Tabel 7-8 Isikute arv, kes kuuluvad vähemalt ühte riskirühma*, 2007. a

2007. aasta jooksul	1163
Osakaal aasta jooksul töötuna arvel olnud töötutest	67,9%
1.01.2008 seisuga	544
Osakaal 1.1.2008 arvel olnud töötutest	76,6%

Märkused: * Riskirühma kuuluvad osaliselt töövõimetud, noored vanuses 16—24, 55-aastased ja vanemad, vanglast vabanenud, pikaajalised töötud (üle ühe aasta) ning eesti keele mitteoskajad

Allikas: Tööturuameti Valgamaa osakond

Tabel 7-9 Registreeritud töötud omavalitsusüksuste lõikes

	1.01.2007	1.01.2008
Tõrva linn	20	29
Valga linn	376	439
Helme vald	20	29
Hummuli vald	14	16
Karula vald	29	25
Otepää vald	22	27
Palupera vald	13	12
Puka vald	11	14
Põdrala vald	11	24
Sangaste vald	19	23
Taheva vald	35	28
Tõlliste vald	43	34
Õru vald	23	17
Kokku	636	717
Neist		
Mehed	318	342
Naised	318	375
Vanus		
16–24	74	76
25–49	346	404
üle 50	234	237
Kuu keskmine töötute arv	709	763
Töötuse %		
Osakaal tööealisest elanikkonnast (16 kuni pensioniiga)	3,2	3,4
Osakaal tööjõust (vanus 15–74 töötav elanikkond + mitteaktiivsed	5,2	4,5

Allikas: Tööturuameti Valgamaa osakond

7.1.2 Sissetulek ja tarbimine

Tabel 7-10 Keskmine brutopalk kuus (kr)

	2007				
	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal	2006. a keskmine
Valgamaal	7480	8402	7988	8988	6908
Eestis	10 322	11 549	10 899	12 270	9407

Märkus: Hõlmatud on töölepingu, teenistuslepingu ja avaliku teenistuse seaduse alusel töötajad

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-11 Leibkondade keskmine sissetulek leibkonnaliikme kohta kuus (kr)

	Eesti		Valga maakond	
	2006	2007	2006	2007
Netosissetulek	4342,9	5285,7	3545,7	4420,4
sh sissetulek palgatööst	3569,4	3569,4	1979,7	2767,6
Tulu individuaalsest töisest tegevusest	202	230,0	317,4	293,5
Siirded (pensionid, toetused)	1050,7	1227	1135,7	1142,4

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-12 Leibkondade keskmine väljaminek leibkonnaliikme kohta kuus (kr)

	Eesti		Valga maakond	
	2006	2007	2006	2007
Kulutused kokku	3711,8	4358,1	3454,5	3714,3
Sh tarbimiskulu	3630,4	4247,9	3320,4	3609,0
Toit ja alkoholivabad joogid	919	1070,6	908,4	1055,6
Alkohoolsed joogid ja tubakatooted	117,7	133,7	108	139,7
Rõivad ja jalanõud	244,6	293,5	195,9	133,3
Eluase	566,3	625,2	518,8	512,9
Majapidamiskulud	218,5	257,9	269,5	278,8
Tervishoid	148,7	156,8	127,4	90,9
Transport	411,4	545,1	481	396,6
Vaba aeg	324,2	381,4	183,5	377,5
Sideteenused	205,4	223,5	176,3	215,5
Hotellid, kohvikud, restoranid	116,4	149,9	109,8	98,6
Mitmesugused kaubad ja teenused	226,8	261,5	206,9	232,4
Muud kulutused	81,4	110,2	134,1	105,3

Allikas: Statistikaamet

7.2 Pangandus

7.2.1 AS SEB Eesti Ühispank Valgamaa kontorid

Valga kontor

Aia 5 , 68205 Valga

Telefon 665 8450; fax 766 1184

Direktor Eduard Rebane

Otepää kontor

Lipuväljak 11, 67404 Otepää

Telefon 665 8760

Fax 665 8764

Tõrva kontor

Kevade 1, 68605 Tõrva

Telefon 665 8765

Fax 665 8769

Sularahaautomaadid

Valgas: Aia 5 (võimalus teha ka sularaha sissemakseid), Vabaduse 39, Vabaduse 2/4, Raja 5, J. Kuperjanovi 62

Tõrvas: Valga mnt 3, Valga mnt 61

Otepääl: Lipuväljak 11, Lipuväljak 28

Makseautomaadid

Valgas Aia 5 – 2 tk

Tõrvas Valga mnt 3

Otepääl Lipuväljak 11

Elektroonilised postipangad: Pukas, Sangastes, Lüllemäel, Hummulis, Tsirguliinas, Harglas, Taageperas, Laatres, Keenis, Riidajas, Nõunis, Aakres, Õrus, Kaagjärves.

Tabel 7-13 Pangandusnäitajad

	1.01.2007	1.01.2008	Kasv %
Internetipanga, teleteenuse ja telefonipangalepinguid tk	13 691	15 827	15,6
Kehtivaid pangakaarte tk	15 815	16 507	4,3
Kehtivaid otsekorralduse lepinguid	13 913	15 205	9,3
Hoiuste maht (tuh kr)	321 589	415 187	29,1
Sh eraisikud (tuh kr)	231 739	265 541	14,6
Laenude, liisingu, faktooringu maht (tuh kr)	693 443	894 954	29,1
Sh eraisikute laenud, liising (tuh kr)	378 266	555 403	46,8

Allikas: AS SEB Eesti Ühispank Valga kontor

7.2.2 AS Hansapank Valgamaa kontorid

Põhitegevusala pangatehingute tegemine

Kontorite juhataja Anni Lillepea

Töötajaid 23

Valga kontor

Aia 18, 68205 Valga, alates aprill 2008 Kesk 10, 68203 Valga

Telefon 888 6265, faks 888 6263

Otepää kontor

Lipuväljak 4, 67403 Otepää

Telefon 888 6300, faks 888 6299

Tõrva kontor

Valga mnt 1, 68605 Tõrva

Telefon 888 6270, faks 888 6272

Sularahaautomaadid

Valgas Vabaduse 26, Kesk 10, J. Kuperjanovi 79, Raja 5, Pikk 1

Otepääl Lipuväljak 4, Lipuväljak 28

Tõrvas Valga mnt 1

Kord üle kahe nädala külastab Valgamaal asuvat Puka alevikku Hansapanga pangabuss, kus saab teha kõiki enamlevinud pangatehinguid.

Täpsem info www.hansa.ee või tel 631 0310.

Tabel 7-14 Pangandusnäitajad

	31.12.2006	31.12.2007	kasv %
Hoiuste maht (tuh kr)	388 000	440 000	13,4
sh eraisikud (tuh kr)	277 000	338 000	22,0
Laenude maht (tuh kr)	509 000	749 000	47,2
sh eraisikud (tuh kr)	390 000	552 000	41,5
Pangakaarte	19 800	20 400	3,0
Internetipanga lepinguid	12 500	12 600	0,8

Allikas: AS Hansapank Valgamaa kontorid

7.3 Maa- ja omandireform

Tabel 7-15 Maafond omavalitsuste lõikes (ha)

Omavalitsus	Maafond kokku	Sealhulgas					
		Haritav maa	Looduslik rohumaa	Metsamaa kokku	sellest		Muu maa
					riigimets	muu mets	
Helme	31 273	7867	1 363	17 674	7330	10 344	4369
Hummuli	16 270	4594	524	9200	4057	5143	1952
Karula	22 992	5555	864	13 017	6822	6195	3556
Otepää	21 736	5317	1 613	10 286	2423	7853	4520
Palupera	12 348	4253	992	5251	1391	3860	1852
Puka	20 241	5767	997	10 375	5062	5313	3102
Põdrala	12 870	4247	929	5879	2468	3407	1815
Sangaste	14 473	6163	926	5441	1785	3656	1943
Taheva	20 471	3657	1 423	13 156	7709	5447	2235
Tõlliste	19 378	6881	1 023	8686	4403	4283	2788
Tõrva	480	-	-	96	-	96	384
Valga	1654	-	-	441	168	273	1213
Õru	10 463	3207	447	5 650	3146	2504	1159
Kokku	204 649	57 508	11 101	105 152	46 764	58 388	30 888

Tabel 7-16 Maareformi seis (ha)

Omavalitsus	Maafond kokku	Sellest					
		tagastatud omandisse	erastatud	antud munitsipaal-omandisse	jäetud riigi omandisse	kokku katastris	% üldpindalast
Helme	31 273,3	10 681,4	8028,7	12,3	10 184,6	28 907,0	92,4
Hummuli	16 270,3	5164,5	4971,4	6,6	4721,6	14 864,1	91,4
Karula	22 992,1	6950,9	5218,9	0,6	8299,1	20 469,5	88,0
Otepää	21 736,3	11 009,3	6405,7	74,4	3145,1	20 634,5	96,1
Palupera	12 347,8	6157,3	3773,6	56,9	1879,3	11 867,1	95,7
Puka	20 093,2	7141,7	4894,8	17,8	5977,4	18 031,7	89,7

Põdrala	12 722,3	4804,8	4175,7	5,6	2753,8	11 739,9	92,3
Sangaste	14 472,4	5714,2	5221,1	17,7	2403,4	13 356,4	92,3
Taheva	20 470,4	5334,7	4640,4	2,0	8903,5	18 880,6	92,2
Tõlliste	19 377,8	5527,0	5999,2	9,2	5445,9	16 981,3	87,6
Tõrva	480,4	39,3	126,8	191,9	18,5	376,5	78,4
Valga	1654,2	176,0	381,7	609,2	84,8	1251,7	75,7
Õru	10 462,6	3082,2	3147,0	2,3	3855,6	10 087,1	96,4
Kokku	204 649,11	71 783,3	56 985	1006,5	57 672,6	187 447,4	91,6

Tabel 7-17 Maareformi dünaamika 1998–2007

Aasta	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Katastriüksuste arv	3026	2411	1519	1542	1098	1031	1098	816	883	716
Katastrisse kantud (ha)	21 276	20 810	15 050	11 729	9173	7690	11 869	3251,5	2837,0	1704,1

Tabel 7-18 Õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise ja kompenseerimise taotluste lahendamine seisuga 1.10.2007

Omavalitsus	Toimikuid	Menetlus lõpetamata	Lahendamise %
Helme	671	11	98,31
Hummuli	363	1	99,72
Karula	433	3	99,3
Otepää v.	646	11	97,98
Palupera	399	7	98,24
Puka	608	5	99,17
Põdrala	356	1	99,71
Sangaste	532	6	98,87
Taheva	391	8	97,95
Tõlliste	585	4	99,31
Õru	217	1	99,53
Tõrva linn	253	1	99,6
Valga linn	697	2	99,71
Otepää linn	199	7	95,47
Kokku	6350	68	98,89

7.4 Ettevõtlus

Tabel 7-19 Ettevõtjad õigusliku vormi järgi aasta lõpus

	2003	2004	2005	2006	2007
Füüsilisest isikust ettevõtjad	821	822	792	750	672
Äriühingud					
Täisühingud	14	14	14	14	14
Usaldusühingud	3	4	4	4	6
Osaühingud	670	760	811	963	1049
Aktsiaseltsid	94	85	83	80	78
Tulundusühistud	24	22	19	18	17
Kokku	1626	1707	1736	1829	1836

Allikas: Registrite ja Infosüsteemide Keskus

Tabel 7-20 Objektid Äriregistris, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris, mittetulundusühingute- ja sihtasutuste registris, Eesti kirikute, koguduste ja koguduste liitude registris aasta lõpus

	2003	2004	2005	2006	2007
Usuühinguid	27	23	21	21	21
Mittetulundusühinguid	432	479	488	541	563
Sihtasutusi	18	22	23	23	23
Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusi	126	121	122	115	114
Ettevõtjaid	1626	1707	1736	1829	1836

Tabel 7-21 Maakonna ettevõtteregistris aasta lõpus

	2003	2004	2005	2006	2007
Pankrotimenetluses äriühinguid	9	9	9	8	8
Likvideerimisel äriühinguid	33	33	33	33	33

Valgamaa ettevõtete edetabelid 2006. aasta andmete põhjal

Tabel 7-22 Ettevõtete üldine edetabel

Koht	Ettevõte	Tegevjuht	Koht 2005. aastal
1.	UPM-Kymmene Otepää AS	Ando Jukk	3.
2.	Keil M.A. OÜ	Margus Mängel	6.
3.	Valmap Grupp AS	Matti Mõts	19.
4.	Ritsu AS	Ants Randmaa	30.
5.	Valga Teed OÜ	Tarmo Mõttus	1.
6.	SA.MET AS	Jaanus Metsa	60.
7.	Engeros OÜ	Valdur Rootsma	27.
8.	Hansa Graanul AS	Arno Anier	8.
9.	Brick AS	Harry Käärik	15.
10.	Tõrva Tarbijate Ühistu TÜH	Olev Tomson	82.

Allikas: ajaleht Äripäev 24.08.2007

Tabel 7-23 Käibe ja kasumi edetabelid

Käibe TOP 10			Kasumi TOP 10		
Koht	Ettevõte	Käive (tuh kr)	Koht	Ettevõte	Kasum (tuh kr)
1.	Valga Lihatööstus AS	381 014	1.	UPM- Kymmene Otepää AS	46 597
2.	Keil M.A. AS	342 225	2.	Keil M.A. AS	33 194
3.	UPM Kymmene Otepää AS	219 235	3.	Hansa Graanul AS	23 445
4.	Hansa Graanul AS	166 099	4.	Valga Teed OÜ	11 984
5.	Valga Teed OÜ	127 914	5.	Ritsu AS	9456
6.	Estreftransservice AS	113 034	6.	Valmap Grupp AS	9228
7.	Valga Gomab Mööbel AS	100 641	7.	Pühajärve Puhkekodu AS	8483
8.	Tõrva Tarbijate Ühistu TÜH	89 603	8.	Valga Gomab Mööbel AS	8216
9.	Brick AS	89 474	9.	Estreftransservice AS	7972
10.	SA.MET AS	70 012	10.	Carmex Invest OÜ	6737

Allikas: ajalehe Äripäev lisa TOP 100, november 2007

7.4.1 Valgamaa ettevõtlusuuring

Perioodil 8.—26. oktoober 2007 viis Turu-Uuringute AS Valga Maavalitsuse ja MTÜ Valgamaa Partnerluskogu tellimusel läbi Valgamaa ettevõtlusuuringu. Uuringus osales 204 Valgamaa ettevõtete juhti/arendusjuhti ning 98 füüsilisest isikust ettevõtjat. Uuriti ettevõtjate rahulolu erinevate aspektidega, nagu näiteks rahulolu Valgamaa ettevõtluskeskkonnaga, aga ka ettevõtjate koolitus- ja infovajadusi ning tulevikuplaane. Uuringust nähtub, et 63% küsitletutest (65% ettevõtetest ja 57% FIE-dest) on Valgamaa ettevõtluskeskkonnaga täiesti või pigem rahul ning 70% (72% ettevõtetest ja 65% FIE-dest) on väga või pigem huvitatud maakonna arengus kaasarääkimisest. Ettevõtete esindajate hinnangul avaldab ettevõtluskeskkonnale kõige enam mõju kvalifitseeritud tööjõu olemasolu (hinne viiepalli skaalal 4,59). Samas hinnati selle teguri kvaliteeti Valgamaa ettevõtluskeskkonna puhul kõige madalamalt (hinne viiepalli skaalal 2,68). FIE-d pidasid kõige olulisemateks ettevõtluskeskkonda mõjutavateks teguriteks telefonisidet (hinne viiepalli skaalal 4,60) ja kvalifitseeritud tööjõu olemasolu (hinne viiepalli skaalal 4.56). Nimetatud tegurite kvaliteedile antud hinnangud erinesid aga oluliselt – telefoniside pälvis teguritest kõige kõrgema (hinne viiepalli skaalal 4,09) ning kvalifitseeritud tööjõu olemasolu aga kõige madalama (hinne viiepalli skaalal 2,66) hinnangu. Uuriti ka ettevõtjate ekspordiplaane. Selgus, et kõige sagedamini turustatakse tooteid/teenuseid Valgamaal (78% ettevõtetest, 77% FIE-dest) ning mujal Eestis (69% ettevõtetest, 58% FIE-dest). Üle poolte ettevõtetest ega FIE-dest ei plaaninud tulevikus eksporti laiendada (56%) ning 20% ettevõtete esindajatest ja 29% FIE-dest ei osanud öelda, millistesse piirkondades on neil tulevikus plaanis eksporti laiendada. Koolitusvajaduste osas selgus, et 53% ettevõtete esindajatest oli huvitatud koolitustest ettevõtete töötajatele, 39% polnud koolitustest huvitatud ning 8% ei osanud arvamust avaldada.

Paralleelselt ettevõtlusuuringuga valmis ka trükis „Raamatupidamise aastaaruannete töötlusi. Valga maakond 2005", millesse on koondatud Valga maakonnas registreeritud ja 2005. aasta kohta raamatupidamise aastaaruande esitanud äriühingute aastaaruannete töötlemise tulemused. Trükises leiduvad ka äriühingute 2004. aasta ja 2005. aasta bilansside kogumahu, müügitulu ja aruandeaasta puhaskasumi võrdlused omavalitsusüksuste lõikes ning ka majandussektorite ja tegevusalade lõikes, mis annavad võimaluse hinnata Valga maakonnas 2005. aastal toimunud arenguid.

Uuringu kokkuvõtte ja trükisega „Raamatupidamise aastaaruannete töötlusi. Valga maakond 2005" on võimalik tutvuda internetis www.valgamaa.ee.

7.4.2 Ettevõtluse tugisüsteemid maakonnas – SA Valgamaa Arenguagentuur

SA Valgamaa Arenguagentuur

Kesk 11, 68203 Valga

Telefon 767 9800

E-post valgamaa@arenguagentuur.ee

www. arenguagentuur.ee

Teenused

Ettevõtlusalane nõustamine

Mittetulundusühingute (kolmanda sektori) nõustamine

Arengukavade koostamise nõustamine

Toetusprogrammide alane nõustamine

Projektide juhtimine (üldjuhtimine, finantsjuhtimine, turundustegevuste juhtimine)

Asutamisdokumentide, äriplaanide, finantsprognooside, turundus- ja ekspordiplaanide, laenutaotluste, teostatavusanalüüside, arengukavade, projektide koostamine

SVA tegevuse eesmärgiks on:

• tõsta Valgamaa ettevõtjate ning arengupiirkondade konkurentsivõimet ja vähendada omavalitsuste vahelisi erinevusi;

• olla jätkusuutlik koostööpartner;

• rahvusvahelise koostöö korraldamine, et tagada kohalike oskuste arengut ja kaasatust regioonideüleses terviklikus arendustegevuses.

Eesmärgi saavutamiseks on 2007. aastal nõustatud 16 kohaliku omavalitsuse projekti, 40 MTÜ projekti ja 49 ettevõtjate projekti. Korraldatud 20 teabepäeva. Osaletud maakonna arengunõukogu, partnerluskogu ja äriklubi töös.

Valgamaa Arenguagentuuri mainet ja usaldusväärsust partnerina näitab Valgamaa Omavalitsuste Liidu 02.11.2006. a otsus anda alates 2007. aastast maakonna turismitegevused (turismiveebi haldamine, turismiprojektide algatamine ja koordineerimine, turismiturundus) üle SA Valgamaa Arenguagentuurile. Rahvusvahelistes projektides Baltic Tangent ja Frontiers osalemine aitab tagada kohalike oskuste arengut ja kaasatust regioonideülesesse terviklikku arendustegevusse.

2007. aastal osaleti 9 projektis, neist suuremad:

• Osalemine Baltic Tangenti projektis (Interreg III B) – projekt lõppes aprillis 2007.

• Valga Linna Töötute Aktiviseerimiskeskuse EL Sotsiaalfondi projekt „Valgamaa pikaajaliste töötute (sh noorte) tööharjumuse taastamine ja kujundamine läbi aktiivsete tööturumeetmete"

• Osalemine Tartumaa Omavalitsuste Liidu Interact projektis Frontiers ja Valga linnas projekti raames rahvusvahelise seminari korraldamine.

• MTÜ Valgamaa Partnerluskogu kogukonnaettevõtluse pilootprojekti Külakukkur raames koolituse „Äriplaani koostamine" läbiviimine.

Tabel 7-24 Nõustamismahud

		Arv 2005.a	Arv 2006.a	Arv 2007.a
Alustavate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud alustavaid ettevõtjaid kokku (tk)	145	122	111
	sh nõustatud starditoetuse taotlusi	16	13	2
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	12	11	2
	Starditoetuse abil tekkinud ettevõtete arv	8	11	2
	Starditoetuse abil töökohtade arv	16	39	8
	Väljaspool starditoetust nõustatud äriplaanide arv	45	27	41
	Väljaspool starditoetust keskuse nõustamise abil tekkinud ettevõtete arv	28	25	34
	Väljaspool starditoetust keskuse nõustamise abil loodud töökohtade arv	60	25	57
Tegutsevate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud tegutsevaid ettevõtteid kokku	70	80	43
	sh nõustatud EASi programmidest	32	20	17
	Esitatud nõustamistoetuse taotlusi (keskuse nõustamise abil)	4	2	-
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	3	2	-
	Esitatud koolitustoetuse taotlusi (keskuse nõustamise abil)	2	2	3
	Neist EASi poolt rahastatud taotlusi	2	2	2
Mittetulundusühenduste nõustamine	Nõustatud mittetulundusühendusi kokku (tk)	99	80	98
	Nõustatud mittetulundusühenduse asutamist	20	9	12
	Loodud mittetulundusühenduste arv, kes kasutasid keskuse nõustamist	9	7	6
	Nõustatud mittetulundusühenduste projektide arv	35	30	40
	Neist rahastatud projekte	28	27	22
Omavalitsuste nõustamine	Omavalitsuste nõustamisi kokku (kordasid)	54	118	28
	Nõustatud omavalitsuste arengukavasid (kordasid)	3	3	3
	Nõustatud omavalitsuste projekte (tk)	12	22	16

7.4.3 Turism

Turismiinfo ja -teenused

Turismiinfo

Valga Turismiinfokeskus

Kesk 11, 68203 Valga

Telefon/faks 766 1699

E-post valga@visitestonia.com

Kodulehekülg www.visitestonia.com

Otepää Turismiinfokeskus
Tartu mnt 1, 67404 Otepää
Telefon 766 1200, faks 766 1246
E-post otepaa@visitestonia.com
Kodulehekülg www.visitestonia.com

Tõrva Turismiinfopunkt

Valga 1, 68605 Tõrva
Telefon/faks 766 3300
E-post info@torva.ee

Reisibürood
AS Hansa reisid (turismireisid, laeva-, bussi- ja lennupiletid, kindlustused, auto- ja bussirent, viisade vormistamine)
Aia 16-1, 68203 Valga
Telefon/faks 766 1542, telefon 524 7706
E-post hansavalga@hot.ee

Valga Reisibüroo (turismireisid, laeva-, bussi- ja lennupiletid, kindlustused, viisade vormistamine).
Vabaduse 5, 68204 Valga
Telefon/faks 766 1055, telefon 5623 3189
E-post valgareisiburoo@hot.ee

Otepää Reisibüroo (turismireisid, laeva-, bussi-, rongi- ja lennupiletid, kindlustused ja viisade vormistamine).
Lipuväljak 11, 67404 Otepää
Telefon 766 1229,
E-post otepaarb@hot.ee
www.otepaareisiburoo.ee

A-Karuse Reisibüroo (turismireisid, laeva-, bussi- ja lennupiletid, kindlustused, viisade vormistamine).
Aia 9, 68203 Valga
Telefon/faks 767 9888, 506 2900
E-post reisid@akaruse.ee

Turismiorganisatsioonid
SA Tõrva-Helme Turism
Valga mnt 1, Tõrva 68605
Telefon 766 3300
E-post info@torva.ee

SA Valgamaa Arenguagentuur
Kesk 11, 68203 Valga
Telefon 7679 800
E-post valgamaa@arenguagentuur.ee
www.arenguagentuur.ee

Tabel 7-25 Majandustegevuse registrisse kantud majutusettevõtted 31.12.2007 seisuga

Vald/linn Majutus-ettevõtteliik	Hummuli	Otepää	Palupera	Puka	Põdrala	Sangaste	Tõrva	Helme	Valga	Karula	Taheva	Tõlliste	Õru	KOKKU
Hotell	-	8/601	-	-	-	-	2/45	1/65	1/40	-	-	-	-	12/751
Motell	-	1/20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/21	-	2/41
Külalistemaja	-	9/272	1/40	-	-	1/23	-	1/24	1/90	-	-	-	-	13/449
Puhkemaja	1/12	27/314	-	1/25	1/30	2/40	-	1/6	-	-	-	1/6	-	34/433
Külaliskorter	-	3/30	-	-	-	-	-	-	1/4	-	-	-	-	4/34
Puhkekülad ja -laagrid	-	6/325	-	-	-	2/570	-	1/15	-	-	1/150	-	-	10/1060
Hostel	-	2/61	-	1/46	-	1/65	1/24	2/51	1/8	1/45	-	-	-	9/300
Liik määratle-mata	-	2/21	1/25	-	-	-	-	-	-		-	-	-	3/46
Kodumajutus	1/5	8/72	-	1/8	-	-	2/10	-	2/9		2/31	1/6	-	17/141
KOKKU	2/17	66/1716	2/65	3/79	1/30	6/698	5/79	6/161	6/151	1/45	3/181	3/33	-	104/3255

Märkus: Tabelis on toodud ettevõtete arv/voodikohtade arv

Allikas: Majandustegevuse register

Tabel 7-26 Toitlustusettevõtted 31.12.2007 seisuga

Vald/linn Toitlustusettevõtte liik	Hummuli	Otepää	Palupera	Puka	Põdrala	Sangaste	Tõrva	Helme	Valga	Karula	Taheva	Tõlliste	Õru	KOKKU
Restoran	-	7/447	-	-	-	1/50	2/90	1/40	2/110	-	-	-	-	13/737
Pubi/trahter	-	5/580	-	-	-	-	1/60	-	1/80	-	-	-	-	7/720
Baar/kohvik	-	4/112	-	-	-	1/80	3/63	-	7/236	-	-	2/60	-	17/551
Kiirtoit	-	1/10	-	-	-	-	1/44	-	-	-	-	-	-	2/54
Kiirtoit *	-	2/61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2/61
KOKKU	-	19/1230	-	-	-	2/130	7/382	1/40	10/426	-	-	2/90	-	41/2123

Märkus: Tabelis on toodud ettevõtete arv/istekohtade arv. *avatud suvehooajal
Allikas: Majandustegevuse register

Tabel 7-27 Turismiinfokeskustes teenindatud kliendid

Tegevus	Otepää Turismiinfokeskus	Valga Turismiinfokeskus	Tõrva Turismiinfopunkt
Teenindatud kohapeal	20 558	9555	3805
Päringutele vastatud (telefon, e-post, kiri, faks)	8577	3628	951

Allikas: Turismiinfokeskuste ja turismiinfopunkti andmed

Tabel 7-28 Majutatute arv majutusettevõtetes

Turistid	2003	2004	2005	2006	2007
sise- ja välisturistid	53 009	67 354	77 649	105 234	107 363
osatähtsus Eestis (%)	3,6	3,7	3,7	4,7	4,6
sh Eesti elanikud	41 604	50 877	64 053	89 311	91 510
osatähtsus Eestis (%)	10	12	10,4	10,7	9,5
sh välisturistid	11 405	16 477	13 596	15 923	15 853
osatähtsus Eestis (%)	1,1	2,0	0,9	1,1	1,2

Allikas: Statistikaamet

Tabel 7-29 Majutatud välisturistide arv suurema osatähtsusega riikidest

Riik	2003	2004	2005	2006	2007
Soome	5587	6017	5794	7290	6770
Saksamaa	1596	1934	1962	1661	1436
Rootsi	691	1118	1259	1136	1251
Läti	659	776	1267	1538	2019
Venemaa	768	1121	776	1102	1346
Norra	273	203	350	276	571
Leedu	286	348	340	478	430
Suurbritannia, Iirimaa	244	263	154	325	220

Allikas: Statistikaamet

Turismiturundus

Turundustegevused

• Osalemine messidel: Tourest 2007 – Tallinn, Matka 2007 – Helsingi, Mardilaat 2007 – Helsingi, Balttour 2007 – Riia.

• Turismiettevõtjate arenduskoolitus kolme kahepäevase koolitusena, hõlmates erinevaid valdkondi: turismiturundus, klienditeenindus, tootearendus. Projekti raames viidi läbi koolitused koostöös Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžiga, kestvus 02.01.—30.04.2007.

• Valgamaad tutvustav ajakirja Reisimaailm erinumber, detsember 2007.

• Valgamaad tutvustavad materjalid päevalehe Postimees eriväljaandes Lõunanaba.

• Otepää Turismiinfokeskuse koordineerimisel avatud Eesti ja piirkondliku turismiinfoga välitelk Otepääl toimunud suuüritustel:

Ülemaailmsel Tervisespordiolümpiaadil, 12.–15. juuli 2007;

Saku Suverullil, 10.–11. august 2007;

Biatloni MK etapil, 5.–9. september 2007.

Turismitrükised

• "Valgamaa infovihik" eesti keeles, tiraaž 2 000. Finantseeris SA Valgamaa Arenguagentuur.

• „Otepää trükis" eesti-inglisekeelne, tiraaž 10 000. Finantseerijad: ettevõtjad ning Otepää, Palupera, Puka, Sangaste, Valgjärve vallad.

Turismiprojektid ja -koostöö

• "Valga maakonna puhke- ja turismimajanduse arengukava aastateks 2008–2013". Projekti kestvus mai-detsember 2007.

• "Tõrva linna, Helme, Hummuli ja Põdrala valla turismi arengukontseptsioon 2008–2013". Projekti lõpp november 2007.

Osalemine koostööprojektides

• Fotokonkurss "Valgamaa – Eesti lõunavärav" aprill–mai 2007.

• Aprill–november 2007 Otepää Turismiinfokeskuse osalemine Baltic Travel Marathon projekti töögrupis kampaania käivitamiseks ja läbiviimiseks Eestis. Eesti 12 turismiobjekti väljaselgitamine ning kirjelduste ja fotode kogumine, Valgamaalt osales projektis Otepää Seikluspark.

• The Baltic Guide rootsikeelsele väljaandele kaastöö Otepää taliturismivõimalustest (detsember 2007).

7.5 Energeetika

Energeetika arengut maakonnas mõjutab "Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015" ja valdkonda reguleerivad õigusaktid.

Euroopa Liidu kontekstis on energeetika strateegilised eesmärgid:

• energiaga varustamise tagamine ühendusevälise sõltuvuse suurenemise tingimustes;

• tööstuse konkurentsivõime parandamine suurema energiaturgude integratsiooni kaudu;

• säästva arengu põhimõtetele vastava energiapoliitika elluviimine mõistlikuma energiakasutuse ja taastuvate energiaallikate laialdasema kasutamise kaudu;

• valdkonna teadusuuringute ja tehnoloogiate arendamine.

7.5.1 Katlamajad

Valgamaa katlamajanduse arengusuunaks on uute, kõrge kasuteguriga, erinevate kütuste kasutamiseks ehitatud katelde paigaldamine ja vanade katelde asendamine.

NB! Soojamajandust (katlamajad, kaugküttevõrgud jne) käsitlevad tabelid sisaldavad ainult avalikku sektorit ja/või elanikkonda teenindavate soojustootjate andmeid.

Tabel 7-30 Katlad, nende võimsus ja kasutatud kütused 2006/2007. aasta kütteperioodil

Omavalitsus	Katlamaja (katla) üldandmed		Katelde andmed			
	Omanik/operaator	Asukoht	Katla mark	Võimsus (MW)	Kasutatavad kütused	Katla tootmise aeg
Helme	Helme Sanatoorne Internaatkool	Helme vald	K-80	0,8	tükkturvas	1970
			K-80	0,8	kivisüsi halupuud	1973
			K-80	0,8		1978
	Valgamaa Kutseõppekeskus	Helme alevik	K-80	0,93	hakkepuit saepuru turvas	1968
			K-80	0,93	kerge kütteõli	1994
	Ala Põhikool	Helme vald, Ala küla	K-50	0,4	kivisüsi halupuud	1970
	Helme Teenus	Ala küla	Sime 2R 15F	0,26	kerge kütteõli	2006
	Taagepera loss	Taagepera	K-50	0,4	kivisüsi halupuud	1981
Hummuli	Hummuli Vallavalitsus	Hummuli Põhikool	2R9	0,15	kerge kütteõli	2000
		Hummuli Vallavalitsuse hoone	2R6	0,1	kerge kütteõli	2000
Karula	Lüllemäe Põhikool	Lüllemäe küla	LUK-200	0,2	kivisüsi halupuud	2000
			LUK-200	0,2		
	Kaagjärve Mõisahoone	Kaagjärve küla	LUK-200	0,2	halupuud	2000
	Karula Vallamaja	Lüllemäe küla	Dietrich Gt 304	0,1	kerge kütteõli	2000
Otepää	Otepää Veevärk AS	Kopli 6a	AK3000	2,5	hakkepuit saepuru	1999
			K-80	0,8	hakkepuit saepuru	1978
			K-80	0,9	põlevkiviõli	1984
			K-80	0,6	halupuud	1985
	Pühajärve Põhikool	Voki küla	P-500	0,5	kerge kütteõli	2005
	Bach AS	Otepää küla	K-80	0,8	hakkepuit	1981
	Bach AS	Otepää küla	K-80	0,8	puidu-jäätmed	1978
Puka	Puka Vallavalitsus	Puka, Kooli 3	Beretta	0,5	kerge kütteõli	1999
		Puka, Kooli 6	Sime 2R14	0,3		1999
		Aakre küla	Wolf	0,3		2003
		Kuigatsi küla	LUK-80	0,1		2004
Põdrala	Riidaja Põhikool	68716 Riidaja 68715 Pikasilla	K-25	0,2	halupuud	1968
			STI-T200 Wolf Elco	0,2 0,07	halupuu kergkütteõli	2000 2005

Sangaste	Sanva OÜ	Sangaste alevik	REKA HKRSV 1000	1,0	saepuru hakkepuit	2005
	Sanwood AS	Keeni küla	K-80	0,8	hakkepuit	1980
			Soome LAKA	2,2		1996
Taheva	Koikküla Lasteaed	Koikküla küla	FERROLI GNZ05	0.1	kerge kütteõli	1999
	SA Taheva Sanatoorium	Taheva vald Tsirgumäe küla	ETNA	0,3 MW	hakkepuit	1993
			K-50	0,58 MWP	põlevkiviõli	1982
			KomfortAK-600	0,6MW	halupuud	2005
Tõlliste	Tsirguliina Keskkool	Tsirguliina Nooruse 1	K-50	0,6	kivisüsi	
	Paju Pansionaadid Paju	Pansionaadi peahoone	LUK 100	0,1	kivisüsi halupuud kivisüsi halupuud	2006
			LUK 100	O,1		2006
		Kontor-töökoda				
		Kontor-töökoda	VIADRUS	0,045	kivisüsi halupuud	2003
	Tõlliste Vallavalitsus	Tagula Rahvamaja	Unimet	0,3	kivisüsi	1994
		Laatre Sotsiaalmaja	elektrikatel	0,042	elekter	1996
		Tsirguliina Rahvamaja	SIME	0,075	kerge kütteõli	1999
		Laatre Algkool-Lasteaed	Molle (tk.2)	0,1	kerge kütteõli halupuud	1996
		Laatre Ambu-latoorium	Molle (3 tk.)	0,15	kerge kütteõli halupuud	1996
		Sooru Lasteaed	Neris (2 tk)	0,1	halupuud kivisüsi	teadmata
Tõrva	L-Katlamaja AS	Omanik ei nõustu andmeid avalikustama				
	Tõrva Gümnaasium	Puiestee tn 1	De Dietrich	0,45	põlevkiviõli	1997
			Wolf	0,48	põlevkiviõli	2004
	Tõrva Linnahoolduse Asutus	Loosi tn 9	ROCA 150 ZPA 130	0,15	põlevkiviõli	1997
		Valga tn 1	SUNTEC OILON	0,1	põlevkiviõli	1999
		Tartu tn 4	PREXTHE RM 250	0,25	põlevkiviõli	
Valga	AS Eraküte Valga osakond	Kuperjanovi tn 99	Finreila FR 16	3,0	põlevkiviõli	2001
		Pärna pst 15	Danstoker VP 26-7908	10,0	hakkepuit	2006
			DKVR 10/13	7,5	põlevkiviõli	1983
			Witomax 200	11,2	põlevkiviõli	2004
	Valga Jaanikese Kool	Viljandi 82	Sime 2R 13	0,23	kerge kütteõli	1998
Õru	Lasteaed-Algkool	Õru küla	Gt -207	0,12	kerge kütteõli	1999

Katlakütused 2006/2007. aasta kütteperioodil

Aastaga on oluliselt vähenenud raske kütteõli kasutamine ja seda nimelt puiduhakke kasutuselevõtu mahu suurendamisega.

Tabel 7-31 Katlakütused

Oma-valitsus	Katlamaja omanik/ operaator	Kasutatud katlakütused						
		Raske kütteõli (tonn)	Kerge kütteõli (tonn)	Kivisüsi (tonn)	Küttepuud (rm)	Puiduhake (m^3 puistes)	Puidu-jäätmed (m^3 puistes)	Kokku (MWh)
Helme	Helme Sanatoorne Internaatkool	-	-	303	253	-	-	1142
	Valgamaa Kutseõppekeskus	-	3	-	-	3444	-	2849
	Ala Põhikool	-	-	61	203	-	-	685
	Ala küla katlamaja	-	42	-	-	-	-	320
	Taagepera loss	-	-	221	385	-	-	1525
Hummuli	Hummuli Põhikool	-	28	-	-	-	-	252
	Hummuli Vallavalitsuse hoone	-	21	-	-	-	-	189
Karula	Lüllemäe Põhikool	-	-	-	157	-	-	328
	Karula Vallavalitsus	-	6	-	-	-	-	55
Otepää	Otepää Veevärk AS	-	-	-	6	9503	3479	6388
	Pühajärve Põhikool	-	41	-	-	-	-	390
	AS Bach	-	-	-	538	-	247	760
Puka	Puka Keskkool	-	76	-	-	-	-	683
	Aakre küla katlamaja	-	51	-	-	-	-	455
	Puka Vallavalitsus	-	13	-	-	-	-	117
	Kuigatsi Raamatukogu	-	6	-	-	-	-	52
Põdrala	Riidaja Põhikool Pikasilla Algkool	-	10	-	265	-	-	27 095
Sangaste	Sangaste alevik	-	-	-	-	2100	-	2982
	Sanwood AS	-	-	-	-	9419	-	5887
Taheva	Hargla Põhikooli Koikküla Lasteaed	-	20	-	-	-	-	162
	Taheva Lastesanatoorium	-	-	-	712	-	-	683
Tõlliste	Tsirguliina Keskkool	-	-	170	-	-	-	917
	Paju Pansionaadid	-	-	15	252	-	-	625
	Sotsiaalobjektid (Laatres, Tagulas, Soorus)	-	38	20	34	-	-	469
Tõrva	L-Katlamaja AS	Omanik ei nõustu andmeid avalikustama						
	Omanik Tõrva Linnavalitsus, Operaator SW Energia OÜ. Kokku 4 katlamaja	-	-	-	-	-	-	1343
Valga	Pärna pst katlamaja	795	-	-	-	74 385	-	53 870
	Kuperjanovi 99 katlamaja	542	-	-	-	-	-	4 974
	Valga Jaanikese Kool	-	28	-	-	-	-	289
Õru	Lasteaed-Algkool	-	20	-	-	-	-	214,3
Kokku naturaalühikutes		1337	397	790	3099	98 851	3726	
Kokku (MWh)		15 509	4685	5649	3719	79 081	2236	110 879
Kütuseliigi osakaal (%)		14,0	4,2	5,1	3,4	71,3	2,0	100

Soojusenergia tootmine ja hind ning soojustrasside pikkused ja trassikaod 2006/2007. aasta kütteperioodil

Võrreldes eelmise kütteperioodiga on toodetud soojusenergia (kr/MWh) hind kallinenud peamiselt kütuse kallinemise arvel.

Tabel 7-32 Soojuse tootmine

Omavalitsus	Katlamaja asukoht	Toodetud soojust (MWh)	Soojuse keskmine müügihind (kr/MWh)	Soojustrassi pikkus (m)	Normatiivsed trassikaod	
					MWh/aastas	%
Helme	Helme Sanatoorne Internaatkool	1142	653	170		
	Valgamaa Kutseõppekeskus	2849	554	750	427	15
	Ala Põhikool	685		Soojustrassid puuduvad		-
	Ala küla katlamaja	320	991,2	Soojustrassid puuduvad		-
	Taagepera loss	1525	702	450	259	17
Hummuli	Hummuli Põhikool	252		Soojustrassid puuduvad		-
	Hummuli Vallavalitsuse hoone	189		Soojustrassid puuduvad		-
Karula	Lüllemäe Põhikool	669		90	6,7	1
	Kaagjärve Mõisahoone	328		Trassid puuduvad		-
	Karula Vallavalitsus	55		Trassid puuduvad		-
Otepää	Otepää Veevärk AS	6388	550,0	2540/485*	1533	24
	Pühajärve Põhikool	390	930	-	-	-
	AS Bach	760	12,6 (kr/m2)	528	190	25
Puka	Puka Keskkool	683	900	Soojustrassid puuduvad	-	
	Aakre küla katlamaja	455	900	245	44,4	455
	Puka Vallavalitsus	117	900	Soojustrassid puuduvad		-
	Kuigatsi Raamatukogu	52	900	Soojustrassid puuduvad		-
Põdrala	Riidaja Põhikool	270/95		Soojustrassid puuduvad		-
Sangaste	Sangaste alevik	2982	420	890	895	30
	Sanwood AS (Keeni)	5887	490	1614	545	10
Taheva	Hargla Põhikooli Koikküla Lasteaed	154	1258	Soojustrassid puuduvad	-	
	Taheva vald Tsirgumäe küla	712	-	378/88*	145	23
Tõlliste	Sotsiaalobjektid (Laatres, Tagulas, Soorus)	469	-	Soojustrassid puuduvad		
	Tsirguliina Keskkool	917	-	100/30*	18	2
	Paju Pansionaadid	625	610	155		
Tõrva	AS L-Katlamaja (Tõrva linn)	Omanik ei nõustu andmeid avalikustama				
	Tõrva Gümnaasium	1047	1047	1047	1047	1047
	Loosi tn 9 katlamaja	182	182	182	182	182
	Valga tn 1 katlamaja	87	87	87	87	
	Tartu tn 4 katlamaja	279	279	279	279	279
Valga	Pärna pst katlamaja	53 870	594,24	15 840/7415*	8 804	15
	Kuperjanovi tn 99 katlamaja	4 974				
	Valga Jaanikese Kool	289		Soojustrassid puuduvad		-
Õru	Õru Algkool	214,3	1001	Soojustrassid puuduvad		-

Märkus: *sh eelisoleeritud torudega

Riigi energiasäästuprogrammi raames teostatud säästuprojektid

2007. aastal eraldas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Valgamaale riiklikust energiasäästuprogrammist kokku 280 tuh krooni, sellest 130 tuh krooni Karula valla Lüllemäe Põhikooli keskküttesüsteemi renoveerimiseks ja 150 tuh krooni Helme valla Linna küla tänavavalgustuse renoveerimiseks.

7.5.2 Elekter

Tabel 7-33 Eesti Energia teenindusmahud Valga maakonnas 2007. aastal

Piirkond	Alajaamad	Õhuliine (km.)		Kaabelliine (km.)		Kliente	Realiseeriti
	Tk	10/15kV	0,4 kV	10/15 kV	0,4 kV	Arv	mln kWh
Valga	282	281	476	69	70	10 001	53
Tõrva	235	313	540	24	53	4311	34
Otepää	341	374	657	49	72	4965	39
Kokku	858	968	1691	142	195	19 277	126

Allikas: Eesti Energia AS

Suuremad investeeringud 2007.–2008. majandusaastal

Otepää linnas Palupera ja Võru mnt tee-ehitusega kaasnenud elektriliinide rekonstrueerimine summas 2,8 milj krooni, Valga linnas Pedeli–Konsumi–Tähe– Kingissepa–Hotelli alajaamade vaheliste 10 kV kaabelliinide uuendamine kogumaksumusega 1,9 milj krooni, Valga linnas Tiigi ja Tuubi vahelise 10 kV kaabelliini ja Sulevi tn 0,4 kV liinide rekonstrueerimine maksumusega 1,5 milj krooni, Tõrva linnas Veski tn 0,4 kV liinide rekonstrueerimine maksumusega 1,2 milj krooni.

Suuremad liitumisobjektid ehitusmaksumusega: Otepää linnas Tehvandi suusastaadioni liitumine – maksumusega 1,2 milj krooni, Valga linnas OÜ Matafan liitumine – 0,75 milj krooni, Otepää vallas Pilkuse külas OÜ Unipuu liitumine – 0,64 milj krooni.

Tarbijate pingekvaliteedi parandamiseks:

Otepää vallas Sihva külas Veski-Ruusa alajaama tarbijate varustamiseks – ehitusmaksumusega 1,1 milj krooni, Puka vallas Pühaste külas Lohu alajaama tarbijate varustamiseks – 1 milj krooni, Hummuli vallas Kulli külas Liivakse alajaama tarbijate varustamiseks – 1 milj krooni, Otepää vallas Märdi külas Mee alajaama tarbijate varustamiseks – 0,9 milj krooni.

Tabel 7-34 Objektide arv ja elektrienergia tarbimine piirkondade lõikes 2007. aastal

Tarbija	Valga	Tõrva	Otepää	Kokku	MlnkWh	%
Äritarbijad	849	481	668	1998	87	69
Kodutarbijad	9152	3830	4297	17 279	39	31
Kokku	10 001	4311	4965	19 277	126	100

Allikas: Eesti Energia AS

Tabel 7-35 Valgamaa kümme suuremat äriklienti 2007.aastal

Firma nimi	Käidupiirkond
AS Hansa Graanul	Tõrva
UPM-Kymmene Otepää AS	Otepää
AS Valga Lihatööstus	Valga
AS Valga Gomab Mööbel	Valga
Pühajärve Puhkekodu	Otepää
Dirolex OÜ	Tõrva
AS BPT Varahaldus	Valga
Golden Sierra AS	Valga
Skan Holz Helme AS	Tõrva
OÜ Combiwood	Tõrva

Allikas: Eesti Energia AS

Alternatiivenergia tootmine

2007. a jätkus alternatiivenergia tootmine. "Rohelist energiat" tootsid Tõrva ja Hellenurme hüdroelektrijaamad. Toodetud elektrienergia kogus on ca 261 000 kWh.

7.6 Riiklikud investeeringud

Tabel 7-36 Kohalikele omavalitsustele riigieelarvest eraldatud investeeringud (tuh kr)

Omavalitsus	2003	2004	2005	2006	2007
Helme vald	1530	-	300	640	2200
Hummuli vald	330	100	-	450	250
Karula vald	1150	450	500	1294	730
Otepää vald	3500	1300	3000	3000	1100
Palupera vald	1136	400	-	-	-
Puka vald	350	250	170	900	1200
Põdrala vald	-	250	600	1300	1300
Sangaste vald	500	300	-	1130	1880
Taheva vald	-	560	-	1270	1400
Tõlliste vald	-	350	-	450	-
Tõrva linn	8000	4200	250	1200	200
Valga linn	3450	9500	7000	30 272	4400
Õru vald	-	-	-	500	500
Kokku	19 946	17 660	11 820	42 406	15 160

Märkused: 1. Energiasäästuprogrammi eraldused 2006. a on tabelis arvestatud

2. Tabel ei kajasta kohalike omavalitsuste haridusobjektidele pearaha kaudu eraldatud investeeringuid.

7.7 Planeeringud

Maakonnaplaneering

Valga maakonna teemaplaneering „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur"

Jätkus Valga maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur" koostamine. Teemaplaneeringu koostamise viiest etapist on läbitud kolm: kantide määratlemine, taustinformatsiooni koondamine ja analüüs, probleemsete kantide määratlemine ja analüüs.

Teemaplaneeringu üldine eesmärk tuleneb üleriigilises planeeringus EESTI 2010 seatud eesmärgist tagada elanikele igapäevaste teenuste kättesaadavus. Planeeringu konkreetseks eemärgiks on soovituste tegemine eri piirkondade teenuste kättesaadavuse tagamise otstarbekaimate viiside osas. Teemaplaneering käsitleb eelkõige valdasid, linnu käsitletakse teenuste pakkujatena. Teemaplaneeringu territoriaalne ühik, mille sotsiaalse infrastruktuuri teenustega varustatust analüüsitakse ja planeeritakse, on kant.

Valga maakonna teemaplaneering „Ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused Via Hanseatica mõjualal"

Jõudis lõpule Valga maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused Via Hanseatica mõjualal" koostamine. Novembris-detsembris toimus teemaplaneeringu avalik väljapanek.

Teemaplaneeringu raames käsitletakse Via Hanseatica arenguvööndi transpordikoridori mõjualana Valga–Tartu maanteed ja selle lähiala, kus paikneb oluline osa trassile suunatud teenindussfäärist. Mõjuala moodustab põhitrass ühes arengupiirkondadega. Planeeringuga antakse soovitusi ja kavandatavate tegevuste kaudu võimalikke lahendusi olemasolevate struktuuride ja piirkondade arengupotentsiaali otstarbekamaks kasutamiseks. Olulisema osa planeeringust moodustavad piirkondade lõikes esitatud arengutingimused ja tegevussuunad, mille kaudu tagatakse nende eripära säilimine ja edasine arendamine.

Teemaplaneeringu materjalid on kättesaadavad Valga Maavalitsuse kodulehel.

Tabel 7-37 Valgamaa üldplaneeringud

Omavalitsus	Planeeringu nimetus	Algatatud	Kehtestatud	Kättesaadav
Helme	Helme valla üldplaneering	09.02.2006		
Hummuli	Hummuli valla üldplaneering	28.06.2006		
Karula	Karula valla üldplaneering	14.03.2006		
Palupera	Palupera valla üldplaneering	31.07.1997	11.05.1999	http://www.palupera.ee/yldplaneering.pdf
Puka	Võrtsjärve piirkonna üldplaneering	17.11.2000	17.12.2002	Puka vallavalitsus, Valga maavalitsus
	Puka valla üldplaneering	01.10.1998	22.07.1999	Puka vallavalitsus, Valga maavalitsus
	Puka aleviku osa üldplaneering	22.03.2001	24.01.2002	Puka vallavalitsus, Valga maavalitsus
Põdrala	Võrtsjärve piirkonna üldplaneering	17.11.2000	17.12.2002	Põdrala vallavalitsus, Valga maavalitsus
	Põdrala valla üldplaneering	27.01.2006	30.11.2007	http://www.podrala.ee/main.php?l=volikogu&sisu=77
Otepää	Pühajärve valla üldplaneering	19.06.1997	20.05.1999	http://vald.otepaa.ee/lehed.phtml?id=02010101
	Pühajärve ümbruse üldplaneering	16.10.1997	26.08.1999	http://vald.otepaa.ee/lehed.phtml?id=02010102
	Otepää generaalplaan		1991	Otepää vallavalitsus
	Otepää valla üldplaneering	19.05.2005		
Sangaste	Sangaste valla üldplaneering	19.06.1997	20.07.2006	Sangaste vallavalitsus, Valga maavalitsus
Taheva	Taheva valla üldplaneering	27.12.2005		
Tõlliste	Tõlliste valla üldplaneering	16.02.2005	20.07.2006	http://www.tolliste.ee/?id=yldplaneering
Tõrva	Tõrva linna üldplaneering	16.06.2003	01.02.2005	http://www.torva.ee/torva.php?pk=3&leht=399
Valga	Valga linna üldplaneering	27.05.2005	25.05.2007	http://www.valgalv.ee/et/Ettevotjale/Ehitus-ja-planeerimine/Uldplaneering
Õru	Õru valla üldplaneering	30.03.2005	14.07.2006	http://www.oeruvv.ee/DesktopDefault.aspx?code=0,1,129,273

Detailplaneeringud

Algatati 78 detailplaneeringut, neist Helme vallas 3, Hummuli vallas 1, Otepää vallas 42, Palupera vallas 5, Põdrala vallas 1, Tõlliste vallas 3, Tõrva linnas 7 ning Valga linnas 16.

Kehtestati 38 detailplaneeringut, neist Helme vallas 3, Hummuli vallas 1, Otepää vallas 11, Palupera vallas 3, Põdrala vallas 1, Tõlliste vallas 3, Tõrva linnas 3 ning Valga linnas 13.

7.8 Heakord

Analoogselt eelmiste aastatega heakorrastavad maakonna kohalikud omavalitsused üldkasutatavaid alasid ja objekte, kaasates valla/linna elanikkonda ning asutusi ja ettevõtteid. Enamus kohalikke omavalitsusi jätkas heakorraalaste konkursside läbiviimist nii omavalitsuslikul kui ka maakondlikul ja üleriigilisel tasandil. Konkursside käigus selgitati välja paremini heakorrastatud objektid.

Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Valgamaa Piirkondliku juhatuse organiseerimisel korraldati koostöös kohalike omavalitsustega nelja liiki konkursse:

• Konkurss “Eesti Kodu 2007”

• Konkurss “Kaunis omavalitsus 2007”

• Konkurss „ Kaunis tööstusmaastik”

• Konkurss peaministri tänukirjale ja mastivimplile

Konkursile “Eesti Kodu 2007” laekus ettepanekuid 9 objekti ülevaatamiseks. Seekord olid konkursile esindatud peaasjalikult eramud ja talud. Konkursi võitjateks nii maakondlikult kui ka üleriigiliselt osutusid:

• Marika ja Mati Järve, eramu Toogi tn 8 Valgas

• Katrin ja Urmas Palover, Miku talu Karula vallas

• Kaja Uibu ning Ariko Oper ja Svetlana Oper, Kuiksilla talu Sangaste vallas

• Carmen ja Avo Põldsalu, eramu Pikk tn 29 Tõrvas

Maakondliku konkursi “Kaunis omavalitsus 2007” laekus ettepanekuid kahest kohalikust omavalitsusest, võitjaks osutus Tõrva linn, volikogu esimees Ülle Juht, linnapea Agu Kabrits, linnaaednik Heli Otti. Tõrva linn esitati ka vabariiklikule konkursile, kus pälvis samuti tunnustuse.

Maakondlikule konkursile „Kaunis tööstusmaastik” laekus üks ettepanek ja selleks oli Combiwood OÜ.

Eelnevatel aastatel maakonnale omistatud 364 mastivimplitele lisandus 52 mastivimplit koos peaministri tänukirjaga. Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Valgamaa Piirkonna juhatuse taotlusel omistati Riigikantselei kaudu mastivimplid koos peaministri tänukirjaga järgnevalt:

Helme vald:

Rein Vister	Perve talu Ala küla
Harry Mägi	Rähka talu Kalme küla
Helme külakeskus (Mati Saar)	Helme alevik
Combiwood OÜ (Arvo Türner)	Möldre küla

Hummuli vald:

Aare Kurvits	Töörimäe talu Puide küla
Aive Purason	Järvesilma talu Jeti küla
Juta Koop	Lehise talu Kulli küla
Tiiu Nugis	Õnne talu Alamõisa küla

Karula vald:

Kaidi Mändla	Lajassaare talu Rebasemõisa küla
Mihkel Pezonen	Saprani 3 talu Pugritsa küla
Teet Ilves	Sillaotsa talu Pugritsa küla
Janek Ojaste	Teemeistri maja Vähero küla

Otepää vald:

Eero Karu	Niidu 6 Otepää
Priit Tiido	Kalda 19 Otepää
Vello Meema	Pargi 10 Otepää
Ainar Kukk	Pärna talu Pedajamäe küla
Jaan Mitt	Ruusa-Jaani talu Sihva küla

Palupera vald:

Palupera Põhikool (Maire Lemberg)	Palupera küla
Maire ja Valdur Treial	Vana- Kusma kinnistu Palupera küla
Hanno Murrand ja Piret Reichmann	Petseri kinnistu Lutike küla
Priit Vakmann	Kõrgemäe kinnistu Räbi küla

Puka vald:

Annely ja Andrus Nagla	Põllumeeste talu Rebaste küla
Maret ja Margus Nagla	Nagla talu Rebaste küla
Korterelamu (Airin Hermann)	Kooli 5 Puka alevik

Põdrala vald:

Tea ja Mati Sild	Soka talu Kaubi küla
Janne ja Rait Riitsalu	Tammetare talu Pikasilla küla
Ene Taul ja Peeter Peedisson	Pargi 1 talu Lõve küla
Põdrala Vallavalitsus	Pikasilla puhkeala Riidaja küla

Sangaste vald:

Maire Baumverk ja Venda Vihmann	Kaasiku kinnistu Kurevere küla
Heidi Raudsepp ja Einar Toomemägi	Teearu kinnistu Sangaste alevik
Krista ja Kaupo Kõivuste	Kengu talu Sarapuu küla
Aive Uibu ja Tarmo Tamm	Habeme talu Lossiküla küla

Taheva vald:

Ago Sarapu	Aru kinnistu Laanemetsa küla
Olga Bessonova ja Eduard Bessonov	Teeääre kinnistu Taheva küla
Rena ja Aare Hiob	Põhja kinnistu Hargla küla
Jaan Tomson ja Anneli Karelson	Järveääre kinnistu Koikküla küla

Tõlliste vald:

Eevi ja Johan Kärson	Raudtee 13 Tsirguliina
Marika ja Harry Troon	Metsa 1 Laatre
Lilian ja Urmas Tamm	Metsaääre 4 Sooru
Virve ja Ants Kukk	Antsla tee 1 Tagula

Tõrva linn:

Helga ja Ferdinand Koik	Kitse 2
Sirle Jõgi ja Ilmar Sepp	Oja 1
Perearstikeskus (Merike Ausmees)	Tartu 18
KÜ Ehitaja 6 (Toivo Tamm)	Ehitaja 6

Valga linn:

Pille Raig	Pikk 44
Riina ja Arvi Pinka	Valli 35
Margit ja Peeter Sedrik	Lille 27
Leili ja Henn Järve	Tartu 15

Õru vald:

Terje ja Egon Ertel	Pustse-Kotteri talu Kiviküla küla
Terje Rätsep ja Rein Lugu	Kriisa talu Killingi küla
Ülle ja Leo Napritson	Lepa talu Õruste küla
Hele Roosipuu ja Raivo Lipping	Pihla talu Õruste küla

7.9 Transport ja kommunikatsioonid

7.9.1 Teed

Tabel 7-38 Riigiteede katted

Katte liik	Põhiteed	Tugiteed	Kõrvalteed	Kokku
Asfaltbetoon	87,910	15,199	37,646	140,755
Mustkate	-	146,061	132,393	278,454
Tuhkbetoon	-	3,200	26,881	30,081
Pinnatud kruusateed	-	-	18,956	18,956
Stabiliseeritud kate	-	-	13,557	13,557
Freesipurust kate	-	-	5,241	5,241
Kruuskate	-	-	611,400	611,400
Pinnastee	-	-	17,747	17,747
Kokku	87,910	164,460	863,821	1116,191

Joonis 7-39 Riigiteede katted

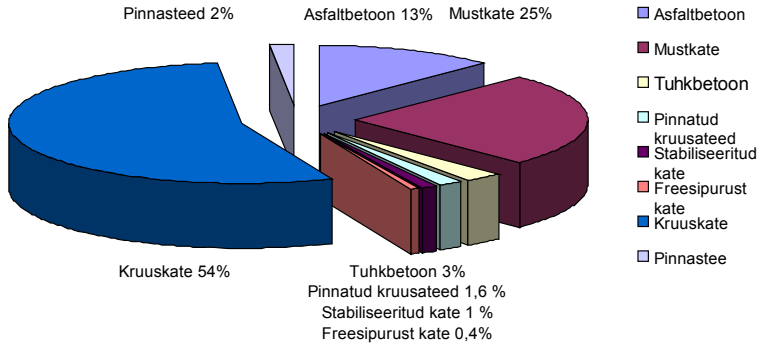

2007. aastal ehitati maakonna kruusateedele tomuvabasid katteid 58,34 km, ehitati 11,53 km kergliiklusteid ja teostati 41,65 km ulatuses põhimaanteede taastusremonti. Korduspindamist teostati 40,5 km ja kruusateede remonti 4,0 km

Tabel 7-40 Maanteede ja teerajatiste ehitus-, remondi- ja hooldetööd Valga maakonnas (mln kr)

	2003	2004	2005	2006	2007
Maanteede hoole	19,976	23,466	23,09	25,02	30,140
- suvihoole	12,444	15,46	15,37	16,49	18,500
- talihoole	7,532	8,006	7,72	8,52	11,640
Maanteede remont	44,544	15,544	30,2	251,83	105,960
- ülekatted	37,441	0,474	2,08	243,38	87,680
- korduspindamine	4,667	5,715	14,02	7,57	17,020
- kruusateede remont	2,436	9,355	14,1	0,88	1,260
Teerajatiste remont	-	0,162	4,44	0,21	-
Maanteede ehitus	3,823	23,133	6,7	38,20	1,640
- asfaltbetoon	3,823	0,473	2,44	0,29	-
- mustkatted	-	20,742	4,26	20,17	-
- pinnatud kruusateed	-	1,918	-	17,74	1,640
Teerajatiste ehitus ja rekonstrueerimine	-	-	-	7,98	23,850
Tööd kokku	68,343	62,305	64,43	323,24	161,590

Tabel 7-41 Valga maakonna kohalikud teed avalikuks kasutamiseks 1. jaanuari seisuga (km)

	Maantee	Tänav	Kokku
Helme vald	101,46	2,55	104,01
Hummuli vald	59,56	3,54	63,11
Karula vald	95,83	-	95,83
Palupera vald	84,07	-	84,07
Puka vald	83,57	9,37	92,94
Põdrala vald	40,80	-	40,80
Otepää vald	120,80	20,73	141,53
Sangaste vald	80,75	6,00	86,75
Taheva vald	33,00	-	33,00
Tõlliste vald	106,76	11,55	118,31
Õru vald	11,94	1,02	12,96
Tõrva linn	-	27,81	27,81
Valga linn	-	82,41	82,41
Summa	818,54	164,97	983,50

Tabel 7-42 Riigieelarvelised eraldused kohalike teede investeeringuteks (tuh kr)

Omavalitsus	2004. a	2005. a	2006.a.	2007.a.
Helme vald	122	440	764	1227
Hummuli vald	166	234	418	830
Karula vald	266	375	667	1030
Otepää vald	527	858	1730	2412
Palupera vald	221	335	599	903
Puka vald	318	490	949	1401
Põdrala vald	129	181	323	438
Sangaste vald	246	359	653	1190
Taheva vald	95	135	240	355
Tõlliste vald	399	538	1019	1768
Tõrva linn	143	353	811	11 494
Valga linn	468	1125	2583	4428
Õru vald	32	52	98	183
KOKKU	3132	5475	10 854	27 659

7.9.2 Transport

Tabel 7-43 Bussiliiklus

	2003	2004	2005	2006	2007
Riigipoolset sihtotstarbelist toetust saavate bussiliinide arv	34	34	33	33	41
sh linnaliine	2	2	2	2	2
Liiniläbisõit (tuh km)	1910,5	1909,5	1850,3	1842,3	1997,5
sh linnaliinidel	230,0	263,1	277,8	266,0	265,0
Piletitariifid (kr)					
sh linnaliinidel	4,00	4,00	6,00	6,00	6,00
sh maakonnaliinidel	0,50	0,60	0,65	0,65-0,70	0,65-0,70
Saadud piletitulu (tuh kr)	3603,7	3535,9	4141,3	4522,3	5449,3
Saadud sihtotstarbelist toetust (tuh kr)	7926,0	8849,5	11 185,8	12 912,86	13 413,1
sh ministeeriumilt	7472,0	8083,1	10 346,7	11 895,56	11 711,6
sh omavalitsustelt	454,0	766,4	839,1	1017,3	1701,5

Tabel 7-44 Maakonda teenindavad bussifirmad (liinide arv)

	2003	2004	2005	2006	2007
AS Sebe	7	7	9	7	6
AS GoBus	4	4	4	4	44
AS Mulgi Reisid	9	9	8	8	2
AS Taisto Transport	3	4	4	3	4
AS Taisto Liinid	1	1	1	1	1
Heikki Truuvelt Mäe talu	1	1	1	1	1
Hargla Masinaühistu	1	1	1	1	1
AS Midima	1	1	1	1	1
OÜ Ekspress-Auto L	1	1	1	1	1
AS Harjumaa Liinid	-	-	-	-	3
AS Pärnu ATP	2	2	2	2	-

OÜ Põlva Reisijateveod	1	1	1	4	-
OÜ Trakmain	22	23	24	24	-
AS Võru Autobaas	2	2	-	-	-
OÜ Ormatron	1	-	-	-	-
Norma-A SIA (rahvusvaheline)	-	1	2	2	2
MootorReisi Aktsiaselts (rahvusvaheline)	-	1	1	1	1
Net-Bus GmbH (rahvusvaheline)	-	-	1	1	-

Märkused: * AS-i Võru Autobaas liine teenindab alates 2005. aastast AS SEBE

** AS-i Pärnu ATP, OÜ Põlva Reisijateveod ja OÜ Trakmain liine teenindab alates 2006. aastast AS GoBus

Tabel 7-45 Reisijatevedu raudteel (reisijaid)

Peatus/jaam	2005		2006		2007	
	Peale	Maha	Peale	Maha	Peale	Maha
Palupera	1765	1483	1457	1342	1942	1809
Aakre	816	817	835	779	751	753
Puka	6592	5851	6159	5488	9439	7754
Mägiste	444	598	693	699	1071	919
Pikaantsu	217	269	289	314	244	339
Keeni	1643	1528	1242	1303	1398	1258
Mõneku	46	58	24	41	88	79
Sangaste	4133	3018	4938	3067	7321	4615
Valga	12 915	14 328	12 654	14 475	15 537	18 817
Kokku	28 571	27 950	28 291	27 508	37 791	36 343

Allikas: AS Edelaraudtee

Tabel 7-46 Kaubavedu raudteel (vaguneid)

Aasta	Suund	Valga	Sangaste
2003	Väljaminev Sissetulev	1711 1278	80 392
2004	Väljaminev Sissetulev	2215 2215	937 212
2005	Väljaminev Sissetulev	3356 3355	69 365
2006	Väljaminev Sissetulev	3613 3419	342 209
2007	Väljaminev Sissetulev	3558 3404	481 113

Allikas: AS Eesti Raudtee

Tabel 7-47 Raudteejaamad

Jaam	Aadress, ülem, telefon, faks	Töötajaid	Tööülesanded
Valga	Jaama pst 18a, 68204 Valga piirkonna juhataja Niina Sotnik tel 766 4200, faks 766 4309	42	Rongiliikluse korraldamine, vagunite laadimine ja tühjendamine, ohutuse tagamine, kaubaveoga seonduva dokumentatsiooni täitmine, klientide teenindamine ja teiste raudteetranspordiga seonduvate tööülesannete täitmine
Sangaste	Valga mnt 1, Tsirguliina, Tõlliste vald Niina Sotnik tel 766 4200, faks 766 4309 jaamakorraldaja tel 766 4455, faks 766 4120	4	Rongiliikluse korraldamine, vagunite laadimine ja tühjendamine, ohutuse tagamine

Puka	Puka alevik, Puka vald Niina Sotnik tel 766 4200, faks 766 4309 jaamakorraldaja tel 766 4625, faks 766 4109	3	Rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Karula	Vähero küla, Karula vald Niina Sotnik tel 766 4200, faks 766 4309 jaamakorraldaja tel 766 4463, faks 766 4122	-	Rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Keeni	Keeni, Õru vald Niina Sotnik tel 766 4200, faks 766 4309 jaamakorraldaja tel 766 4688, faks 766 4111	4	Rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine
Palupera	Palupera vald, Niina Sotnik tel 766 4200, faks 766 4309 jaamakorraldaja tel 766 4482, faks 766 4124	4	Rongiliikluse korraldamine, ohutuse tagamine

Allikas: AS Eesti Raudtee

7.9.3 Perioodika

Ajaleht Valgamaalane
Vabaduse 38, 68204 Valga, telefon 766 1960
Faks 766 1961, e-post ajaleht@valgamaalane.ee
www.valgamaalane.ee
Ajaleht ilmub kolm korda nädalas. Väljaandja AS Litero. Juhatuse esimees ja peatoimetaja kt Marek Pihlak. 2007. a keskmine tiraaž 3 650, maakonna lugejate arv 19 000, lugejate arv kokku 21 000.

Ajaleht Walk
Vabaduse 22-1, 68204 Valga, telefon 733 0337
e-post: info@walk.ee
Ajaleht ilmub kord nädalas. Väljaandja MTÜ WALK, juhatuse esimees Igor Jallai, peatoimetaja Niina Nusberg

Valgamaa.ee
Maakonna internetivärav www.valgamaa.ee
e-post toimetus@valgamaa.ee
Sisu toimetamine – SA Valgamaa Arenguagentuur
Tehniline toimetamine – VITA GROUP OÜ
Külastuste arv:
2006. a 1 091 686
2007. a 1 117 994

7.9.4 Televisioon ja ringhääling

ETV Valga korrespondendipunkt
Korrespondent Ragnar Kond
Puiestee 8, 68203 Valga
Telefon 764 0470
E-post ragnarkond@hot.ee

Raadio Ruut FM
Pikk 3a, 68203 Valga
Telefon 764 1111, faks 766 9200
E-post ruutfm@ruutfm.ee
www.ruutfm.ee
Eetris ööpäevaringselt lainepikkusel 96,6 MHz

7.9.5 Telefoniside

AS Elion

Tabel 7-48 Üldandmed aasta lõpu seisuga

	2006	2007
Telefoniühendusi	8373	8387
Taksofone	36	33
ADSL ühendusi	2753	3155
ISDN ühendusi	402	313
IPTV ühendusi	785	1629

Allikas: AS Elion

2007. aasta lõpuks jõudis Valga 100%-liste digilinnade perre – enam kui 20-aastane analoogtelefonijaam lõpetas tegevuse ning kõik Valga linna Elioni kliendid läksid üle kaasaegsetele digivõrgu teenustele.

Elion jätkas Valgamaal 2006. aastal alguse saanud digitaaltelevisiooni teenuse pakkumiseks vajaliku võrgu laiendamist. Uued DigiTV-d võimaldavad sõlmed valmisid Aakres, Laatres, Soorus ja Alal. 2007. aasta lõpuks oli maakonnas 1629 Elioni DigiTV klienti.

Interneti püsiühenduse võimaldamiseks rajati uus ADSL sõlm Koikküla, seega on kõik Valgamaa sõlmed varustatud kvaliteetse DSL lairibateenusega. Samuti laiendati mitmeid maakonna internetisõlmi ja suurendati magistraalvõrkudes ühenduskiirusi. Ilma sidekaablita klientidele kvaliteetse internetiühenduse pakkumiseks rajati kaasaegsed WiMax tehnoloogial traadita Interneti tugijaamad Valka, Tehvandile ja Rõngu – need pakuvad Interneti püsiühendust kuni 15 kilomeetri raadiuses asuvatele kodudele.

VirCom andmesidevõrk

BSR Interreg IIIA projekti raames loodi 2006. aasta jooksul Valga maakonda ja Läti Vabariigi Valka rajooni kattev andmesidevõrk, mida opereerib AS Kernel.

Tugijaamu 2006. aasta lõpus – 22
2007. aasta lõpus – 24

Kliendiühendusi 2006. aasta lõpus – 210
2007. aasta lõpus – 305

7.9.6 Avatud internetipunktid

Tabel 7-49 Avatud internetipunktid 1. jaanuari 2008 seisuga

Nimetus	Aadress
Aakre Raamatukogu	Aakre küla, Puka vald
Ala Päevakeskus	Ala küla, Helme vald
AS Elion Valga esindus	Kuperjanovi 1, Valga linn
Hargla Raamatukogu	Hargla küla, Taheva vald
Hellenurme Noortekeskus	Hellenurme küla, Palupera vald
Hellenurme Raamatukogu	Hellenurme küla, Palupera vald
Helme Päevakeskus	Helme alevik, Helme vald
Helme Raamatukogu	Linna küla, Helme vald
Hummuli Raamatukogu	Hummuli alevik, Hummuli vald
Kaagjärve Raamatukogu	Kaagjärve küla, Karula vald
Kalme Päevakeskus	Kalme küla, Helme vald
Kannistiku teabetuba	Pühajärve küla, Otepää vald
Karjatnurme päevakeskus	Karjatnurme küla, Helme vald
Keeni Raamatukogu	Keeni küla, Sangaste vald
Koikküla Raamatukogu	Koikküla küla, Taheva vald

Kuigatsi Raamatukogu	Kuigatsi küla, Puka vald
Laatre Internetipunkt	Kesk 6, Laatre alevik, Tõlliste vald
Leebiku küla Internetipunkt	Leebiku küla, Põdrala vald
Lüllemäe Raamatukogu	Lüllemäe küla, Karula vald
Lüllemäe Rahvaõpistu	Lüllemäe küla, Karula vald
Nõuni Raamatukogu	Nõuni küla, Palupera vald
Otepää Raamatukogu	Lipuväljak 13, Otepää, Otepää vald
Palupera Külamaja	Palupera küla, Palupera vald
Pikasilla Rahvamaja	Pikasilla küla, Põdrala vald
Pilkuse teabetuba	Veski Spordibaas, Pilkuse küla, Otepää vald
Puka Raamatukogu	Kooli 6, Puka alevik, Puka vald
Riidaja Kultuurimaja	Riidaja küla, Põdrala vald
Sangaste Raamatukogu	Sangaste alevik, Sangaste vald
Sihva küla Internetipunkt	Sihva kauplus, Sihva küla, Otepää vald
Silva-Agro AS	Sangaste alevik, Sangaste vald
Sooru Rahvamaja	Sooru küla, Tõlliste vald
Taagepera Raamatukogu	Taagepera küla, Helme vald
Tagula Raamatukogu	Tagula küla, Tõlliste vald
Tsirguliina Raamatukogu	Nooruse 1, Tsirguliina alevik, Tõlliste vald
Tõrva-Helme Turismiinfopunkt	Valga 1, Tõrva linn
Tõrva Noortekeskus	Spordi 1, Tõrva linn
Tõrva Raamatukogu	Männiku 5, Tõrva linn
Valga Avatud Noortekeskus	Kuperjanovi 9, Valga linn
Valga Kalevite Kodu	Vabaduse 27, Valga linn
Valga Keskraamatukogu	Aia 12, Valga linn
Valgamaa Kutseõppekeskuse Helme osakonna raamatukogu	Kooli 1, Helme alevik, Helme vald
Õru Päevakeskus	Õru alevik, Õru vald
Õru Raamatukogu	Õru alevik, Õru vald

7.9.7 Traadita interneti (WiFi) alad

Tabel 7-50 Traadita Interneti (WiFi) alad

Asukoht	Aadress	SSID
Baar-Café Dixieland	Lepa küla, Taheva vald	Lepa
Elioni esindus	Kuperjanovi 1, Valga	Esindus
Edgari pubi ja külalistemaja	Lipuväljak 3, Otepää	Edgar
Hargla Munitsipaalvõrk	Hargla	Hargla
Hargla põhikool	Hargla küla, Taheva vald	Koolimaja
Hargla hooldekodu	Hargla küla, Taheva vald	Hooldekodu
Hotell Bernhard	Kolga tee 22a, Otepää	hotell_Bernhard_wifi
Hotell Metsis	Kuperjanovi 63, Valga	Metsis
Hotell De Tolly	Karja 6, Tõrva linn	de Tolly
Hotell Karupesa	Otepää	Elion
Hotell Valge Kroon	Kolga tee 33. Otepää	Valge Kroon
Kaagjärve Munitsipaalvõrk	Karula vald	Kaagjarve
Kalda Talu puhkekeskus	Ilgaste küla, Tõlliste vald	Kalda-talu
Kanarbiku wifi	Kanarbiku 4, Hargla küla	Kanarbiku

Karula Munitsipaalvõrk	Karula küla, Karula vald	Karula
Koikküla Munitsipaalvõrk	Taheva vald	Koikkyla
Kohvik Nipernaadi	Kesk 1, Valga	Nipernaadi
Koobassaare wifi	Koobassaare küla, Karula vald	Koobassaare_wifi
Kääriku Puhkekeskus	Kääriku, Otepää vald	Puhkekeskus
Kuutsemäe	Tõnni Trahter ja slaalomimägi	
Lille Hotell	Lille 6b, Otepää	Lillehotell
Madsa puhkeküla	Arula küla, Otepää vald	Madsa
Marguse Puhkekeskus	Nüpli küla, Otepää vald	MARGUSE
Mäemõisa	Kaagjärve Karula vald	Karula_4
Mäe-Tofri talu	Valtina küla, Karula vald	Karula_5
Nõuni külavõrk	Nõuni küla	Wiirus
Niidu Turismitalu	Hargla küla, Taheva vald	Niidu
Nuustaku Pubi	Pühajärve kaldal , Valgamaal	Setanta
Nuustaku Villa	Pikk 41. Otepää	Villa1
Oti Pubi	Lipuväljak 26, Otepää	Otipubi
Pühajärve Puhkekodu	Pühajärve, Otepää	Pyhajarve lobby
Pubi Setanta	Pühajärve kaldal, Valgamaal	Setanta
Pizza Merano	Tartu mnt 1a, Otepää, Valgamaa	Pizza Merano
Pühajärve Raamatukogu	Pühajärve , Valgamaa	Pyhajarv
Rae kohvik	Lipuväljak 13, Otepää	Raekohvik
Sangaste loss	Sangaste	Sangaste Loss
Sangaste Vallavalitsus	Sangaste, Valgamaa	Sangastevv-avalik
Silva Pubi	Sangaste vald, Valgamaa	Silva agro
Statoil Valga	Pikk 1, Valga	TELE2
Taagepera Loss	Taagepera	Taagepera
Taheva Lastesanatoorium	Taheva vald, Valgamaa	HarglaWDS1
Tamme Külalistemaja	Tamme pst.6 Pühajärve	Tamme
Torupilli talu	Riidaja küla, Põdrala vald	Torupilli
Tehvandi Spordikeskus	Nüpli küla, Otepää vald	Tehvandi Keskus
Tõrva kesklinn	Tõrva linn	Torva_kesklinn
Valga Jaam	Jaama 12, Valga	Kutseoppekeskus
Valga Maavalitsus	Kesk 12, Valga	ValgaMV
Valga Munitsipaalvõrk	Valga kesklinn	ElionValga
Valga Raekoda	Kesk 11, Valga	ValgaRaekoda
Valga Staadion	E.Enno tn 15	Elion
Valga Raamatukogu	Aia 12, Valga	Valga Raamatukogu
Valga Muuseum	Vabaduse tn 8, Valga	Elion
Väheru Munitsipaalvõrk	Väheru küla Karula vald	Karula

Allikas: www.wifi.ee

7.9.8 AS Eesti Post Lõuna regioon

Valga piirkondlik postkontor

Aadress Kesk 10, 68201 Valga

Telefon 764 3663, faks 766 1147

Tabel 7-51 Töödeldud postisaadetisi (tuh tk)

	2003	2004	2005*	2006	2007
Sisse					
Kirjad	1025	1045,1	631	860,9	1071,6
Postipakid	40,5	39,4	41,6	35,5	38,1
Rahakaardid	2,3	2,3	3	1,8	2,3
Välja					
Kirjad	551,3	612,3	417,8	408,2	458,4
Postipakid	0,5	0,8	0,5	1,0	2,9
Rahakaardid	3,2	2,6	2,0	1,8	1,2

Märkus: * 1. juulist alates läheb osa saadetistest otse Elva ja Tõrva postkontoritesse

Allikas: AS Eesti Post

Tabel 7-52 Perioodika tellimine

	2003	2004	2005	2006	2007
Tellimusi vormistati (tuh kr)	4200	3948	3202	4368	3278
Ajalehti (nimetusi)	156	132	171	173	97
Ajakirju (nimetusi)	302	248	365	358	244

Allikas: AS Eesti Post

Tabel 7-53 Enim tellitud ajalehed ja ajakirjad (tk)

Ajalehed	2005	2006	2007
Valgamaalane	2771	2980	2593
Postimees	2249	2519	1811
Maaleht	1404	2327	1285
SL Õhtuleht	1127	2039	1016
Teleleht	751	1059	638
Ajakirjad			
Kodutohter	665	534	653
Naisteleht	...	...	506
Kodukiri	564	507	502
Eesti Naine	471	385	491
Kroonika	526	663	457

Allikas: AS Eesti Post

7.10 Põllumajandus

7.10.1 Põhinäitajad

Tabel 7-54 Valgamaa loomade arv

Loomaliik	2003	2004	2005	2006	2007
Veised	10 159	10 092	9982	10 011	9441
Piimalehmad	4513	4558	4713	4201	4087
Sead	7864	6734	6931	9271	7012
Lambad, kitsed	3089	3489	4346	5187	7105

Allikas: Valgamaa Veterinaarkeskus

Tabel 7-55 Põllumajandustootjatele määratud toetused (tuh kr)

Toetused	2003	2004	2005	2006	2007
Piimalehma kasvatamise toetus	3398	3360	-	4399	7300
Teraviljatoetus	5116	-	-	-	-
Ute ja kitse kasvatamise toetus	205	307	445	517	798
Sertifitseeritud seemne kasvatamise toetus	21	15	-	-	-
Ammelehma kasvatamise toetus	276	-	512	803	1045
Nõuandetoetus	81	-	-	-	-
Koolitustoetus	3	-	-	-	-
Põllumajanduslik keskkonnatoetus	2066	13 591	596	16 622	17 110
Intressitoetus	463	-	-	-	-
Põllumajanduskindlustustoetus	10	-	-	-	-
Põllumajandusmaa lupjamise toetus	396	-	941	853	-
Põuakahjude hüvitamine	-	-	-	413	-
Noor- ja nuumveise kasvatamise toetus	1097	-	-	-	-
Kartuli, puu- ja köögivilja ning marjade kasvatamise toetus	90	-	-	-	-
Praktikatoetus	24	-	68	24	59
Maaparandussüsteemi hooldustoetus	427	-	202	202	-
Elatustalude kohanemise toetus	-	-	1925	2566	-
Ebasoodsate piirkondade toetus	-	7260	7541	272	8062
Sõnnikuhoidlale esitatavate veekaitsenõuetega vastavusse viimise toetus	-	-	3389	4657	-
Ühtne pindalatoetus	-	14 933	19 990	22 048	30 136
Põllukultuuri kasvatamise täiendav otsetoetus	-	10 143	8375	12 158	10 844
Veise kasvatamise täiendav otsetoetus	-	3548	5897	2555	4041
Põllumajandusmaa metsastamise toetus	-	-	907	1176	153
2005. a kütuseaktsiisi osaline hüvitamine põllumajandustootjatele	-	-	-	366	2
Põllumaj.-kultuuri täiendav otsetoetus	-	-	-	-	5488
Ohustatud tõugu looma pidamise toetus	-	-	-	-	200
KOKKU	13 673	53 157	50 788	69 631	85 038

Allikas: PRIA

Tabel 7-56 Riikliku arengukava (RAK) investeeringutoetused

	2006	2006	2007	2007
	Toetussumma heakskiidetud (kr)	Väljamakstud toetussumma (kr)	Toetussumma heakskiidetud (kr)	Väljamakstud toetussumma (kr)
Põllumajandustootmise investeeringutoetus	1 642 275	3 116 259	3 907 485	1 643 279
Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus	628 868	-	-	628 868
Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise toetus	-	3 830 637	2 993 184	210 598
Integreeritud maaparandus	2 833 059	-	-	2 259 579
Külade taastamine ja arendamine	2 447 416	2 467 063	-	1 298 415
Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede	-	-	2 794 720	961 954
Metsamajandus	389 166	324 156	2 027 061	484 005
Vesiviljeluse investeeringutoetus	-	544 136	951 706	695 205
Nõuande ja teabeleviteenuste toetamine	169 723	209 289	445 474	161 486
sh Nõuandekeskuse starditoetus	-	124 000	-	-
sh Nõuandetoetus	13 959	13 959	93 506	93 506
sh Üleriikliku infopäeva korraldamine	18 284	12 258	188 850	-
sh Maakondliku infopäeva korraldamine	137 480	59 072	163 118	67 980
KOKKU	8 110 507	10 491 540	13 119 630	8 343 389

Allikas: PRIA

7.10.2 Valgamaa Põllumeeste Liit

Aadress Lai tn 19, 68203 Valga

Telefon 764 1754, 504 2260, e-post jaan.bachmann@mail.ee

Nõuandekeskuse telefon 766 1754, e-post valga.nk@gmail.com

Liidu esimees ja nõuandekeskuse juhataja Jaan Bachmann

Valgamaa Põllumeeste Liit on asutatud 1992. aastal ja töötas kuni 2004. aastani Valgamaa Põllumajandustootjate Liidu nime all. 2006. aasta aprillis ühines Valgamaa Põllumeeste Liiduga Valgamaa Talupidajate Liit. Valgamaa Põllumeeste Liidu koosseisus töötab akrediteeritud Valgamaa Nõuandekeskus. Jätkatakse ka lepingulisel alusel Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga (EPKK) teabelevi teenuste osutamist. Valgamaa Põllumeeste Liit on põllumeeste ja töötlejate ühendus, mille liikmed on andnud suurema osa maakonna põllumajandustootjate ja töötlejate käibest maakonnas, tootes 100% kanamunadest, linnulihast, 95% sealihast ja piimast, 90% teraviljast. Liidu liikmed on andnud maakonnas toidulauale absoluutse enamuse töödeldud põllumajandussaadustest ja toormest toiduainetetööstusele. Läinud aastal said Valgamaa põllumehed mitmete tunnustuste osalisteks: Liivaku talu taluperemees Arno Kõiv sai ainukese tegevpõllumehena põllumajandusministeeriumi hõbedase teenetemärgi, tootmistalude konkursil võitis kolmanda koha Kitse-Ado talu taluperemees Ats Käis, alternatiivtalude konkursil said esikoha Udumäe turismitalu perenaine Tiia Rüütel ja peremees Jaan Rüütel. Valga Maavalitsuse poolt antava Valgamaa Vapimärgi sai Leigo talu taluperemees Tõnu Tamm ja Valgamaa Teenetemärgi OÜ Kesa-Agro juhataja Venda Vihmann, kes on vabariigis tuntud suurte saakide meistrina.

Valgamaa Põllumeeste Liidu peamine ülesanne on aidata võimalikult paljudel tänastel põllumeestel saada jätkusuutlikuks ka järgmisteks aastateks. Maal peaksid jääma alles kõik tänased majapidamised ja sinna peaks tulema juurde haritud ning ettevõtlikke noori. Üks prioriteetsemaid tegevusi on ühistulise tegevuse tugev arendamine ja seda eriti väiksemahuliste tootjate ning alternatiivsete tegevustega tegelejate osas. Eesmärk on ka tugevate külaseltside moodustumisele kaasaaitamine. Oluliseks peetakse interneti arendamist maale, sest täna enamusele taluperedest see kättesaadav ei ole ja seda just talurahvale vastuvõetamatute hindade tõttu.

Tootmise ja töötlemise arendamisel on lähtutud keskkonnasõbraliku ja intensiivse tootmise edendamise põhimõtetest. Pidevalt on täiendatud tehnoloogilist baasi ja tootmise tehnoloogiat ning rajatud uusi tootmishooneid.

Liidu aktiivse tegutsemise tulemusena koos teiste maakondlike liitudega on suudetud saada põllumeestele täiendavaid vahendeid, näiteks ÜPT ja kultuuride otsetoetusele lisaks ligi 380 krooni hektarile, 2008. aastaks top-up väljamakseks 100%, Saavutati loomsete jäätmete maksuvaba töötlemine. Rakendamisel on põllumeestele alaliselt funktsioneeriv kultuuride kindlustuse süsteem. Jätkus koostöö Mecklenburg-Vorpommeri liidumaa, Leedu ja Läti põllumeestega.

Oma kohuseks peetakse liikmete ja kõigi teiste maakonnas tegutsevate progressiivselt mõtlevate ja edasiarenemist soovivate maaelanike koolitamist ja nõustamist. Ise on viidud läbi 6 õppepäeva ning teiste maakondade keskuste kaudu neid tellitud 16. Nõuandekeskuses töötab 14 atesteeritud konsulenti. On antud välja oma infolehe 8 numbrit, iga tiraaž 1000. Lepingulisele tööle on võetud 14 atesteeritud konsulenti ja 2 nõustajat. Jätkub konsulendikandidaatide otsimine. Õppepäevade teemad on olnud ja on ka edaspidi Euroopa Liidu direktiivide ja siit tulenevate Eesti Vabariigi määruste ja seaduste tutvustamine ja neist tulenevate kohustuste täitmine. Selle tulemusena peavad kujunema välja keskkonnanõudeid täitvad ökonoomsed ja EL tugeva konkurentsitingimustes vastupidavad jätkusuutlikud tootjad. Samas aga peavad paranema kõigi maaelanike elutingimused ja võimalused tegelda alternatiivsete tegevustega. Üks põhilisemaks tegevusi on olnud ka aktiivne osalemine EL struktuurifondide kujundamise arutelus aastateks 2007–2013.

Olulisemad järjepideva tegevuse tulemused Eestimaa Põllumajandustootjate Keskliidu maakondliku organisatsioonina olid:

1. Suureneb riigieelarve ja otsetoetuste TOP-UP (2008. a 767,8 miljonit krooni, 2007. a oli 707 miljonit).

2. Aktiivselt osaleti ja plaanitakse ka edaspidi osaleda erikütuse aktsiisi küsimuste arutelus, taotledes praeguse ligi 1000kroonise aktsiisi vähendamist 330ni, aga ka kütuse värvimise lõpetamist ning kultuuride rühmadele odava kütuse kvootide kehtestamist hektari kohta.

3. Jätkusid arutelud keskkonnaministeeriumiga seaduste täiendamiste või muutmiste üle (veeseadus, maareformi seadus jne). Üks küsimus oli ja on jätkuvalt kasutusvalduses olevate maade väljaostmine.

4. Tõsised arutelud käisid ÜPP tervisekontrolli osas, kus kaitsti maakonna tootjate seisukohti.

5. Aktiivselt osaleti taastuv- ja eriti bioenergia ning selle maakondlike rakendamisvõimaluste uurimisel.

6. Jätkuvalt saavutati soovitud tulemus loomsete jäätmete käitlemisel Väike-Maarjas.

7. Aktiivselt osaleti MAK seirekomisjonis ning Maaelu arengukava aastateks 2007—2013 määruste väljatöötamisel.

8. Tehti palju tööd hariduse, kutseomistamise ja innovatsioonitegevuse vallas. Nii alustati koostöös EMÜ majandus- ja sotsiaalinstituudiga tegevust agraarökonoomika uuringute taaskäivitamiseks. Aktiivselt on tegeldud põllumajandustöötajate kutsekvalifikatsiooni omistamistega.

9. On kohtutud Riigikogu fraktsioonide ja komisjonide ning ministritega. Hea side on põllumajandus-, rahandus- ning keskkonnaministriga.

Väga hästi on sujunud koostöö Põllumajandusministeeriumi, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ning PRIAga. Tihedam peaks olema koostöö Valga Maavalitsusega. Kavas on jätkata koostöö tihendamist kohalike omavalitsustega, MTÜga Valgamaa Kodukandi Ühendus, Valgamaa Arenguagentuuri ja mitmete teiste büroode ja liikumistega.

Valgamaa Põllumeeste Liidu Nõuandekeskus

Aadress Lai 19, 68203 Valga

Telefon 766 1754, 764 1754, 514 5264, e-post valga.nk@gmail.com

Juhataja Jaan Bachmann

Tehniline sekretär Airi Kivi

Valgamaa Nõuandekeskus on EL nõuetele vastav ja akrediteeritud keskus Valgamaa Põllumeeste Liidu ühe osana, mis on juba tegutsenud 2005. aasta juulist.

Nõuandekeskuste peamised ülesanded on :

• tutvustada põllumeestele ja maaelanikele, sh metsaomanikele EL direktiive ja nendest tulenevaid EV määrusi ja seaduseid;

• põllumeeste ja maaelanike õpetamine ja koolitamine õppe- ning infopäevadel;

• põllumeeste ja maaelanike nõustamine atesteeritud konsulentide ja heade, oma oskusi tundvate praktikute abil;

• põllumeeste abistamine toetustaotluste vormistamisel;

• põllumeeste ja maaelanike varustamine vajaliku kirjanduse ja väljaannetega, mis on vajalikud tootmise jätkusuutlikuks muutmiseks;

• alternatiivsete tegevuste otsimine, soovitamine ja nende ellurakendamine;

• põllumeeste ja maaelanike küsimustele vastamine;

• kahetunnise tasuta nõustamise pakkumine;

• raamatupidamisteenuse osutamine;

• maamõõtmise ja mullaproovide võtmise teenuse osutamine.

Nõuandekeskuse kooseisus töötavad loomakasvatus-, taimekasvatus-, metsandus-, ehitus-, maaparandus-, finantsmajandus- ja maaettevõtluskonsulendid. Kuna nõuanded on tasulised, aitavad vastava eriala konsulendid vormistada nõuande saajal ka taotlused PRIA-le nõuandetoetuse saamiseks. Praegu hüvitatakse 75% nõuande maksumusest, kuid mitte rohkem kui 20 000 krooni ühe ettevõtja kohta aastas.

Nõuandekeskusest on kujunenud koht, kuhu maaelanik saab oma küsimuste ja murega pöörduda. 2007. aastal anti nõuandekeskuses keskmiselt 45 lühemat nõuannet päevas ehk 1040 korral, iga päev saadeti välja vähemalt 5 informatsiooni. Teostati 17 individuaalnõustamist. Nõuandekeskus töötab ka teabeleviga. Antakse edasi saabunud teave, seaduseelnõud, seadused-määrused ja muu maarahvale vajalik. Kogutakse tagasisidet ning edastatakse see. Kaks korda kuus onkohal Jõudluskontrolli esindaja.

7.10.3 Taimetoodangu Inspektsiooni Valga büroo

Aadress Lai 19, Valga 68205

Telefon/faks 764 0831

Büroo juhataja Sirje Allik

Valga büroo koosseisus oli 2007. aastal 3 töötajat. Valga büroo töötajate tööalasteks ülesanneteks on teostada riiklikku järelevalvet Valga maakonnas taimede, taimsete saaduste ja muude objektide üle nende sisse- ja väljaveol, taasväljaveol ja aiandustoodete turustamisel, seemnete ja taimse paljundusmaterjali tootmisel ja turustamisel, taimekaitsevahendite ja -seadmete kasutamisel ja turustamisel, tuulekaera tõrje abinõude täitmise üle, kontrollida mahepõllumajanduslikku tootmisviisi, jälgida ja tõkestada ohtlike taimekahjustajate levikut ning teostada antud pädevuse ulatuses seaduses ettenähtud alustel ja korras õigustoiminguid füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes.

Tegevuse põhieesmärk: järelevalve kaudu parendada toodetava ja turustatava taimse toodangu kvaliteeti, aidates kaasa puhta elukeskkonna säilimisele.

Tulem: tõhusa riikliku järelevalvega on keskkonda ohustavad riskid Taimetoodangu Inspektsiooni järelevalvevaldkondades minimeeritud ja ohjatavad, nõuetele mittevastavate kaubasaadetiste pääs riigi territooriumile on takistatud, turustatav taimne toodang, mahepõllumajandustoodang ja põllumajandussisendid vastavad kehtestatud nõuetele.

Tabel 7-57 Järelevalve teostamine Valga maakonnas

Valdkond	Inspekteerimisi 2006. aastal	Inspekteerimisi 2007. aastal
Seemned	14	11
Taimetervis	70	84
Taimekaitse	47	42
Mahepõllumajandus	106	117
Tuulekaera tõrjeabinõud	10	18

Allikas: Taimetoodangu Inspektsioon Valga büroo

Tabel 7-58 Kontrollproovide võtmine Valga maakonnas

Valdkond	Proovide arv 2006. aastal	Proovide arv 2007. aastal
Taimetervise valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	184	154
Teravilja seemneproovid saadetud laboratoorsele analüüsimisele	23	22
Taimekaitse valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	5	5
Mahetootmise valdkonnas saadetud laboratoorsele analüüsimisele	1	1
Taimetervise monitooringu käigus võetud proovid, mis saadetud laboratoorsele analüüsimisele	26	24
Võetud proovid inspekteerimisel ja analüüsitud kohapeal	2	3

Allikas: Taimetoodangu Inspektsioon Valga büroo

Fütosanitaarsertifikaate väljastati 21 tk (2006. aastal 36 tk)

Valga maakonnas oli 2007. aasta lõpu seisuga 64 mahepõllumajandusliku tootmisega tegelevat ettevõtet, neist 27 ettevõtjat tegeles ainult mahepõllumajandusliku taimekasvatusega ja 37 ettevõttes on tunnustatud nii mahepõllumajanduslik taimekasvatus kui ka loomakasvatus.

Mahepõllumajandusliku üleminekuaja läbinud ja üleminekuajal olevaid maid oli 2007. aastal Valgamaal kokku 5328 ha.

7.10.4 Valgamaa Veterinaarkeskus

Aadress Tartu mnt 79, 68205 Valga

Telefon 766 6712, faks 766 6711

E-post info.valga@vet.agri.ee

Juhataja Urve Laidvee

Veterinaarkeskuse põhiülesanded

1. Loomade ja lindude nakkus- ja mittenakkavate haiguste diagnostika, ärahoidmine ning tõrje.

2. Elanikkonna kaitsmine inimestele ja loomadele ühiste haiguste eest.

3. Järelevalve toidutoorme ja toidu käitlemise üle ehk toiduohutuse alane kontroll kogu toiduahela ulatuses, s.o rakendades "laudast lauani" põhimõtet.

4. Järelevalve sööda ja söödatootmise nõuetekohasuse üle.

Koosseis

18 järelevalveametnikku, 1 abiteenistuja ja 9 volitatud veterinaararsti maastikul.

Loomatervishoiualane järelevalve

Veterinaartegevus on loomade ja inimeste tervise kaitseks ning loomade heaolu tagamiseks rakendatavate abinõude süsteem, mis hõlmab loomatervishoiu-, loomsete saaduste hügieeni- ja loomakaitsealaseid toiminguid.

Tabel 7-59 Järelevalveobjektid

Tegevusvaldkond	Arv
Loomakasvatusettevõtted	667
sh toorpiima turustavad farmid	57
Loomseid kõrvalsaaduseid käitlevad ettevõtted	1
Loomsetest kõrvalsaadustest saadud toodete laod	1

Allikas: Valgamaa Veterinaarkeskus

Tabel 7-60 Nakkushaiguste diagnostika

Loomaliik	Teostatud diagnostilisi uurimisi	Reageeris positiivselt
Veised	26 163	-
Sead	489	5
Hobused	135	18
Lambad/kitsed	903	34
Linnud	3691	1
Metssead	256	1
Hirvlased	17	-
Metslinnud	6	-

Allikas: Valgamaa Veterinaarkeskus

Toidukontroll

Toidukontrolli eesmärgiks on tagada tarbijale ohutu ja igakülgselt nõuetele vastav toit.

Eesmärgiks on järelevalve teostamise käigus saada kinnitust toidu käitlemise nõuetekohasusest ning rakendada meetmeid juhul, kui toidu käitlemine ei vasta nõuetele.

Tabel 7-61 Järelevalveobjektid

Käitlemisvaldkond	Arv
Lihakäitlemisettevõtted	5
Piimakäitlemisettevõtted	2
Muna ja munatoodete käitlemisettevõtted	2
Mee esmatootjad	4
Kalatoodete esmatootjad	1
Mitteloomse toidu töötlemisettevõtted	9
Jaekaubandus- ja toitlustusettevõtted	307
Toidutoorme ja toidu ladustamisettevõtted	3
Toiduveoettevõtted	3

Allikas: Valgamaa Veterinaarkeskus

Tabel 7-62 Tarbija kaitsmiseks toidust pärinevate ohtude eest ja toidu ning toidutoorme omaduste hindamiseks läbi viidud laboratoorsed uuringud

Proovi liik	Võetud proove	Mittevastavaid proove
Toiduohutuse proovid	140	8
Salmonella seire proovid	314	6
Saasteainete seire proovid	375	1

Allikas: Valgamaa Veterinaarkeskus

Tabel 7-63 Teostatud veterinaar-sanitaarset ekspertiisi lihakehadele

Loomaliik	Kontrollitud lihakehade arv
Veised	9631
Sead	82 198
Lambad/kitsed	394
Hobused	12
Kanad	5830
Ulukid	1

Allikas: Valgamaa Veterinaarkeskus

Söödahügieen

Järelevalve peamine eesmärk on tagada söödaohutus kogu toiduahelas, alates sööda tootmisest turuleviimise eesmärgil kuni toidu tootmiseks peetavate turustamisotstarbeliste loomade söötmiseni.

Tabel 7-64 Järelevalveobjektid

Tegevusvaldkond	Arv
Registreeritud söödatootjad	101

Allikas: Valgamaa Veterinaarkeskus

8. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

8.1 Sotsiaalkindlustus ja hoolekanne

Tabel 8-1 Peretoetuste väljamaksmine (tuh kr)

Toetuse liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Peretoetused kokku	14 764	46 641,1
sh Sünnitoetus esimesele lapsele	137	685,0
Sünnitoetus teisele ja igale järgnevale lapsele	169	845,0
Sünnitoetus mitmikutele	2	10,0
Lapsetoetus esimesele lapsele	4390	16 199,7
Lapsetoetus teisele lapsele	2112	7784,7
Lapsetoetus kolmandale ja igale järgmisele lapsele	632	6909,9
Lapsehooldustasu kuni 3-aastase lapse eest	616	4486,9
Kolmelapselise pere kvartalitoetus	483	849,9
Nelja- ja viielapselise pere kvartalitoetus	173	641,1
Kuue- ja enamalapselise pere kvartalitoetus	34	208,1
Seitsme- ja enamalapselise pere toetus	17	515,6
Üksikvanema lapse toetus	771	3760,7
Lapse koolitoetus	5170	2326,1
Eestkostetava või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetus	58	1418,4

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-2 Vanemahüvitis

Toetuse liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Vanemahüvitis	300	18 576,8
Vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe	9	68,8

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-3 Riiklik pensionikindlustus

Pensioni liik	Saajate arv	Summa (tuh kr)
Riikliku pensionikindlustuse kulud kokku	11 319	413 140,9
Vanaduspension	8046	334 166,9
Väljateenitud aastate pension	40	1725,1
Töövõimetuspension	2628	63 831,7
Toitjakaotuspension	266	5944,6
Rahvapension	293	4391,4
Politseiametniku pensionid	28	2050,6
Kaitseväeteenistuse seaduse alusel pensionid	18	1030,6

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-4 Puuetega inimeste sotsiaaltoetused

Toetuse liik	Saajate arv 2007	Summa (tuh kr) 2007
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused kokku	6015	30 271,3
Puudega lapse toetus	195	3196,7
sh keskmise puudega lapse toetus	76	1089,9
raske ja sügava puudega lapse toetus	119	2106,8

Puudega 16-aastase ja vanema lapse toetus	5665	26 520,4
sh keskmise puudega inimese toetus	1520	3763,3
raske puudega inimese toetus	3397	16 879,5
sügava puudega inimese toetus	748	5877,6
Hooldajatoetus	60	264,0
sh hooldajatoetus puudega 3–16-aastase lapse kasvatajale ja vanema inimese toetus	60	264,0
Puudega vanema toetus	57	259,8
Rehabilitatsioonitoetus	38	30,4

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-5 Muud hüvitised ja väljamaksed

Hüvitise liik	Saajate arv	Summa(tuh kr)
Alaealistele, isikutele kellele on määratud töövõimetuspension või rahvapension töövõimetuse alusel (puhkuseseadus, §26)	920	502,7
Lisapuhkepäev puudega lapse vanemale (töö ja puhkeaja seadus, § 23)	27	64,4
Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud kahjuhüvitised	57	854,3
Matusetoetus	492	1 278,0
Represseeritutele makstavad hüvitised	749	523,3

Allikas: Sotsiaalkindlustusamet

Tabel 8-6 Sotsiaalhoolekandealane tegevus

	2005	2006	2007
Sotsiaalhooldajate arv maakonnas	25	25	26
Teenindatavate isikute arv	174	169	193
Teenindamisega seotud kulud kr (omavalitsuste eelarve)	1 237 972	1 375 711	1 842 695

Tabel 8-7 Hoolekandeasutused

Hoolekandeasutus	Kohti	Täidetud	Asukoht	Haldaja
MTÜ Paju Pansionaadid sh Erihoolekanne Üldhooldekodu	103 63 40	102 63 39	Paju, Tõlliste vald	Mittetulundusühing
MTÜ Valga Hoolekandekeskus	60	63	Peetri 2, Valga	Valga linn
Valga Lastekodu Kurepesa	30	35	Kungla 12, Valga	Valga linn
SA Taheva Sanatoorium: sh Lastekodu osakond Hooldekodu osakond	60 20 40	73 27 46	Taheva vald	Taheva vald
MTÜ Hellenurme Mõis	250	233	Hellenurme, Palupera vald	Mittetulundusühing
OÜ Taagepera Haigla Hooldekodu	17	16	Taagepera, Helme vald	Äriühing
Hargla Hooldekodu	16	19	Hargla, Taheva vald	Taheva vald
Hummuli Avahooldekeskus	8	8	Hummuli vald	Hummuli vald
Karula Hooldemaja	15	15	Lüllemäe, Karula vald	Karula vald
Tõrva vanurite ja invaliidide pansion	7	6	Valga mnt 58a, Tõrva	Tõrva linn
Laatre Sotsiaalmaja	8	8	Laatre, Tõlliste vald	Tõlliste vald
Sangaste Pansionaat	29	24	Nooruse 2 Sangaste vald	Sangaste vald

Otepää Päevakeskus-Hooldekodu Eakate hoolekanne	21	21	Kastolatsi tee 25, Otepää	Otepää vald
MTÜ Valgamaa Tugikeskus: Erihoolekanne Eakate hoolekanne	56 28 28	59 28 31	Kungla 28, Valga	Mittetulundusühing
Eesti PIK Valgamaa Koda			Kungla 15, Valga	Mittetulundusühing

Tabel 8-8 Päevakeskused

Päevakeskus	Asukoht	Haldaja
Domus Petri Kogu	Lai 5a, Valga	EELK Valga Peetri Luke Kogudus
Jeti Päevakeskus	Koorküla, Hummuli vald	Hummuli vald
Otepää Päevakeskus-Hooldekodu	Kastolatsi tee 25, Otepää	Otepää vald
Õru valla Päevakeskus	Õru vald	Õru vald
MTÜ Valgamaa Tugikeskus	Kungla 28, Valga	Mittetulundusühing
Puka Valla Päevakeskus	Kesk 15, Puka vald	Puka vald
Ala Päevakeskus	Ala Helme vald	Helme vald
Helme Päevakeskus	Helme vald	Helme vald
Jõgeveste Päevakeskus	Jõgeveste Helme vald	Helme vald
Kalme küla Päevakeskus	Kalme küla Helme vald	Helme vald
Karjatnurme Päevakeskus	Karjatnurme Helme vald	Helme vald

Tabel 8-9 Toimetulekutoetus ja täiendavad toetused omavalitsuste lõikes (kr)

Omavalitsus	Toimetulekutoetus			sh täiendav toetus		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Helme vald	693 320	433 793	313 967	174 650	192 060	139 665
Hummuli vald	251 749	163 428	119 176	151 895	84 000	46 000
Karula vald	417 500	387 978	351 279	90 364	71 875	80 242
Otepää vald	1 028 523	737 200	440 255	404 050	349 465	72 144
Palupera vald	329 187	317 589	233 840	30 750	36 217	32 888
Puka vald	234 429	114 453	68 322	7225	2800	1400
Põdrala vald	288 878	288 505	233 512	62 800	91 910	49 394
Sangaste vald	1 032 612	727 321	414 533	440 238	232 840	54 948
Taheva vald	640 075	491 000	342 242	217 337	140 510	12 381
Tõlliste vald	682 851	611 906	412 191	20 000	104 396	55 603
Tõrva linn	389 223	481 840	313 338	158 500	332 429	191 800
Valga linn	7 381 738	9 274 173	7 475 275	624 473	3 058 248	2 148 052
Õru vald	430 988	447 104	318 522	26 890	36 674	44 307
Kokku	13 804 073	14 476 290	11 036 452	2 409 172	4 733 422	2 928 824

Tabel 8-10 Täiskasvanud puuetega inimeste hoolekanne

	2006	2007
Hooldajatoetuse saajad aruandeperioodi jooksul	826	724
Hooldajatoetuse saajad, kelle eest maksti sotsiaalmaksu	393	204
Hooldatavaid aruandeperioodi lõpu seisuga	644	738
Hooldajatoetust makstud	2 156 229	2 171 949
Puuetega inimestele sotsiaaltoetuste maksmine	3 761 678	3 585 351
Hooldajatoetuseks ja puuetega inimeste sotsiaaltoetusteks ning muudeks kuludeks arvestatud summad, aruandeperioodi jooksul	8 243 529	9 091 409
Sotsiaalhoolekandeteenustele suunatud täiskasvanud puuetega inimesi	183	409

Tabel 8-11 Laste hoolekanne

	2003	2004	2005	2006	2007
Esmakordselt arvele võetud vanemliku hoolitsuseta lapsi	14	19	17	32	35
Paigutatud lastekodusse	3	12	7	9	10
Vormistatud eestkostet või hooldust	7	11	19	19	6
Oli eestkostel või hooldusel	77	83	68	57	55
Lapsendati	2	6	1	6	2
Lapsendatud lapsi arvel	82	59	59	65	58

Tabel 8-12 Tehniliste abivahendite soodustingimustel eraldamine omavalitsuste lõikes 2007. aastal

Omavalitsus	Klientide arv	Maksumus (kr)	Tasus riik (kr)	Tasus klient (kr)
Helme vald	42	175 151	140 602	34 549
Hummuli vald	23	34 847	23 193	11 654
Karula vald	30	38 403	25 943	12 460
Otepää vald	90	211 480	147 813	63 667
Palupera vald	16	33 928	25 446	8482
Puka vald	47	91 639	69 827	21 812
Põdrala vald	21	33 766	22 332	11 434
Sangaste vald	33	58 743	42 143	16 600
Taheva vald	36	63 307	41 056	22 251
Tõlliste vald	46	96 739	71 339	25 400
Tõrva linn	96	199 375	140 954	58 421
Valga linn	406	859 699	606 965	252 734
Õru vald	11	24 737	19 075	5662
Kokku	897	1 921 814	1 376 688	545 126

Tabel 8-13 Tehniliste abivahendite soodustingimustel eraldamine abivahendite lõikes 2007. aastal

Abivahendi tüüp	Maksumus (kr)	Tasus riik (kr)	Tasus klient (kr)
Liikumisabivahendid	388 112	312 175	75 937
Ortoosid ja proteesid	514 635	401 908	112 727
Põetus- ja hooldusvahendid	629 567	341 017	288 550
Nägemisabivahendid	72 448	60 487	11 961
Kuulmisabivahendid	317 052	261 101	55 951
Meelelahutus- ja arendavad abivahendid	-	-	-
Kokku	1 921 814	1 376 688	545 126

8.2 Tervishoid

Ambulatoorne üldarstiabi

Perearsti nimistuid maakonnas 17, ambulatoorset üldarstiabi osutavad 17 perearsti, 3 abiarsti, 18 pereõde ja 4 üldõde.

Eriarstiabi

Eriarstiabi osutatakse AS-s Valga Haigla, OÜ-s Tõrva Tervisekeskus ja SA-s Otepää Tervisekeskus, AS-s Pühajärve Puhkekodu Taastusravikeskus ja 7 OÜ või füüsilisest isikust ettevõtjatena töötavate eriarstide poolt.

Hambaravi

Hambaravi teenuse osutajaid maakonnas 10, neist erahambaravi asutusi 8 ja teise asutuse allüksusi 2 (AS-s Valga Haigla ja SA-s Otepää Tervisekeskus). Hambaproteesiteenust osutatakse AS-s Valga Haigla, Hiie Silma hambaravikabinetis, Helle Margi hambaravikabinetis.

Hambaraviasutustes töötab 16 arsti, sh eraarstidena 10. Proteesiarste on 4, hambatehnikuid 2. Õendusalatöötajaid hambaraviasutustes 13.

Statsionaarne arstiabi

Maakonnas on 3 tervishoiuasutust, kus osutatakse statsionaarset arstiabi.

AS-s Valga Haigla on 129 ravivoodit ja 4 päevastatsionaari voodikohta. Statsionaaris töötab 15 põhikohaga arsti ja 58 õendusalatöötajat.

SA-s Otepää Tervisekeskus on 18 hooldusravi voodit. Statsionaaris põhikohaga töötavaid arste ei ole, õendusalatöötajaid 4.

SA-s Tõrva Haigla on 20 hooldusravi voodit. Statsionaaris põhikohaga töötavaid arste ei ole, õendusalatöötajaid 7. SA Tõrva Haigla alustas tööd 1. juulil 2007.

Kiirabi

Maakonnas on 3 kiirabiteenust osutavat asutust:

AS Valga Haigla, alluvuses 1 kiirabibrigaad.

OÜ Tõrva Tervisekeskus, alluvuses 1 kiirabibrigaad.

SA Otepää Tervisekeskuses 1 kiirabibrigaad otsealluvusega Tartu Kiirabile.

Tabel 8-14 Ambulatoorne arstiabi (ühe elaniku kohta aastas)

	2003	2004	2005	2006	2007
Külastusi arsti juurde	4,7	5,2	4,9	4,9	5,4
Arsti kodukülastusi	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Külastusi hambaarsti juurde	1,2	1,5	1,3	1,4	1,3
Kiirabi külastusi	0,20	0,18	0,17	0,19	0,19

Tabel 8-15 Meditsiinipersonal

Nimetus	Täidetud ametikohad		Neist ambulatoorselt		Põhikohaga töötajad		Neist ambulatoorselt	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Arstid kokku	62,70	64,65	39,70	42,65	57	57	40	42
neist üldarst	3	2,50	2,75	1,25	3	1	3	1
perearst	16,50	17	16,50	17	17	17	17	17
sisearst	4	4	-	0,60	3	3	-	1
üldkirurg	7	6,25	2,25	2,50	5	6	2	3
uroloog	0,50	0,50	0,25	0,25	-	-	-	-
günekoloog	6,75	7,25	3,25	3,50	6	6	3	3
pediaater	3,05	2,80	1,3	1,30	3	3	1	1
neuroloog	2,75	2,50	1	0,50	3	2	1	-
oftalmoloog	2,25	2,25	1,25	2,25	3	3	2	3
otorinolarüngoloog	1,25	1	1,25	1	1	1	1	1
psühhiaater	1	2	1	2	1	2	1	2
taastusraviarst	4,25	3,25	3	2	4	4	3	3
Õendusalatöötajad kokku	119,15	114,10	55,65	44,85	120	113	57	46
neist üldõde	51,25	54,85	15	12,85	52	53	17	14
pereõde	18	18	18	18	18	18	18	18
ämmaemand	9,25	9,25	2,50	2,75	10	10	3	3

Tabel 8-16 Voodikohtade iseloomustus

Asutuse nimetus	Voodikohti		Keskmiselt ravitud haigete arv		Voodikoormus		Keskmine ravikestvus	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
AS Valga Haigla	129	129	3532	3326	226,0	219,2	8,0	8,2
Otepää Tervisekeskus	18	18	189	203	200,8	219,4	19,1	19,5
SA Tõrva Haigla	-	20	-	63	-	91,7	-	32,2

Tabel 8-17 Voodikohtade profiil

Voodikohtade profiil	Voodikohti		Keskmiselt ravitud haigetearv		Voodikoormus		Keskmine ravikestvus	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Sisehaigused	60	60	1683	1654	254,6	251,4	9,1	9,3
Pikaravi/ hooldusravi	30	50	295	379	240,9	242,5	24,5	21,5
Intensiivravi	6	6	203	195	157,3	156,8	4,7	6,9
Kirurgia	15	15	628	524	292,2	241,3	7,0	6,8
Sünnitus	10	10	252	290	88,6	110,7	3,5	3,7
Günekoloogia	11	11	219	162	86	81,8	4,3	5,3
Neuroloogia	-	-	-	-	-	-	-	-
Naha-suguhaigused	-	-	-	-	-	-	-	-
Lastehaigused	15	15	441	388	148,3	162,2	5,0	5,0
Kokku	147	167	3721	3592	222,8	216,9	8,6	8,4

Tabel 8-18 Enamesinenud esmased haigusjuhud (%)

Täiskasvanud	2006	2007	Lapsed	2006	2007
Hingamiselundite haigused	24,7	17,9	Hingamiselundite haigused	46,7	40,3
Vigastused ja mürgistused	11,3	9,0	Vigastused ja mürgistused	8,5	7,7
Kuse-suguelundite haigused	10,4	7,3	Nahk- ja nahaaluskoe haigused	7,3	5,9
Lihasluukonna- ja sidekoe haigused	10,6	8,2	Nakkushaigused	8,0	9,9
Silma-ja silmamanuste haigused	7,7	28,3	Kõrva- ja nibujätkehaigused	5,3	5,0
Seedeelundite haigused	6,2	5,4	Silma- ja silmamanuste haigused	5,4	15,6
Naha- ja nahaaluskoe haigused	5,0	3,6	Seedeelundite haigused	9,9	8,1
Vereringeelundite haigused	4,5	4,1	Lihasluukonna- ja sidekoehaigused	1,7	1,6
Nakkushaigused	5,0	4,0	Kuse- ja suguelundite haigused	1,3	1,2
Psüühika- ja käitumishäired	2,9	2,1	Psüühika- ja käitumishäired	1,4	1,2
Kõrva- ja nibujätkehaigused	3,4	2,4	Närvisüsteemihaigused	0,5	0,4
Närvisüsteemihaigused	1,9	1,8	Vereringeelundite haigused	0,1	0,1
Muud haigused	6,4	5,9	Muud haigused	3,8	3,1

Tabel 8-19 Täiskasvanute surma põhjused

	2006		2007	
Surma põhjused	Juhud	%	Juhud	%
Vereringehaigused	273	48,8	257	51,2
Vanadussurm	25	4,5	25	5,0
Pahaloomulised kasvajad	100	17,9	75	14,9

Õnnetusjuhtumid	17	3	16	3,2
Muud haigused, sh	145	25,9	129	25,7
mürgistused alkoholist	10	1,8	14	2,8
mürgistused narkootikumist	-	-	-	-
enesetapud	2	0,3	3	0,6
rünne	1	0,2	1	0,2

Tabel 8-20 Laste surma põhjused (juhtude arv)

Surma põhjused	2005	2006	2007
Õnnetusjuhtumid	-	-	2
Haigused	-	-	1

Tabel 8-21 Nakkushaiguste esinemisjuhud

Haiguse nimetus	2003	2004	2005	2006	2007
Salmonelloos	-	4	5	-	11
Soolenakkus	11	14	21	28	46
Viirushepatiit	-	2	2	-	5
Puukentsefaliit	4	-	1	7	-
Puukborrelioos	4	1	2	2	2
Tuberkuloos	14	7	15	9	23
Tuulerõuged	139	210	111	200	189
Sarlakid	8	7	3	3	6
Läkaköha	5	9	-	-	10
Sügelised	101	116	98	59	39
Enterobiaas	19	31	25	10	17
HIV-tõbi	-	-	-	1	1

8.3 Terviseedendus

Tervise edendamine on suunatud inimese tervist väärtustava ja toetava eluviisi kujundamisele, tervisliku elulaadi soodustavate võimaluste ning tingimuste loomisele. Valdkond hõlmab terviseteabe levitamist, tervistavate teenuste ja tegevuste arendamist ja soodustamist, samuti tervist kahjustavate käitumisviiside piiramist ning reguleerimist. Terviseedenduslikud tegevused on suunatud kogu maakonna elanikkonnale.

Valgamaa Tervisenõukogu koordineerimisel viidi maakonnas ellu järgmisi riiklikke programme ja strateegiaid:

- Nakromaania ennetamise riiklik programm aastani 2012
- Eesti Riiklik HIV ja AIDSi strateegia aastateks 2006—2015
- Südame- ja veresoonkonnahaiguste (SVH) ennetamise riiklik strateegia 2005—2020
- Eesti Haigekassa poolt finantseeritud tervist edendav projekt "Traumade ja alkoholi tarbimise ennetamine Valga maakonnas"

Vastavalt HIV/AIDSi ja narkomaania tegevuskavas planeeritud projektikonkursile rahastati ja viidi ellu alljärgnevad projektid:

- Valga Linnavalitsus "Terves koolis terve vaim" – 1435 krooni
- Taheva Vallavalitsus "Liigu palju, õigesti söö, siis sa haigused lööd!" – 3000 krooni
- MTÜ Võrkpalliklubi Viktooria "Suvi 2007" – 10 000 krooni
- Valga Linnavalitsus "Liikumises peitub tervis" – 6665 krooni
- Palupera Vallavalitsus "Läki õue" – 7900 krooni
- Valga Internaatkool "Vaata enda sisse!" – 6000 krooni

Projektikonkurss 2007 "Vigastuste ennetamine ja turvalise keskkonna edendamine koolieelsetes lasteasutustes" rahastati alljärgnevalt:

• Helme Vallavalitus "Olen terve ja tubli" – 10 000 krooni

• Sangaste Vallavalitsus "Lapse elu ja tegevuskeskkond turvaliseks" – 4000 krooni

• Tõrva Linnavalitsus "Kasvame ja kasvatame turvaliselt suureks" – 6000 krooni

• Tõrva Linnavalitsus "Koos liikluskoer Värdiga" – 7900 krooni

• Otepää Vallavalitsus "Turvaline õueala Otepää lasteaias Pähklike" – 9900 krooni

• Põdrala Vallavalitsus "Mänguväljaku turvaalus Riidaja Põhikooli lasteaias" – 7000 krooni

Maavanema 11.06.2007 korraldusega nr 449 rahastati täiendavalt:

• Valga Linnavalitsus "Tervisenädal" – 9100 krooni

• Valga Linnavalitsus "Walko lasteaia turvaline õueala" – 8000 krooni

• Valga Linnavalitsus "Turvalise keskkonna tagamine lasteaia õuealal" – 80 000 krooni

• Eesti Punase Risti Valgamaa Selts "Varesele valu" – 20 000 krooni

Tänu traumaprojektidele maakonnas on 7 lastaia õuealal tagatud kiigealuste turvalisus (turvapadjad) ning hügieen liivakastides. Paranenud on laste ja lastevanemate teadmised ohutuse ja turvalisuse tagamisel ning vigastuste vältimisel. Läbi on viidud 3 turvareidi lasteaedadesse (Walko, Buratino ja Pähklike), mille eesmärk oli hinnata turvalisust ja ohutust lasteaia ruumes ja õuealal.

Koolitused 2007

4., 18. ja 23.04.2007 toimusid 24 tunni ulatuses vaimsete ja füüsiliste traumade ennetamise alased koolitused omavalitsuste sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatele ning teistele lastega töötavatele spetsialistidele. Antud projekt viidi läbi koostöös Sotsiaalministeeriumiga. Koolitused viis läbi Perekeskuse Sina ja Mina koolitaja Reet Trašanov. Koolituse läbis kokku 16 inimest.

3.–27.04.2007 toimusid traumade ennetamise alased koolitused lastevanematele AS Valga Haigla Emade koolis. Koolitusi oli 4, viie tunni ulatuses. Kokku osales 35 noort ema. Koolituse ja küsitluse lastevanematele viis läbi ämmaemand Daina Kaska. Enamus vastajatest (71%) leidis, et Valgamaa on turvaline elupaik ja laste elu on ohutu nii kodus kui väljaspool kodu.

21.04.2007 Lüllemäe-Karula Tervise- ja Spordikeskuses kogupereüritus „Hoia süda terve" – osalejaid 42.

03.05.2007 toimus koolide, lasteaedade õpetajatele, kes tegelevad laste ja noorte liikluskasvatusega, liiklusseminar "Õppepäev jalgratturite koolitajatele" Valga politseijaoskonnas, osales 21 õpetajat 19 maakonna koolist. Koolitajaks Maanteeameti liiklusohutuse peaspetsialist Urve Sellenberg.

7.–14.05.2007 toimusid „Turvalise koolivaheaja" üritused koolides, mille raames tuletati õpilastele meelde vajalikud telefoninumbrid, kuidas ja millal neid kasutada. Samuti algtõed ujumise, liikluse ja tulekahju korral. Valgamaal ei hukkunud koolivaheajal ükski koolilaps. Meeldetuletav informatsioon edastati Valgamaa koduleheküljel ning koolide ja lasteaedade listis.

Liiklusohutuspäev algklasside õpilastele 13.05.2007. Koostöös Valga politseijaoskonna ja Kagu Teedevalitsuse Valga osakonnaga viidi läbi maakondlik jalgrattavõistlus "Vigurivänt 2007", osalesid 10–12aastased koolinoored, kokku 50 poissi ja tüdrukut seitsmest maakonna koolist.

22.–23.05.2007 toimus riigiteenistujatele, koostööpartneritele ning omavalitsustöötajatele koolitus "Oska ennast hoida stressist!". Koolitajaks arst, kinesioloog Viigi Viil. Osalejaid kokku 32.

13.09.2007 toimus Valga liikluslinnakus 1. klassi õpilaste liiklusõppepäev "Tark liikleja". Osales 199 last. Õppepäeva korraldasid koostöös Valgamaa Tervisenõukoguga Valga politseijaoskond ja Maanteeameti Kagu Teedevalitsus.

26.09.2007 Priimetsa tervisepäev, mõõdeti tervisenäitajaid, osalejatele õpetati esmaabi kohapeal esmaabitelgis. Tervisepäeval osalejaid 301.

29.09.2007 toimus Valga Gümnaasiumis esmaabivõistlus maakonna koolinoortele. Osales 41 koolinoort, ürituse õnnestumise tagamiseks oli kaasatud 29 Punase Risti vabatahtlikku. Noorte teadmisi hinnati abiandmise oskuste ja teadmiste kontrolliga traumajärgses situatsioonis. Rühmatöödes oskasid noored kasutada enesekaitsevahendeid (kummikindad, elustamise maskid jne), jälgides enese ohutuse tagamist abi ostutamisel. Kohtunikelt saadi peale ülesande sooritamist koheselt ka tagasiside. Viktoriini teemad käsitlesid politsei- ja päästmise alaseid küsimusi, samuti olid need Punase Risti organisatsiooni kohta. Kõigile osalenutele anti vastav esmaabitunnistus. Ürituse lõpus vaadati koos suveüritusel valminud videofilmi "Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea". Tublimad käisid koolivaheajal ekskursioonil.

29.09.2007 toimus Valga linnas orienteerumismatk peredele – osales 51 inimest, neist noorim 9-kuune ja vanim 82-aastane. Matka pikkus oli 5 km

04.10.2007 toimus Valga politseijaoskonna ja Valgamaa tervisenõukogu poolt korraldatud jooksukross "Pedeli Sügisjooks 2007" 3. ja 4. klassi õpilastele. Kõik osalejad said helkuri ning neile tuletati meelde, et liiklus pole naljaasi. Osa võttis 99 last, oma vanuseklassi parimad käisid koolivaheajal Aura Keskuses ujumas.

05.12.2007 toimus koolinoortele Valga Gümnaasiumi lasketiirus üritus "Laps ja relv" alapealkirjaga "Olen relvaga ettevaatlik", mille eesmärk oli selgitada noortele relvaga ohutut ümberkäimist ning juhtida tähelepanu jõuluajal pürotehniliste toodete kasutamisega seonduvale. Üritusel osales 80 koolinoort. Selle korraldasid Valga politseijaoskond, Valgamaa laskurklubi, Eesti Punase Risti Valgamaa Selts ning Valgamaa tervisenõukogu. Üritus toimus juba kolmandat aastat. Sel aastal oli ka üks õnnetus koolinoorega, kes sai kehalisi vigastusi isevalmistatud lõhkeseadeldise kasutamisel.

16.11.2007 – lasteaiaõpetajate koolitus "Laps ja lein", koolitajaks Eesti Moreno Koolituskeskuse koolitaja Pille Isat, psühholoog. Osalejaid 26, hinnang koolitusele "väga hea".

23.11.2007 toimus 8-tunnine koolitus haridusjuhtidele, sotsiaalpedagoogidele ning koolipsühholoogidele teemal "Erinevad lõõgastustehnikad, vabastav rühmanaeruteraapia". Koolitajaks terapeut Ülle Närska. Osalejaid 17, hinnang koolitusele "väga hea"

27.11.2007 toimus 8-tunnine koolitus maakonna omavalitsuste sotsialltöötajatele ja pedagoogidele teemal "Erinevad lõõgastustehnikad, vabastav rühmanaeruteraapia" Koolitajal terapeut Ülle Närska. Osalejaid 30, hinnang koolitusele "väga hea"

28.11.2007 toimus koolitus omavalitsustöötajatele teemal "Turvalise keskkonna edendamise võimalused paikkonnas", osalejaid 30. Koolitajaks AS Valga Haigla arst Ardo Valgepea. Hinnang koolitusele "hea"

HIV/AIDSi ja sõltuvusainete ennetusalased üritused/koolitused

16.02.2007 toimus AS Valga Haigla saalis koolitus maakonna terviseõpetuse õpetajatele teemal "Seksuaalkasvatus koolis. Kondoomikasutamise praktiline õpetus". Iga osalenud kool sai õppevahendi (mulaaž). Koolitajad: dr A. Kalinina ja ämmaemad D. Kaska.

07.03.—02.04.2007 toimusid 8 maakonna koolis 8. klasside õpilastele koolitused "Turvaliselt täiskasvanuks."

27.11.2007 toimus 6 tunni ulatuses Keeni Põhikoolis koolitus "Turvaliselt täiskasvanuks".

Rahvusvahelises kampaanias "Suitsuprii klass" osalemine. Võistluse 2006/2007 lõpetas Valgamaal 10 kooli (kokku 30 klassi 595 õpilasega). Võistlust alustas 2007/2008 12 kooli (kokku 54 klassi 954 õpilasega). Võistlus lõppes 30.04.2008

Raadios Ruut FM teemakohased raadiosaated maikuus. Saadetes rääkisid AS Valga Haigla arst Aive Kalinina ja ämmaemand Daina Kaska.

Tervisenõukogu süütas koostöös Eesti Punase Risti Valgamaa Seltsiga 01.12.2007 Valga Avatud Noortekeskuse esisel platsil küünaldest solidaarsuslindi. 30.11.2007 toimus AS Valga Haiglas AIDSi-päevale pühendatud koolitusseminar. Tõrva Gümnaasiumi noored korraldasid oma koolis kaasõpilastele ürituse "Meie ei mõista hukka ja suhtume mõistvalt ning toetame AIDSi nakatunud inimesi". Kooliõues süüdati küünaldest solidaarsuslint ning koolis olid punased lindid rinnas ka õpilastel ja õpetajatel. Üritust toetas Valgamaa tervisenõukogu.

Meedia

12.—18.03.2007 saated algusega 7.45 igal tööpäeva hommikul raadios Ruut FM teemal "Tervislik toit".

19.03.2007 algas meediapõhine uimastitevastane reklaamikampaania "Narkomuinasjutt ei lõpe kunagi hästi" – teave www.valgamaa.ee. Raadiosaated raadios Ruut FM (kõiki toimunud üritusi on kajastatud läbi raadio Ruut FM).

12.—16.03. ja 18.03.2007 toimusid saated (6) teemal "Tervislik toitumine", lektor Mai Maser.

22.03.2007 toimus raadiosaade "Suitsetamine ei tee elu põnevamaks!", lektor Aasa Põder (nõustamiskabineti arst).

16.—20.04. ja 22.04. toimusid saated (6) südamenädala raames "Hoia süda terve", lektoriks dr Merike Salumäe – südamearst.

06.05.2007 ülemaailmse tervisliku toitumise päeva terviseminutid tervislikust toitumisest.

07.—11.05. ja 13.05.2007 – terviseminutid füüsilise aktiivsuse kasulikkusest (5).

10.—16.12.2007 toimus raadios Ruut FM alkoholi tarvitamise ennetamise ja turvalisuse tagamise meediakampaania "Püsi kaine, tee seda tema pärast". Reklaamklipi eetritihedus 5 korda päevas, kokku 30 korda. Jätk möödunud (2006.) aastal toimunud kampaaniale.

8.3.1 Eesti Punase Risti Valgamaa Selts

Telefon/faks 764 3856, e-post valgamaa@redcross.ee; sekretär Aina Pääro.

Seltsi liikmeid 429, neist noorliikmeid 203.

Juhatus: Udo Reinsalu (esimees), Marianne Aunapu, Rudo Lilleleht, Linda Oks, Aasa Põder, Alar Roop, Ardo Valgepea.

Seltsi põhiaated: inimlikkus, võrdsus, erapooletus, sõltumatus, vabatahtlikkus, ühtsus, ülemaailmsus.

Seltsi põhikirjalised tegevusvaldkonnad

• Vabatahtlike koolitamine

• Fundamentaalsete printsiipide, rahvusvahelise humanitaarõiguse ja inimõiguste edendamine

• Esmaabikoolitus elanikkonnale

• Terviseedenduslike projektide läbiviimine noortele, tervislike eluviiside propageerimine rahva hulgas

• Katastroofiks ettevalmistuse taseme tõstmine koolitatud vabatahtlike hulgas, katastroofiohvrite toetamine, eriolukorda sattunute abistamine

• Veredoonorluse propageerimine

• Koostöö arendamine Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Organisatsioonidega

Osalemine programmides

1. „Koolivaheaeg Punase Ristiga"

Lastelaagrites osales 96 õpilast vanuses 7–13 aastat vähekindlustatud peredest.

2. „Toetus Taheva Lastekodu orbudele"

Koostööprogramm Soome Punase Risti Österbotten Seltsiga 21 lastekodulapse vaba aja ürituste ja suvelaagri läbiviimiseks Läänemaale ja Hiiumaale.

3. Terviseedendus „Noortelt noortele"

HIV/AIDS ja teiste STLH preventsiooniprogrammi läbinud ja koolitajatunnistust omavad 5 noort viisid läbi koolitusi 225-le eakaaslasele.

4. „Kuhu lähed kutseharidus?" ja „Teeviit 2007"

Noorte infomessidel nõustati 240 noort tervisekäitumise teemadel.

5. „Traumade ennetamine Valga maakonnas"

Projekti raames viidi läbi koolinoortele programm „Varesele valu!" Tegevused: suvine õppelaager ja võistlused Euroopa Esmaabi päeva raames. Osales 44 koolinoort vanuses 13–16 aastat. Traumade ennetusalased tegevused lasteaialastele, kasvatajatele ja sotsiaaltöötajatele korraldati 245-le osalejale.

6. „Eakale toeks" ja „Tasakaalu nimel"

Ideed vabatahtlike koolitamiseks sõbrategevuse eesmärgil. Kursustel osales 16 aktivisti Valga Linna Pensionäride Liidust.

7. „Õnnetuseks valmisolek"

Eesti Punase Risti Valga esmaabi rühmas on 19 aktiivset koolitatud vabatahtlikku.

Esmaabirühma liikmed osalesid 8-l suuremal rahvaüritusel esmaabivalvetes.

Osaleti esmaabi rühmade algajakoolitusel Järvamaal Samlikul, üle-eestilisel päästmise-otsimise õppelaagris Pärnumaal Jõulumäel, veest päästmise kursusel Valgas, koostööõppusel Valga Päästeosakonnaga Sangaste vallas Valgamaal.

Valga EA rühma 6-liikmeline meeskond osales Soome Vabariigi, Vaasas rahvusvahelisel koostööõppusel Österbotteni esmaabirühma kutsel.

8. „Estonia katastroof"

Laevahukus orvuks jäänud kooliõpilaste haridustoetuse korraldamine kolmele Valgamaa lapsele.

9. „Aita hädasolijat!"

Esmaabikursustel osales 379 inimest. Lisaks korraldati 84-le koolinoorele tasuta kursused.

9. Kultuur

Maakonnas on 16 rahva- ja kultuurimaja ning kultuurikeskust. Tõlliste vallas haldab Sooru Rahvamaja MTÜ Sooru Arendus ja Sangaste Seltsimaja haldab MTÜ Sangaste Kodukant. 2005. aastast tegutseb maakondliku kekseltsina Valgamaa Rahvakultuuri ja Käsitöö Kekselts.

9.1 Raamatukogud

Valga maakonnas on 25 rahvaraamatukogu ja 3 laenutuspunkti. Kõik raamatukogud on ühtlasi ka teabekeskused, kus on olemas nii riiklikud kui kohaliku omavalitsuse õigusaktid, äri- ja infokataloogid.

Internetiühendus on kõikides raamatukogudes, 20s raamatukogus on kasutusel raamatukoguprogramm RIKS, elektrooniliselt laenutab neist 10.

Tabel 9-1 Raamatukogud

	2005	2006	2007
Kogud	389 244	391 437	390 785
Lugejad	12 976	12 426	11 632
Laenutusi	479 932	440 386	388 643
Laenutuste arv ühe lugeja kohta	37	35,44	33,41

Tabel 9-2 Raamatukogu külastusi ühe elaniku kohta

	2005	2006	2007
Valga Keskraamatukogus	6,2	5,6	5,2
Vabariigi keskraamatukogudes keskmiselt	7,3	6,5	6,1
Maakonna rahvaraamatukogudes	7,5	7,0	6,1
Vabariigi rahvaraamatukogudes keskmiselt	5,55	5,4	5,2

Valga Keskraamatukogu

Valga Keskraamatukogu koostab maakondlikku teavikute, koduloolise artiklite ja isikute andmebaasi. Andmebaasid on nähtavad internetis aadressil www.valgark.ee.

Raamatukogus on kasutusel e-teenused: kirjanduse reserveerimine, laenutähtaja pikendamine, infopäringud.

Kogu täienes 5957 teaviku võrra, neist raamatuid 5740. Hangitud kirjandusest moodustab võõrkeelne kirjandus 20,5 %.

Telliti 127 nimetust ajakirju, neist 39 on võõrkeelsed.

Raamatukogus korraldati 41 näitust ja 57 raamatukoguüritust, neist 35 lastele.

Tabel 9-3 Valga Keskraamatukogu tegevusnäitajad

	Teavikuid	Lugejaid	Laenutusi	Külastusi
2005	112 867	4444	144 692	91 149
2006	112 837	4184	132 663	80 229
2007	111 206	3968	112 235	75 091

Allikas: Valga Keskraamatukogu

9.2 Muuseumid

Muuseumid

Tabel 9-4 Muuseumid

Valga Muuseum	Valga, Vabaduse 8	Üldtüüp
Barclay de Tolly mausoleum	Helme vald, Jõgeveste	Mausoleum
Helme Koduloomuuseum	Helme vald, Helme pastoraat	Kodulugu

Eesti Lipu Tuba	Otepää, Kirikumõis	Ajalugu
Otepää Gümnaasiumi Koduloomuuseum	Otepää, Koolitare 9	Kodulugu
G. Wulff-Õie Kirjandus- ja Koduloomuuseum	Pühajärve vald, Nüpli küla	Kodulugu, kirjandus
Hellenurme Vesiveski	Palupera vald, Hellenurme	Töötav veski
Enn Nilenderi Eratalumuuseum	Palupera vald, Nõuni küla	Kodulugu
Isamaalise kasvatuse püsiekspositsioon	Valga, Pikk 16	Ajalugu
Tõrva Hüdroelektrijaam	Tõrva	Töötav elektrijaam
Otepää Suusamuuseum	Otepää, Kirikumõis	Spordiajalugu

Valga Muuseum

Vabaduse 8, Valga

www.valgamuuseum.ee

Direktor Esta Mets

Valga Muuseumi olulisemad tegevused 2007. aastal

• Alustati fondianalüüsidega, et välja töötada kogumispoliitika. Teemadeks olid: Maaelu Valgamaal 1920.–1940. a ja paljurahvuseline Valga. Mõlemal teemal toimus ka näitus.

• Ilmus kaks aastaraamatut: "Valga Muuseumi aastaraamat 2006. a. Valga linna majaomanikud ja käsitöölised 17. saj – 19. saj I p – koostaja Mari Juzar;

Valga Muuseumi aastaraamat 2007. a. Valga ja militaaria II osa – koostaja Esta Mets.

• Toimus esimene Eesti-Läti ajaloopäev. Ettekannetega Eesti ja Läti ajaloo teemadel esinesid asjatundjad meilt ja mujalt.

• Kooli ajalootundide täienduseks toimusid muuseumitunnid lisaks senistele eestikeelsetele ka muukeelsetele ja erivajadustega õpilastele. Kokku toimus 95 muuseumitundi 1885 osavõtjaga. Valida oli 15 teemat.

• Populaarsust kogus muuseumi galerii õpitubade programm. Õpilastele ja koolieelikutele tutvustati rahvalikke kunsti- ja käsitöövõtteid: kliistrimaal, kartulitrükk, viltimine, voolimine jms). Osalejaid oli 250.

• Tegevust jätkas Valga Muuseumi Sõprade Klubi kohaliku intelligentsi vaba aja väljundina. Toimus rida avalikke loenguid kohaliku ja Eesti ajaloo teemadel ning õppereis Otepääle. Klubil on 75 liiget (pedagoogid, arstid, pensionärid, tegev-koduuurijad, vaimulikud jt).

• Koostöös Valga Linnavalitusega avati mälestustahvel koolijuht Marta Pärnale endise Valga Tütarlaste Günaasiumi fassaadil, Valga-Valka kaksiklinnade festivali ajal korraldati akordionistide võistumängimine.

• 2007. a toimus Valga Muuseumis kokku 15 vahetatavat näitust. Aasta jooksul külastas muuseumi 8700 huvilist.

• Muuseumilt telliti loenguid 5 korral. Kuulajaid oli 338.

• Ühisüritusi koostööpartneritega oli 4 korral, 122 kuulajaga.

• Moderniseeriti muuseumisaalide valvesüsteem, remonditi väilsfassaadi ja katust.

• 2007. a oli muuseum avatud 270 päeva, turismihooajal 16.05.–31.08. oli muuseum avatud ka pühapäeviti. Tasuta külastuspäevi oli 24 (sh kaksiklinnade festivali ajal 3 päeva järjest, novembris toimunud kunstikuul sai kunstinäitusi vaadata igal reedel tasuta. Kogu muuseumi külastus oli tasuta enne ja pärast jõule kuni aasta lõpuni.)

• Muuseumikogu suurus seisuga 31.12.2007 oli 68 951 museaali. Juurdekasv võrreldes 2006. aastaga oli 299 museaali. Neist annetustena 229 ja ostetud 70 museaali.

• Muuseumi ekspositsioonis ja näitustel esitleti 1588 museaali, neist paljusid kasutati muuseumitundides korduvalt.

Tabel 9-5 Valga Muuseumi tegevus

	2005	2006	2007
Museaale	68 402	68 652	68 951
Näitusi	18	11	15
Külastajaid	8587	8746	8700

Allikas: Valga Muuseum

Tabel 9-6 Kultuurile eraldatud riiklikud vahendid (tuh kr)

	2003	2004	2005	2006	2007
Toetus rahvakultuuriürituste läbiviimiseks	59,0	59,0	89,0	89,0	89,0
Toetus uute raamatute ostmiseks	1047,5	1032,0	1078,6	1073,1	1102,21

9.3 Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupp

Valgamaa ekspertgrupi koosseis

Heikki Kadaja (esimees), Margus Möll (aseesimees), Lenel Rand, Anne Pai, Viljo Grauding

Valgamaa ekspertgrupile eraldati vahendeid projektide toetamiseks 1 517 233 krooni, sellest 1 506 278 krooniga toetati 407 kultuuri- ja spordialast projekti.

Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgrupi aastapreemiad

Eve Eljand – Otepää Gümnaasiumi muusikaõpetaja

Juri Fomin – Valga Maleklubi maletreener

Reet Laanoja – Valga Gümnaasiumi muusikaõpetaja, MTÜ Kungla liige

Ants Orasson – spordiklubi Oti–Zahkna Team laskesuusatajate treener

Andris Uibo – Valga käsipalliklubi Käval noorte käsipallitreener

Valgamaa ekspertgrupi elutöö preemiad

Etna Ansi – Lüllemäe raamatukogu juhataja

Maie Riitsalu – Valgamaa rahvatantsujuht

Jaan Sõrmus – Tõlliste valla kauaaegne pedagoog ja muusikaedendaja

Eesti Kultuurkapitali maakondlik kultuuripreemia „Valgamaa Kultuuripärl 2007"

Sirje Päss – Valga Muusikakooli õpetaja, segakoori Rõõm dirigent

9.4 Sihtasutus Valgamaa Fond

1998. aasta oktoobris asutasid Valgamaa 14 omavalitsuslikku üksust Sihtasutuse Valgamaa Fond, mis sai oma tegevusloa 1999. aasta 9. veebruaril. Sihtasutuse tegevuse eesmärgiks oli Valgamaa arengu toetamiseks vahendite kogumine ja toetuste andmine.

11. mail 2007. a võttis fondi nõukogu vastu lõpetamisotsuse, kuna fond oli täitnud oma põhikirjalised eesmärgid. Algatati sihtasutuse likvideerimismenetlus ja sihtasutus Valgamaa Fond kustutati registrist 16.01.2008. Fondi dokumendid anti hoiule Valga Maa-arhiivi.

9.5 Sport

9.5.1 Valga maakonnas edukamateks valitud sportlased

Naised

Kristina Šmigun-Vähi	SK Oti	murdmaasuusatamine

Mehed

Jaak Mae	SK Oti	murdmaasuusatamine

Võistkond

Otepää SK Suusahüppe meeskond

(Karl-August Tiirma, Kristjan Eljand, Jaan Jüris)

Noored

Tüdrukud B

Cathy Uibopuu	SK Maret-Sport	kergejõustik
Alice Konsberg	SK Maret-Sport	kergejõustik
Aune Illak	Valga Laskurklubi	laskmine

Poisid B

Mati Kikkas	SK Maret Sport	kergejõustik
Marko Liiva	SK Oti	murdmaasuusatamine
Mario Pinka		kergejõustik

Tüdrukud A

Triin Ojaste (N18)	SK Oti	murdmaasuusatamine
Meeli Pällin	SK Maret-Sport	kergejõustik
Marju Meema	SK Oti	mäesuusatamine

Poisid A

Roman Mljavov	SK Nahkkinnas	poks
Magnus Kirt	SK Maret-Sport	kergejõustik
Norman Pirk	SK Oti	murdmaasuusatamine

Juuniorid

Neiud

Janika Ardel	SK Beavers	kergejõustik
Grete Udras	SK Maret-Sport	kergejõustik
Marian Svaigsne	SK Maret-Sport	kergejõustik

Noormehed

Tanel Laanmäe	SK Viraaž	kergejõustik
Risto Ranniku	SK Maret-Sport	kergejõustik
Kristjan Kangur	SK Viraaž	kergejõustik

Noorsooklass – 23 a

Neiud

Diana Teder	SK Viraaž	kergejõustik

Noormehed

Keijo Priks	SK Oti	murdmaasuusatamine

Noorte võistkonnad

Triin Ojaste, Mairi Kants, Liis Kalda (N18)	SK Oti	teatesuusatamine

Spordiveteranid

Naised

Piret Granovskaja	SK Viraaž	kergejõustik
Marje Vahtre	SVS	kergejõustik
Tiiu Nukki	SVS	kergejõustik

Mehed spordiveteranid

Marek Luts	SK Viraaž	kergejõustik
Mati Raudsepp	SVS/Sangaste vald	kergejõustik
Tõnu Ainsoo	SVS/Otepää	kergejõustik

Eesti oma vanuseklassi rekordid 2007

Tanel Laanmäe (odavise)	Euroopa juunioride edetabeli III	76.78)
	Maailma juuniorite 5. koht	76.35
	Juunioride rekord 700 g	76.78
	Juunioride rekord 800 g	76.35
Mati Raudsepp (M35)	raskusheide 15,88 kg	10.80
	Heidete mitmevõistlus	2393p
Pavel Loskutov (M35)	10 000 m	30.14,5
Rein Mikk (M60)	vasar	45.76

TEHNIKASPORT

Mario Karuse	A-Karuse AMK	rallisprint
Maido Ruusmann	RS Motorsport	bagikross
Tanel Kihulane	A-Karuse AMK	veobagi
Sigmar Tammemäe	A-Karuse AMK	veoautokross

Võistkonnad

Mario Karuse - Allain Karuse	autoralli

Edukad noortetreenerid

Toomas Arbeiter	võrkpallitreener
	Tsirguliina Keskkooli poiste C kl võrkpallivõistkond – Eesti noortemeistrid 2007. a.
Lea Laaneväli	käsipallitreener
	Käsipalliklubi Käval C klassi poiste käsipallivõistkond –
	Eesti noorte meistrivõistlustel III koht
Andris Uibo	käsipallitreener
	Käsipalliklubi Käval D klassi poiste käsipallivõistkond –
	Eesti noorte meistrivõistluste I koht, Eesti noorte karikavõistluste I koht
Vassili Dinis	võrkpallitreener
	Võrkpalliklubi Viktooria poisid C klass – POWER CUP Soomes III koht
Juri Fomin	maletreener
	Male – 8 a tüdrukud Uljana Parmenenkova – EM ja MM valikturniiri I koht
Riho Meri	kergejõustikutreener
	Balti riikide koolispordi tüdrukute kergejõustiku mitmevõistluse võistkondliku võitja – Valga Gümnaasiumi tüdrukute võistkonna – ettevalmistaja
Peeter Tõldsepp	kergejõustikutreener
	Balti riikide koolispordi tüdrukute kergejõustiku mitmevõistluse võistkondlik võitja – Valga Gümnaasiumi tüdrukute võistkonna – ettevalmistaja

Tabel 9-7 Maailmameistrivõistlused (murdmaasuusatamine 22.02.– 04.03. Sapporo)

Võistleja/spordiklubi	Distants	Koht
Kristina Šmigun, SK Oti	30 km (vabatehnika)	6.
Kristina Šmigun, SK Oti	10 km (vabatehnika)	9.
Kristina Šmigun, SK Oti	7,5 km kl + 7,5 km v	10.
Aivar Rehemaa, SK Oti	15 km kl + 15 km v	42.
Aivar Rehemaa, SK Oti	50 km kl	34.

Tabel 9-8 26. Maailma karikavõistlused (murdmaasuusatamine)

Võistleja /klubi	Toimumise aeg ja koht	Distants/sõiduviis	Võidetud koht
Jaak Mae , SK Oti	2.-3.01.2007 Obersdorf	10 km kl +10 km v	17.
Kristina Šmigun, SK Oti	20.01.2007 Rõbinsk	15 km kl ühisstart.	7.
Jaak Mae, SK Oti	27.01.2007 Otepää	15 km (klassika).	5.
Jaak Mae, SK Oti	10.-11.03.2007 Lahti	15 km (klassika).	5.
Jaak Mae, SK Oti	17.03.2007 Holmenkollen	50 km (klassika).	6.
Kristina Šmigun, SK Oti	10.-11.03.2007 Lahti	10 km (klassika).	1.
Kristina Šmigun, SK Oti	17.03.2007 Holmenkollen	30 km (klassika).	8.
Kristina Šmigun, SK Oti	24.-25.03.2007 Falun	7,5 km kl + 7,5 km v .	5.
Jaak Mae, SK Oti	24.-25.03.2007 Falun	15 km kl + 15 km v.	12.

9.5.2 Eesti meistrivõistluste medalivõitjad

Tabel 9- 9 Täiskasvanud

Kuldmedal		
Kristina Šmigun-Vähi	SK Oti	Murdmaasuusatamine – 10 km (klassika)
Kristina Šmigun-Vähi	SK Oti	Murdmaasuusatamine
Kerttu Siim	SK Oti	Mäesuusatamine – slaalom
Kerttu Siim	SK Oti	Mäesuusatamine – suurslaalom
Jaak Mae	SK Oti	Murdmaasuusatamine – 10 km (klassika).
Jaak Mae	SK Oti	Murdmaasuusatamine – 15 km (vabatehnika)
Karl Siim	SK Oti	Mäesuusatamine – slaalom
Karl Siim	SK Oti	Mäesuusatamine – suurslaalom
Jaan Jüris	Otepää SK	Suusahüpped
Mario Karuse	A-Karuse AMK	Rallisprint kl ERK
Tanel Kihulane	A-Karuse AMK	Autokross veobagi
Sigmar Tammemäe	A-Karuse AMK	Autokross GAZ 53
Hõbemedalid		
Grete Udras	SK Maret-Sport	Sisekergejõustik, kõrgushüpe
Karl-August Tiirmaa	Otepää SK	Meeskondlikud suusahüpped – suvised
Kristjan Eljand	Otepää SK	Meeskondlikud suusahüpped – suvised
Jaan Jüris	Otepää SK	Meeskondlikud suusahüpped – suvised
Mait Mäesaar	A-Karuse AMK	Autokross GAZ 53
Marel Kõbu	A-Karuse AMK	Autokross GAZ 51/52
Pronksmedalid		
Meeli Pällin	SK Maret-Sport	Kergejõustik – 10 km käimine
Meeli Pällin	SK Maret-Sport	Kergejõustik – 20 km käimine

Kristjan Eljand	Otepää SK	Suusahüpped
Indrek Järvpõld	A-Karuse AMK	Autokross GAZ 51/52
Mikk Mäesaar	A-Karuse AMK	Autokross GAZ 53

Tabel 9- 10 Noored, juuniorid, noorsoo klass

Kuldmedal		
Marko Liiva	SK Oti	Murdmaasuusatamine sprint
Mati Kikkas	SK Maret-Sport	Kergejõustik – 800 m jooks
Triin Ojaste	SK Oti	Murdmaasuusatamine –10 km (klassika)
Triin Ojaste	SK Oti	Murdmaasuusatamine – 5 km (vabatehnika)
Triin Ojaste	SK Oti	Murdmaasuusatamine – sprint
Triin Ojaste	SK Oti	Murdmaasuusatamine – sprint
Eeri Vahtra	SK Oti	Murdmaasuusatamine – sprint
Marju Meema	SK Oti	Mäesuusatamine – slaalom
Marju Meema	SK Oti	Mäesuusatamine – suurslaalom
Roman Mljavov	SK Nahkkinnas	Poks– 86 kg
Janika Ardel	SK Beavers	Kergejõustik – 2000 m tkj
Grete Udras	SK Maret-Sport	Kergejõustik – kõrgushüpe
Marian Svaigsne	SK Maret-Sport	Kergejõustik – kolmikhüpe
Tanel Laanmäe	SK Viraaž	Kergejõustik – odavise
Risto Ranniku	SK Maret-Sport	Kergejõustik – kõrgushüpe sisemv.
Keijo Priks	Sk Oti	Murdmaasuusatamine – 15 km (klassika)
Triin Ojaste	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 3 km
Liis Kalda	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 3 km
Mairi Kants	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 3 km
Hans Teearu	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 5 km
Karl Laasik	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 5 km
Marko Liiva	SK Oti	Teatsuusatamine 3 x 5 km
Keijo Kütt	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 5 km
Norman Pirk	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 5 km
Morten Priks	SK Oti	Teatesuusatamine 3 x 5 km
Hõbemedalid		
Cathy Uibopuu	SK Maret-Sport	Kergejõustik 600 m jooks sisemv.
Aune Illak	Valga Laskurklubi	Laskmine – 40l õhupüstol
Mati Kikkas	SK Maret-Sport	Kergejõustik – 1500 m jooks sisemv.
Meeli Pällin	SK Maret-sport	Kergejõustik – 3 km käimine sisemv.
Liis Kalda	SK Oti	Murdmaasuusatamine –10 km (klassika)
Liis Kalda	SK Oti	Murdmaaasuusatamine – sprint
Liis Kalda	SK Oti	Murdmaasuusatamine 5 km (vabatehnika)
Rolf Otto Rootsma	Sk Oti/Zahkna	Biatlon – suvine 4 km viits.
Andreas Nigol	SK Oti-Zahkna	Biatlon – suvine 5,5 km jooks
Marian Svaigsne	SK Maret-Sport	Kergejõustik – kolmikhüpe (sisemv.)
Kelly-Ann Laine	SK Maret-Sport	Kergejõustik – kuulitõuge
Kelly-Ann Laine	SK Maret-Sport	Kergejõustik – kettaheide
Kristjan Kangur	SK Viraaž	Kergejõustik – 400 m jooks
Karl-August Tiirma	Otepää SK	Kahevõistlus (suvine)
Karl-August Tiirma	Otepää Sk	Suusahüpped (suvised)

Martin Meema	Sk Oti	Mäesuusatamine – slaalom
Martin Meema	SK Oti	Mäesuusatamine – suurslaalom
Diana Teder	SK Viraaž	Kergejõustik – 60 m jooks (sise)
Diana Teder	SK Viraaž	Kergejõustik – 300 m jooks (sise)
Diana Teder	SK Viraaž	Kergejõustik – 400 m jooks
Keijo Priks	SK Oti	Murdmaasuusatamine – 10 km (klassika)
Eeri Vahtra	SK Oti	Murdmaasuusatamine – 15 km vabatehnika
Pronksmedalid		
Alice Konsberg	SK Maret-sport	Kergejõustik odavise TB
Grete Gaim	SK Oti/Zahkna	Biathlon suvine viitstardiga
Grete Gaim	SK Oti/Zahna	Biathlon 4 km jooks
Mati Kikkas	Sk Maret-sport	Kergejõustik – 1500 m tkj
Mario Pinka	SK Maret-Sport	Kergejõustik – odavise
Meeli Pällin	SK Maret-sport	Kergejõustik käimine 5 km
Magnus Kirt	SK Maret-sport	Kergejõustik – kõrgushüpe
Norman Pirk	SK Oti	Murdmaasuusatamine 15 km (klassika)
Keio Kütt	SK Oti	Murdmaasuusatamine – sprint
Liis Kalda	SK Oti	Murdmaasuusatamine – sprint
Rolf-Otto Rootsma	SK Oti/Zahkna	Biathlon 5,5 km jooksult
Andreas Nigol	SK Oti/Zahkna	Biathlon 4 km viitstardiga (suvi)
Henri Juhkam	SK Oti	Mäesuusatamine – suurslaalom
Janika Ardel	SK Beavers	Kergejõustik – 300 m jooks
Janika Ardel	SK Beavers	Kergejõustik – 1500 m jooks (sisemv.)
Kelly-Ann Laine	SK Maret-Sport	Kergejõustik – kuulitõuge (sisemv.)
Kristjan Kangur	SK Viraaž	Kergejõustik – 800 m jooks

Tabel 9- 11 Spordiveteranide vanuseklassid

Kuldmedalid		
Piret Granovskaja	SK Viraaž	Kergejõustik – 100 m jooks
Piret Granovskaja	SK Viraaž	Kergejõustik – 400 m jooks
Piret Granovskaja	SK Viraaž	Kergejõustik – kaugushüpe
Marje Vahtre	Valgamaa SVS	Kergejõustik – odavise
Marje Vahtre	Valgamaa SVS	Kergejõustik – raskusheide
Marje Vahtre	Valgamaa SVS	Kergejõustik – vasaraheide
Marje Vahtre	Valgamaa SVS	Kergejõustik – heidete mitmevõistlus
Liivi Parik	Valgamaa SVS	Orienteerumine – lühirada
Liivi Parik	Valgamaa SVS	Orienteerumine – öine
Marek Luts	SK Viraaž	Kergejõustik – 400 m jooks
Marek Luts	SK Viraaž	Kergejõustik – 200 m jooks
Marek Luts	SK Viraaž	Kergejõustik – 800 m jooks
Marek Luts	SK Viraaž	Kergejõustik – 800 m jooks sisemv.
Mati Raudsepp	Valgamaa SVS	Kergejõustik – kaugushüpe
Mati Raudsepp	Valgamaa SVS	Kergejõustik – kettaheide
Mati Raudsepp	Valgamaa SVS	Kergejõustik – vasaraheide
Mati Raudsepp	Valgamaa SVS	Kergejõustik – kuulitõuge
Tõnu Ainsoo	Valgamaa SVS	Kergejõustik – 400 m jooks
Rein Mikk	Valgamaa SVS	Kergejõustik – vasaraheide

Kaarel Tigane	Valgamaa SVS	Petank
Kaarel Tigane	Valgamaa SVS	Kergejõustik – vasaraheide
Hõbemedalid		
Piret Granovskaja	SK Viraaž	Kergejõustik – 200 m jooks (sisemv.)
Marje Vahtre	Valgamaa SVS	Kergejõustik – kuulitõuge
Marje Vahtre	Valgamaa SVS	Kergejõustik – kettaheide
Tiiu Nukki	Valgamaa SVS	Kergejõustik – heidete mitmev.
Liivi Parik	Valgamaa SVS	Orienteerumine – tava
Mati Raudsepp	Valgamaa SVS	Kergejõustik – odavise
Tõnu Ainsoo	Valgamaa SVS	Kergejõustik – 60 m jooks (sisemv.)
Tõnu Ainsoo	Valgamaa SVS	Kergejõustik – 200 m jooks (sisemv.)
Kaarel Tigane	Valgamaa SVS	Kergejõustik – heidete mitmevõistlus
Heino Vahtramäe	Valgamaa SVS	Petank
Eduard Sokolovski	Valga Laskurklubi	Laskmine – 60l standardpüstol
Eduard Sokolovski	Valga Laskurklubi	Laskmine – 60l vabapüstol
Pronksmedalid		
Piret Granovskaja	SK Viraaž	Kergejõustik – 60 m jooks (sisemv.)
Liivi Parik	Valgamaa SVS	Orienteerumine – sprint
Tõnu Ainsoo	Valgamaa SVS	Kergejõustik – 100 m jooks
Tõnu Ainsoo	Valgamaa SVS	Kergejõustik – kettaheide
Kaarel Tigane	Valgamaa SVS	Kergejõustik – raskusheide
Kaarel Tigane	Valgamaa SVS	Kergejõustik – kettaheide
Hans Heinjärv	Valga Laskurklubi	Laskmine – 60l lamades sportpüss

9.5.3 Ehitatud/renoveeritud spordiobjektid

Tabel 9-12 Ehitatud/renoveeritud spordiobjektid

Spordibaas	Maksumus	Ehitatud/renoveeritud	Omanik
Pikasilla staadion	339 557	Renoveeritud	Põdrala vald
Ritsu spordibaas	26 487	Renoveeritud	Helme vald
Karjatnurme küla palliplats	51 970	Ehitatud	Helme vald
Valga Vene Gümnaasiumi jalgpalliväljak	63 000	Renoveeritud	Valga linn
Valga linna petangiväljak	45 200	Renoveeritud	Valga linn
Tõrva spordihoone	86 000	Tuletõrje signalisatsioon	Tõrva linn
	63 000	Tulekindlad uksed	Tõrva linn
	60 000	I k tualetid, koridorid	Tõrva linn
Liikumisrada	107 380	Projekteerimine	Tõrva linn
Vanamõisa järve võrkpalliväljak	138 774	Ehitus-renoveerimine	Tõrva linn
Tõrva Spordihoone	150 000	Renoveerimine	Tõrva linn
Noortekeskuse spordiväljak	84 960	Renoveerimine	Tõrva linn
Noortekeskuse korvpalliväljak	3894	Renoveerimine	Tõrva linn
Riiska korvpalliväljak	9462	Renoveerimine	Tõrva linn
Riiska rulluisuväljak	114 186	Ehitus-renoveerimine	Tõrva linn
Tõrva Gümnaasiumi korvpalliväljak	37 000	Ehitus-renoveerimine	Tõrva linn

Kasutatud märkide seletus

... Andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad

- Nähtust ei esinenud